

Riksdagens protokoll

2007/08:73

Onsdagen den 5 mars

Kl. 09.00 – 18.07

Protokoll
2007/08:73

---

1 § Anmälan om val av vice ordförande i socialförsäkringsutskottet

Tredje vice talmannen anmälde att *Veronica Palm* (s) valts till vice ordförande i socialförsäkringsutskottet från och med den 19 februari.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:394

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:394 Statsråds deltagande i exklusiva arrangemang

av Peter Hultqvist (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 mars 2008.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte har gått att ändra på.

Stockholm den 26 februari 2008

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:422

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:422 Centralisering av statlig verksamhet och regional utveckling

av Marie Nordén (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 mars 2008.

Prot. 2007/08:73
5 mars

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte kan ändras.
Stockholm den 27 februari 2008
Finansdepartementet
Mats Odell (kd)
Enligt uppdrag
Lilian Wiklund
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:433

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:433 Konsekvensanalyser av statliga företag som kan bli aktuella för försäljning
av Bosse Ringholm (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 april 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 27 februari 2008

Näringsdepartementet
Maud Olofsson (c)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2007/08:FPM81 Direktiv om främjande av förnybara energikällor
KOM(2008)19 till näringsutskottet

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Framställningar
2007/08:RRS24 till finansutskottet
2007/08:RRS27 till utrikesutskottet

Redogörelser
2007/08:RRS23 till civilutskottet
2007/08:RRS26 till utbildningsutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Prot. 2007/08:73
5 mars

Föredrogs och bordlades åter
Utbildningsutskottets betänkanden 2007/08:UbU6 och UbU7
Försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU7

6 § Godkännande av rådets beslut om systemet för EU-budgetens finansiering

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2007/08:FiU12
Godkännande av rådets beslut om systemet för EU-budgetens finansiering (prop. 2007/08:41).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

7 § Återförsäkring

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2007/08:FiU15
Återförsäkring (prop. 2007/08:40).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

8 § Kompletterande bestämmelser till EG-förordningen om information om betalaren som ska åtfölja överföringar av medel

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2007/08:FiU16
Kompletterande bestämmelser till EG-förordningen om information om betalaren som ska åtfölja överföringar av medel (prop. 2007/08:37).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

9 § Elektronisk ingivning för ekonomiska föreningar och vissa andra företag, m.m.

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2007/08:CU17
Elektronisk ingivning för ekonomiska föreningar och vissa andra företag, m.m. (prop. 2007/08:45).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

Konsumentfrågor

10 § Konsumentfrågor

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2007/08:CU9
Konsumentfrågor.

Anf. 1 EVA SONIDSSON (s):

Fru talman! Civilutskottet ska nu behandla ett antal motioner i betänkande CU9 väckta under den allmänna motionstiden hösten 2007 på det konsumentpolitiska området. Betänkandet innehåller tio reservationer. Vi socialdemokrater står självfallet bakom alla våra reservationer men nöjer oss med att yrka bifall till reservation nr 3 för tids vinnande.

Ungdomar är en stor grupp konsumenter i dag och i framtiden. De möter en lång rad konsumtionserbjudanden som kan vara svåra att överblicka konsekvenserna av. Många valmöjligheter har överlämnats till individen själv, och valen är inte alltid de lättaste att göra. Ibland krävs det mycket för att kunna välja rätt. I alltför många fall kan vi se konsekvenserna av att människor inte alltid behärskar denna situation utan gör kortsiktiga och felaktiga val som till slut kan innebära att de fastnar i skuldfällan.

Att arbeta förebyggande är en god investering för att våra ungdomar på ett tidigt stadium ska bli goda konsumenter. Vi socialdemokrater menar att skolan och lärarna kan spela en viktig roll på detta område. Det här handlar verkligen om att uppfylla läroplanens mål om att förbereda eleverna för vuxenlivet och arbetsmarknaden.

Konsumentverket har webbinformation för ungdomar som gör det enklare och mer intressant för dem att ta del av information om konsumentfrågor. En del kommuner har tagit fram ett Internetbaserat pedagogiskt verktyg som vänder sig till gymnasieskolan i syfte att fånga upp och kanalisera ungdomars intresse för konsumentfrågor. Det finns exempel på spännande projekt för att lära barn konsekvens ekonomi redan i förskoleåldern. Syftet är bland annat att tidigt träna barnen att budgetera och kalkylera kostnader. Förhoppningsvis kan detta ge starkare och mer välinformerade konsumenter i framtiden.

Ungdomar vill få information om konsumentfrågor. De är en stor och stark konsumentgrupp och måste därför tidigt få information om konsumentkunskap för att rustas för de frestelser man ofta står inför som konsument i dag.

Fru talman! Vi socialdemokrater har under en lång rad år tydligt markerat att konsumentpolitik är en viktig del av den generella välfärdspolitiken. Konsumentvägledarna ute i kommunerna spelar en mycket stor roll med sitt förebyggande arbete som är en service till kommuninvånarna i dagens konsumtionssamhälle. Det vore önskvärt att kommunerna satsade mer på detta område.

Konsumentpolitiken spelar en allt viktigare roll. Välinformerade konsumenter som känner sig förtrodda med sina rättigheter utgör en drivkraft för handeln och bidrar därigenom till ekonomisk framgång. Den nya teknologin, särskilt den digitala, ger möjligheter och utmaningar så att mekanismer för att främja hållbar konsumtion kan vidareutvecklas. Det är mycket viktigt inte minst vid utformandet av EU:s inre marknad och möjligheter för konsumenter att vinna på konkurrensen av varor och tjänster.

Gemenskapsrätten är betydelsefull när det gäller att säkerställa en hög nivå på konsumentskyddet och tillgodose behovet av en effektiv tillsyn. Det framhålls i EU:s strategi för konsumentfrågor. Men arbetet måste utföras i medlemsländerna. Det är därför viktigt att vi i Sverige får en strategi för konsumentfrågor som stämmer överens med de beslut vi har varit med att fatta i ministerråd och så vidare. Denna strategi måste även säkerställa att konsumenternas intresse tillvaratas i ett globalt perspektiv. Med dessa ögon bör vår konsumentskyddslagstiftning ses över. Ju mer globala vi blir i Sverige och ju fler verksamheter som avregleras, desto mer ökar behovet av konsumentinformation och konsumentskyddslagstiftning.

Fru talman! Många nya politikområden berör konsumenter i dag. Det gäller till exempel ekonomi, vård och omsorg, transport, miljö, energi och telekommunikation. Det är därför viktigt att konsumenterna får information och utbildning så att de kan göra sina strategiska val när det gäller såväl kostnader och kvalitet som klimat och miljöaspekter – allt för att få en hållbar konsumtion.

Inte minst är konsumenternas rättigheter inom trafikområdet något som behöver belysas för att förstärkas. I dag får resenären ersättning när denne blir försenad med flyget, men ersättningen för följdskador om tåget inte kommer i tid eller om bussen uteblir är dålig.

Vård- och omsorgsverksamheten blir med avreglering och olika varianter av privata intressen, inte minst i borgerligt styrda kommuner som praktiserar checksystem, också ett konsumentintresse. Med kommande utförsäljningar av den offentliga sjukvården blir konsumentintresset ännu större.

Vi socialdemokrater anser att det är fel. Vi vill vara medborgare och inte kunder och få våra behov som medborgare tillfredsställda. Men med ökad avreglering, och i vissa fall total avsaknad av offentliga alternativ, blir även dessa verksamheter konsumentfrågor. Det är därför angeläget med en stram lagstiftning som gör att medborgarna aldrig behöver tveka om sina rättigheter inom dessa verksamheter.

Konsumenterna behöver också kunna klaga för att få en lösning på tvister. Vi måste också bevaka och stödja ECC-nätverket som ger hjälp till konsumenter vid gränsöverskridande handel. Snålheten får inte överträffa visheten när det gäller att diskutera hur konsumenterna behandlas. I sin iver att spara pengar till skattesänkningar träffas inte längre alla som

har blivit utsedda att sitta i Allmänna reklamationsnämnden. Resor ersätts med telefonuppkopplingar. Detta är inte acceptabelt då möjligheter till diskussion och erfarenheter från dem som inte bor nära Stockholm inte kommer till nytta.

Vi måste också kunna beakta behovet att konsumentskydd och möjligheter att klaga och lösa tvister när det gäller finansiella tjänster, bland annat när det gäller pensionssparande och möjligheter att låna pengar till olika ändamål. Detta gäller inte minst om vi verkligen ska få konkurrens i bankernas priser, avgifter och erbjudanden.

Konsumenterna behöver även i större utsträckning involveras vid utformningen av olika förslag inom detta och andra politikområden. Standardiseringsarbetet är liksom märkningssystem viktigt ur konsumentsynpunkt. Men även inom andra organ är konsumenternas synpunkter viktiga. Därför är det också angeläget att konsumenterna ges stöd att bilda föreningar.

Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Konsumentverket är viktiga statliga verk för att tillförsäkra konsumenterna bra varor och tjänster, men det behövs också verktyg för konsumenternas egna engagemang.

Vi behöver folkrörelser med aktiva och kunniga konsumenter som kan påverka utbud och produktionssätt av varor. De folkrörelser som nu växer fram inom konsumentområdet måste därför uppmuntras och ges stöd. Det är viktigt med en balans mellan statliga verk och folkrörelser för att få en bred påverkan i konsumentfrågor.

Konsumentlagstiftning i vårt land beslutas till större delen inom ramen för vårt EU-medlemskap. Den frivilliga konsumentrörelsen behöver självklart kunna agera även i EU-sammanhang.

Sveriges konsumentråd har i dag redan mandat från svenska konsumenter att företräda Sverige på EU-arenan och i en del internationella sammanhang, men det behövs också en finansiell förstärkning för att på bästa sätt kunna uppfylla uppdraget och för att utåt kunna visa konsumenterna vad de har åstadkommit.

De hållbarhetsmål som den tidigare regeringen fastlade saknas i det nuvarande målet för konsumentpolitiken. Det är inte tillfredsställande att inte ta hänsyn till hållbarhetsaspekten i konsumentpolitikens målsättning. Våra konsumtionsmönster är en avgörande fråga för ett hållbart samhälle. Därför bör hållbarhetsmålet i konsumentpolitiken ligga kvar.

Dagens konsumenter vill få fullödlig information om den vara de tänker köpa. Vi vill veta hur varan har tillverkats, av vem och vilka miljöeffekter den får både vid användning och efter användning. Den etiska konsumentinformationen måste förbättras avsevärt.

Märkningen av varor måste förbättras och vara utformad så att den verkligen gagnar konsumenterna. Det betyder att också producenterna i slutändan gagnas.

Nordiska konsumentorganisationer har gjort en undersökning om information. Den visar att ungefär hälften av konsumenterna i fyra nordiska länder vill ha information om etik och miljö kring tillverkningen av kläder, textilier och skor. Ungefär lika många säger sig vara beredda att betala mer för att få den informationen.

Många anger att de inte har fått tillräckligt med information för att kunna göra ett medvetet val. Nästan var fjärde tillfrågad säger att de antingen avstått från att köpa kläder, textilier eller skor för att de tror att de har tillverkats under oetiska förhållanden eller medvetet valt att köpa varor som de tror har producerats under bra arbetsförhållanden.

Detta borde i och för sig vara en väckarklocka för många producenter att frivilligt märka sina produkter. Men så länge det inte finns några krav från myndigheter är det alltför få som verkligen genomför etisk märkning. Rättvisemärkt, Rena kläder med mera är etiska märken som vi har lärt oss att känna igen. Det är viktigt att dessa organisationer uppmuntras och att information sprids om behovet av etisk märkning av varor.

FN:s riktlinjer för konsumentskyddet är rätten att få basbehov tillgodosedda, rätten till säkerhet, rätten till information, rätten att välja, rätten till inflytande, rätten till tvistlösning, rätten till konsumentkunskap och rätten till hälsosam och långsiktigt hållbar miljö.

Dessa riktlinjer bör även inkluderas i Europasamarbetet. Det gäller att främja hänsynstagande till konsumentintressena inom gemenskapspolitiska områden och ge konsumenterna största möjliga nytta av den inre marknaden.

Kommissionen ställer i sin strategi upp tre mål för konsumentpolitiken inom EU, nämligen en hög gemensam nivå på konsumentskyddet, en effektiv tillämpning av konsumentskyddsbestämmelserna och konsumentorganisationernas deltagande i EU:s politik.

Det är viktigt att vi på nationell nivå fortsätter att driva på i dessa frågor som vi har föreslagit i våra ståndpunkter, och att vi just betonar vikten av att konsumentlagstiftning och konsumentpolitiska beslut efterlevs inom EU.

Vi ska fortsätta att stödja åtgärder som syftar till ett närmare samarbete mellan medlemsstaternas myndigheter när det gäller marknadsbevakning och kontroll.

Från svensk sida har vi särskilt poängterat att konsumenternas intressen ska tillvaratas inom alla relevanta politikområden. Konsumentorganisationerna bör engageras och vi bör på ett konkret sätt se till att konsumentinflytandet ökar i standardiseringsarbetet.

Sverige ligger i topp inom EU vad gäller nyttjande av elektronisk handel och tjänsteutnyttjande. Den elektroniska handeln känner inte några gränser. Den är global, och detta måste konsumenterna förhålla sig till. Den elektroniska handeln har en rad fördelar för konsumenterna i form av ökad konkurrens genom ökat utbud, lägre priser med mera. Det har vi svenskar tagit till oss. Vi ser att den delen ökar väldigt hastigt.

För företag i Sverige fungerar svenska lagar, men de gäller inte för många utländska företag som gör reklam och säljer till konsument i vårt land. Enskilda konsument kan hamna i ett svårt underläge vad gäller tolkningar av överenskommelser i samband med elektronisk handel med internationella företag. Konsumenterna kan komma i kläm mellan förmedlingsföretag, transportföretag och tillverkaren av produkten. Alla dessa mellanhänder kan spela ut konsumenten och skylla på varandra. Det är en mycket olycklig situation.

Det begås många brott vid handel över Internet och som konsument måste man vara medveten om dessa risker. Det kan finnas risker med att lämna ut sitt kontokortsnummer vid elektronisk handel. Många känner sig lurade och allt fler polisanmälningar droppar in. Informationen måste bli tydligare på det området och riskerna måste elimineras.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 2 EGON FRID (v):

Fru talman! Jag skulle kunna börja med att säga att jag instämmer med föregående talare. Det var många bra, kloka och viktiga synpunkter från Eva Sonidsson. Men så enkelt får jag väl inte göra det för mig. Frågan har också större värde än så.

Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservationerna 7 och 10.

Konsumentpolitik på en generell nivå är viktigt att diskutera. Nu har vi ett motionsbetänkande från den allmänna motionstiden att diskutera och ta ställning till, men jag vill ändå beröra konsumentpolitiken utifrån en generell nivå.

Det är jätteviktigt att konsumentskyddet stärks och att vi får en starkt konsumentssäkerhet. Vi från Vänsterpartiet, och jag själv, har engagerat oss i konsumtionsfrid, som jag tycker är en viktig benämning på vad det handlar om. Konsumenten ska fredas främst i sitt eget hem, men konsumenten ska också vara fredad utifrån den utgångspunkten att man ska vara trygg som konsument i relation till producenten och den säljande parten.

I dag har vi en konflikt inom konsumentpolitiken. Det är en obalans mellan avtalsparterna där konsumenten oftast har en svagare ställning mot den säljande parten och den producerande parten. Här finns det en utåt sett oftast ganska stark enighet om att vi ska stärka konsumentens ställning. Vi vet att vi mot det har en stark harmoniseringskraft inom Europapolitiken som leder till att ökad konkurrens och sänkta priser är ledstjärnan. Vi vet att det ofta leder till varor med sämre eller mer bristfällig kvalitet som ofta är producerade på ett mer tvivelaktigt sätt. Det är olika typer av produkter som inte alltid leder till ett hållbart samhälle.

Den obalansen ställs konsumenterna inför. Det gör att det är allt svårare att vara konsument. Den senaste tiden har det blivit ännu tydligare med den ökade distanshandeln som också leder till att det är svårare att vara en säker konsument. Distanshandel och Internethandel är ett bevis på att detta är ett gränsöverskridande problem som vi måste handskas med. Enligt min uppfattning stärker inte harmoniseringssträvandena alltid konsumenternas intressen. Det handlar om att vi från nationellt håll ska ha en så bra och stark konsumentlagstiftning som möjligt för att stärka konsumentens ställning.

I motionsbetänkandet finns det motioner som är bra men som vi från Vänsterpartiet inte själva har producerat den här gången. Jag önskar att vi hade skrivit dem; så bra är de. Det gäller motionerna om etisk märkning och om energimärkning.

För att man ska kunna vara en bra konsument och göra bra och riktiga konsumentval med en prägel av långsiktig, hållbar produktion och långsiktig, hållbar konsumtion är den etiska märkningen och energimärkningen oerhört centrala begrepp.

Det är när man som konsument får information på varan som man kan göra bra val när man handlar. Då är de olika märkningsreglerna oerhört centrala. Här går utvecklingen alldeles för långsamt framåt. Man hänvisar hela tiden till det pågående arbete som sker inom EU och vad kommissionen gör. Men Sverige har ett ansvar att arbeta nationellt för att gå före och underlätta för konsumenterna att göra bra och riktiga val när de handlar.

Detta påverkar hela vår inställning till hur positiv konsumtion naturligtvis kan vara för att gynna sysselsättning och utveckling. Men vi ser att det produceras klart betänkliga produkter som i konsumtionens namn skapar mer problem än de gör nytta. Här måste konsumenten få en bra möjlighet att välja bort dessa produkter.

Det förs en debatt till exempel om GMO, och vi arbetar för en ökad märkningsgrad och ett starkare konsumentskydd så att konsumenten hela tiden kan välja bort produkter som man inte vill ha.

De senaste dagarna har det förts en debatt om merinoull, och vi har sett skräckexempel på hur man misshandlar lamm för att få fram en viss sorts ull. Det har också framkommit att denna ull finns i polisens och försvarets uniformer. Det är anmärkningsvärt att man inte ens kan säkra att sådana centrala och viktiga produkter är säkra med tanke på miljöhänsyn och djurskyddshänsyn och ur märkningssynpunkt, så att de som köper in dessa varor vet att de har producerats på ett humant, etiskt och miljömässigt riktigt sätt. Detta är signifikativt för hur viktig denna märkningsfråga är.

En annan konsumentfråga som vi faktiskt har skrivit en motion om själva gäller bordsterminaler för kortbetalning på restaurang. Det kan tyckas vara en liten fråga, men kortfrågan är fortfarande viktig. Det förs en debatt om skimming och om hur vi ska säkra konsumenternas korthandel. Vänsterpartiet har en motion som behandlas i betänkandet om hur vi ska säkra detta inom restaurangbranschen. Vi tycker att branschen ska ha bordsterminaler för kort, så att konsumenterna när de betalar på restaurang inte ska behöva lämna ifrån sig kortet utan att servitören kommer med en terminal till bordet så att konsumenterna kan dra kortet vid bordet. Detta innebär säkerhet och att konsumenten hela tiden har kontroll över sitt kort, och det är ett sätt att öka tryggheten och säkerheten vid betalning med kort på restaurang. Det är en liten sektor som behöver bli säkrare. Men korthandlingen i detaljhandeln behöver bli betydligt säkrare. Tack och lov har vi ett ganska starkt konsumentskydd i detta sammanhang, och bankerna har hittills oftast ställt upp och hjälpt konsumenterna när de har hamnat i besvär. Men vi måste ändå ha en säkrare hantering här.

Detta var några konkreta motioner i detta betänkande som jag ville lyfta fram. I övrigt är det den generella konsumentpolitiken som vi måste förbättra utifrån ett starkare konsumentintresse och ett starkare konsumentperspektiv. Det gör vi naturligtvis genom viktiga informationsinsatser till unga om hur man kan skydda sig för att inte hamna fel i denna konsumentdjungel. Men vi ska naturligtvis ha en bra nationell lagstiftning, och det är viktigt att Sverige verkligen driver dessa frågor vidare utifrån ett tidigare starkt konsumentintresse.

Anf. 3 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Kära åhörare, lyssnare och tittare! Jag skulle kunna börja med samma formulering som Egon Frid. Jag instämmer i de två föregående anförandena. Jag tror att det finns en ganska stor samstämmighet i denna fråga.

Fru talman! Det fanns en tid då vi trodde att det var produktionen som skapade välfärden. Det var på den tiden när det var lätt att se arbetsresultat. Maten producerades i närheten, och de flesta hjälpte till när arbetskraftsbehoven var som störst. Behövde man ett par skor gick man till skomakaren. Behövde man en rock gick man till skräddaren om man inte sydde den själv i hemmet. Då var det lätt även för barn att förstå att det var själva arbetet som skapade mat för dagen, värme i stugan och kläder på kroppen. Men detta var länge sedan, och livet var tungt och hårt på den tiden med stora umbäranden. Mitt syfte är därför inte att på något sätt romantisera om den tid som har varit.

Sedan har samhället utvecklats, och förhållandet till produktionen har förändrats. Handeln växte, och det gjorde det inte lika enkelt för den enskilde individen att värdera en arbetsinsats.

Enligt teorierna gör den globala specialiseringen att produkter produceras där det kan göras till lägsta kostnad.

Men när avståndet mellan konsumenter och producenter blir stort försvinner även mycket av informationen om produkten och informationen om villkoren för produktionen på vägen. Den där känslan för att skomakaren i Vietnam verkligen får så pass mycket betalt att hon eller han kan köpa sig husrum och tillräckligt med mat är rätt svår att få någon uppfattning om när man besöker en modern butik i våra västerländska samhällen.

Jag har själv arbetat med barn i många år. Då fick jag många bevis på hur stor okunskapen kan vara bland unga om produktion och varors ursprung. Jag träffade barn som vägrade dricka mjölk efter ett besök på en bondgård och barn som fortfarande föredrog fiskpinnar när vi hade varit ute på fiskafänge och alla hade fått napp. Verkligheten uppfattar en del som otrygg och osäker och, med deras eget uttryck, äcklig, medan det industriförpackade och det sterila känns tryggt och säkert.

Jag har också hört berättelser om att när föräldrar förklarar för sina barn att de inte har råd att köpa en sak protesterar barnen våldsamt och säger att det bara är att gå till apparaten och hämta ut mer pengar. Så kan relationen för många unga i samhället i dag vara mellan arbete och konsumtionsförmåga.

I dag har utvecklingen nått dithän att vi inte längre talar om produktionen som den viktigaste faktorn för utvecklingen av samhället. Nu är det konsumenten som står i centrum, och det är konsumtionen som är den kraft som ska föra oss vidare mot framtiden. Om det sedan är hållbart på en begränsad planet med en ständigt växande befolkning är kanske något som vi ska diskutera en annan gång. Men det är inte alltid så lätt att vara konsument.

I civilutskottets betänkande 9 behandlas 17 olika motionsyrkanden. Där tar man upp dels olika problem som konsumenter kan uppleva, dels ett antal problem som vi politiker tycker oss ha kunnat identifiera som olika sorts hinder för en väl fungerande marknad mellan konsumenter och producenter.

Självklart står Miljöpartiet bakom de tre reservationer i betänkandet på vilka vår partibeteckning finns, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 5 och 7.

Jag vill tillägga att jag mycket starkt sympatiserar med den markering som Socialdemokraterna gör i sitt särskilda yttrande i betänkandet trots att jag inte har ställt mig bakom det. Om frågan kommer tillbaka till utskottet och det då visar sig att branschen inte har klarat av att lösa problemen med en rimlig informationsmängd till dem som köper fyrhjulingar är det nog dags för Miljöpartiet att ställa sig bakom en skarpare markering i ett framtida betänkande.

Fru talman! Vi i Miljöpartiet menar att svenska konsumenter inte ska ha ett sämre konsumentskydd än medborgare i andra EU-länder. Konsumentverkets resurser för kontroll av säkerheten hos produkter är nu så små att risken är stor att produktfel upptäcks först när de har förorsakat en olycka hos kunden.

Mest allvarligt ser vi på att farliga leksaker nu riskerar att smita igenom det ganska glesa nät som dagens kontrollnivå innebär. Barn riskerar att komma till skada. Ett exempel är att farliga färgämnen i leksaker vid flera tillfällen under de senaste åren i ganska stora mängder har hunnit spridas hos barn innan de upptäckts.

Miljöpartiet accepterar inte att det får fortsätta att vara på det viset. Därför har vi i vår budgetmotion ganska betydande ökning av anslaget till konsumentverksamheten. I vår motion här menar vi att regeringen åtminstone borde titta på hur man kan förbättra kontrollerna så att barn inte råkar illa ut.

Miljöpartiet drev också under många år kravet på en miljöbalk för att samla, förenkla och tydliggöra lagstiftningen på miljöområdet. Vi anser att genomförandet av miljöbalken har visat sig förenkla och även stärka och förbättra miljöarbetet.

Mot den bakgrunden, fru talman, driver vi sedan många år även kravet på en konsumentbalk. Vi menar att en sådan skulle underlätta för konsumenterna att hitta rätt i lagstiftningen när det gäller rättigheter, skyldigheter och alla övriga villkor i samband med rollen som konsument.

Konsumenttjänstlagen och konsumentköplagen borde, anser vi, bakas samman med produktsäkerhetslagen och delar av marknadsföringslagen till en sorts samlad konsumentbalk, som vi vill kalla det för. Vi i Miljöpartiet kan väl säga att vi är ganska besvikna på att regeringen inte vågar starta det här arbetet. Vi tycker att det är på tiden att starta det.

Allt fler konsumenter börjar nu ställa krav på lägsta möjliga miljö- och klimatpåverkan när det gäller valet av tjänster och produkter. Det gör att exempelvis tåget mellan Falun och Borlänge numera allt som oftast är fullsatt. Det händer att resenärer tvingas resa stående hela vägen. Behovet av ett dubbelspår växer hela tiden.

Det är även allt vanligare att konsumenter börjar fråga sig om skomakaren i Vietnam, som jag inledningsvis nämnde om, verkligen får rimligt betalt eller inte. Hanteringen av den alienation som vi på 1960- och 1970-talen pratade om – den begynnande ogripbara globala arbetsfördelningen och bristen på känsla för arbetets värde och roll – börjar konsumenterna sakta men säkert hitta former för.

Genom snabba informationskanaler, exempelvis med hjälp av mobiler och datorer, är det i dag möjligt för konsumenten att kontrollera rätt mycket av kedjan bakom en tjänst eller den produkt som man får i handen. Men det kräver en hel del tid och kunskap för den enskilde att göra det arbetet. Därför är det rätt naturligt att vi får säkra och trygga system. Det tycker vi att samhället borde hjälpa till med.

Det behövs alltså säkra och trygga system för märkning av etisk och solidarisk art och även sett till miljöpåverkan. Det handlar då både om den produkt som man får i handen och om de effekter under användningen som produkten kan ha. Dessutom handlar det om när produkten ska omhändertas.

För att kunna klara den *stora* utmaningen att både lösa klimatfrågan – med alla de enorma åtgärder som det kräver – och samtidigt bevara fred på jorden måste bland annat producenter och konsumenter, menar vi, kunna se varandra i ögonen och känna att de varken utnyttjas eller utnyttjar varandra på ett oskäligt sätt.

På allvar måste vi ta till oss insikten att livsstilen här i vårt land inte är hållbar vare sig det handlar om sex miljarder människor på jorden eller det handlar om nio miljarder människor. Vi måste förstå att vi är lika beroende av de andra som de är beroende av oss.

Det är bara tillsammans som vi kan klara klimatutmaningen. Som *ett* av många viktiga led i det arbetet måste regeringen börja arbeta med den tydlighet som krävs inom handeln mellan människor i olika delar av världen när denna nu är så global. Regeringen måste tillsätta en utredning som tar fram system för tydlig produktmärkning utifrån såväl rättvisaaspekter som totala energi- och miljöpåverkansaspekter – en produktmärkning som är applicerbar på alla tjänster och varor. Vi menar att det underlättar för konsumenterna att göra de kloka val som bara konsumenter kan göra för allas vår framtid.

Anf. 4 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m):

Fru talman! Vi har i dag att behandla ett betänkande om konsumentfrågor med 17 motioner. Det rör allt från konsumentpolitiken inom EU och införandet av en konsumentbalk, som vi nyss hörde om, till märkning av varor, risker vid e-handel och det önskvärda i att höja kunskapen hos ungdomar om konsumentkunskap.

Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Det är intressant att konsumentfrågor röner ett sådant intresse. Man kan inse att det är ett område som på något sätt rör oss alla. Vi kan konstatera att det är en relativt bred problemflora som presenteras i de motioner som vi har att behandla. Jag tänker kort beröra några områden.

De flesta motionerna kan avslås med motiveringen att det redan pågår ett arbete, antingen inom regeringen eller inom EU. I vissa fall slår man in öppna dörrar; förslagen sammanfaller med vad regeringen redan har gjort eller med vad regeringen anser.

Man kan konstatera att det har skett en rivstart inom konsumentområdet både nationellt och på EU-nivå. I EG-fördragets artikel 143 anges att man ska främja konsumenternas intressen och säkerställa en hög konsumentnivå. Olika initiativ har också tagits för att uppnå just detta mål.

Riksdag och regering har tidigare uttalat att man vill ha full harmonisering och att konsumentskyddet ska vidareutvecklas på en hög nivå inom en väl fungerande inre marknad.

När det gäller stöd till konsumentorganisationer har regeringen betonat vikten av att stödja frivilliga organisationer och därför ändrat så att det ekonomiska stödet från och med i år regleras i en särskild förordning – detta för att göra stöden mer förutsägbara och långsiktiga. Fler organisationer än tidigare kan komma i fråga när det gäller att få ekonomiskt stöd.

Konsumentverket har en viktig roll och har här regeringens uppdrag att handha stödet till organisationerna. 4 ½ miljoner har nyligen utdelats till 19 olika projekt.

Kunskapsbyggandet hos barn och unga är mycket viktigt och ett område som länge har varit i fokus. Det är därför något märkligt att de socialdemokratiska motionärerna föreslår en översyn för att se hur man bäst kan stödja och uppmuntra konsumentkunskapen hos unga. Det märkliga är att detta redan har utretts av den socialdemokratiska regeringen. Men man kom aldrig med några konkreta förslag för att höja kunskapen hos barn och unga, framför allt inte i skolan.

Konsumentverket fick redan i fjol i uppdrag att analysera och ge en bild av unga konsumenters beteende. Man har också, i år, överlämnat en översikt till Integrations- och jämställdhetsdepartementet bland annat om ungas konsumtionsmönster.

Konsumentverket har fått uppgiften att ta fram ett nytt skolmaterial. Man har gjort broschyrer, en artikelsamling och en film som tar upp de problem som unga kan stöta på. Man har också kampanjat för en hållbar utveckling och för hur man ska kunna handla ekologiskt. I år kommer Konsumentverket tillsammans med organisationen Konsumenternas bank- och finansbyrå att ge ut en gratistidning om ungdomars privatekonomi. I regleringsbrevet i år har Konsumentverket fått i uppdrag att bidra till en ökad kunskap hos ungdomar och att ge en åiterrapport om skolmaterialet till regeringen.

Fru talman! Det hade varit önskvärt att man för flera år sedan uppmärksammat de problem som unga kan hamna i och därmed insett vikten av kunskap i tidig ålder. Det kan gälla köp av olika slag och hur svårt det kan vara om man har hamnat i en skuldfälla. Det borde vara en del av undervisningen redan nu, åtminstone på gymnasienivå, att ge grundkunskaper i konsumentekonomi. Men detta har aldrig den förra regeringen föreslagit, vilket är en stor brist. Vi hoppas att det nu ska bli ändring på detta med den nya regeringen.

Det finns motioner om att öka marknadskontrollerna av olika konsumentprodukter. Man vill att Konsumentverket ska ha en kraftfull inspektionsverksamhet. Faktum är att Konsumentverket redan i dag har i uppdrag att kontrollera varor så att produktsäkerheten upprätthålls. Bland annat med anledning av larmrapporter om leksaker genomförde Konsumentverket särskilda kontroller under förra året just på marknader. Det visar att det kan vara svårt att kolla alla de nya produkter som snabbt poppar upp inom till exempel lek och spel. Regeringen har därför i regleringsbrevet uppmanat Konsumentverket att redovisa hur tillsynsarbetet, särskilt marknadskontroller, stärkts och effektiviserats under året.

Det är en självklarhet att konsumenter ska känna sig säkra och trygga och veta att de produkter som erbjuds även på marknader ska vara ofarliga. På Konsumentverkets hemsida kan man som konsument följa upp olika kontroller och vilka resultat de har gett. Men här kan vi konstatera att även medierna har en stark roll för att man snabbt ska få tips om och kunna följa upp de larm som kommer.

Beträffande etisk märkning och energimärkning av varor och produkter kommer ett paket med en aktionsplan för hållbar konsumtion och produktion enligt EU:s miljömärkning Blomman och miljöledningssystemet EMAS. Här deltar Sverige aktivt och har framhållit att hållbarhet är viktigt i flera dimensioner, såväl ekonomiskt som ekologiskt och socialt. Det så kallade ekodesigndirektivet kommer vi att klubba i denna kammare i dag då vi fattar beslut om regeringens proposition. Det syftar till att främja just en låg miljöpåverkan under de tillverkade produkternas hela livscykel. Det kommer från näringsutskottet, vilket visar hur brett området konsumentfrågor är. Det är alltså inte bara vi i civilutskottet som har dessa frågor.

En annan fråga som är aktuell i några motioner är betalning av varor. Här kan vi konstatera att genom den nya lagen om kassaregister finns det skyldigheter att ha certifierade kassaregister, vilket torde innebära såväl att kvaliteten på kvitton förbättras som att skyddet vid kortbetalning blir bättre. Införandet av kort med chip är en del av detta. Den fortsatta teknikutvecklingen bör avvaktas innan någon åtgärd från riksdagens sida görs när det gäller säkrandet av kortbetalning.

När det gäller elektronisk handel kan jag informera om att det pågår ett arbete såväl nationellt som internationellt i syfte att skapa ett gott konsumentskydd vid e-handel. Men här vet vi alla att de som genom brott utnyttjar Internet har ett försprång och att bedrägerier förekommer. Trots stor kunskap är det svårt att hitta metoder som helt täcker konsumentskyddet. Det är ändå betryggande för alla konsumenter att veta att det finns överenskommelser om att det är kortutgivaren som ska stå för förluster vid bedrägerier och inte kortinnehavaren.

Fru talman! Sammanfattningsvis kan vi konstatera att mycket av det som föreslås i de motioner vi haft att ta ställning till redan är aktuellt i pågående arbete. Vi bör därför avvakta resultatet av detta. Vi vet också att det inom konsumentområdet alltid kommer att vara aktuellt med förändringar i takt med utvecklingen av teknik och den ökade handel över gränser som sker.

Jag ser fram emot att få debattera olika förslag från såväl regering som EU under de närmaste åren i denna kammare.

Anf. 5 EVA SONIDSSON (s) replik:

Fru talman! Katarina Brännström avslutade med att säga att det alltid är aktuellt med förändringar. Det är just därför man måste fortsätta med översynen av vad som händer på området för just ungdomar. Vi vet att det är en föränderlig värld vi lever i, att det händer mycket och att det går fort. Därför är det inte minst viktigt att hela tiden se över hur man kan utöka informationen till unga och hjälpa dem inför framtida behov som konsumenter.

Anf. 6 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Ja, det är absolut viktigt att ungdomar får relevant information. Vi kan konstatera att här finns en brist. Det här borde man ha tagit tag i för ganska länge sedan. Vi kan nu ta del av rapporter om ungdomar som har hamnat i skuldfällan. De har inte haft kunskap om hur de ska handla och hur lätt de kan dra på sig stora problem som får konsekvenser långt fram i livet.

Att man inte har lyckats införa någon form av konsumentekonomi inom skolans värld är beklagligt. Vi hoppas att vi ska kunna få det till stånd under den här mandatperioden, för vi tror att skolan har en viktig roll när det gäller att få ut information till ungdomar.

Anf. 7 EVA SONIDSSON (s) replik:

Fru talman! Det är inte så att bara för att den nya regeringen tillträdde kom allting bra ut utifrån det. Jag har jobbat som konsumentvägledare tidigare, och det fanns faktiskt information framtagen tidigare av både Konsumentverket och andra verk som det har varit möjligt för ungdomar och skolor att ta del av.

Jag kommer återigen tillbaka till att samhället förändras väldigt fort, att det går väldigt snabbt. Detta med sms-lån och andra problem som vi ser nu ökar allteftersom. Det förekommer också skimming, som kanske inte direkt har med det här att göra. Men tekniken utvecklas och det händer mycket. Därför måste man hela tiden vara på tå för att förbättra. Det här var ingenting som vi kunde förutse för ett antal år sedan, men det gjordes mycket även på den socialdemokratiska regeringens tid i de här frågorna. Men samhället utvecklas väldigt fort, vilket gör att det varit svårt att förutse allt som händer i dag.

Anf. 8 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med om att det är svårt rent politiskt att alltid hålla takten med utvecklingen på teknikområdet och de snabba förändringarna. Därför tror jag väldigt mycket på det mål som regeringen har satt upp, att konsumenten ska ha egenmakt och använda sig av den för att stå emot de fällor som lockar.

Jag tror att det är väldigt viktigt med information på olika områden. Den möjlighet som finns i skolan att nå ungdomar med information finns inte någon annanstans. Just när det gäller konsumentekonomi, som kan få så stora konsekvenser, är det väldigt viktigt med information. Man behöver få veta vad det kan innebära att till exempel skaffa sig skulder i tidig ålder, att man sedan inte får teckna ett hyreskontrakt när man vill flytta hemifrån. Det är jätteviktigt. Här har skolan en viktig roll att spela framöver, och det hoppas vi på.

Anf. 9 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag hoppas självklart för alla oss konsumenters skull att den här regeringen, som Katarina Brännström säger, kommer att lyckas bättre än den föregående.

Katarina Brännström började med att beskriva att en rivstart är på gång på konsumentområdet.

Jag har svårt att se det när regeringen inte är beredd att skjuta till mer resurser till Konsumentverket till exempel.

Katarina Brännström sade själv i sitt anförande, vilket jag uppskattar, att det visar sig att det är väldigt svårt att följa upp allting i den här extra-kontrollen som man har gjort. Katarina Brännström säger att det också visar sig hur viktigt det är att medierna lyfter upp de risker som dyker upp. Det är vår uppfattning att vi ska försöka hitta produkternas skadlighet och risker innan de hamnar hos konsumenterna. Är det regeringens åsikt att vi i ökad utsträckning ska bli beroende av att allmänheten rapporterar till sina tidningar och att det är den vägen som Konsumentverket ska bli uppmärksammat på vart man ska rikta sin kontrollverksamhet? Är det så vi ska förstå budskapet?

Anf. 10 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jan Lindholm har stor tilltro till regeringen, men tydligen missförstod han mig lite grann när jag nämnde medierna. Jag sade i mitt anförande att det är svårt att hålla takten i den enorma teknikutveckling som sker och med det enorma utflödet av varor och produkter från olika håll. Här har Konsumentverket en väldigt viktig roll.

Regeringen har nu renodlat Konsumentverkets uppgifter och tagit bort en del som man inte behöver göra. Det blev en stor förlust när Konsumentverket flyttade. De rena flyttkostnaderna beräknas till över 80 miljoner. Det tar flera år för Konsumentverket att komma ifatt den förlusten på kompetens. Regeringen har lovat att hjälpa till med vissa flyttkostnader. Dessutom kan regeringen hjälpa till genom att säga till Konsumentverket att renodla vad man ska göra. Det arbetet har redan påbörjats.

Sedan kan nog medierna i många fall lyfta fram frågor och nå ut med informationen bättre än vad både regeringen, riksdagen och Konsumentverket kan göra. Jag tror att samspel är viktigt.

Men det har skett en rivstart, och det var nödvändigt. Konsumentverkets roll och uppgifter sackade väsentligt med anledning av flytten, och regeringen var tvungen att ta itu med konsumentfrågorna på ett mycket seriöst sätt.

Anf. 11 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! I vår budget har vi i Miljöpartiet lagt till de 66 miljoner som fattas för att underskottet hos Konsumentverket, på grund av flytten, ska kunna redas ut.

Om man nu har insett att det faktiskt är svårt att hinna med flödet av nya produkter och de risker som det innebär, är man då inte beredd att tillskjuta mer medel för att klara det?

Anf. 12 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Man har sagt att man ska hjälpa till med vissa delar av de merkostnader som Konsumentverket drabbades av på grund av den förra regeringens beslut om att flytta, men det hjälper inte hela vägen. Vi får nog konstatera att det har blivit ett glapp i det här arbetet och så snabbt som möjligt försöka komma vidare.

Jag tror också att det inte alltid handlar om resurser utan om vad man gör med pengar och om att renodla uppgifter. Det handlar om att Konsumentverket ska kunna använda tekniken, ha en bra uppdaterad hemsida, få ut information, till exempel det nya skolmaterialet, och följa upp det på ett bra sätt. Jag tror att det är en väg att gå. Det handlar inte bara om att få mer pengar. Jag håller med om att det blev ett tapp, och det är beklagligt.

Anf. 13 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Fru talman! I de flesta fall då vi ska få en varaktig förändring till stånd är det hos barn och ungdomar vi ska börja, och så även när det gäller att få medvetna konsumenter. Det är viktigt för den unga att lära sig skillnaden mellan reklam och konsumentupplysning. Skolan har en viktig roll, men skolan kan inte bli en stuveriverksamhet där fler och fler ämnen ska få plats. Jag håller med om att det är viktigt att skolan uppfyller läroplanens mål, men jag delar inte motionärens uppfattning att lärarna kan och måste spela en viktig roll.

Föräldrar och andra aktörer ute i samhället har också en viktig roll att spela och ett ansvar för att förbereda våra barn och ungdomar inför vuxenlivet. Dialogen måste finnas på flera för barnen viktiga arenor.

Centerpartiet anser att samhället ska möjliggöra för flera aktörer att delta i detta kunskaphöjande arbete. Till exempel skulle scouterna, studieförbunden eller konsumentorganisationerna kunna få i uppdrag att göra studiematerial som passar för olika åldrar.

Tv är ofta effektivt på gott och ont. Det finns ett bra program för unga som jag skulle vilja lyfta fram. Det heter REA och belyser just dessa frågor. I över hundra program har REA:s reportrar ställt makten mot väggen, testat olika saker i studion och granskat missvisande reklam, och dessutom har en alltid lika nyfiken och intresserad testpatrull testat massor av konsumentprodukter. De hänvisar också till länkar på nätet, REA tipsar och konsumenttest, där barn och unga kan få tips och hjälp. Men självfallet har det egna hemmet ett stort ansvar, som jag tidigare sade.

Fru talman! Centerpartiet delar helt utskottets mening att det är självklart att varje konsument ska känna sig säker och trygg och veta att de produkter som erbjuds på marknaden kan användas utan fara för hälsa och välbefinnande, och då i synnerhet när det gäller våra barn.

Även om konsumenten har ett eget ansvar är bland annat leksaker och säkerhetsutrustningar några av de områden där det är särskilt viktigt att vi hjälps åt och där det krävs ett aktivt säkerhetsarbete.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2008 betonat vikten av en fortsatt tydlig prioritering av Konsumentverkets tillsynsarbete och i regleringsbrevet för 2008 ålagt verket att redovisa hur detta arbete stärkts och effektiviserats.

På grund av bland annat säkerhetsrisker är det viktigt med tydlig information vid marknadsföring och försäljning av produkter som felaktigt kan uppfattas som lekfordon trots att de klassificeras som mopeder, motorcyklar eller terrängkotrar. Här bör branschorganisationerna ta ett större ansvar genom en tydlig och rätt information. Men även här, fru talman, vill jag påpeka att föräldrarna har ett viktigt ansvar.

När det gäller etisk märkning finns det en risk att den mångfald av olika märkningar på varor och tjänster som finns kan få en motsatt effekt. I stället för att hjälpa till kan det leda till förvirring för konsumenten. Det finns andra sätt att visa oss konsumenter. För att nämna något har vi de båda standardiseringsorganisationerna Sis, Swedish Standards Institute, och Brasiliens motsvarighet, ABNT, som tillsammans med företag och organisationer från hela världen håller på att arbeta fram en standard inom området *Social responsibility*.

Den färdiga standarden kommer att underlätta företags, organisationers och myndigheters ansvarstagande i etiska frågor. Syftet med arbetet är att få fram enkla riktlinjer som är användbara för icke-specialister. Standarden kommer att innehålla gemensamma definitioner och utvärderingsmetoder, vilket ökar möjligheten att jämföra hur olika aktörer hanterar arbetsmiljö, arbetsvillkor och andra sociala frågor.

Fru talman! Till slut vill jag kort kommentera frågan om bordsterminalstväng på restauranger. Centerpartiet tycker att bordsterminaler vid kortbetalning på restauranger till stor del är en fråga för branschen. Det bör hela tiden ske en utveckling som går framåt. Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionen.

Anf. 14 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Maria Kornevik Jakobsson började med att prata om barnens roll som konsument. Det har skett en stor förändring när det gäller den senaste generationen. Konsumentrollen har vandrat ned i åren. När jag var liten var man som barn inte någon särskilt stor konsument. Då fanns helt andra förutsättningar och risker för konsumenter.

Jag är helt enkelt nyfiken på hur man från Centerpartiets sida ser på de ökade risker för skador som barn utsätts för när man nu i allt högre grad agerar som konsument och informationen om riskerna många gånger är svår att framställa på ett för barnen begripligt sätt. Det behövs ett utvecklingsarbete. Det behövs resurser för att kommunicera den situation man sätter sig i som konsument när man är ung, både utifrån det vi vet om sms-lån, snabba, enkla pengar som även väldigt unga kan få tag på i dag, och framför allt när det gäller produkter med de risker som finns kring dem många gånger.

Vilka åtgärder är man konkret beredd att föreslå från Centerpartiets sida? Finns det någon misstro mot det vi från Miljöpartiet föreslår, nämligen att man ger Konsumentverket ökade ekonomiska resurser för att de ska kunna jobba med frågan?

Anf. 15 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Fru talman! Det var många kloka ord – många ord, framför allt.

Det är viktigt med en säker konsumtion när det gäller barn. När vi var små – visst, vi var konsumenter, och konsumentupplysningen kanske inte var tillfyllest med tanke på hur vi tycker att den ska vara i dag. Det fanns också en skillnad i vem som tog ansvaret. Det var föräldrarna.

Jag håller helt med om att skolan, precis som jag sade förut, har ett stort ansvar. Det ingår i läroplanen, och läroplanen ska följas. Om vi tittar på läroplanen och ser till att den följs kanske vi också kan strama upp lite.

Men med tanke på allt som Jan Lindholm talade om är det omöjligt för en organisation att leverera allt det här. Därför måste vi ha bredare kunskap och fler aktörer. Det borde också finnas yttre gränser för vad som är möjligt att över huvud taget få tillverka. Köper vi inte varorna så tillverkas de förmodligen inte – det är väl så det ska gå till.

Jag håller med om att det här är viktigt, men just att ge mer pengar till ett och samma verk tror jag inte på. Vi minns talet om sju smörgåsar om dagen, eller vad det var. Det har räckt.

Anf. 16 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag noterade att Centerpartiet kan tänka sig att det finns en yttre gräns för vad som kan vara tillåtet att producera. Det var mycket intressant.

Jag skulle vilja omformulera min fråga. Finns det alltså inte något intresse från Centerpartiets sida att med ökade resurser till Konsumentverket ge dem större möjligheter att jobba med att utveckla och förbättra informationsmetodikerna för barn och ungdomar?

Anf. 17 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tror inte att det handlar om bara pengar. Det handlar om att vi funderar på detta. Vi har gått en väg. Den vägen fungerar inte riktigt längre. Vi behöver fler vägar för att nå fram till målet. Det är så det är. Det behövs fler aktörer, fler som är intresserade och fler som blir intresserade av att också ta ansvar för att varor och tjänster är bra för konsumenterna och i synnerhet barn, eftersom barn också är beroende av sina föräldrar. Tar då inte föräldrarna detta ansvar så blir det barnen som drabbas till sist. Om inte vi tycker att det är lätt att läsa innehållsförteckningar eller andra texter så är det givetvis ännu svårare för barnen. Då måste vi hitta andra sätt.

Att jag nämnde scouterna beror på att jag vet att det finns jättemånga barn inom scoutrörelsen. Skulle de då i sin roll få en uppgift som många andra att också bidra i detta så tror jag att det skulle bli bättre.

Skolan – ja, det är så fortfarande, men skolan räcker inte till. Konsumentverket räcker inte heller, utan vi behöver vara flera som tar ansvar.

Anf. 18 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Det har sagts väldigt mycket klokt här. Det mina kolleger Katarina och Maria har sagt kan jag instämma i. Jag har naturligtvis, som vanligt är, också skrivit ett anförande, men att under det sista anförandet upprepa vad som tidigare sagts tycker jag är onödigt. Därför tänker jag ta upp ett par andra aspekter.

Den första aspekt jag vill ta upp är att vi behöver marknadsvårdande insatser också när det gäller tjänstesektorn. Vi har debatterat mycket om produkter, och det har närmast i vissa anföranden handlat om produktsäkerhet snarare än vad det innebär för även tjänstesektorn att vi ska ha de här kraven på att konsumenterna ska få veta vad som gäller och inte gäller så att det finns en säkerhet i erbjudandet av tjänster. Där vill vi naturligtvis också ha marknadsvårdande insatser.

En annan sak som jag skulle vilja ta upp redan inledningsvis är moral och etik. Varför behöver vi allt starkare kontroller, starkare reglementen och starkare insatser på det här området? Jo, därför att så många brister i

moral och etik. Jag tror att vi samtidigt med diskussionerna om de konsumenträttsliga frågorna också bör ta upp debatten om att kunna lita på varandra för att få ett bra samhälle, att företagen vill visa och göra allt för att vara trovärdiga och pålitliga i sin information och att konsumenten i varje del gör sitt bästa för att också möta företagaren.

I själva verket är det så att vi går en teknisk utveckling till mötes. Vi tycker att vi har kommit långt tekniskt, och det har vi gjort, men många menar att den utveckling som har genomförts de senaste 20 åren, till exempel inom dataområdet, IT-området eller vad vi nu vill, är en liten del av vad vi står inför framöver. Tar vi del av de långsiktiga rapporter som finns om 2015, 2019 och så vidare ser vi att vi kommer att gå väldigt stora förändringar till mötes. Jag tycker att det är viktigt att vi som makthavare tar mandatet att förbereda oss för alla de utvecklingstenden- ser som finns. Då behövs ett mycket starkt konsumenträttsligt skydd, tror jag, och vi behöver väldigt mycket kunskap.

I själva verket handlar konsumentfrågorna i hög grad om fyra delar. En del berör att vi har tillgång till ordentlig information, och den ska vara begriplig. Där tycker jag att vi kan lägga på oss ett ansvar både från näringslivet och från den offentliga förvaltningen.

I tidningen Konsumentmakt den här veckan kunde vi läsa en rubrik som lyder "Förstår du vad det står?". Ja, jag tror att det är jätteviktigt. Vi kristdemokrater har jobbat mycket för utsatta människor, och jag tror att vi alla tycker att det är väldigt viktigt att den information som går ut också ska vara förståelig. Jag upplever inte mig själv som särskilt svag när det gäller förståelse av begrepp och information, men jag måste säga att när jag var ute och tittade på nätet här och skulle inhandla en produkt insåg jag att jag inte förstår en hel del av den information som lämnas ut. Jag begriper inte innebörden. Hur gör jag för att komma till rätta med det här och för att få den exakta informationen? Där kan vi alla bli bättre, och jag tycker att det är en viktig del.

En annan del är att konsumenten kan förlita sig på företagen och att man håller sig till de avtal och regler som vi har beslutat om. Det är jätteviktigt. Där har företagen naturligtvis ett ansvar att också vara konkurrenskraftiga när det gäller att visa att de kommer att hålla de avtal som ingås. De senaste dagarna har vi sett och följt i tv hur mycket bedrägerier som sker när man handlar på nätet.

Det ska inte behöva vara så. Det är jätteviktigt med trovärdigheten och att man följer upp de avtal som finns. Det ska finnas ett kvalitets- märke på varje företag.

Det tredje gäller tvistelösning. Hur klarar man upp en tvist som upp- står? Det allra bästa är självklart att man kan komma överens sinsemel- lan. Det är något som alla vill, och där har alla ett ansvar. För övrigt måste det finnas bra reglementen för tvistelösning, och det måste var och en kunna klara av. Annars måste man ha tillgång till någon som hjälper en att reda ut tvisten.

Jag tror att vi behöver bli duktigare just när det gäller alla dem som kanske inte varit tränade vare sig att klara av att ta vara på sina rättighet- er eller att förstå vad de innebär. Vi har ibland en övertro på vad männi- skor kan inom dessa områden. Där behövs extra stöd och hjälp.

Det fjärde, vad gäller finansiella produkter som vi varit inne på, hand- lar om rådgivning. Där behövs mycket mer stöd och hjälp. Jag tror på det

som vår finansmarknadsminister Mats Odell nyligen sade, nämligen att vi behöver en finansiell folkbildning i det här landet. Med den ökande teknifieringen på olika områden inom finansmarknaden och de behov människor har för att kunna trassla sig fram där tror jag att vi behöver mycket information och kunskap.

Det vi läste när jag var liten, Lyckoslanten och om Spara och Slösa – ni kommer säkert ihåg dem – gäller inte i dag. Så enkelt är det inte längre om man vill spara. Därför är det oerhört viktigt att det finns goda kunskaper, och där spelar skolan en viktig roll för den unga generationen. Vi har också en stor grupp som inte kan detta, som inte orkat följa med i utvecklingen. Kanske tillhör även jag dem, för jag tycker att det är svårt.

Det är bra att EU-parlamentet fattat beslut om att sms-lånen ska skärpas, och alliansregeringen har gjort flera drag där man uppmärksammat dessa problem. Det är en bra väg vi är inne på, och vi måste fortsätta på den. Det är viktigt för allas vårt bästa.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 19 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag tänkte att det kunde vara bra om någon försökte svara på Yvonne Anderssons inledande fråga om moralen hos dem som producerar varor och tjänster.

Jag tror att en stor del av problematiken handlar om ekonomiska drivkrafter. Om en producent som tillverkar leksaker på en marknad långt borta kan hitta ett färgämne – något som varit aktuellt de senaste åren – som gör att produkten blir mycket billigare och enklare att hantera är risken stor att han eller hon väljer den, alltså om det innebär stor ekonomisk vinning.

Det är bra att Yvonne Andersson ställer frågan, och jag är jätteglad om vi kan samverka över alla partigränser och arbeta för att förbättra moralen hos dem som producerar varor och tjänster. Det var egentligen bara det jag ville konstatera. Det är ett område där jag tror att vi kan vara väldigt överens och som vi kan jobba med. Det finns naturligtvis problem.

Sedan kan det finnas andra skäl än de rent ekonomiska drivkrafterna, men jag ville ändå nämna att jag tror att just de ekonomiska drivkrafterna utgör ett stort problem.

Anf. 20 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag är glad att frågan kommer upp. Många gånger när vi diskuterar detta uppfattar vi det som att det i första hand är de ekonomiska drivkrafterna som styr. Jag är inte så säker på det. Om man ser på varje enskilt fall är jag i själva verket säker på att det inte är det. Det finns många som vill ha, och också har, en hög moral i dessa delar. Om vi tar leksaker som exempel visar det sig genomgående när man talar med producenter av leksaker att de aldrig skulle kunna tänka sig att riskera säkerheten för ett litet barn bara för att leksaken skulle bli billigare att producera. Jag tror inte att världen är så fyrkantig, näst intill ond. Jag tror att de som producerar leksaker vill ha en så säker produkt som möjligt för barnen.

Det är viktigt att vi ser den moral som finns. Om vi tar det bildligt, det jag vill att andra ska göra mot mig det ska jag göra mot andra, tror jag

att även producenten har det riktmärket, och kan ha det riktmärket. Ekonomin kan följa med där.

Anf. 21 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag tror att Yvonne Andersson har rätt när det gäller företag som är måna om sitt märkesnamn, exempelvis Ikea. Nej, man ska ju inte nämna företagsnamn i riksdagsdebatten. Jag ber om ursäkt. Det finns företag som är måna om sitt märkesnamn, speciellt om man har en verksamhet i det ledet av kedjan som ligger nära konsumenten. Då svarar man att man självklart aldrig skulle utsätta konsumenten för risker på grund av ekonomisk vinning.

I praktiken är leden bakom det produktnamn som konsumenten möter väldigt långa, och det är komplicerat att hitta ansvariga. Jag ska inte säga att det händer dagligen, men vi får ofta exempel på att man hittat på enkla lösningar för att få ut produkten på marknaden innan man säkerställt att det inte finns faror med produkten.

Jag vill nog inte göra det hela så enkelt som Yvonne Andersson gör. Jag hoppas att man från Kristdemokraternas sida kan komma med andra exempel på drivkrafter eller faktorer som vi kan arbeta med. Jag hoppas också att de inte så enkelt förkastar de ekonomiska drivkrafterna såsom en av de viktiga källorna till problemen med varusäkerhet, vilket jag uppfattar att de är.

Anf. 22 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag blir bekymrad över att det verkar finnas en underliggande negativ attityd mot företagare i min meddebattörs uppfattning. Jag blir bekymrad, för företagare är inga onda människor. Företagare vill något bra, och de flesta småföretagare som startat med en produkt vill bli större. De vill ha kvalitet på sin produkt.

Jag känner flera småföretagare som gör allt de kan för att ha råd att kontrollera produkten. Många får provbeställningar för att se om produkten håller vad den lovar och inte är skadlig. Den småföretagare som vill växa har inte råd att ha en produkt som är farlig, till exempel en leksak som är farlig för barn. Dessutom tror jag inte att någon företagare vill ha på sitt samvete att man producerat något som en människa tar skada av.

Jag tror att de ekonomiska drivkrafterna är starka, ja, men jag tror att också de moraliska drivkrafterna är starka hos de allra flesta. Därför vill jag uppvärdera dem. Det är viktigt att storföretagare står upp för sitt märke och värnar om det, men små och medelstora företagare är inte mindre måna om sitt märke eftersom det handlar om deras överlevnad.

Så pass tuff har det socialdemokratiska samhället gjort situationen för våra företag att de inte har råd att förstöra sitt namn med en osäker produkt. Därmed måste vi också våga visa tillit till våra företagare och det som de gör. Det är viktigt att inse att det i detta finns en moralaspekt som är väsentlig.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 18 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU19
Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet.

*Allmänna motioner om
beskattning av företag,
kapital och fastighet*

Anf. 23 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Vi ska nu behandla skatteutskottets motionsbetänkande om beskattning av företag, kapital och fastighet. Men låt mig först få beskriva vår socialdemokratiska syn på skatter.

Den socialdemokratiska skattepolitiken bygger på tanken att skatterna i första hand ska finansiera gemensamma och angelägna verksamheter som sjukvård, utbildning, forskning, barn- och äldreomsorg samt infrastruktur. Välfärden kan aldrig bli större än vad som är möjligt för oss att tillsammans och solidariskt finansiera. Vi ska komma ihåg att skatternas storlek är helt avhängig av medborgarnas upplevda nytta av att de tillsammans finansierar välfärdssamhället.

Välfärden syftar ytterst till att underlätta för människor att förverkliga sina livsdrömmar – eller sina bästa stämningars längtan, som Hjalmar Branting en gång så vackert uttryckte det. En skattefinansierad välfärd innebär också rättvisa och borgar för trygghet i livets olika skeden. Det kräver både långsiktig och pålitlig finansiering. Därför måste de skatteförändringar som görs vara hållbara, effektiva och sammanhållna.

Samtidigt ställer globaliseringen och den snabba förändringstakten i samhället stora krav på att vi har en pragmatisk och öppen syn på enskilda skatter. Utgångspunkten för oss socialdemokrater och vår skattepolitik är därför att skapa ett stabilt och förutsägbart skattesystem och inom detta lämna utrymme för förändringar och enskilda skatter utan att välfärdens finansiering hotas.

Jag kan sammanfatta det på det här sättet: Skatterna ska främja entreprenörskap, tillväxt och jobb. Skatterna ska trygga den gemensamma välfärden. Skatterna ska vara rättvisa och omfördelande. Det betyder att man ska skatta mer för stora inkomster och förmögenheter. Skatterna ska vara enkelt och tydligt utformade.

En grundbult för oss socialdemokrater är att vi har ett likformigt skattesystem, där det inte spelar någon roll om inkomsten kommer från näringsverksamhet, som lön, som ersättning från socialförsäkringssystemen eller i form av löneförmåner. Vi vänder oss bestämt mot att pensionärer, långtidssjuka och arbetslösa bestraffas genom en högre skatt på sina lägre inkomster. Det är orättfärdigt.

Analogt med resonemanget om likformighet vill vi socialdemokrater upprätthålla en neutral beskattning mellan olika företag och anställningsformer. Löntagare och företagare bör ges likartade skattevillkor. Skattesystemet måste dock medverka till ett gott utvecklingsklimat för företag och företagare med enkla regler, både vid själva starten av företaget och när det finns tillväxt i företaget. Det kräver stabilitet i de regelsystem som är viktiga vid investeringsbesluten. Skatterna ska inte snedvrída konkurrensen mellan olika företag och branscher eller styra produktion, konsumtion och val av varor och tjänster. Sänkta socialavgifter för vissa tjänsteföretag och avdrag för hushållstjänster är dåliga förslag.

Det är också väldigt viktigt att de svenska företagen har internationellt konkurrenskraftiga regler som inte snedvrider konkurrensen mellan utländska och inhemska företag eller arbetstagare. Frihandel och fri rörlighet är bra, men inte skumraskkonkurrens baserad på icke avtalsenliga löner och skatteundandragande. Skatteverket och arbetsmarknadens parter har gemensamma intressen av ett skatte- och lönemässigt vitt Sverige.

Jag vill slutligen understryka att skattesystemet inte ska motverka rörlighet på arbetsmarknaden.

Fru talman! Vi socialdemokrater vill vidareförädla skattesystemet utifrån de riktlinjer som jag har framfört här i talarstolen. Vi tror att alla vill göra rätt för sig och att regelverket därför ska stödja dem.

Med stöd av det sagda yrkar jag bifall till vår reservation 1 under punkt 1.

Fru talman! Nu genomför den moderatledda regeringen, tvärt emot vår uppfattning, en politik som både vidgar inkomstklyftorna och skapar långsiktigt negativa effekter i samhället. De stora skattesänkningar som är genomförda med 65 miljarder kronor har i stort sett tillfallit den rikaste halvan av befolkningen. De tre rikaste tiondelarna har fått 70 procent av alla inkomstförstärkningar, medan de fyra tiondelar som har lägst inkomster har fått försämrade eller oförändrade villkor.

Det har på kort tid skett en enorm förskjutning och försämring av den fördelningspolitiska profilen. Vad än Moderaterna säger kan de inte bortse från det faktum att förmögna människor med stora tillgångar i till exempel hus har fått se manna regna från himlen i form av förvärvsavgifter, skatteavgifter för hushållsnära tjänster, slopad förmögenhetsskatt eller kraftigt sänkt fastighetsskatt. Den stora orättvisan bekräftar att det är långtidsarbetslösa, pensionärer, sjukskrivna, låginkomsttagare och deltidsarbetare som har fått betala de välbärgades skattesänkningar.

Likformigheten i skattesystemet skjuter regeringen i sank med olika beskattning, både mellan individer och mellan olika näringslivsbranscher. Allt detta leder till ökat krångel, gränsdragningsproblem, möjligheter till ökat skatteundandragande och snedvridd konkurrens. Regeringen har pekat ut de hushållsnära tjänsterna som en framtidsbransch genom skattesubventioner och vill fortsätta att premiera vissa tjänstesektorer. Kritiken från bland annat Skatteverket har varit massiv, men det verkar inte bekymra finansministern och inte heller den borgerliga majoriteten i utskottet.

Moderaterna skriver med benäget bistånd av sina satellitpartier i utskottet att det är viktigt att sträva efter likformighetsprincipen. Men menar majoriteten att den inte har gjort avsteg från likformigheten i skattesystemet? Vi socialdemokrater häpnar över detta påstående, som verkar vara helt frikopplat från verkligheten.

Vidare skriver majoriteten att ett enhetligt regelsystem med få undantag också är enklare att förstå och tillämpa. Men hur stämmer det överens med Skatteverkets svidande kritik mot gränsdragningsproblemen för hushållsnära tjänster? Vet Skatteverket inte vad de pratar om, eller är detta ett uttryck för regeringens dövhet inför all opinion?

Fru talman! Frågan om tonnageskatten behandlades senast för ett år sedan här i kammaren, då utskottet uttalade ganska skarp kritik mot regeringens senfärdighet genom ett tillkännagivande. I år är utskottsmajoriteten mildare i tonen och utgår från att frågan får sin lösning. Vi som inte

arbetar på Anders Borgs uppdrag finner det hederligare att återigen trycka på regeringen med ett tillkännagivande om en snabb lösning. Regeringen har tidigare åsidosatt det grundlagsfästa beredningskravet när man har tryckt och pressat igenom andra stora och tunga beslut om stora skattesänkningar, men när det gäller tonnageskatten är det nästan lika trögt före som det var i årets Vasalopp. Regeringen har visat stor nonchalans gentemot riksdagen, en nonchalans som också den borgerliga utskottsmajoriteten visar. Man tiger och samtycker, eftersom finansministern uppenbarligen tagit dem i herrans tukt och förmaning.

Fru talman! Det finns två motioner som aktualiserar den viktiga frågan om skuldsatta barn. Kronofogdemyndigheten har konstaterat att de största skatteskulderna som belastar barn härrör sig från försäljningar av aktier eller fondandelar, där förmyndare har brustit i sitt ansvar för deklARATIONER och skatteinbetalningar. De skuldsatta barnen hamnar helt oförskyllt i mycket svåra situationer och får en ibland omöjlig start på sitt vuxenliv. Detta kan vi inte acceptera. Därför kräver vi att regeringen klargör vilka åtgärder som är möjliga i regelverk och som kan motverka att barn hamnar i de här skuldfällorna.

Fru talman! Jag yrkar bifall till vår reservation 1 samt reservationerna 4 och 7.

Anf. 24 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Detta betänkande innehåller många olika delar, och det gäller att plocka ut några och prata om dem. Vi får se i replikskiftena var vi landar.

Jag vill först säga att målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Det är viktigt att ha det som skattepolitisk grund i alla diskussioner.

Vi har flera reservationer. En av dem är reservation 2. Den är lite mer inriktad på företagande och investeringar. Där hänvisar vi till det yttrande vi hade med anledning av budgetpropositionen där vi tog upp frågor om företagande.

Det gäller bland annat vikten av att införa skattereduktion för forskning och utveckling för mindre företag. Vi hänvisar till de framgångsrika satsningar som redan har införts inom ramen för Vinnova. Företagen står i kö för att få ta del av de anslag som finns. Vi menar att detta mycket väl skulle kunna kompletteras med en skattereduktion.

Som förebild har vi tittat på det norska systemet. Det har fallit väl ut. Jag vet att många i vårt land talar väldigt väl om detta system. Vi tror att det vore ett bra sätt att möta de krav på ytterligare satsning inom miljö- och energiområdet som vi inom ramen för klimatarbetet måste jobba med inför framtiden.

Vi har tagit upp sjuklönekostnaderna för småföretag. Jag vet att det egentligen inte är en skattefråga. Men det kan vara viktigt att ändå nämna i det här sammanhanget. Regeringen tog bort medfinansiering. Vi ställde oss bakom det och tyckte att det var ett klokt beslut.

Vi har jobbat med 3:12-reglerna. Vi började med det under den förra mandatperioden. Regeringen har gått vidare, och vi har ställt oss bakom också de besluten. Det innebär att utrymmet för kapitalbeskattad inkomst

som baseras på lönesumman därmed har kunnat utvidgas. Det är fler företag som nu kan utnyttja den så kallade schablonregeln.

Vi har också ställt oss bakom den förlängda redovisningsperioden för moms. Vi tycker att det var ett bra förslag.

Vi tar i vår reservation upp frågan om schablonbeskattning. Jag tror att vi är ensamma om att ta upp och driva den frågan. Vi har talat väldigt mycket om skattefusk. Det kommer vi att göra i dag i debatten om ett senare betänkande. Schablonbeskattning är någonting vi bör titta på. I det läget ska det handla om kontantbranscher. Det är branscher som till exempel restaurang, taxi, frisör och så vidare.

Vi vet i dag att det redan finns andra åtgärder för att komma till rätta med fusk. Men vi tror att det kanske är värt att göra begränsade försök inom vissa branscher. Vi tror också att det kan vara viktigt att den här typen av åtgärder är ett frivilligt val som den enskilde får göra så att man sedan kan utvärdera. Det finns erfarenheter från andra länder som man kan hänvisa till.

Jag läser i majoritetstexten. Där skriver alliansmajoriteten att man bedriver ett målmedvetet förändringsarbete när det gäller företagande och investeringar. Man pekar bland annat på utredningar som är i gång och de positiva effekter man förväntar sig av förmogenhetsskattens borttagande. Min fråga till alliansen är: Är det verkligen så enkelt att man bara tar bort förmogenhetsskatten, och vips kommer det riskvilliga kapitalet och ställer upp?

Problemet är väl att riskvilligt kapital många gånger inte letar sig till de delar av landet där kapitalet verkligen behövs eller till den typen av branscher som kanske i ett väldigt tidigt skede skulle behöva kapital för att kunna utvecklas. Vi vet hur kapitalet tänker. Det handlar om kortsiktiga vinster. Ser man inte det för ögonen vill man heller inte ställa upp.

Här finns det många andra viktiga saker som staten kanske måste gå in och hjälpa till med. Det gäller till exempel såddfinansiering i ett tidigt skede när företag startar. Det handlar om att stötta de kreditgarantiföreningar som byggs upp runt om i landet som faktiskt har unika möjligheter. Jag kan ta exempel från mitt hemlän Värmland. Man jobbar på ett föredömligt sätt och kan i samråd med företag utveckla små företag på de mindre orterna.

Jag ska också tala lite grann om likformighet i beskattningen. När jag läser vad majoriteten skriver om vikten av likformighetsprincipen tycker jag att det är som ljuv musik. Jag tycker att det är jättebra. Jag kan skriva under på varenda rad, precis som Raimo Pärssinen tog upp i sitt anförande.

Problemet är bara att ni inte efterlever de principer som ni själva hyllar så högt. Det är väldigt problematiskt. Det gäller till exempel förslagen om selektiv nedsättning av arbetsgivaravgifter i tjänsteföretag och skatte-reduktion för hushållstjänster.

Det handlar också om problematiken med jobbskatteavdraget. Man kan ställa frågan som kom upp i medierna i går kväll. Det handlar om jobbskatteavdrag för riksdagsledamöter som har inkomstgaranti. Är det ett bevis på att det råder en sådan osäkerhet och finns sådana gränsdragningsproblem över huvud taget med era förslag?

Jag tycker att den frågan bör åtgärdas. Det kanske kräver sitt svar. Är det verkligen att driva arbetslinjen att ha den ordningen? Jag tycker att vi ska ta debatten om det här i kammaren.

Tonnageskatten har nämnts. Den finns också med i en reservation. Hanteringen av tonnageskatten har kanske gett långbanken ett ansikte, eller någonting i den stilen.

I budgetpropositionen från i höstas skrev regeringen att man vill se över möjligheten att stimulera donationer från privatpersoner och företag. Det handlar om skatteavdrag för gåvor och olika typer av stimulanser för donationer. Jag har också några synpunkter på det.

Jag var till exempel inne och läste på Kristdemokraternas hemsida. Där framgår det ganska klart att skatteavdrag för gåvor skulle vara ett sätt att trygga välfärden. Jag befarar att det kanske snarare kan vara fråga om ett systemskifte.

Det är väldigt viktigt att slå fast att den typen av frivilliginsatser aldrig kan ersätta vårt ansvar för den generella välfärden. Samtidigt vill jag understryka att det görs väldigt många bra samhällsinsatser inom ramen för ideell verksamhet. Ingen skugga ska falla över den. Men det är väldigt viktigt att vara tydlig i dessa frågor.

Nu vet jag att det ännu inte finns något konkret förslag. Men det har ändå stått i finansplanen, och man ska tillsätta en utredning. Det finns all anledning att redan nu diskutera de frågorna.

Andra frågor som inte har fått sin lösning gäller till exempel klassificeringen av byggnader för äldreboende. Där råder i dag ett oklart rättsläge, vilket naturligtvis inte är bra. Vi har påpekat det ett antal år. Jag hoppas att vi om kanske ett år inte behöver stå här och återigen diskutera den frågan utan att den kanske har fått sin lösning.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservationerna 2 och 12.

(forts. 13 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.38 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 10.45, då en aktuell debatt om den svenska styrkans insats i Tchad skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 10.45.

12 § Aktuell debatt: Den svenska styrkans insats i Tchad

Anf. 25 GUNILLA WAHLÉN (v):

Fru talman! Vänsterpartiet har begärt dagens aktuella debatt om att förlänga insatstiden för den svenska styrkan i Tchad.

*Allmänna motioner om
beskattning av företag,
kapital och fastighet*

*Aktuell debatt: Den
svenska styrkans
insats i Tchad*

Befolkningen i det krigshärjade Tchad och Centralafrikanska republiken lider svårt och tvingas leva i ständig skräck för överfall och terror. En halv miljon människor befinner sig på flykt, och värst drabbas liksom i alla konflikter de mest skyddslösa: kvinnor och barn. Jag har hört uttryck som att detta är helvetet på jorden. Situationen eskalerar fortfarande.

En enig riksdag har beslutat om en svensk styrka på 200 soldater som tillsammans med bland andra franska och österrikiska soldater ska skydda flyktingarna och stabilisera området så att civila och humanitära insatser kan nå den lidande befolkningen.

I detta svåra läge står försvarsministern och regeringen i princip fast vid att avbryta vår del av den gemensamma insatsen under sommaren trots begäran från FN och EU om att Sverige ska ta ansvar och låta vår svenska styrka fullfölja insatsen. De soldater som deltar gör en ovärderlig och berömvärd insats. De har vår fulla respekt då de är beredda att genomföra detta komplicerade och svåra uppdrag. De kommer att fullfölja Sveriges tradition att på ett hedervärd och professionellt sätt medverka till fred och säkerhet i ett konflikthärjat område.

Trots omfattande kritik har den moderatledda alliansregeringen ståndaktigt, liksom soldaten i H. C. Andersens saga, hittills vägrat att på allvar förlänga den svenska styrkans insatstid.

Anf. 26 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag vill inleda med att säga att i dag går tankarna hos oss alla till de anhöriga till den svenske officer som befaras ha omkommit i Nepal.

Fru talman! Den humanitära situationen i Darfur men också i Tchad är mycket allvarlig. I Sudan räknas flyktingarna i miljoner, i Tchad i hundratusental. Konflikten är regional. Därför har Sverige varit berett att ställa upp med förband både i Darfur och i Tchad.

I går aviserade vi en förlängning av insatsen i Tchad. Jag ska återkomma till den, men först vill jag anlägga ett bredare perspektiv. Euförinsatsen i Tchad är en gemensam EU-insats. I Tchadinsatsen deltar hälften – 14 av de 27 EU-länderna. Sverige är ett av de länder som har gjort allra mest för att Tchadinsatsen ska vara möjlig. Vi är *enablers*, möjliggörare, både politiskt och militärt. Politiskt var vi ett av de första länder som erbjöd deltagande och uppmuntrade fler att delta. På marken var Sverige ett av de första Euförländerna på plats med förband i Tchad, och vi beredde mark för andra att komma in i insatsen.

Det svenska bidraget består av tre delar som har anpassats efter den försenade EU-tidtabellen. Denna anpassning har inneburit att Sverige redan innan förlängningen har lagt 50 miljoner extra på Tchadinsatsen.

1. Sverige har sedan mitten av februari specialförband på plats i Tchad. Det är Sveriges mest kvalificerade och kompetenta förband över huvud taget. Inslaget av specialförband har dubblerats sedan den ursprungliga planeringen.
2. Huvudförbandet sänds nu i dagarna till Tchad för att bevaka flygplatsen i N'Djamena, där EU-styrkans huvudkvarter ligger. Från inledande operativ kapacitet är det frågan om en tio veckor lång insats i Tchad.

3. Det svenska förbandet flyttas i april till Abéché för att utgöra reservstyrka för övriga Eufor. Det är denna del av den svenska insatsen som tidigare sagts bli fyra–sex veckor med full operativ kapacitet, det vill säga med allt tyngre materiel på plats. Nu förlängs den med tre månader.

Sveriges insats i Tchad var tidigare, före förlängningen, därmed bortåt fyra månader lång. Därutöver kommer den förlängning med ytterligare cirka tre månader som vi aviserade i går. Sammantaget kan vi då komma att tala om bortåt sju månaders insats, varav fyra månader som taktisk reserv i Abéché.

Vi är efter en preciserad förfrågan från insatsens befälhavare, generalen Nash, beredda att förlänga insatsen för att bland annat skapa utrymme för ett annat EU-land att efterträda oss på plats. Materielen blir kvar till oktober, eftersom regnperioden, precis som sagts hela tiden från regeringen, är gränssättande och hindrar tidigare utförelse.

Vi tittar på möjligheten att ställa utrustning till annat EU-lands förfogande. Bedömningen nu är att kostnaden kommer att ligga på ungefär 46 miljoner, men vi har bett Försvarsmakten att verifiera detta.

Förlängning upp till ett års insats skulle kosta över de 300 miljoner kronor som jag tidigare har pekat på. Inget parti i denna riksdag har pengar till det. Inget parti i denna riksdag har motionerat om en sådan förlängning.

Insatsen i Tchad är att se som en helhet där varje lands bidrag är en del av ett gemensamt EU-ansvar. Alla uppgifter måste lösas för att insatsen ska fungera, inte bara när ett enskilt lands förband möter flyktingar. Varje land måste vara berett att ställa styrkor till den samlade insatsens förfogande för uppgifter som möjliggör för andra att lösa sina, och det är befälhavaren som styr vem som gör vad och var.

Det är ett förunderligt budskap som den svenska debatten har sänt till de soldater som redan är på plats och verkar i Tchad. Specialförbanden, som är de bästa vi har, räknas bort i den svenska debatten. Huvudstyrkans första insats i huvudstaden N'Djamena ska tydligen heller inte gillas. Ska de soldater som är på plats verkligen få höra att uppgiften de haft och insatsen de gör inte gills på hemmaplan?

I N'Djamena bevakar vi insatsens högkvarter och flygplatsen. Till saken hör att det var där Frankrike var i strid med rebellerna nyligen när man försökte skydda möjligheten att evakuera EU-medborgare.

Mandatet för Sveriges bidrag var från början sex månader. Det har beslutats av såväl de fyra allianspartierna som regeringen och riksdagen. Inget parti yrkade på en förlängning eller långsiktig närvaro i Tchad. Bidraget välkomnades av EU och insatsens befälhavare.

Insattiden har påverkats av betydande förseningar i EU:s styrkegenerering. Ännu efter fem styrkegenereringskonferenser och otaliga EUmöten saknas viktiga förmågor, och hälften av EU-länderna vill inte alls delta. Av de stora är det bara Frankrike som deltar.

Problemet är att många av de saker som behövs för insatsen är förmågor som bara innehas av stora länder. Det här är ett problem som måste lösas. Det är förmågan för den samlade EU-styrkan att göra en skillnad för flyktingarna i Tchad som är det centrala. Därmed borde dessa brister stå i centrum för debatten om Eufor och framtida EU-

insatser. Annars kan de bristerna riskera att påverka säkerheten för både svenska och andra soldater.

Det andra som försenat den insats som EU gör är striderna i Tchad, när tusentals rebeller korsade landet på någon dag och så när tog makten i Tchad. Hade fler länder varit beredda att delta tidigare, som Sverige var, hade attacken kanske inte kunnat äga rum. Nu anpassades den till Eufors försenade tidsplan. Man lyckades också påverka att Eufor gick in som planerat.

Säkerhetsläget i Tchad har förändrats. Samtidigt har de underrättelser och bedömningar som gjorts tidigare visat sig vara bristfälliga eller bygga på otillförlitliga källor.

Från början pekades klimatet och sjukdomar ut som det avgörande säkerhetshotet. Rebellerna bedömdes inte ha någon större militär förmåga. De påstods vara utmattade efter strider då de förlorat bortåt tusen man. De skulle inte ha förmåga att agera före regnperioden. Detta visade sig vara felaktiga bedömningar.

De har haft större militär förmåga, varit fler till antalet och varit bättre utrustade och beväpnade än man tidigare bedömt. De har vapen som kan slå ut splitterskyddade fordon. De kom över gränsen från Darfur med uppåt 500 fordon och lyckades nå N'Djamena på någon dag. Viktiga ändå är att de tog sig tillbaka från N'Djamena, vilket tyder på planering och underhåll. De gömmer sig nu söder om Abéché, ett område gränsande till det som Sverige så småningom rör sig mot.

Rebellerna i Tchad stöds av Sudan, liksom Tchad stöder rebeller i Sudan. Konflikten är regional och måste hanteras på det sättet.

Det sades tidigare att det saknas uppgifter om barnsoldater. Nu anges att barnsoldater förmodligen finns i konfliktområdet. Detta är den miljö som Sverige går in i. Det understryker vikten av insatsen för att skydda flyktingar men också av att insatsen måste ske neutralt. Det visar också att läget påkallar en viss nyans och ett visst allvar i debatten.

Vi har efterhand anpassat det svenska bidraget till den förändrade situationen. Vi har använt tiden vi fått för att förbereda oss bättre. Det förband vi nu sänder har fått sex månaders extra utbildning inför insatsen. Det är någonting unikt. Vi har också dubblat inslaget av specialförband som är det mest kompetenta Sverige har, allt för att möta en förändrad säkerhetssituation.

Jag ber löpande om fördjupade underlag för alla internationella insatser. Därför begärde jag i mitten av februari ett underlag om förutsättningar och kostnader för olika förlängningsalternativ. Därför tog jag också fram ett förslag till förlängning som var möjligt att förankra i allianspartierna och i regeringskretsen och som vi nu verkställer inom ramen för att en utbyggd insats kräver insikt om att det krävs tillkommande finansiering.

Generalen Nash har välkomnat vårt bidrag på ursprungligen sex månader. Han har uttryckt stor erkänsla för det som Sverige gör. Under försvarsministermötet i Ljubljana, torsdag och fredag förrförra veckan, och i måndags, i ett brev, har Nash preciserat sin förfrågan till Sverige. Om vi kan stanna till utgången av augusti skulle det ha stort värde.

Detta, det fördjupade underlaget och den preciserade förfrågan från Nash, har utgjort grunden för ett nytt ställningstagande för allianspartier-

na. Det gick att finna stöd för detta i regeringen, och det kommer vi också att föreslå riksdagen.

Tchadinsatsen är en extraordinär svensk humanitär insats, vidtagen utöver åtaganden i bland annat Afghanistan och Sveriges nuvarande huvudansvar, den nordiska stridsgruppen. Det är en insats i Tchad som vi nu förlänger. Vi blir kvar till slutet av augusti. Vi gör det för flyktingarnas skull.

Jag skulle välkomna att oppositionen, precis som Urban Ahlin gjorde i går, ställer upp på detta i stället för att hävda att man hela tiden har varit för en förlängning av insatsen, att den ska vara långsiktig.

När man läser motionerna från Vänstern, Socialdemokraterna och Miljöpartiet kan man direkt konstatera att det inte finns några yrkanden över huvud taget om långsiktig svensk närvaro i Tchad. Tvärtom förtydligas mandatet till sex månader. Det finns heller inga pengar från oppositionens sida. Nu går regeringen fram med ett förlängningsförslag för att möta generalen Nashs begäran och för att vara till stöd för de flyktingar som finns i regionen.

(Applåder)

Anf. 27 GUNILLA WAHLÉN (v):

Fru talman! Ja, det är bra att regeringen har tagit intryck av verkligheten och tänkt om.

Beslutet som en enig riksdag fattade om insatsen fattades på ett underlag som vi hade till hands då. Nu är det dags att fatta ett nytt beslut i riksdagen.

FN rapporterade förra veckan att de senaste angreppen i Sudans Darfurprovins har fått tusentals att fly över gränsen in i grannlandet Tchad. De senaste anlända är huvudsakligen kvinnor, barn och äldre människor som är extremt traumatiserade, sade talesmannen för FN:s flyktingorgan UNHCR, William Spindler.

Han rapporterar vidare att alla fruktar att återvända till Darfur. De har bett om att bli flyttade längre in i Tchad eftersom de inte känner sig säkra nära gränsen.

Situationen i flyktinglägren är mycket svår, och osäkerheten försvårar hjälparbetet i området. Läkare på plats från organisationen Läkare utan gränser gör bedömningen att om flyktingarna inte får sina grundläggande behov tillgodosedda inom de närmaste veckorna riskeras deras liv och hälsa. Transporter av livsnödvändig hjälp måste kunna säkras, även i framtiden.

Fru talman! Försvarsministern har hävdat att det är höga kostnader och dåligt väder som varit huvudskäl till att vår styrka ska hem. Hur kan det komma sig att vi kan sända en styrka på 200 soldater med fel utrustning? De övriga ländernas styrka med nära 4 000 soldater är beredd att stanna minst året ut trots regnperiod och hårt klimat. Regeringen väljer att betrakta vår svenska insats som en övning i skarpt läge som ska avbrytas enligt fastställt schema.

Försvaret har under de senaste åren gjort mångmiljardinvesteringar i materiel som ska klara uppdrag i främmande länder. Vi har anmält styrkor till olika register inom EU och Nato. Regeringen vill fördubbla antalet soldater i internationella insatser. Regeringen har medgivit att vi har

brist på helikoptrar, men det håller Försvarsmakten på att åtgärda. Det har vi politiker blivit garanterade under tidigare debatter.

Försvarsministern! Denna försvarsstrategi duger inte. Sverige måste satsa på kvalitet och uthållighet om vi ska vara trovärdiga i vår försvarsförmåga.

Man har även framhärdat att Sveriges säkerhet försvaras bäst i andra länder, men vi tycks inte ha planerat för fordon som klarar att ta sig fram i terrängen. Det är få krigshärjade länder i världen där det finns asfalt och vägar med europeisk standard. Så sent som i höstas satsade regeringen 4,3 miljarder på extra prylar till JAS Gripen, trots att vi redan då förberedde insatser i Sudan, Tchad och den nordiska stridsgruppen.

Var finns den utrustning som var avsedd att sändas till Darfur? Den insatsen var ju större och planerad att vara längre.

När situationen är så kritisk som den är i Tchad är det oetiskt och oförsvarligt att regeringen inte på allvar förlänger insatsen så att den stämmer överens med övriga länders insatstid. Det måste även finnas garantier för att FN fortsätter freds- och säkerhetsarbetet. Insatsen blir dessutom mer kostnadseffektiv om den förlängs eftersom det är ned- och hemtransport av all materiel som utgör de allra högsta kostnaderna.

Vi ska inte lämna befolkningen i Tchad åt sitt öde i händerna på rebeller som fullständigt struntar i folkrätt och FN-konventioner. Jag ser fram emot att regeringen kommer till riksdagen med ett väl genomarbetat förslag om hur insatsen i Tchad ska förlängas.

Anf. 28 URBAN AHLIN (s):

Herr talman! Det är en viktig debatt som vi har i dag. 500 000 flyktingar finns i flyktingläger i östra Tchad och lever under fruktansvärda umbäranden. Vi vet också att situationen har försämrats för de här flyktingarna. Vi ser att Sudans regering utnyttjar det tillfälle som nu ges att ge sig på de olika befolkningarna i Darfurprovinsen igen. Det kommer fruktansvärda rapporter därifrån. Rebeller rör på sig, och strider utförs. Allt detta pressas på flyktingarna i dessa flyktingläger.

Det är viktigt att komma ihåg när vi har den här debatten att vi har den för att Sverige har sagt att vi är beredda att ställa upp för att skydda dessa flyktingar. Det är bra. Det kommer från en begäran från Förenta nationerna till Europeiska unionen att ta ansvar under detta år för att skydda flyktingarna. När nästa år börjar är tanken att Förenta nationerna ska klara av att skydda flyktingar i området.

Sveriges riksdag tog ett enhälligt beslut att säga ja till den proposition som den borgerliga regeringen lade fram om att göra den här insatsen. Då presenterades ingenting om några specialförband som Sten Tolgfors i dag använder i sin argumentation. Det handlade enbart om den amfibiegrupp som vi skulle skicka. En dag före riksdagsbeslutet kommer regeringen till riksdagen och berättar: Innan ni tar beslutet i morgon vill vi säga att vi kommer att skicka specialförband till regionen.

Det var inte oppositionen eller riksdagsledamöterna som glömde bort våra specialförband. Det var faktiskt regeringen, Sten Tolgfors, som glömde bort våra specialförband.

Styrkegenereringen tog tid. Rebellerna angrep N'Djamena. Insatsens deployering försenades.

När utskottet på min begäran från oppositionen krävde att vi skulle samlas för att diskutera detta kommer Försvarsmakten och förklarar för oss att man kommer att kunna vara fullt operativ med den styrka som Sveriges riksdag har tagit beslut om, det vill säga den amfibiegrupp som vi ska skicka, i enbart fyra–sex veckor. Det var många runt bordet då som höjde ögonbrynen och sade: Herregud! Det blir väldigt liten tid för så pass mycket pengar. Är detta verkligen rimligt?

Där startade kritiken mot regeringen att man borde förlänga insatsen för att kunna skydda flyktingarna en längre period än fyra–sex veckor. Det var mycket klokt sagt från de oppositionella partierna i Sveriges riksdag men också från enskilda ledamöter från de borgerliga partierna som påtalade att det närmast skulle leda till stress för flyktingarna om vi kom ned och skyddade dem i fyra veckor och sedan inte mer.

Vad som då följde var en vämjelig historia. Moderata ministrar visade en sönderfallshastighet och ett slags splittring som vi sällan har sett. Sten Tolgfors, försvarsminister och moderat, skrev i tidningen ”sanningen om Tchad” och beskriver där att det är regnperioden som är hindret för att förlänga. Finansminister Anders Borg, moderat, säger att det är budgeten som är problemet och som gör att man inte kan åka. Statsministern säger att det egentligen är fel insats. Det borde vara en mer långsiktig insats. Den är för kortsiktig. Därför ska vi inte förlänga. Utrikesministern, han också moderat, säger att vi nog borde fundera på om vi ska förlänga insatsen.

I går hade vi utrikesnämnd. Några timmar efter det meddelar Sten Tolgfors till medierna att regeringen nu har bestämt sig för att vi ska förlänga insatsen.

Jag är glad över det. Jag är jätteglad över att regeringen har tagit sitt förnuft till fånga och inom en tid kommer att komma tillbaka till riksdagen med en proposition om hur förlängningen ska se ut. Det var på tiden.

Det var en fruktansvärd historia att se denna splittring och höra den diskussion som den borgerliga regeringen hade. Ni försökte hitta på alla möjliga argument för att det var omöjligt att åka. Till slut fick till och med Försvarsmakten gå in och säga att man faktiskt klarar av att strida även om det regnar.

När det gäller långsiktighet och sex månader kritiserade Sten Tolgfors oppositionen för att vi inte i vår motion hade talat om mer än sex månader eller bidragit med mer pengar i vår motion. Precis som Gunilla Wahlén sade väcker vi motioner på den verklighet som just då råder. Det är regeringen som är förunnad att kunna förändra sin position efter hur verkligheten förändras. Vid den tidpunkten fick vi informationen att detta var en tillfyllest insats. Vi skulle bli avlösta och klara uppgiften. Därför kunde vi åka hem, och det behövdes inte mer pengar.

Vi hade ingen aning om några specialförband när vi tog beslutet i det sammansatta utskottet. Det fick vi besked om lite senare.

När det gäller budgeten skulle jag gärna vilja fråga försvarsministern hur han resonerar när han säger att vi inte har pengar till detta. Två propositioner lades fram i Sveriges riksdag i oktober förra året, en om Tchad och en om Darfur. Darfuroperationen blev aldrig av. Vi fick aldrig åka till Darfur.

Då är frågan: Vad används de pengarna till? Sten Tolgfors har sagt att de pengarna använder vi redan till Tchadinsatsen. Men när det gäller den

proposition som handlar om Tchadinsatsen och de pengar som sattes av till den, vad används de pengarna till då? Det är ett fullständigt obegripligt resonemang som försvarsministern har om ekonomin. Jag förstår att Försvarsmakten har problem med att få besked av regeringen om hur försvarets ekonomi ska lösas.

Ni kom till riksdagen med två propositioner där det var betalt för att åka till Tchad och Darfur, och vi åker bara till Tchad. Dessutom har vi en beredskap på den nordiska snabbinsatsstyrkan. Försvarsministern borde förklara för mig hur han skulle ha klarat sin ekonomi om vi skulle ha varit i Darfur i dag, i Tchad och dessutom gjort en insats med den nordiska snabbinsatsstyrkan.

Regeringen har skött detta från början på ett mycket oskickligt sätt. Vi ser fram emot den proposition där regeringen tar sitt förnuft till fånga.

Anf. 29 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Alla ni som lyssnar! Det råder i dag en fruktansvärd situation i Darfur i Sudan med målmedvetna attacker, övergrepp och urskillningslöst dödande. Flera hundra tusen bofasta människor har mördats, och flera miljoner människor är på flykt. Och detta är ett av jordens fattigaste länder.

Ansvar för denna förfärande utveckling ligger i hög grad på Sudans regering och president al-Bashir vars samarbete med den fruktade och okända arabiskorienterade janjawidmilisen lett till denna katastrof som av många betecknas som folkmord.

Världssamfundets handlingskraft har liksom i inbördeskriget i Bosnien varit för svag, och övergreppen och lidandet fortsätter. Afrikanska unionens soldater i FN-insatsen Unamid i Darfur är för få och otillräckliga.

Det är beklämmande att Kinas inflytande i FN resulterat i att Sudans regering fått ett slags veto mot vilka länder som ska tillåtas skicka fredsstyrkor till Darfur. Det svensknorska ingenjörskompaniet som skulle ha varit där nu förhindrades att resa efter grundlösa och orimliga beskyllningar från presidenten som motarbetar både fredsstyrkorna i Darfur och EU:s insats i Tchad.

FN, EU och givetvis även Sverige tvingas åtlyda diktaten från Sudans regering. Det här är en fullständigt ohållbar situation som drabbar människorna i Darfur genom fortsatta attacker, massmord och fördrivningar samt en allt värre flyktingsituation.

Sverige måste fortsätta att i FN och EU arbeta för åtgärdsbeslut – fredsstyrkor – som skapar stabilitet, stoppar dödandet och ger trygghet åt befolkningen och för flyktingarna. Trycket på Kina måste öka så att man sätter press på Sudans regering samt ställer upp på kraftfulla FN-resolutioner. Jan Eliasson måste få förutsättningar för att kunna lyckas i sitt uppdrag att förhandla fram en fredslösning.

Situationen i Darfur har nära koppling till flyktingströmmarna och striderna i grannlandet Tchad. Även här är situationen på många håll fruktansvärd med stora flyktingströmmar och en instabil säkerhetssituation. Till skillnad från Sudans motstånd mot fredsstyrkor har Tchads regering välkomnat en FN-insats som det första året ska ske genom EU och insatsstyrkan Eufor.

Det hedrar Sverige att en enhällig riksdag i höstas beslutade att flera hundra soldater nu ska delta i första ledet i fredsstyrkan i Tchad fram till sommaren. Det är samtidigt bedrövligt att de stora EU-länderna, fränsett Frankrike, inte ställer upp och att EU har haft så svårt att få fram de 3 700 soldaterna, ett antal som är i underkant.

Fortfarande fattas det resurser och i fem omgångar – ”styrkegenereeringar” – har EU försökt skrapa ihop en tillräcklig styrka. Det är mycket bra att försvarsminister Tolgfors så starkt driver på för att fler EU-länder ska engagera sig i denna och framtida insatser i fredens tjänst. Situationen i Tchad har förvärrats under vintern. Strider har brutit ut, insatsen har försenats och är i minsta laget, och befälhavaren Patrick Nash vädjar till Sverige att förlänga sin insats.

Jag har utifrån min plattform här i riksdagen gjort bedömningen att den förändrade verkligheten gör att regeringen bör överväga att förlänga den svenska insatsen, i full insikt om att denna bedömning kräver en samlad överblick med svåra avvägningar vad gäller till exempel logistik, ekonomi och dialogen med Eufor. Mitt perspektiv har i första hand utgått från människors lidande i Tchad, att vi har svenska trupper där och att deras insats behövs och efterfrågas.

Försvarsminister Tolgfors har nu snabbt, på drygt en vecka bara, tagit fram olika handlingsalternativ för den svenska truppen i det nya läget och öppnar nu för en förlängning av insatsen, vilket jag hälsar med tillfredsställelse.

Denna öppenhet delas även av Vänsterpartiet som har begärt debatten, vilket är bra, trots känsligheten i att Eufor domineras av Frankrike med ett förflutet i regionen och med de komplikationer detta kan medföra, trots att Vänsterpartiet ju egentligen inte tror på vare sig EU eller EU:s gemensamma försvars- och säkerhetspolitik och trots att Vänsterpartiets försvarsbudget är många miljarder lägre än regeringens.

Centerpartiet tror på värdet av en bred samsyn i försvars- och utrikespolitiken och välkomnar självfallet det stora engagemanget för Tchad från riksdagens alla partier. Internationellt konfliktlösande blir starkare om vi står samlade, och det kräver ett nära samarbete mellan länder där EU:s och ofta Natos säkerhetssamarbete är av avgörande betydelse.

Vi minns alla massmorden i Rwanda och i Bosnien och trögheten från omvärlden för att gripa in. Nu är vi sedan flera år i samma situation i Darfur. Det som pågår där måste stoppas! Det är en början att EU:s styrkor får trygga situationen i Tchad. Det är väldigt bra att Sverige är med – vi var först på plats – och att vi har ställt upp och fullföljer vårt åtagande i dialog med Eufor. Men det behövs mer från världssamfundet i denna fråga.

Anf. 30 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Jag vill inleda med att säga att jag tycker att det är mycket bra att försvarsministern uppmärksammar den olycka som har inträffat för en av våra officerare i internationell tjänst. Inte minst i den här kammaren har vi anledning att känna stor tacksamhet för alla de insatser som görs över hela världen. Jag instämmer med ministern att våra tankar en dag som denna ska gå till anhöriga och vänner.

Herr talman! Försvarsministern har nu gett besked om att Sveriges deltagande i EU:s militära insats i Tchad kommer att förlängas med åt-

minstone ett par månader. Folkpartiet välkomnar detta förslag, för det första för att det minskar mänskligt lidande för flyktingarna i Tchad och Centralafrikanska republiken och ökar stabiliteten och säkerheten i de berörda områdena.

För det andra är det bra för att förslaget tydligt bekräftar att den verklighet som omger oss är både komplex och föränderlig. Vi beslutsfattare måste alltid ha en beredskap för att kunna ompröva de insatsbeslut vi fattar.

För det tredje är det bra för att en förlängd insatstid innebär att vi kommer att få en större effekt av de resurser vi lägger i denna insats.

Redan i beslutsdebatten om Tchad här i kammaren den 16 november förra året påpekade Folkpartiet att ju kortare insatstiden blev desto mindre effektiv blev vår resursanvändning. Mot bakgrund av de omständigheter som jag räknat upp menar jag att det besked som nu ges från regeringen kommer att stärka förtroendet för våra internationella ambitioner.

Herr talman! Efterfrågan på fredsfrämjande soldater kommer under överskådlig tid att överstiga utbudet. På oss vilar därför ett tungt ansvar att för varje insats väga kostnaderna mot den nytta vi kan åstadkomma. Diskussionen om vår insatstid i Tchad har understrukit behovet av en strategi för våra internationella insatser. Med våra begränsade resurser kommer vi alltid att tvingas till prioriteringar. Ska våra insatser vara korta eller långa? Ska de vara få eller många? Var någonstans ska de göras? Med vilka förmågor gör vi bäst nytta? Finns det övriga förutsättningar som också bör vägleda oss?

Det är mycket bra att en strategi nu är på väg fram till riksdagen. Men jag vill betona att denna strategi måste bli så tydlig och konkret att den förmår att också bli styrande för våra enskilda beslut. Den ska kunna fungera som ett långsiktigt underlag för Försvarsmaktens planering, både i fråga om insatsförband och när det gäller uppbyggnad av förmågor. Denna riksdag, herr talman, ska också på grundval av denna strategi kunna följa upp och utvärdera Sveriges insatser. Ett otydligt dokument blir utan värde och i värsta fall ett redskap i händerna på särintressen. Skattebetalarna har rätt att kräva en rationell hantering av våra militära resurser, och det har sannerligen också människorna i Tchad, Sudan och Afghanistan.

Herr talman! Redan för fyra år sedan började Folkpartiet liberalerna att motionera om en strategi för våra internationella insatser. Den dåvarande riksdagsmajoriteten viftade bort dessa propåer. Nu har vi en regering som förstår värdet av en sammanhållen och konsekvent planering. Jag önskar uppriktigt, herr talman, försvarsministern lycka till i de avslutande delarna av ett arbete med att ta fram denna strategi.

Anf. 31 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att berätta för er att det precis nu sitter svenska män och kvinnor i flyg på väg ned till Tchad. Jag vill rikta ett stort tack till dem för den insats som de kommer att göra i Tchad och till deras familjer. Att åka till ett land som är näst intill omöjligt att verka i är fantastiskt, tycker jag. Jag känner mig stolt över att dessa män och kvinnor vill göra den uppoffringen, och jag önskar dem givetvis lycka till.

Sedan vill jag också rikta ett tack till försvarsministern för att han faktiskt har lyssnat på mig och många andra och nu har velat öppna för en diskussion om förlängning av insatsen i Tchad. Jag tycker att det är bra, och jag uppskattar det.

I höstas tog riksdagen ett enhälligt beslut i linje med alliansens höga ambitionsnivå vad gäller internationella insatser. Då handlade det om Tchad. Vi ansåg då – och vi anser nu – att Sverige kan delta på ett effektivt, flexibelt och ansvarsfullt sätt i internationella insatser. Av detta skäl är det viktigt att insatser är planerade och om möjligt avgränsade i förväg.

Verkligheten har förändrats efter det att beslutet togs i riksdagen. Det kan alltid hända saker som gör det rimligt att se på frågor i ett nytt ljus. Situationen på plats i Tchad har förvärrats. Det har vi hört. Det har skett direkta attacker från rebellernas sida i området med mera. Underrättelserna talar om ytterligare attacker inom en snar framtid. Flyktingfrågan är allvarligare än någonsin, och människor lever i en fruktansvärd situation. Detta måste stämma till eftertanke om vad vi kan göra från Sveriges sida.

Det är emellertid viktigt att komma ihåg att detta är en gemensam EU-insats där Sverige är *en* del. Insatsen är hittills den största i EU:s regi. Och jag vill här poängtera att alla länder måste ta sitt ansvar för att sända relevant kapacitet till området. Det är bra att försvarsministern har påpekat det, och vi måste fortsätta att göra detta i solidaritetens namn.

Efterfrågan finns nu från befälhavaren på plats som gärna ser att Sveriges förlänger insatsen, i första hand under resten av året men om detta inte kan ske till andra halvan av augusti.

Jag är alltså väldigt glad i dag över att regeringen nu önskar en förlängning av insatsen från svensk sida för dessa lidande människor. Kristdemokraterna anser att Sverige har en skyldighet att skydda utsatta människor i andra länder, också med militära medel. Varje dag finns ett behov att ingripa till utsatta människors skydd på olika håll i världen. Samtidigt är vi medvetna om att detta är förknippat med svåra avvägningar och praktiska problem. Totalt sett är det en riskfylld och komplex situation, både politiskt och militärt.

Sverige har en lång tradition av deltagande i olika FN-operationer och även av Natoleda insatser. Att Sverige erbjuds att delta i Tchad är ett kvitto på att vi gör bra ifrån oss på den internationella arenan. Att vi har fått en utvidgad roll i Afghanistan och även ansvaret för en av EU:s snabbinsatsstyrkor är exempel som visar på att vårt bidrag till en säkrare värld är efterfrågat.

Jag vill än en gång rikta ett stort tack till de män och kvinnor som i dag offerar sig för att bygga en bättre värld.

Anf. 32 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! ”Hela havet stormar” kring regeringens Tchadpolitik. Försvarsministern var på försvarsutskottets möte i går och sade återigen att de svenska förbanden av budgetskäl ska ha full operativ kapacitet endast under fyra–sex veckor.

Några timmar senare går samme försvarsminister ut och presenterar en kosmetisk förändring som innebär att vi kommer att vara kvar någon månad längre.

Det som var omöjligt kl. 12.00 i går – att besvara försvarsutskottets frågor – blev helt plötsligt möjligt några timmar senare inför en samlad journalistkår. Varken utrikesutskottet eller vi i försvarsutskottet fick veta någonting, trots att vi ställde konkreta frågor om varför inte den svenska truppen kunde stanna längre.

I stället för att göra det självklara, nämligen informera försvarsutskottet om vad som ska komma upp på regeringsmötet om några minuter, väljer försvarsministern att undanhålla oss sanningen om regeringens svängning i Tchadfrågan. Att det är viktigare för försvarsministern att informera journalister än ett samlat försvarsutskott är beklagligt.

Det är oerhört viktigt att vi har en enig riksdag när vi åker ut på sådana här svåra och farliga uppdrag. Samtliga riksdagspartier har varit beredda att ställa upp och bidra med de resurser som krävs. Det är därför beklagligt att regeringen hanterar frågan på ett sådant okänsligt och klumpigt sätt.

Men det är naturligtvis glädjande att regeringen har vikt sig i fråga om Tchad och förlänger missionen. Regeringens trovärdighet i dessa utrikespolitiska frågor har dock fått en allvarlig knäck. Regeringens kövning kommer för sent. Den hanteras på ett mycket klantigt sätt. Tiden är för kort, och långsiktigheten i missionen saknas.

Försvarsministerns tidigare skäl till att säga nej till att låta förbanden vara kvar under längre tid har varit tre.

1. Det börjar regna i juni, och svenska trupper kan inte vara kvar då.
2. Det är svårt att skicka ned tungt materiel till Tchad därför att vägarna inte kan användas på grund av regnet.
3. Sverige har inte råd.

Dessa tre skäl till att inte stanna längre än fyra–sex veckor i full operativ kapacitet ändrades på några timmar av försvarsministern och regeringen. Helt plötsligt kunde man klara av regnperioden. Helt plötsligt kunde man skicka tung materiel till Tchad, trots att vägarna inte var helt framkomliga. Och helt plötsligt fanns det pengar för ytterligare någon månad i Tchad.

Allt det här har ÖB, Håkan Syrén, och Försvarsmakten sagt under lång tid.

Det allvarliga i regeringens Tchadpolitik är att lidandet i Tchad har ställts mot regeringens budgetproblem.

Vilken information var det regeringen fick i går som gjorde att man helt plötsligt ändrade sig?

EU-befälhavaren, irländaren Patrick Nash, har under lång tid bett Sverige att stanna längre i Tchad på grund av den svåra situationen i landet. Även Jan Eliasson har bett regeringen att tänka om. Men regeringen och försvarsministern har varit kallsinniga till deras vädjan.

Situationen har förändrats dramatiskt sedan vi beslutade att skicka ned svensk trupp till Tchad, något som oppositionen har påtalat för regeringen gång på gång. Urban Ahlin har redogjort kort för det.

Nu kryper regeringen till korset och låter truppen stanna en liten stund till. Vi välkomnar detta. Men tiden är som sagt för kort, och långsiktigheten i operationen saknas.

När Sverige deltar i internationella insatser ska det vara en samordning av civila insatser, bistånd och militär närvaro. Det är stor skillnad mellan att skapa fred i ett land och att få det civila samhället att fungera efter ett krig. Här brister regeringens politik i fallet Tchad.

När det gäller Afghanistan resonerar regeringen mer långsiktigt. Där ska vi stanna länge. Varför saknas det resonemanget när vi pratar om Tchad, Sudan och Darfur? Var finns politiken bakom alla dessa vackra ord i regeringsförklaringen och den utrikespolitiska deklARATIONEN? Carl Bildt sade själv i den utrikespolitiska debatten den 13 februari med anledning av Tchad: ”Att bygga fred kräver tid.”

Det är just mer tid som behövs när vi pratar om insatsen i Tchad. Därför krävs det längre tid än det som regeringen hittills har sagt.

Jag vill dock säga ett stort tack till er politiker i majoriteten som har drivit på frågan i rätt riktning. Jag välkomnar att det är en liten förändring.

Anf. 33 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Regeringen dubblar anslaget för internationella insatser på tre år. Vi går från 1 ½ till 2,8 miljarder kronor. Inget annat parti har ytterligare pengar för internationella insatser eller för något annat vad gäller försvaret i sina budgetar – minst av allt oppositionen. Socialdemokraterna lägger 7 miljarder mindre de kommande åren än vad regeringen gör på försvaret, och Vänstern 15 miljarder mindre för de kommande åren. Socialdemokraterna har inte ens försökt låtsas att man har pengar till en förlängning i Tchad utan har bara hänvisat – som Urban Ahlin har gjort – till att regeringen ska lösa detta. Då är det lätt att kräva mer.

Förvirringen hos Socialdemokraterna underströks i går. Mona Sahlin sade att man hela tiden har krävt en förlängning. Samtidigt har man motionerat om en tydligare begränsning till sex månader – en begränsad insats jämfört med regeringens förslag. Hon beskrev i går förlängningen som kanske en månad till när det är fråga om tre. Hon pratade om att Socialdemokraterna vill att insatsen ska vara långsiktig, trots att man har agerat annorlunda i riksdagen. Urban Ahlin välkomnade i går regeringens förlängning om tre månader. Socialdemokraterna har över huvud taget inga motionskrav om långsiktig närvaro i Tchad. Sex månader var inte bara känt utan också bekräftat av det sammansatta försvars- och utrikesutskottet. Man har heller inga pengar.

Ingen begärde mer än sex månader när propositionen antogs i riksdagen. Där angavs att det tar tid att komma till och från insatsområdet. Det är nu fråga om drygt en månads försening jämfört med vad vi trodde när propositionen lades fram. Vi förlänger med tre. Vi har alltså mer än väl kompenserat för den förlängning som har kommit i det samlade EU-systemet.

Ingen i oppositionen begärde förlängning. Ingen i oppositionen har motionerat om förlängning. Ingen i oppositionen har finansierat en förlängning. Det var ett från början entydigt sexmånadersmandat. Socialdemokraterna pratar i sin motion inte bara om högst sex månader – som de andra – utan också om att begränsa antalet. Därför blir det särskilt intressant när Urban Ahlin kritiserar den förstärkning, den anpassning, av bidraget som regeringen har gjort med specialförband.

Riksdagen informerades i november månad om specialförbanden. I februari månad har Urban Ahlin alltså inte hunnit i kapp den informationen utan agerar på ett sätt som gör att man förnekar närvaron, bortser från att vi redan nu är i Tchad med det mest kompetenta Sverige har.

Det här ger en fantastiskt intressant bild av Socialdemokraternas syn på Tchad. Det är tydligen viktigt att vara där länge men inte vad man gör under tiden. När vi förstärker insatsen ställer sig Socialdemokraterna helt vid sidan av.

Så går jag till Vänsterpartiets resonemang om regnperioden. Det var tydligen fel fordon. Men då vill jag anmäla för Vänstern att om man säger att det är fel fordon innebär det mindre skydd för de svenska soldaterna. Ju mer skydd de behöver desto tyngre blir fordonen och möjligen desto känsligare blir insatsen för regnperioden. Vänstern har i dag sagt att man vill minska skyddet för svenska soldater – förmodligen utan att inse det.

Det besked vi entydigt har fått av Försvarmakten är att det går att utföra taktiska operationer under regnperioden, det vill säga med enstaka fordon och kortare sträckor. Men Försvarmakten och Must avråder entydigt från att försöka omgruppera större förband eftersom man riskerar att bli sittande fast. Jag har sidvis med underlag som belägger detta. Mot detta står raljans från oppositionen.

Jag konstaterar att det jag ursprungligen har sagt om insatsen fortfarande gäller. Det gäller hur den ser ut, om insatstidens längd, om behovet av tillkommande finansiering och om förseningens orsaker i EU:s styrkegenerering. Jag kan gärna återkomma till finansieringen sedan.

Det som har tillkommit senaste tiden är en förtydligad begäran från Nash i ett brev i måndags och ett fördjupat underlag från Försvarmakten. Det ger grund för ett nytt ställningstagande om förlängning fram till utgången av augusti månad.

Anf. 34 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! I den utrikespolitiska debatten den 13 februari berörde utrikesminister Carl Bildt Sveriges förhållande till Tchad. Jag läser i riksdagens snabbprotokoll:

”Insatsen är kanske den mest komplicerade och krävande som Europeiska unionen har engagerats i. Den ska också ses i perspektivet av nödvändigheten att förhindra konfliktspridning och mildra lidandet i hela det väldiga område som också omfattar Sudan och inte minst Darfur. Den är ett uttryck för vår övertygelse att Sverige och Europa inte kan stå överksamma inför kriser där samhällen raseras, människors fri- och rättigheter kränks och oskyldiga människor lemlästas och dödas.”

Försvarsminister Sten Tolgfors! Det handlar inte om en övning i skarpt läge. Det här handlar om verkligheten, om människor av kött och blod som lemlästas, terroriseras och dödas. Deras situation borde i detta kritiska läge vara överordnad den borgerliga regeringens budget.

I Ekots lördagsintervju sade ÖB Håkan Syrén att det är möjligt att använda pengar från den inställda insatsen i Sudan för att finansiera Tchadinsatsen. Ett annat alternativ, enligt ÖB, är att använda sig av den nordiska stridsgruppen efter den 1 juli.

Mitt förslag är att vi avvecklar den nordiska stridsgruppen nu. Regeringen få då en naturlig finansiering för en förlängning av Tchadstyrkan.

Den nordiska stridsgruppen, som nu ligger i beredskap med över 2 500 personer, är anställd till november, alltså i ytterligare drygt sju månader. Är den nordiska stridsstyrkan på över 2 500 personer kapabel att inom tio dagar och rätt utrustad klara sämre vägar än i Tchad? Har vi råd att sända den styrkan? Ni har byggt en Rolls-Royce, en supersnabb Jaguar, som ni inte har råd att köra.

Det är en gigantisk outnyttjad resurs. Den kan jämföras med de 200 soldater som nu reser till Tchad. Trots att dessa 2 500 soldater i NBG inte får användas efter den 1 juli kommer kostnader för beredskap och löner att uppgå till ½ miljard, och kostnaden kommer att belasta försvarets budget.

Förvarnsminister Sten Tolgfors! Omprioritera redan nu genom att avveckla delar av nordiska stridsgruppen samt frigöra soldater och utrustning.

En del av dessa färdigutbildade soldater kan då utgöra en avlösning för de soldater som nu finns på plats i Tchad, och det innebär dessutom en möjlighet att göra den insats de är förberedda för.

EU har aldrig någonsin sänt i väg en *battle group*. Det finns ingen prövad existerande mekanism inom EU att sända någon. Men om en akut situation ändå skulle uppstå i någon i dag helt okänd krishärd finns det ytterligare en parallell EU Battle Group. Det är en spansk grupp.

Vänsterpartiet hävdar att alla militära insatser från Sverige ska ske på fullvärdigt FN-mandat. Vi kommer även fortsättningsvis att avvisa insatser som styrs på Natos och EU:s villkor.

Anf. 35 URBAN AHLIN (s):

Herr talman! Sten Tolgfors försöker i desperata svängar dölja det faktum att han har fått ge sig. Han har varit tvungen att komma till riksdagen och säga att Moderaterna i regeringen går med på att göra en förlängning av insatserna.

Vi förstår att du har bitit i det sura äpplet. Men du behöver inte låta så sur.

Låt mig får svara på en del av kritiken som du kom fram med. En sak gällde motionen. Jag har redan sagt att jag tycker att det här har varit fräckt av en regering som alltid har att agera, varje dag, efter en föränderlig verklighet. Vi hade ett tillfälle, sent i höstas, att väcka en motion på er proposition. Då kände vi inte till att rebellerna skulle försöka inta N'Djamena. Vi visste inte om att styrkegenereringen skulle ta så lång tid. Det svar vi fick från regeringen var att detta var vad som efterfrågades. Det behövdes sex månader, vi hade inga andra trupper att skicka och regnperioden satte vissa begränsningar. Det är ganska fräckt att säga att vi då skulle ha förutsett hela den förändring som skett sedan dess. Det faller på sin egen orimlighet.

Tolgfors säger att jag borde ha gått ut tidigt och pratat om specialförbanden i Tchad. Försvarsministern måste väl ändå skämta? När vi får information bakom lyckta dörrar om att vi ska skicka specialförband till vissa områden håller vi ledamöter tyst om det.

Mona gick ut och sade att det var en månad till. Hur skulle hon kunna göra något annat? Det var den information hon fick av journalisterna, för det var det ni sade på presskonferensen efter Utrikesnämnden. Det var

först senare på kvällen som du, Sten Tolgfors, gick ut och sade att det handlar om tre månader.

Vi har inget problem med budgeten. Riksdagen har inget problem med budgeten. Vi har nämligen tagit beslut om två insatser i Tchad och Darfur. I Darfur blev det inget. Det är försvarsministern som har problem med budgeten. Riksdagen var enig om att göra detta uppdrag; det är oerhört väsentligt.

Försvarsministern skrev i en artikel att en kort förlängning inte gick att göra på grund av regnperioden och en lång förlängning inte på grund av budgeten. Men nu har han fått bita i det sura äpplet.

Anf. 36 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Vänsterpartiet har 15 miljarder mindre i pengar i sin budget. Vänsterpartiet vill fördubbla tiden för insatsen i Tchad. Vänsterpartiet vill att vi ska avbryta våra utfästelser till EU att stå i beredskap med NBG. Ni finns på en annan planet, och ni samarbetar med Socialdemokraterna. Jag är glad att vi har en allians.

Centerpartiet står helt bakom regeringens viktiga mål att fördubbla Sveriges internationella fredsfrämjande insatser. Genom att tillsammans med andra länder trygga fred och säkerhet där krig och terror råder tar vi vårt ansvar för en säkrare och fredligare värld som också gagnar vår egen trygghet.

Frågan om att förhindra lidandet och mordandet i Darfur och Tchad är djupt allvarlig. En enig riksdag beslutade om Sveriges fredsinsats i Tchad i höstas. Vi har glädjande nog samma samstämmighet i dag om att insatsen kan behöva förlängas en tid. Regeringen har agerat snabbt i frågan. Framställan från Eufor kom för bara någon vecka sedan, och regeringen har nu redovisat sin bedömning. Jag gläds över att vår svenska trupp kommer att göra nytta i fredens tjänst lite längre än det ursprungligen var tänkt. Det tycker jag att även oppositionen kan göra.

Däremot tycker jag att upprördheten över när och hur regeringen exakt tillkännager sina bedömningar denna vecka är överdriven. Den delen av debatten kunde gärna blåsa undan som en västanfläkt. På försvarsutskottet i går var försvarsministern tydlig med att en förlängning av insatsen övervägdes. Den informationen fick vi.

Jag vill slutligen återigen uttrycka en stark förhoppning att EU:s insats i Tchad ska trygga säkerheten i landet och förbättra förutsättningarna för hjälpen till flyktingarna. Fredsinsatsen måste självfallet vara uthållig och tillräckligt stor även när FN så småningom övertar ansvaret. Det är också uppenbart att FN:s länder behöver ha en god beredskap för att ytterligare insatser i Tchad och Darfur kan behövas de närmaste åren.

Anf. 37 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Jag höjde lite på ögonbrynen när Peter Rådberg i Miljöpartiet sade att den förlängning som det nu blir fråga om är av en kosmetisk art. Utgår man från den tid då styrkan är fullt operativ så handlar det, såvitt jag förstår, snarare om en fördubbling av insatstiden. Det kommer naturligtvis att vara ett verksamt bidrag.

Det tycks inte som att Vänsterpartiet har förstått att efterfrågan på fredsfrämjande bidrag är närmast omätlig. Om vi väljer att göra en insats eller förlänga en insats i Tchad så innebär det med nödvändighet att vi

måste avstå i någon annan del av världen. Så tråkig är den verklighet som vi måste hantera.

Det går inte att säga att vi kan frigöra Nordic Battlegroup och de soldater som står där. De står där av ett skäl. Om något oförutsett inträffar ska vi med mycket kort insats och förberedelse tid skicka i väg dem till undsättning någonstans i vår omvärld. De soldaterna är kontrakterade. Även om man skulle avbryta den beredskap som nu pågår kommer inte en krona att kunna frigöras från det hållet.

Varje regering måste göra reda för sitt arbete. Men, herr talman, jag tycker ändå att det finns anledning att påminna lite om hur det gick till i den tidigare regeringen. Vi hade en insats i Liberia som inte bara generaler vädjade om att den skulle fortsätta utan också FN:s generalsekretär. Begäran om att vi skulle stanna kvar i Liberia för några år sedan kom in till Regeringskansliet, hemligstämplades och förblev hemlig till efter valet. Under förra mandatperioden åkte vi till och från Kongo för små, korta insatser vid tre tillfällen. Vi tillbringade mer tid på väg till och från detta land än vad vi gjorde i landet i fråga.

Det bör noteras att denna regering inte har rekord i vare sig små eller korta insatser.

Anf. 38 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Hur vi hanterar Tchadinsatsen handlar om att behålla vårt goda rykte i världen som duktiga soldater med humanitära egenskaper. Det handlar också om att behålla vår trovärdighet inför det svenska folket och om hur vi behandlar våra skattemedel.

Det krävs en dialog om hur vi ska hantera våra kommande insatser mellan olika departement. Är det rimligt att UD beställer uppdraget och att Försvarsdepartementet finansierar det med sitt anslag? Kan det möjligtvis finnas andra metoder som på ett effektivare, flexiblere och bättre sätt kan lösa de problem vi har i dag? Det är en fråga som jag ställer mig.

Jag efterlyser också en mer långsiktig strategi för internationella insatser. Jag hoppas att regeringen levererar en sådan, med relevant innehåll, snarast. Denna måste också tydligt kopplas till PGU, utvecklingsinsatser och övrig svensk utvecklingspolitik. Vi borde göra som britterna, nämligen sätta oss ned och planera hela kedjan av insatser mer långsiktigt, både militärt och civilt. Det är det som i dagligt tal kallas *comprehensive plan*. Utan säkerhet ingen utveckling och utan utveckling ingen säkerhet.

Anf. 39 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Regeringen kunde inte fram till i går ha en insatsstyrka i längre än fyra–sex veckor i full operativ kapacitet. Vad hände i går? Det Tolgfors har pratat om är regnperioden, men något förändrades på bara några timmar. Varför fick vi inte den informationen? Det är oerhört olyckligt. Men det är ändå bra att regeringen kryper till korset och erkänner att vi kan vara i Tchad under en något längre tid.

Det är kosmetika, Allan Widman. Det är en form av ad hoc-politik som inte håller i längden. Vi måste ha en långsiktighet när det gäller internationella åtaganden av denna typ. Att säga en sak på försvarsutskottets möten och en annan två timmar senare ger ingen trovärdighet.

EU-befälhavare Nash har informerat regeringen om läget under mycket lång tid. Oppositionen har, utifrån bland annat det som Nash har sagt, varit mycket tydlig med att tala om att vi måste stanna längre i området. Nu fick regeringen helt plötsligt tag på Nashs papper, tyckte att det var intressant och förlängde utifrån det.

Herr talman! Vi välkomnar att regeringen har tagit detta beslut. Det ska bli spännande att se den proposition som kommer från regeringen. Jag hoppas att vi kan komma överens även på denna punkt.

Anf. 40 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Försvarsutskottet fick i går information på Rosita Rune-
grunds fråga. Det har också andra ledamöter i utskottet klargjort här.

I måndags fick vi ett brev från Nash, befälhavaren. Det är grunden för ett nytt ställningstagande.

Vi kan summera debatten nu. Vänstern har inga pengar och inget yrkande om förlängning. Socialdemokraterna har inga pengar och inget yrkande om förlängning. Miljöpartiet har inga pengar och inget yrkande om förlängning.

Allvaret i Tchad var välkänt i höstas. Det var välkänt att Sverige gick dit på sex månader och att andra gick dit på tolv. Då lägger Socialdemokraterna en motion med förslag till ett mer begränsat mandat än regeringen för insatsen i Tchad.

Herr talman! Jag har på inget sätt bett Urban Ahlin att idka folkkupplysning gällande specialförbanden. Jag säger: Låt bli att förneka närvaron, giltigheten, vikten och värdet av deras insats. Det är det han gör.

TV 4 visar bilder av svenska specialförband i Tchad. Socialdemokraterna försöker låtsas som om det regnar, om uttrycket tillåts.

Regnperioden är begränsande enligt Försvarsmakten. Hänsyn till det har tagits när vi utformade beslutet om en förlängning. Budgeten är begränsande. Inget parti har mer pengar för detta än vad regeringen har. Det är bara begränsande om man agerar ansvarsfullt och det gör inte oppositionen.

Sveriges huvudansvar i EU detta år är den nordiska stridsgruppen som, om den sätts in, kräver en miljardsatsning. Då måste vi värna ekonomiskt utrymme också för det. Att utan förståelse för nya pengar göra en längre förlängning i Tchad, som alltså kostar väl över 300 miljoner, vilket inget parti har, hade varit att redan nu släcka ljuset för möjligheten att använda den nordiska stridsgruppen och därmed för EU:s hela snabbinsatsförmåga under en stor del av året. Den nordiska stridsgruppen kan nämligen, med tio dagars varsel, sättas in när som helst under det första halvåret och därefter ha fyra–sex månaders insatstid.

Nu hör vi att Vänsterpartiet vill avveckla den nordiska stridsgruppen. Då går bollen genast tillbaka till oppositionen. Är det så ni har tänkt finansiera Tchad, Urban Ahlin? Ska ni avveckla den nordiska stridsgruppen och ta ifrån EU snabbinsatsförmågan?

De ekonomiska resurser som har frigjorts efter det att Sudaninsatsen hindrades av al-Bashir används redan för det nuvarande Tchadbidraget. Mer, närmare bestämt ytterligare 145 miljoner, krävs för att finansiera den nuvarande Tchadinsatsen om utrymmet för NBG ska kvarstå. Det ska det. Det är den här regeringen helt enig om.

Det är också värt att notera att samtidigt som Urban Ahlin i Sverige påstår att den svenska insatsen väcker löje är jag nere på EU:s försvarsministermöte och träffar alla berörda, Frankrikes försvarsminister, Javier Solana och Tchadinsatsens befälhavare general Nash. Den bild de ger är precis den motsatta, nämligen att Sverige har varit avgörande för att få insatsen på plats. Vi var bland de första länder som anmälde ett bidrag. Vi var första land på plats i Tchad efter Frankrike med de specialförband som Socialdemokraterna inte ser och vars insats de underkänner.

Andra länder i EU söker sig till Sverige för att få stöd. Tchad diskuterades på EU:s försvarsministermöte, men enbart utifrån perspektivet att länder som inte deltar måste överväga att göra det.

De 300 miljoner som jag från början indikerade skulle behövas för en förlängning till upp till ett års insattid från inledande operativ kapacitet har snarast visat sig vara en underskattning.

De påstående jag gjorde i den artikel i Svenska Dagbladet som Urban Ahlin hänvisar till gäller fortfarande. När vi nu har tagit fram förslag till en förlängning har vi anpassat bidraget både till finansieringsbehov och till att regnperioden begränsar hur man kan uppträda på plats. Det är ett ansvarsfullt agerande både för Tchad och för den svenska ekonomiska situationen.

Anf. 41 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Sverige har en lång tradition av mycket väl genomförda fredsbevarande insatser via FN. Nu har Sverige tagit på sig ansvaret att hjälpa befolkningen i Tchad, ett ansvar som Sverige bör fullfölja.

Det är viktigt att klara detta åtagande för att Sverige ska ha trovärdighet inför såväl våra soldater, deras anhöriga och skattebetalarna som inför de människor som behöver skydd och människovärdiga villkor.

Det är bra att regeringen har lyssnat på oss i oppositionen och tagit intryck.

Vi raljerar inte, försvarsministern. Vi tar detta på största allvar. Urban Ahlin har redogjort för händelseförloppet på ett rättvisande sätt, tycker jag, både före och efter riksdagsbeslutet.

Försvarsministern! Vi begär att regeringen kommer till riksdagen med begäran om en ny insattid för styrkan för svensk del som stämmer överens med hela den internationella insatsstyrkan i Tchad. Jag lovar att vi kommer att skriva de motioner som vi tycker behövs för att förbättra den insatsen.

Den militära insatsen i Tchad och Centralafrikanska republiken måste följas av en mer omfattande insats av Förenta nationerna. Sverige måste bidra med ett långsiktigt och omfattande humanitärt stöd och genom fredssträngningar i samma anda som Jan Eliasson och Kofi Annan redan gör i regionen.

När det handlar om NBG har jag för mig att Staffan Danielsson vid ett tillfälle tidigt i debatten föreslog att man skulle överväga att skicka NBG hit. Men det visade sig att den styrkan inte var anpassad för det här kriget. Den är anpassad för ett annat krig, som inte finns.

Herr talman! Jag har stor respekt för de soldater och annan svensk personal som på vårt uppdrag befinner sig i farliga och utsatta områden i världen. Det är ni som med stora uppoffringar är de som försvarar höga värden som alla människors lika värde, demokrati, säkerhet och fred.

Anf. 42 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Jag träffade soldaterna i den svenska Tchadstyrkan dagarna innan de började deployeringen. Det var viktigt för mig att få möjlighet att personligen tacka dem för att de väljer att delta i insatsen i Tchad.

Det är killar och tjejer som gör en djupt oegennyttig handling. De tar risker för att värna andras säkerhet och främja Sveriges intressen för fred och mänskliga rättigheter. En insats kräver också frånvaro från vänner och familj under långa perioder. Vårt ansvar är att se till att de har rätt utbildning och rätt utrustning för de risker de möter.

Samtidigt som jag träffade dem pågick det en debatt där oppositionen gjorde sitt bästa för att beskriva att den svenska insatsen inte skulle ha någon effekt alls för de tusentals flyktingarna i landet som om det bara skulle handla om fyra till sex veckor på plats. Det är i grunden fel. Det är ett väldigt konstigt budskap att sända till dem som är i Tchad för Sverige eller är på väg dit.

Specialförbanden, det bästa vi har, räknades bort. De första veckornas insats av amfibieförbandet i N'Djamena räknas bort. Jag är väldigt glad att mitt förslag om förlängning i tre månader i Tchad för den svenska insatsens del vinner regeringens och alliansens stöd. Det innebär inte på något sätt att jag accepterar den bild av den samlade svenska insatsen som oppositionen har försökt att skapa.

Sveriges insats har effekt från första dagen i N'Djamena där svenskarna ska säkra högkvarter och flygplats som är själva pulsådern för den samlade Euforstyrkans insats i ett land som annars till stor del saknar fungerande infrastruktur, men också i övriga landet där specialförbanden verkar och i Abéché dit det svenska förbandet TD 01 så småningom ska gå.

Internationella insatser är dyra och ställer stora krav på ansvar. Det visar regeringen. Vi finansierar. Vi försöker säkerställa rätt utbildning och rätt utrustning. Oppositionen har inga pengar och har motionerat i riksdagen precis tvärt emot vad man här försöker anföra. Vi förlänger, oppositionen bara kritiserar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 43 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Jag tror att vi alla här inne vill väl. Vi vill ha ett skattesystem där den lilla människan vågar pröva en idé och vågar förverkliga en dröm i form av ett företag utan att hindras av krångel eller osäkerhet. Vi vill nog ha ett mångsidigt näringsliv med både små och stora företag i olika branscher, och där nya företag kan ta vid där andra slutar.

Sedan har vi som vanligt lite olika idéer om hur man ska komma dit. Från alliansens sida tycks man ha fastnat för att man ska ha riktade lättnader för vissa särskilt utvalda branscher, medan vi från oppositionens sida är lite mer inne på att man ska ha goda villkor för alla företag i stället för specialregler som skapar krångel, orättvisor och gränsdragnings-

problem. Men den diskussionen har vi redan haft ett antal gånger, inte minst i samband med budgeten. Eftersom jag är hes efter en förkylning tänker jag inte upprepa den. Jag tänker helt enkelt hålla mig till de frågor som så att säga blev över till det här betänkandet. Det gör att det blir lite lösryckt och att det kanske inte alltid blir de största frågorna. Men det är så det är.

Frågan om 3:12-reglerna är faktiskt väldigt stor för dem som berörs eftersom dessa regler är ökända för att vara osedvanligt krångliga. 3:12-reglerna handlar om hur stor andel av en fåmansföretagares vinst som får beskattas som kapitalvinst.

Jag vet att regeringen är mycket väl medveten om dessa problem och också har försökt genomföra en del förbättringar. Men problemet är fortfarande trängande, och jag vill därför understryka behovet av att man försöker få till en enklare och mer rättvis lösning. Därför yrkar jag bifall till vår reservation 3. I den reservationen tar vi också upp frågan om så kallade etableringskonton som är en skattegynnad sparform, som finns i Danmark, för den som vill spara ihop till ett startkapital för att starta ett eget företag. Det skulle också kunna prövas i Sverige som ett sätt att stimulera nyföretagandet.

En betydligt mindre fråga som dock kan upplevas som onödig och orättvis för dem som drabbas är frågan om skattefri friskvård och motion. Den som har en enskild firma har inte samma möjligheter att dra av för motion och friskvård som den som har en annan företagsform eller som den som är anställd. Bakgrunden är att man vill upprätthålla en gräns mot privata levnadsomkostnader, vilket i och för sig är lovvärt. Men samtidigt blir det konstigt att det som är privata levnadsomkostnader för vissa är avdragsgillt för andra. Därför skulle det vara önskvärt om regeringen i alla fall kunde se över om det går att behandla detta likadant skattemässigt.

Men det här betänkandet handlar inte bara om företagsbeskattning, utan det handlar också om fastighetsbeskattning. Jag ska inte upprepa vår allmänna kritik mot regeringens omläggning av fastighetsbeskattningen. Däremot tycker jag att det är lite synd att när man ändå såg över den inte också kunde se över behandlingen av beskattningen för olika bostäder för äldre där det nu råder en stor osäkerhet. När frågan var uppe förra gången avsåg man motionen just med hänvisning till att man hade hört ryktas att regeringen tittade på detta. Men det verkade inte bli någonting av det. Därför vore det lämpligt om riksdagen nu faktiskt kunde sätta ned foten och säga att denna osäkerhet måste klaras ut.

En annan intressant fråga inom boendebeskattningen är frågan om så kallade oäkta bostadsrättsföreningar som inte har riktigt samma skattemässiga fördelar som äkta bostadsrättsföreningar. När jag skrev en motion om detta i höstas var det en del bostadsrättsföreningar som kontaktade oss i skatteutskottet för att de plötsligt hade blivit omklassificerade till oäkta bostadsrättsföreningar eftersom lokalhyrorna hade stigit kraftigt i området. Det tyckte man var tråkigt.

Sedan dess har Skatteverket uttalat att man inte vill klassificera om bostadsrättsföreningar bara på grundval av att marknadshyrorna för lokaler har stigit mer än vad bruksvärdet för bostäderna i området har gjort. Det löser problemet för befintliga bostadsrätter. Däremot finns problemen fortfarande kvar för nya bostäder som byggs.

Har man som jag någon sorts idé om att det är bra att blanda bostäder och lokaler i samma område och ha en funktionsblandad bebyggelse som minskar transportbehoven och minskar problemen med områden som ligger öde och otrygga under stora delar av dygnet är det väldigt olyckligt om man har skatteregler som gynnar en ensidig bebyggelse. Därför vore det väldigt bra om man kunde se över detta på något sätt.

Jag har i min motion skissat på en idé med så kallad ekonomisk fastighetsdelning, men det kan säkert finnas många andra goda lösningar. Därför skulle jag önska att regeringen kunde se över den frågan samtidigt som man ser över de andra frågorna om oäkta bostadsrättsföreningar som har tagits upp i dessa motioner.

Anf. 44 ANNICKA ENGBLOM (m):

Herr talman! Alliansen gick till val på, och vann svenska folkets förtroende, att göra det mer lönsamt att arbeta, enklare och billigare att anställa och mer attraktivt att driva och starta företag.

Förändringstakten har varit hög, och bland de reformer som hittills har behandlats i denna kammare kan nämnas de båda jobbskatteavdragen och särskilda åtgärder inriktade på att stimulera arbetsgivare att anställa personer från grupper med svag ställning på arbetsmarknaden, till exempel unga, långtidssjuka och utlandsfödda.

Villkoren för att starta, driva och utveckla företag har stärkts genom bland annat förändrade 3:12-regler för fåmansföretag, förlängning av redovisningsperioden för momsinsbetalningar, skattereduktion för hushållsnära tjänster och, vilket nog är allra viktigast, avskaffandet av förmögenhetsskatten, den tillväxthämmande förmögenhetsskatten skulle jag vilja tillägga. Jag vill gärna uppehålla mig vid förmögenhetsskatten en stund eftersom den har varit föremål för debatt.

Vi har tidigare debatterat förmögenhetsskatten, men vad är det som vi har avskaffat? Först och främst har detta varit en skatt som inte har haft enhetliga värderingsregler, utan den har haft många undantag och krypthål som uppmuntrade till skatteplanering, framför allt hos dem som hade väldigt goda inkomster. Men det allvarligaste med förmögenhetsskatten, och det som vi diskuterar här i dag, nämligen sådant som är tillväxthämmande för företag, var just att den bidrog till en brist på riskkapital och till att svenska uppfinningar och innovationer kommersialiserades främst i andra länder än Sverige och att jobb därmed skapades på andra ställen än i Sverige. Framför allt var det de mindre företagens kapitalförsörjning som förmögenhetsskatten utgjorde ett hinder för.

Marie Engström undrade tidigare om vi ska nöja oss med att förmögenhetsskatten är avskaffad och att vi sedan får en stor resurstillväxt till de olika företagen. Givetvis är det inte så, men det är en del i ett stort pussel för att underlätta för företagande.

Herr talman! Sverige är en del av en alltmer sammanflätad företagsmiljö. I globaliseringens fotspår följer också nya strukturer. Aktörerna inom detta område måste förnya sig och utvecklas för att följa med i och möta denna utveckling. Här spelar EU en stor och viktig roll för att kunna skapa en förutsägbar och långsiktigt hållbar miljö att verka i.

Inom EU pågår just nu ett brett upplagt arbete med företagens skatteregler, bland annat med en gemensam konsoliderad bolagsskattebas. Denna process pågår samtidigt som regeringens arbete, och dess resultat

kommer av naturliga skäl att väga tungt i Sveriges framtida nationella politik.

Med andra ord levererar denna regering annat än tomma ord och arbetar hårt för att förbättra företagens villkor. Därmed inte sagt att det inte finns mycket kvar att göra. Arbetet med att rensa ut i denna enorma regeldjungel kommer att sträcka sig långt utöver denna mandatperiod.

Men man är, som sagt, från regeringens sida mitt uppe i ett väldigt intensivt arbete med att underlätta för företagande och infria målet om en regel- och administrationsbörda som är 25 procent mindre.

Samtliga motioner som i dag behandlas i skatteutskottets betänkande 19 avstyrks. Orsaken är att många av alla dessa goda idéer och uppslag som väcks i dessa motioner faktiskt redan är en del i regeringens arbete och därmed inte föremål för ett tillkännagivande som de flesta av dem utmynnar i. En annan orsak till att motioner avstyrks är att de representerar en annan politisk inriktning än den som allianspartierna har gemensamt.

Jag skulle vilja dyka ned i några av motionerna i det betänkande som vi i dag behandlar. Det finns, som sagt, många goda uppslag både från allianspartier och från oppositionspartier.

I flera motioner tas kapitalförsörjningen upp. Framför allt gäller det nystartade företag och de problem som många små företag har med sin riskkapitalförsörjning.

I debatten har det bland annat nämnts om ett entreprenörskonto och om ett etableringskonto som lyfts fram av bland annat Miljöpartiet.

Dessutom gäller det skattefritt sparande för löntagare eller företagare för start av ett framtida företag.

Allt detta beaktas i arbetet med att ta fram rimliga regler för nystartande och för drivandet av företag. Det här ingår redan i arbetet och följs noga på regeringsnivå.

En annan sak i betänkandet är något som bland annat Marie Engström tog upp i sitt anförande. Marie Engström, som enligt min mening är en ovanligt klartänkt vänsterpolitiker i de här avseendena, tar bland annat upp frågan om vårdbyggnader och serviceboende vad gäller fastighets-taxeringen. Också detta följer regeringen. Man arbetar med detta – problemet föreligger ju.

Dessutom har vi frågan om äkta och oäkta bostadsföreningar och om hur de gemensamma nyttigheter klassificeras som man har i olika bostadsföreningar. Även detta är föremål för regeringens översyn, men det är inte föremål för ett tillkännagivande.

Tidigare inlägg här andades att skatteutskottets majoritet är tandlös gentemot sin egen regering. Det vill jag nog inte påstå med tanke på hur vi agerade förra året med ett antal tillkännagivanden. Det har också fått effekt. Det arbetas med det i Regeringskansliet.

Låt oss få lite arbetsro och låt regeringen komma med väl genomtänkta sammanvägda förslag!

Sedan har vi tonnageskatten. Jag kunde inte låta bli att under pausen ta upp det som Marie Engström återigen tagit upp, att tonnageskatten har gett långbänken ett ansikte. Det tycker jag är väldigt bra uttryckt. Det långa ansiktet borde främst Socialdemokraterna i det här fallet ikläda sig. Det var ju den förra regeringen som drev frågan framför sig. Man drev den i långbänk under många herrans år. Den utredning som den förra

regeringen tillsatte underkändes av de egna tjänstemännen därför att det inte togs ett helhetsgrepp om rederinäringens situation – med sjöfartsstöd och så vidare.

Det arbetas också med detta, och det är viktigt att det kommer fram. Alla är vi intresserade av att utflaggning av svensk rederinäring icke ska ske. Men man måste, som sagt, ta ett helhetsgrepp om rederinäringens situation innan ett förslag läggs fram om införandet av en tonnageskatt.

Bland annat Helena Leander nämnde om motionen om enskilda näringsidkares möjligheter att dra av kostnader för friskvård. Också detta är en väldigt angelägen fråga. Den är inte föremål för ett tillkännagivande. Men självklart tittar man också på detta i Regeringskansliet i samband med den diskussion som vi har och som vi återkommer till senare när vi här i kammaren diskuterar olika betänkanden. Det handlar då om att i stället testa olika schablonmetoder vad gäller friskvården. Också detta ska vägas in. Möjligheten till friskvård är enligt min mening lika viktig för en anställd som den är för, i det här fallet, en egenföretagare.

Även motioner om möjligheter till avdrag för sponsring och utveckling arbetas det med. Framför allt forskningen vägs in i arbetet med den forskningsrapport som jag kan tänka mig kommer till hösten när det tas ett helhetsgrepp om hur man kan utveckla och kommersialisera de innovationer som sker både inom företag och inom universitetsvärlden.

Socialdemokraterna lämnar liksom en öppen hand i sitt yttrande. Man vill medverka i det här arbetet utan att egentligen bidra med vad man i stället tänker sig. Ni sträcker ut handen, men såvitt vi kan se i yttrandet är den tom. Man talar bara om vad man inte vill, och man vill inte det regeringen vill. Med stor nyfikenhet emotser vi att få ta del av vad handen ska innehålla.

Från framför allt Socialdemokraterna har det varit mycket dunder och *Donnerwetter* i inlägget här när det gäller företagandet. Men egentligen är vi där i mångt och mycket överens, kanske mer än man vill ge sken av.

Jag tror att vi alla är intresserade av ett företagsklimat som får företag att växa i det här landet. Ansatsen ska, tycker jag, handla om *varför* man startar ett företag – inte om att företaget ska vara till för att bidra till välfärden. Så är det förvisso. Men allra viktigast är väl ändå att den som drivs av en idé och som drivs av möjligheten att få vara sig själv och sin egen arbetsgivare och starta ett företag kring sin idé ska kunna göra det på vettiga villkor – inte att man ska starta ett företag för det offentliga finansiering, även om man bidrar till den; alla bidrar vi ju. Däremot ska vi alla bidra till att företag får en rimlig start och rimliga regler utifrån vilka de kan verka och växa. Det gäller såväl stora som små företag.

Slutligen vill jag helt kort säga att jag tror att alla vi i denna kammare inser vikten av att ha ett levande företagsklimat. Målen är i viss mån desamma, men verktygen är olika. Klart är i alla fall att Sverige behöver starka och välmående företag.

Anf. 45 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att jag yrkar bifall till reservationerna 2 och 8 – ingenting annat.

Annicka Engblom försökte svara på flera av de frågor som vi ställt här från talarstolen. Det är en bra ambition. Dock svarade hon inte på alla frågor.

Inledningsvis handlar det om behovet av en likformig beskattning. Jag står bakom det ni i majoriteten skriver därför att jag tycker att det är mycket bra. Men jag står inte bakom vad ni i *realiteten* gör; det är viss skillnad där.

I mitt anförande ställde jag en fråga om något som jag tycker är en pinsamhet. Det gäller inkomstgarantin för riksdagsledamöter. Ni menar att jobbskatteavdraget ska vara en del i att hävda arbetslinjen. Jag vill att Annicka Engblom kommenterar detta. Kommer ni att på något sätt agera så att en ändring kommer till stånd?

Nästa fråga gäller villkoren för att utveckla företag. Jag har pratat om förmögenhetsskatten. Ni har en alldeles för stor övertro på de effekter som ett avskaffande av förmögenhetsskatten nu ska ge upphov till. Problemet med bristen på riskkapital är mycket större än så. Annicka Engblom gav mig i och för sig rätt där, men sedan blev det ingenting mer. Därför undrar jag lite mer konkret: Vilka förslag har regeringen för att komma till rätta med problemet med riskkapitalförsörjningen för små och medelstora företag?

Anf. 46 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Herr talman! Att jobbskatteavdraget gäller även riksdagsledamöter som omfattas av inkomstgarantin är en fråga som seglat upp under de senaste dagarna, vilket är bra. Ändå är det viktigt att ha i minnet att det nog egentligen är den förra majoriteten som är skyldig till att inkomstgarantin inte är pension utan lön. Jobbskatteavdraget riktas ju till lön. Det är i det som grundproblematiken ligger. Det är inte bara inkomstgarantin utan faktiskt också avgångsvederlag och sådant som omfattas av att vara lön.

Min personliga uppfattning är att man måste titta närmare på detta. Det hela är ett förbiseende av hur jobbskatteavdraget fungerar, det vill säga om det har sin ansats i om det är pension eller lön. Det behöver man titta närmare på, och det kommer man säkert att göra.

Sedan har vi talet om en övertro på förmögenhetsskatten. Ja, vi är inte ensamma om att ha pekat på och tittat på vad som behövs för att få tillbaka kapitalet till Sverige. Men det är väl ändå inte, Marie Engström, särskilt fuffigt att människor som har kapital och som vill investera i företag eller som vill behålla sin förmögenhet i Sverige inte tillräckligt har kunnat göra det? I stället har man packat sin resväska och tagit med sig pengarna utomlands – pengar som hade kunnat göra större nytta i Sverige. Vi ska också ha i åminne alla de som har omfattats av förmögenhetsskatten, som egentligen inte har haft så stora inkomster men som till exempel har fått fastigheter, mark och så vidare inräknade i inkomsten. De gynnas också av det här.

Det vore mig förmätet att i detta läge, Marie Engström, föregripa regeringens arbete som man är mitt inne i och tala om vilka olika förslag som man kan komma fram till och huruvida man ska utverka riskkapitalförsörjning till småföretagare, men det lär vara en stor palett.

Anf. 47 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är möjligt att jag ska stå till svars för väldigt mycket som har hänt, men jag kommer aldrig att ta på mig ansvaret för att vi har ett jobbskatteavdrag som är utformat på det sätt som det är i dag och att

bland annat riksdagsledamöter med inkomstgaranti åtnjuter den möjligheten. Vänsterpartiet har konsekvent gått emot alla förslag vad gäller jobbskatteavdrag. Det är ganska viktigt att det står i protokollet.

Anledningen till min fråga om tillgång till riskkapital är att Annicka Engblom väckte min nyfikenhet när hon höll sitt anförande. Hon gav sken av att här kommer det en lång rad förslag. Och det är mycket möjligt att det gör, för regeringen själv skriver att det finns två utredningar som tittar på dels finansieringsinsatser för mindre företag, dels på olika typer av skatteincitament för att stärka möjligheterna till investeringar. Men i majoritetstexten skriver ni samma sak som den gamla majoriteten skrev under förra mandatperioden. Vi pekade då på till exempel möjligheten att göra underskottsavdrag de första fem åren mot inkomst av tjänst och möjligheten att begära uppskov i tre månader med preliminärskatt för företagsinkomster.

Det finns alltså redan med dagens skattesystem möjlighet att underlätta eller gynna i någon mening. Nu ser jag att ni också pekar på det. Då infinner sig frågan: Hur mycket ska skattesystemet stärka uppbyggandet av nya företag? Meningen är ju att de här företagen ska bli livskraftiga, och någonstans finns det en gräns för hur mycket skattesystemet ska vara med och subventionera.

Anf. 48 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Herr talman! Jag tror att jag kan vara överens med Marie Engström. De möjligheter som Marie Engström har räknat upp och som också står i betänkandet är dagens verklighet. Ändå måste frågan väckas om detta är tillräckligt.

När jag inte är här jobbar jag på en högskola, nämligen Blekinge Tekniska Högskola. Bland annat arbetar vi mycket med företagskuvöser, det vill säga att studenter som har kommit på en fiffig idé – ofta har den med telekom att göra, eftersom det är den profil som Blekinge Tekniska Högskola har – får hjälp via Region Blekinge och andra aktörer för att så småningom kunna omsätta sin idé till ett företag. De får också hjälp i uppstartsskedet.

Av diskussionerna med många av studenterna framgår att just uppstartsfasen är den mest problematiska. Det är oftast riskkapitalister som söker sig till ett företag som egentligen redan är etablerat och har fått en viss omsättning. Just uppstartsfasen är väldigt känslig. Ska det bära, ska det brista? Finns det möjligheter att hitta andra som kan investera förutom familjen med fastrar, mammor och pappor och så vidare som benäget bidrar med eget kapital?

Definitivt är det här en fråga att titta på, för vi är båda väldigt måna om att företag ska kunna startas och utvecklas om det finns en bärig och kommersiellt gångbar idé.

Anf. 49 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Jag ska börja med förmögenhetsskatten. Vi har tidigare hört det här i kammaren och utskottets ordförande utlovade att nu kommer uppemot tusen miljarder kronor tillbaka till landet. Det är ju så med förmögenheter att om man ska investera dem hänger det ofta på att det finns intressanta investeringar att satsa pengarna i som man förväntar sig god avkastning.

När Företagarna som organisation gjorde en undersökning i föl om vilka frågor som var de besvärligaste var det bara 16 procent som pekade på förmögenhetsskatten. Vi har också hört vad Företagarförbundet har sagt om detta, att det här är ingenting för hårfrisörskor och så vidare. Jag tror att det mer handlar om Moderaternas stora kittlande känsla av att man ska sänka skatterna ordentligt, och det har ni gjort. Det är många som har fått skattesänkningar på över 1 miljon kronor som en ren gåva från er.

Sedan säger man att vi ska ge regeringen arbetsro. Förra året sade utskottet i ett tillkännagivande att det är olyckligt att vänta på detta med tonnageskatten. I år får vi se om man kommer att hitta någon lösning på frågan, och Annicka Engblom hänvisar till hur det minsann var under Socialdemokraternas tid i regeringen. Men Lagrådet har faktiskt konstaterat att man har brutit mot grundlagskravet på beredningar. Ibland går det väldigt fort och ibland ska vi sitta still i båten.

Jag skulle vilja fråga Annicka Engblom om detta med ett likformigt skattesystem. Vi ska senare behandla nya skatteregler för pensionsförsäkringar, och på s. 45 konstaterar regeringen att pension är en uppskjuten lön. Tycker Annicka Engblom också att pension är en uppskjuten lön?

Anf. 50 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Herr talman! Som jag sade är det väldigt mycket dunder och *Donnerwetter* från Raimo Pärssinen.

Backa lite grann! Allting ska ha blivit så väldigt förfärligt för alla människor sedan den nya regeringen tillträdde. Men fakta i målet är att klyftorna ökade alldeles för mycket under s-åren. Fattighushållen blev betydligt fler, och inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ökade. Det här är statistik som inte jag har tagit fram. Det är statistik som man kan hitta på SCB:s hemsida.

LO-ekonomen P.-O. Edin betecknade förmögenhetsskatten som Sveriges dummaste skatt. Kanske borde Raimo Pärssinen lyssna på P.-O. Edin i det här fallet, för han har ju helt rätt i att kapital investeras utomlands i stället för i Sverige.

De senaste åren har förmögenhetsskatten inbringat ungefär 4–5 miljarder mot vad man beräknar när man har avskaffat den. Om man bara tar tillbaka 20 procent av allt pengaflöde ut ur landet pratar vi om 600 miljarder. Det är icke obetydliga siffror, Raimo Pärssinen.

Det är intressant att Raimo Pärssinen tar upp detta med jobbskatteavdrag. Samtidigt som han skäller över jobbskatteavdraget – det är som jag uppfattar det lite av Socialdemokraternas Janusansikte – accepterar man faktiskt jobbskatteavdragets första del i sin egen budget. Vad har Raimo Pärssinen för kommentar till det?

Det är också intressant att notera – och jag har hört det flera gånger i retoriken från Socialdemokraterna – att pension är uppskjuten lön. Pension innebär inte att man stoppar in sina pengar i ett fack för att ta ut dem senare. Dagens arbetande människor försörjer dagens pensionärer, och morgondagens arbetande människor försörjer morgondagens pensionärer. Ju fler vi är som arbetar, desto större inkomstutveckling blir det i pensionen. Har du talat om det för PRO?

Anf. 51 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Jag kan ändå konstatera att regeringen skriver att pension är en uppskjuten lön. Jag kan också konstatera att pensionärer beskattas hårdare, att de sjuka beskattas hårdare, att de arbetslösa beskattas hårdare. Varför inte erkänna det? Skulle det vara så svårt?

Utskottsmajoriteten skriver i utskottsmajoritetstexten om neutraliteten. Kan Annicka Engblom beskriva likformigheten, neutraliteten? Kan Annicka Engblom beskriva vilka av alla större förflyttningar som regeringen har gjort via nya lagar och regler som innebär att likformigheten har blivit större? Eller är det så att det spretar väldigt mycket beroende på hur gammal man är, om man är sjuk eller är pensionär eller beroende på vilken bransch man jobbar i och så vidare? Betyder det att likformigheten i skattesystemet har ökat, eller har det minskat? Det skulle vara roligt att få ett besked.

När det gäller detta med tonnageskatt och arbetsro undrar jag varför man inte kan följa upp detta och säga vi hade ett skarpt tillkännagivande förra året. Jag tittar på ordföranden i utskottet. Varför kan vi inte ha det nu? Varför går det väldigt fort ibland? Det finns en utredning om revisionsplikten som är beställd. Den ska vara klar på fyra månader. Då går det väldigt fort. Det finns en utredning om F-skattsedel. Där går det också rasande fort. Men när vi är överens om tonnageskatten sitter man tyst. Då sitter Centern också tyst. Jag tycker att det är lite besvärande.

Vi återgår till den stora, viktiga frågan som gäller det som ni kallar för jobbskatteavdraget, förvärvsavdraget. Jag har redovisat hur vi ser i stort på skattesystemet. Vi vill ha ett likformigt skattesystem. Får vi chansen att komma tillbaka kommer vår politik naturligtvis att vara inriktad på att vi återigen ska skapa ett likformigt skattesystem. Beskriv nu på vilket sätt ni har gjort skattesystemet mer likformigt!

Anf. 52 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Herr talman! Både jag och svenska folket borde vara lite rädda för det. Får Raimo Pärssinen och hans parti återigen förtroendet 2010 kommer de att återinföra den likformiga beskattningen enligt socialdemokratisk modell. Man kommer att återinföra förmögenhetsskatten. Det så kallade arbetarpartiet, som inte såg om sina arbetare, kommer att höja skatten för låg- och medelinkomsttagare. Man kommer att avskaffa avdraget för hushållsnära tjänster, eller? Där har vi också en fråga.

Hushållsnära tjänster har också lyfts fram i debatten av Raimo Pärssinen. Jag uppfattar Socialdemokraternas nej till avdrag för hushållsnära tjänster som ett slag i ansiktet på alla de människor som nu får ett jobb. Det handlar om kvinnor som startar företag och kvinnor som nu får vita jobb. År 2006 startade 636 företag. Förra året, 2007, var det 1 133. 16 000 personer får nu avlönade jobb till skillnad från svarta jobb tidigare. Man får dessutom tillgång till trygghetssystemet med pension och avtalsenliga löner. Det är någonting som Raimo Pärssinen vill avskaffa. Han vill avskaffa avdraget för hushållsnära tjänster och höja skatten för låg- och medelinkomsttagare. Jag borde häpna över att det är vad som har kommit fram i Socialdemokraternas skattedebatt hittills. Det är mer av gamla, och det är synnerligen allvarligt med tanke på att vi har en god utveckling. Jobbskatteavdraget innebär att så många människor har

Anf. 53 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Detta betänkande innehåller ett stort antal motioner från den allmänna motionstiden 2007. Det är många intressanta motioner om beskattning av företag, kapitalinkomster, fastigheter och ideella föreningar. Jag kommer att i all enkelhet bara beröra några av dessa.

Först tror jag att vi tillsammans måste konstatera att politikens uppgift måste vara att skapa förutsättningar för fler jobb i växande företag. Det sker genom att vi tillsammans arbetar för bättre villkor för innovationer, entreprenörskap, företagande och investeringar. Jag tror att det finns ett betydande samförstånd om detta.

När man berör detta måste man också komma in på frågan om tillgången på riskvilligt kapital, även om det har gjorts tidigare här i talarstolen. Det har länge varit en hämsko för utvecklingen. Det handlar främst om nystartade företag i nya branscher. Som jag ser det var borttagandet av förmögenhetsskatten i den senaste fasen riktigt. Jag har flera konkreta exempel på det från mitt hemlän. Men informationens makt är stor, och här vill jag hissa en varningens flagg. Om flera stora partier, i varje fall ett, det största, hela tiden säger att detta inte är bra och att detta inte är rätt skapas det en oro hos dem som funderar på att ta hem sina tillgångar för att sätta in dem i innovationsföretag i hemlandet. De undrar vad som kommer att hända vid en eventuell ny regering. Kommer man att införa förmögenhetsskatten igen? Det är en bra fråga som jag kanske kan få belyst senare.

Herr talman! Flera nya jobb förutsätter bland annat att företagen investerar. Här har det tidigare i debatten också nämnts de förslag som är genomförda för att underlätta i det avseendet. Det är viktigt att poängtera att mängden onödiga regler också innebär en jättestor kostnad för företagssektorn totalt. Att minska antalet onödiga regler med 25 procent under mandatperioden är en väldigt tuff uppgift. Det vill jag gärna medge. 25 procent är ändå en fjärdedel av alla våra krångliga regler.

Det framgick här i replikskiftet att vi i Centerpartiet skulle ha suttit stilla och tysta när det gäller tonnageskatten. Det har vi absolut inte gjort. Här måste det bevisligen sparkas ännu hårdare för att få det som vi tillsammans var överens om redan för ett år sedan verkställt.

I flera motioner pekas på betydelsen av skattesystemets utformning. Dessa är också viktiga för regeringen. Som nämnts arbetar en utredning för närvarande med frågorna om finansiering av små och medelstora företag. Förhoppningen är självfallet att vi ska få fram förbättringar i de här frågorna.

Bland de motioner jag vill kommentera vill jag först nämna den om ideella föreningar och stiftelser. Den ideella sektorn, det frivilliga engagemanget och arbetet, är en mycket stor resurs i det här samhället. Även på det området arbetar nu regeringen för att få fram bra och enklare regler.

Herr talman! Ett viktigt område som berörs i en motion är enskilda näringsidkares förutsättningar för personlig friskvård. Det är Miljöpartiet som har väckt den. Det är självfallet av stort värde för både anställda och

näringsidkare. Folkhälsan berör alla. Men i dag har vi stora skillnader i de skattemässiga villkoren för sådana åtgärder.

I anslutning till dessa frågor berörs i betänkandet även motioner om sponsring av olika delar av den ideella sektorn. Även inom detta område kommer dessa villkor att närmare ses över.

Herr talman! Låt mig också kommentera en motion som berör praktiskt taget alla delar av landet. Det gäller på vilket sätt vi har möjlighet att bevara den kulturskatt som alla kulturhistoriskt intressanta och värdefulla byggnader utgör runt om i landet. Det är svårt att se rimligheten i dagens skatteregler som medger kvittningsrätt för aktuella kostnader för underhåll och liknande bara under förutsättning att byggnaden är större än 400 kvadratmeter. Inte bara slott utan även små stugor med gedigen byggnadskultur måste vara värdefulla att bevara samt ha likvärdiga regler för detta. En översyn av dessa frågor är därför angelägen.

Slutligen berör betänkandet frågan om uppskov med beskattning av vinstkapitalskatt vid köp av ersättningsbostad i annat land. Det är ganska krångligt får jag medge. Till detta sammanhang hör frågan om ägarlägenheter, en fråga som kommer upp på riksdagens bord i höst. Frågan om införande av ägarlägenheter kan också aktualisera frågan om ändringar i gällande uppskavsregler.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

Anf. 54 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Jag tänkte att jag skulle passa på att ställa samma frågor till Åke Sandström som de Annicka Engblom fick men inte svarade på.

Den första är: Kan pensionen anses vara uppskjuten lön?

Den andra gäller en liten detalj: Om det är olika skatter och avgifter i olika branscher, betyder det då att likformighetsprincipen har stärkts, eller är det ett avsteg från detta?

Och när jag ändå har ordet vill jag ta upp en sak till. Jag vet att Åke Sandström är en hygglig karl från Västerbotten. Jag måste få ställa frågan om Åke Sandström är riktigt nöjd med den fördelningspolitiska profilen som kommer av den ekonomiska politik som genomförs av den här högerregeringen.

Anf. 55 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Det är inga små enkla frågor, det här. Om pensionen är en uppskjuten lön – har det uttryckts så? Du påstår i frågan att det har uttryckts så, men jag uppfattar det inte så.

När det gäller frågan om olika skatter i olika sammanhang är jag inte tillräckligt detaljkunnig för att kunna hela skatteområdet. Det ska jag verkligen erkänna.

Någon allmän fördelningspolitisk debatt var jag inte beredd på här. Den inkomstmässiga ekvationen har vi trätt om tidigare. I procent räknat har man fått större skattesänkningar om man tjänar lite. Det finns också en övre gräns över vilken jobbvadraget, som du vet, inte ger någon effekt alls. Den här diskussionen kommer väl att fortsätta.

Det finns självklart alltid vissa lägen, som det gjorde även under tidigare regeringar, då fördelningspolitiken är ett problem.

Anf. 56 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Procent är ganska enkelt. Tjänar du 100 000 så får du drygt 8 000 kronor i de två stegen sammanslaget, men tjänar man som Åke Sandström och jag gör så får man 25 000 kronor. Det är väl den profil som gäller förvärvsavdraget.

Jag kan notera, Åke Sandström, att i min valkrets är det faktiskt så att vi socialdemokrater på det lokala planet har ett starkt och bra samarbete med centerpartister, det vi brukar kalla för Folkrörelsecentern. Det här är också något som bara växer på fler orter. Det tycker vi är ganska bra. Så är det därför att man inte är riktigt nöjd med den fördelningspolitiska och ekonomiska politik som förs härifrån Stockholm och från Riksdagshuset.

Om man säger att skattesystemet ska vara likformigt måste det väl per definition innebära att man inte gör för många stora avvikelser. Jag ställer frågan igen – den är ganska lätt ställd, Åke Sandström: Om man har olika skatter och avgifter för olika branscher inom näringslivet, blir det då större likformighet eller mindre likformighet?

När det gäller pension skulle jag nästan tro att vi är överens, Åke Sandström och jag, om att det faktiskt är uppskjuten lön. Nu har ju regeringen själv konstaterat det i nästa proposition som ska behandlas i skatteutskottet.

Jag går tillbaka till det här med ett likformigt skattesystem så lämnar vi fördelningsprofilen.

Anf. 57 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Det är självklart så att om vi skapar flera särregler blir det inte enklare. Då minskar ju likformigheten. Det kan vi räkna ut rent matematiskt. Sedan finns det många fördelar med de förslag som har lagts fram.

Det är intressant det här med proportioner och hur man jämför vem som drabbas och vem som tjänar på något. Jag har varit kommunalt verksam i 35 år. Då s-regeringen införde maxtaxan i barnomsorgen var det den största inkomstöverföringen mellan fattiga och rika som man har gjort i modern tid. De som tjänade allra mest kunde nämligen få en direkt minskning av sin avgift med upp till 3 500 kronor i månaden. Jag minns att det fanns protester också mot just den fördelningspolitiska inriktningen från Raimos parti. Som sagt: Det är en svår balansgång.

Vill man samarbeta över blockgränserna i kommuner och landsting har jag inga synpunkter på det. Det är en naturlig följd som får byggas upp underifrån.

Anf. 58 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag ska ställa en kort fråga till Åke Sandström. I betänkandet står det att regeringen följer frågan om schablonbeskattning. Vad betyder det?

Anf. 59 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Ja, det är väl ett vanligt språkbruk. Jag utgår från – jag får tolka detta – att man är beredd att göra någonting åt det. Vi är faktiskt ett antal som är ganska positiva. Jag ser positivt på att man verkligen kommer fram med ett underlag till den frågan.

Jag har tidigare en gång råkat uttrycka mig lite oförsiktigt i den här kammaren om att "följa frågan" betyder att den ska ligga still, men jag utgår från att man arbetar med detta.

Anf. 60 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det var ju ett positivt svar. Att jag ställer frågan beror på att vi vet att det inte finns någon utredning, att det inte finns något försök på gång och att det, mig veterligen, inte finns någon departementspromemoria.

Man måste ju ställa frågan: I vilket avseende följer man frågan? Är det så att man läser in sig på Marie Engströms motion i frågan? Är *det* att följa frågan? Det vore ju lite intressant att veta. Kommer jag på något sätt att bli kontaktad från Finansdepartementet eller så, eller kommer man att ge Skatteverket i uppdrag att ta fram en promemoria eller ett underlag? Det måste ju pågå någon form av arbete.

Sedan är det väl bara att tacka och ta emot om det är så att det kommer att hända någonting. Jag hoppas att Åke Sandström företräder regeringen och dess partier när han säger att han ser positivt på att införa schablonbeskattning i kontantbranschen.

Anf. 61 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Nu är vi inne på detaljer som rör förvaltning, utredning och sådant där vi ledamöter varken har eller skall ha direkt insyn.

Men moment ett är redan verkställt. Jag har läst Marie Engströms motion. Då har vi klarat av det.

Nu gäller det att inspirera och pusha på för att få i gång det här arbetet. Som bekant är det kolossalt många utredningar i gång på olika områden.

Låt oss ta en sak i sänder och ta fram fördelar och eventuella nackdelar även i denna fråga.

Anf. 62 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! När man läser det här betänkandet måste man ställa sig en fråga: Vad vill oppositionen? Här finns tio olika reservationer och två särskilda yttranden som spretar något alldeles oerhört. Det finns väldigt mycket för intresserade åhörare, ledamöter och väljare att botanisera i. Det finns ju i stort sett inte någonting som man är överens om – och ni ska regera tillsammans! Den allians som ni ska bilda har tydligen alla åsikter inom sig. Det kanske är någon idé med det också.

Raimo Pärssinen ställer en intressant fråga, nämligen: Är det nuvarande skattesystemet rättvist?

Det är en mycket svår fråga. Men av vad jag har hört tidigare, i andra debatter, ska vi få svaret på den frågan så småningom. Socialdemokraterna har nämligen lovat att inför valet 2010 presentera ett rättvist skattesystem. Ett rättvist skattesystem – det är inget litet löfte det, måste jag säga. Men det ska bli väldigt intressant att se vad ett rättvist skattesystem är för något.

Då måste man ta ställning till lite olika saker, till exempel om den skattesänkning som Socialdemokraterna nu väldigt hårt angriper och tycker är felaktig, nämligen den som preciseras till 65 miljarder kronor,

ska tas bort helt och hållet så att vi ska höja skatterna eller återföra skatetrycket med 65 miljarder.

Blir landet rättvisare då? Det är en intressant fråga för alla de människor som fått dessa pengar att köpa för, alltså att veta om de kan vara säkra på att få behålla de 65 miljarderna eller om vi ska införa ett rättvist skattesystem igen som består av 65 miljarder i höjda skatter. Det är ingen ointressant fråga. Socialdemokraterna och Raimo Pärssinen skjuter in sig väldigt hårt på fördelningssidan. Då var det väl bra tidigare med fördelningen; det måste man i så fall utgå från. Det var bra när så många människor hade högre skatter.

Nu har vi till exempel tagit bort förmögenhetsskatten. Det gäller även på hus. Det är utbrutet ur kapitalbeskattningen. Jag skulle vilja ställa en fråga till samtliga oppositionspartier med anledning av betänkandet, och det är den viktigaste frågan av alla för hur människor ska se på detta: Avser Socialdemokraterna och övriga partier i oppositionen att återinföra husägande i kapitalbeskattningen eller inte? Det är en mycket svår fråga. Jag inser det. Man kan bara svara ja eller nej på den. Man kan inte svara att frågan ska utredas eller något sådant. Det är en principfråga. Jag menar att om man gör det säger man till många människor: Du som är änka och har ett litet hus får räkna med att det ska beskattas på samma sätt som tidigare, som ett slott.

Själva poängen i detta är att ni hade ett förmögenhets- och fastighets-skattesystem som gjorde att människor med låga inkomster drevs från hus och hem. Ni tyckte att det systemet var rättvist. Jag tyckte att det var förfärligt. Det är mycket bättre nu. Jag vill dock veta en sak i denna debatt: Avser ni från oppositionen – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – att återinföra fastighetsbeskattningen i kapitalbeskattningen? Det är den viktigaste frågan jag har att ställa.

Sedan finns det, herr talman, många andra frågor i betänkandet som man kan diskutera. Betänkandet innehåller tio reservationer, och jag kan inte ta upp dem alla. Jag vill dock ta upp en viktig fråga, som är av stor vikt för det svenska näringslivet, nämligen tonnageskatten.

Om det är något parti som ändrat åsikt i denna fråga är det Socialdemokraterna. Jag har framför mig ett svar på en skriftlig fråga som jag ställde den 4 juni 2003, för mindre än fem år sedan. Dåvarande finansminister Bosse Ringholm svarade den 18 juni att ”en tonnageskatt skulle komma att strida mot principerna bakom vårt skattesystem. Det skulle vidare ge upphov till avgränsningsproblem eftersom ofta endast en del av ett rederiföretags verksamhet skulle kunna schablonbeskattas. All annan verksamhet som företaget bedriver måste beskattas på vanligt sätt.” Sedan fortsätter svaret med ytterligare några meningar: ”Det är inte aktuellt att föreslå en övergång till tonnageskatt. Jag delar den uppfattning riksdagen intagit när den så sent som i våras avtog motioner om införande av tonnageskatt.”

Herr talman! Det var Socialdemokraternas dåvarande ståndpunkt. Det var också Vänsterpartiets dåvarande ståndpunkt genom Per Rosengren, som var den starkaste motståndaren av alla till införande av tonnageskatt. Och det var även Miljöpartiets åsikt. Sedan gick det ett år, och i augusti 2004 ställde den utmärkte ledamoten från Socialdemokraterna Claes-Göran Brandin en fråga som gällde ifall man skulle införa tonnageskatt.

Dåvarande finansminister Bosse Ringholm ansåg att det var en strålande idé och skulle låta utreda frågan.

Det tillsattes en utredning under ledning av dåvarande generaldirektören Göran Ekström, och det fanns ämnesråd och dispasschörer och alla möjliga med i utredningen. De lade fram ett förslag, men det fanns ett problem med utredningen. Den hade nämligen inte klarat av två saker. Det ena var ett alternativ mellan normal företagsbeskattning och tonnagebeskattning; man kunde välja mellan dessa. Man måste vara väldigt klar över att man kan välja mellan de olika sakerna. Det andra gällde lagerfrågorna.

Jag vill erinra den ärade kammarens ledamöter och åhörare om att denna fråga diskuterats i kammaren. Det fördes ett alldeles utmärkt meningsutbyte mellan finansminister Anders Borg och socialdemokraten Fredrik Olovsson i frågan. Där framkom att frågan är svår och måste beredas ytterligare. Att rakt av kräva att vi ska införa det förslag som Göran Ekström kom med vore enligt mitt förmenande att överföra ett stort antal miljarder till en bransch utan några som helst restriktioner. Det tror jag inte att denna kammare egentligen är intresserad av.

Herr talman! Min talartid är nu slut.

Anf. 63 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Det slår en när man lyssnar på Gunnar Andrén att han varit oppositionspolitiker länge. Det kanske är därför han även nu låter som en sådan när han ställer ett antal frågor om vår politik. Kanske skulle han i stället ge sig till att försvara den politik som nu förs.

Först skulle jag vilja fråga om Gunnar Andrén tycker att den fastighetsskatt som de på olika sätt manglat igenom blev bra. Är den enkel och förutsägbar? I en artikel av Maria Crofts kan man läsa en analys av den ilska som finns gentemot räntan på uppskov och mot att man kan få skatterabatt för hushållsnära tjänster fastän man befinner sig utomlands. Blev det en bra fastighetsskatt? Nu står Gunnar Andrén i kammaren och frågar oss hur vår fastighetsskatt och förmögenhetsskatt kommer att se ut.

Ska ni öka skatterna med 65 miljarder? Är det ett retoriskt grepp, Gunnar Andrén? Det kanske vore bättre att förklara att Folkpartiet absolut inte kommer att röra värnskatten. Är det något som finns i den politiska debatten i den moderatledda regeringskretsen?

Återigen kan jag fråga Gunnar Andrén: Hur är det med likställighetsprincipen, likformigheten, när det gäller skattesystemet? Har den blivit bättre? Är Gunnar Andrén riktigt nöjd med det som nu finns? Blev fastighetsskatten exakt så som Gunnar Andrén ville? Är han riktigt nöjd med den? Och hur är det med likformigheten? Svara gärna för regeringen i stället för att fråga oss.

Anf. 64 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag tackar Raimo Pärssinen för dessa intressanta frågor. Skulle jag vara nöjd? Nej, jag tror inte att jag är född sådan att jag någonsin är riktigt nöjd. Jag har över huvud taget inte den läggningen. Jag skulle gärna vilja reformera många olika saker.

Fastighetsskatten tycker jag är en acceptabel kompromiss. Det är en kompromiss. Det var inte Folkpartiets förslag. Det var inte Moderaternas förslag. Det var inte Centerpartiets förslag. Och inte heller var det helt

och hållet Kristdemokraternas förslag. Det finns inslag i den vad gäller finansieringen som jag är bekymrad över. Det medger jag gärna. Jag tycker dock att det positiva överväger. Nu vet folk vad de får i fastighets-skatt.

Nu vet även hyresgäster hur det blir. Vi har sänkt skatten kraftigt för hyresgäster, något som ni inte lovat. Vi har sänkt den med 20 procent, vilket är jättebra. Dessutom utgår det inte någon ny skatt, Raimo Pärssinen, på höjningen av den allmänna fastighetsavgiften i flerfamiljshus. Den var 412 miljarder förra året. Det är ingen som talar om detta, men det är en jättesak. Det handlar om flera miljarder som man inte fått i hyreshöjning.

Sedan har vi värns-katten. Även om jag inte hinner ta upp alla frågorna vill jag gärna för min del deklarerat att jag anser – här kan jag inte tala för hela regeringen, för jag vet att finansminister Anders Borg har lite andra synpunkter – att vi ska tillbaka till den situation som Socialdemokraterna och Folkpartiet hade 1990 då ungefär 10 procent skulle betala 50 procent i skatt. Nu är det över 20 procent av alla heltidsarbetande inkomsttagare som betalar upp till 57 procent i marginalskatt. Jag tycker att det är för mycket att betala 57 procent och skulle tvärtom gärna vilja ha det så att jag fick behålla 57 kronor, Raimo Pärssinen fick behålla 57 kronor och staten fick 43 kronor. Nu är det tvärtom, och det tycker jag är en dålig politik.

Anf. 65 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Man kan konstatera att det egentligen inte är någon som står bakom fastighetsskatten. Det är en kompromiss av något slag. Men Gunnar Andrén tycker att den är tämligen godtagbar. Han är på sätt och vis lite nöjd med den.

Gunnar Andrén frågar filosofiskt – det brukar han göra: Vad är rättvisa? De flesta fastighetsägare som finns i min kommun, Hofors, kommer att fortsätta att få högre fastighetsskatt. De som klarar sig är de som har taxeringsvärden på över 800 000. Det finns faktiskt några få sådana också i Hofors kommun. Fördelningspolitiskt slår detta väldigt hårt. Taket är på fel ställe, kan man säga.

Gunnar Andrén kan filosofiskt säga: Vad är rättvisa? Men den regering som du står bakom har sett till att förmöget folk får starkt sänkta skatter. Det är samma regering som har sett till att man betalar mer skatt om man är sjuk eller pensionär. Där har vi den fördelningspolitiska profilen. Mer åt dem som redan har, och mindre åt dem som har mindre. Sedan kan man säga: Vad är rättvisa? Tycker Gunnar Andrén att detta är ett tecken på större rättvisa så må det vara så. Men det tycker inte vi socialdemokrater! Vi tror att samhället mår bra om man håller ihop. Ursäkta tonen, Gunnar Andrén. Gunnar Andrén är en hygglig karl, men att försöka polemiserat bort vad rättvisa är genom ett filosofiskt resonemang håller inte. Är det så att man ger mer till dem som har mer och mindre till dem som redan har mindre och säger att det är rättvisa, då hoppar vi baklänges.

Anf. 66 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag tackar Raimo Pärssinen för de vänliga orden. Jag vill återgälda dem, dock inte på själva åsiktsplanet.

*Allmänna motioner om
beskattning av företag,
kapital och fastighet*

Problemet med den socialdemokratiska, miljöpartistiska och vänsterpartistiska skattepolitiken var det omvända, nämligen att fattigt folk fick betala höga skatter. Det var det som var problemet, och det gällde i högsta grad fastighetsbeskattningen. Det fanns inget samband mellan betalningsförmågan och den debiterade skatten. Det problemet löser man nu genom att man tar bort fastighetsägandet ur kapitalbeskattningen.

Min fråga tillbaka, som jag inte fick något svar på, är: Avser ni att återinföra detta? Avser ni att återinföra denna husbeskattning i kapitalbeskattningen? Det är den centrala frågan.

Jag håller med om att man alltid kan diskutera vad som är rättvist och inte. Jag har bara tagit fasta på att ni har lovat att införa just ett rättvist skattesystem. Jag är fortfarande väldigt spänd på vad detta innebär. Det var många saker i det skattesystem som vi gick från som var svårt att komma ifrån om man inte ville göra väldigt radikala saker. Man har använt jobbvdraget för att stimulera människor att jobba. Det viktigaste var att få tillbaka fler människor i jobb och ge fler människor jobb. Jag menar att man har lyckats med det.

Jag noterar att ingen i denna skattedebatt över huvud taget har nämnt att vi nu har rekordhög sysselsättning. Det finns fler människor än någonsin som har jobb. Ännu viktigare är att det är fler människor i Sverige som är friska nu. Det är jätteroligt. Jag säger inte att ni ville ha folk sjuka, men det fanns någonting som gjorde att folk var sjukskrivna för ofta tidigare.

Anf. 67 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag önskar att regeringen med sin politik för friska kunde bota min förkylning också, men det kanske är att hoppas på för mycket.

Näväl! Gunnar Andréén frågar oppositionen om Socialdemokraterna vill återinföra fastighetsskatten. Det är möjligtvis smickrande att Gunnar Andréén har sådan tilltro till vår förmåga att påverka Socialdemokraterna, men jag tänker ändå lämna den frågan därhän och svara vad Miljöpartiet tycker.

Det är knappast någon hemlighet att vi har varit väldigt kritiska till fördelningspolitiken i alliansens omläggning av fastighetsskatten. Man har helt enkelt satt ett tak, så att de rika slipper betala så mycket som de gjorde tidigare. Vi hade en helt annan politik. Vi införde en begränsningsregel som var kopplad till inkomsten, så att de med låga inkomster inte skulle behöva gå från hus och hem om taxeringsvärdena steg. Men man tar ett helt annat grepp från alliansens sida.

Det är heller ingen hemlighet att ska man ta in skattepengar – och det är vi överens om att vi ska göra i någon utsträckning – är fastigheter rent nationalekonomiskt en god skattebas som varken kan flytta på sig eller är så lätt att fuska med heller. Därmed absolut inte sagt att det system man hade tidigare var det bästa. Men någon form av beskattning på fastigheter tror jag nog att vi behöver ha. Sedan är jag öppen för att se över hur man kan göra den bättre. Man kanske kan få ett mer förutsägbart system som i större utsträckning baseras på fastighetens miljöpåverkan i stället för att som i dag stenhårt köra på taxeringsvärdet. Men någon form av beskattning av fastigheter behövs i alla fall.

Men om det är någonting jag har lärt mig från regeringens hantering av fastighetsskatten är det att man inte ska gå ut och lova alltför mycket i början för att sedan tvingas ta tillbaka det bit för bit, utan man ska utreda först och lova sedan.

Anf. 68 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Den allra sista punkten, om miljöpåverkan, är en intressant frågeställning när det gäller fastighetsbeskattningen. Under den förra mandatperioden införde man detta med energideklaration av alla sorters fastigheter. Det står vi bakom och tycker är en bra sak. Det ska vi absolut inte ta bort.

Däremot tycker jag att Helena Leander skulle vara väldigt glad över att det inte längre är som tidigare, då en bra miljöinvestering med automatik innebar att man fick betala mer skatt. Jag vet att ni var emot detta och tyckte att det var en dålig politik, men tyvärr stödde ni en regering som tyckte att det var en jättebra politik. På den punkten för denna regering en mycket klokare politik. Man höjer inte skatten om man gör en god investering. Det kan gälla bergvärme eller treglas eller något annat.

Jag tycker inte heller att man kan ta bort all beskattning av fastigheter, och det har aldrig varit Folkpartiets åsikt. Det är heller inte så att själva skattetrycket totalt sett har sänkts på ägandet av fastigheter. Skatten görs nu om till en kommunal avgift, vilket är en annan sak, men den är finansierad inom ramen för samma sektor.

De flesta säljer inte fastigheter. Det är inte därför man har dem, utan man har dem för att bo. Jag vill påstå att nästan 100 procent har sina fastigheter till att bo, inte som spekulationsobjekt. Men de som gör extra goda vinster vid försäljning får betala lite mer än med den tidigare regeringen. Jag tyckte att detta var en dålig reform, en dålig del av finansieringen. Men det är likväl på det sättet att man där har gått åt andra hållet.

Anf. 69 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Precis som Gunnar Andrén säger har man delvis finansierat detta genom att lägga en större tyngdpunkt på beskattningen vid försäljningstillfället. Det kan spontant kanske kännas mer sympatiskt, för då har man pengarna i handen. Å andra sidan finns en risk för att det minskar rörligheten på bostadsmarknaden, vilket inte heller är bra.

Jag återgår till miljöinvesteringarna, som straffade sig tidigare, vilket Gunnar Andrén menar att regeringen nu har rättat till. Jag måste säga att det är ett väldigt trubbigt sätt. Om det är så att man inte vill straffbeskatta dem som till exempel installerar treglasfönster är det kanske enklare att ha ett undantag för det än att sätta ett tak, som gör att alla som har höga taxeringsvärden, oavsett om det beror på att man har treglasfönster eller på att man har en väldigt flashig villa i Djursholm, ska få samma skatt. Det känns som väldigt dålig fördelningspolitik. Jag tror att det går att hitta betydligt smartare sätt att lösa de miljöproblemen.

Anf. 70 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag kan förstå synpunkten att man kan förfara på andra sätt. Det viktigaste är som jag ser det att man gjorde någonting, att man inte behöll den tidigare politiken på området, som innebar en absolut straffbeskattning om man gjorde någonting som vi i grund och botten var

överens om var väldigt bra. Sedan kan man säkert ha olika tekniker. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har använt en annan teknik tidigare, nämligen direkta bidrag till en del miljöinvesteringar.

Det är naturligtvis en annan metod. Problemet med det, som dåvarande Riksdagens revisorer visade, var att de pengarna tyvärr inte gick riktigt som man hade tänkt sig. De gick till leverantörerna genom att de höjde priset motsvarande det belopp man subventionerade med. Det är ett annat problem.

Jag bestrider inte att syftet var väldigt gott. Det är en av de viktigaste sakerna som vi säkert kan vara överens om i den här kammaren. Vi måste alla ta gemensamt ansvar för att stimulera till väldigt kraftiga energibesparingar i bostadsbeståndet framöver.

Fru talman! Det är glädjande att Miljöpartiet inom kort ska ha en motsvarande konferens om energibesparingar i bostadsprogrammen som mitt lilla parti ska ha om bara två dagar. Det är samma inriktning som vi har: Hur gör vi så att det blir väldigt bra på området?

Där tror jag inte att det finns någon skillnad mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna, Vänsterpartiet, Centern eller Kristdemokraterna. Jag tror att vi allihop på lite olika vis vill stimulera det. Det är en väldigt viktig sak för framtiden.

Anf. 71 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! För det första var alliansens omläggning till en fastighetsavgift ingen uppvisning i rättvisa. Det vill jag nog konstatera. Den debatten har vi haft vid ett annat tillfälle.

Jag tänkte att jag skulle försöka svara på den fråga som Gunnar Andrén ställde. Gunnar Andrén frågade om vi kan tänka oss att återföra fastigheter i kapitalbeskattning. Jag betraktar fastigheter som en kapitaltillgång. Beskattar man dem är det en kapitalbeskattning.

Ni har omvandlat en fastighetsskatt till en fastighetsavgift fast Lagrådet sade att det är en skatt och ingenting annat. Det måste betyda att även alliansen beskattar fastigheter inom ramen för kapitalbeskattning. Eller vad menar Gunnar Andrén? Jag förstår inte frågan. Det var därför jag begärde ordet.

För det andra finns det som Helena Leander sade inte några incitament i era skattesystem för miljöinvesteringar. En del av de konverteringsstöd till miljövänligare alternativ som har funnits har ni tagit bort helt och hållet. Det är ett stort problem.

När det gäller begränsningsregeln som vi hade tidigare kan man vittna om att den var fördelningspolitiskt riktig och gjorde verkan. Nu föreslår ni själva en modifierad begränsningsregel som ska avse vissa grupper.

Om vissa grupper har låga inkomster ska de omfattas av begränsningsregeln. Det gäller bland annat pensionärer. Men om andra grupper har låga inkomster ska de inte omfattas. Vari ligger den rättvisan?

Anf. 72 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! När det gäller om vi har vidtagit några åtgärder eller inte är det riktigt att vi inte har vidtagit några specifika åtgärder. Det beror på att man har sänkt kapitalbeskattningen genom att man har lyft ut husen ur kapitalbeskattningen.

Det innebär att man har fått en helt ny situation där det i praktiken kommer att vara så att det inte kommer att bli höjd beskattning om du gör en normal energibesparande åtgärd. Det kommer inte att påverka taxeringsvärdet någonting för de flesta hus. Jag förstår inte detta.

Min fråga är en annan. Om Marie Engström inte förstod frågan är det klart att det är svårt att besvara den. Det inser också jag. Det centrala i beslutet var att man flyttade ut fastigheter ur kapitalbeskattningen.

Min fråga är: Tänker ni återinföra det? Då kommer vi att få en helt annan beskattning framöver. Jag tycker inte att frågan är svår. Det är möjligt att jag inte kan formulera den på ett bra sätt. Men den är otroligt viktig.

När det sedan gäller begränsningsreglerna kom det under förra mandatperioden var och varannan månad nya begränsningsregler till den gamla fastighetsbeskattningen. Det berodde på konstruktionen och automatiken i denna att alltfler omfattades.

Från 18 000 upp till 268 000 människor kom att omfattas av de olika regleringarna. Det berodde på att vi fick otroligt höjda fastighetstaxeringssvården.

Nu införs det helt riktigt ett skydd för de allra mest utsatta med 4-procentsregeln. Det är ett par tusen människor som omfattas. Jag tycker att det är riktigt. Jag kommer att stödja att vi återinför det.

Betecknande är att det av Finansdepartementet beräknas kosta 13 miljoner kronor. Det är mycket pengar för de pensionärer som är över 60 år som drabbas. Det är därför det är viktigt och en rättvisefråga för dem att de inte ska få höjd skatt.

Men det är någonting annat om några tusen människor får detta än om det är en kvarts miljon som befinner sig under fastighetsskatteaket.

Anf. 73 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Återigen vill jag säga att en fastighet är en kapitaltillgång. Om den beskattas av oss som var tidigare majoritet eller om den beskattas av er och ni kallar det fastighetsavgift, vari skulle skillnaden bestå? I båda sammanhangen är det fråga om kapitalbeskattning.

Jag säger återigen det jag sade förut. Lagrådet säger också att det ni kallar fastighetsavgift är en skatt. Alltså talar vi både i majoritet och i opposition om att beskatta kapital.

Utifrån det resonemanget förstår jag inte frågan från Gunnar Andrén. Var är det för skillnad på när alliansregeringen beskattar fastigheter mot när vi som är i opposition gjorde det? Det är ett väldigt konstigt resonemang från Gunnar Andréns sida.

Det var en väldigt märklig beskrivning av begränsningsregeln. Den begränsningsregel vi hade var fördelningspolitiskt bra. Den fungerade bra. Det kan man vittna om. Man behöver inte säga att allting var dåligt.

Ni tar ju själva upp den. Ni kommer så småningom att lägga fram förslag till riksdagen om att vi ska återinföra begränsningsregeln. Men ni ska fortsätta att frånga principerna om likformighet som ni hyllar så mycket.

Nu ska ni återigen plocka ut vissa grupper som ska omfattas av ert regelsystem. Ni kommer att bygga in ytterligare krångel. Det ska bli jätteintressant att se vad de olika remissinstanserna kommer att säga,

eftersom ni nyligen skickat ut en promemoria på remiss. Det får vi återkomma till.

Anf. 74 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Det är riktigt att det kommer att införas en sådan regel. Det är för att skydda pensionärerna. Det blir ett väldigt litet antal pensionärer som drabbas. Det görs för att behålla den väldigt viktiga regeln om skatt efter bärkraft.

Det är det centrala momentet i detta som vi återinför, nämligen skatt efter bärkraft. Det finns ett antal pensionärer som bor i hus där till och med 4-procentsregeln är brukbar. Då är det väl riktigt att man återinför detta. Jag förstår inte varför man ska vara emot det.

Samtliga nuvarande regeringspartier var vid alla tillfällen för alla begränsningsregler som ni kom med. Var och varannan månad kom det någon. Det var inte en begränsningsregel. Det var flera begränsningsregler som ni införde. Vi var för dem allihop.

Vad var orsaken till detta? Det var en och samma sak. Det handlade om skatt efter bärkraft. Ni hade inte det systemet inom den delen av kapitalbeskattningen. Det fanns inte något samband mellan bärkraft och den skatt som debiterades. Därför måste man för att skydda de enskilda skattebetalarna införa dessa begränsningsregler.

Jag stödde dem, Lennart Hedquist stödde dem, och Jörgen Johansson stödde dem. Det gjorde vi med varmt hjärta för att hjälpa alla dem som drabbades av detta så att de inte var tvungna att flytta från sina kojor som var beskattade som slott, som Pär Nuder brukade säga.

Jag tycker att det var en bra politik. Vi ska fortsätta med att ha skatt efter bärkraft. Jag lovar att jag ska återkomma många gånger framöver med frågan: Ska ni återföra fastigheter i kapitalbeskattningen eller inte?

Det är den centrala frågan. Det är en svår fråga. Det inser också jag. Men det tror jag ändå att svenska folket skulle vilja veta inför valet år 2010. Då vet människor att de kommer att få häftigt höjda fastighetsskatter framöver.

Nu blir det en fastighetsavgift som blir kommunal så småningom. Den ska omvandlas till detta. Det fixar vi.

Anf. 75 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Jag vill från kristdemokratisk sida i likhet med andra allianspartier tidigare yrka bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet och samtidigt yrka avslag på samtliga reservationer.

Först har jag fyra korta konstateranden. Det första är att en färsk rapport från Swedbank som presenterades nyligen vid ett seminarium på huvudkontoret visar att Sveriges låg- och medelinkomsttagare nu har nått Europeanivå. Tidigare hade vi världens näst intill hårdaste beskattning. Svenska höginkomsttagare är däremot fortfarande bland de högst beskattade.

Det andra jag vill lyfta fram kommer direkt från betänkandet om ideella föreningar och stiftelser. Från utskottet skriver vi att de skatteregler som gäller för ideella föreningar och stiftelser som inte förändrades i samband med 1990 års skattereform är föråldrade i viktiga avseenden. Vi pekar från utskottets sida på att vi anser det vara angeläget att utredning-

en kan slutföras inom angiven tidsram och att förslag föreläggs riksdagen så snart som möjligt därefter.

Även om vi allianspartier företräder regeringen tycker jag att det är viktigt att riksdagen i sig härifrån kammaren uttalar en ståndpunkt gentemot regeringen. Jag beklagar att vi inte har någon företrädare för departementet med i debatten. Det hade inte gjort debatten sämre – tvärtom.

Jag vill lyfta fram riksdagens föreslagna skrivningar vad gäller tonageskatten. Det har använts termer som att detta är att ge långbanken ett ansikte. Så har Marie Engström sagt. Det kanske kommer med i en historiebok framöver.

Från majoritetens sida, alltså i utskottet, säger vi att på anförda skäl anser utskottet att det är fortsatt angeläget att beredningen av utredningens förslag kan slutföras så snart som möjligt. Och när vi säger så snart som möjligt menar vi också så snart som möjligt. Utskottet har emellertid en förståelse för att regeringen samtidigt kan behöva bedöma närliggande frågor som har samband med rederinäringens arbetsförutsättningar. Utskottet utgår ifrån att frågan ska kunna få sin lösning utan att riksdagen ska behöva besluta om ännu ett tillkännagivande till regeringen. Detta var det tredje.

Det fjärde jag vill lyfta fram gäller friskvården. Där uttalar vi oss så här från utskottets sida: Vi menar att regeringen i det fortsatta arbetet med skattefrågor bör uppmärksamma vissa motionsvägen väckta förslag om att *förenkla* reglerna. Senare säger vi att utskottet förutsätter att regeringen i det sammanhanget bedömer även frågan om egenföretagares motsvarande utgifter inom en begränsad ram för sin personliga friskvård.

Fru talman! Detta var fyra konstateranden till att börja med. Efter tolv år med socialdemokratiskt styre var utanförskapet på arbetsmarknaden enormt i vårt land. Beroende på hur man räknar var mellan en och en och en halv miljon svenskar i arbetsför ålder utan arbete och utan möjlighet att försörja sig själva och sina familjer. Under Socialdemokraternas tid vid makten ökade inkomstskillnaderna med hela 26 procent, och förmögenhetskoncentrationen tilltog. Skillnaden mellan dem som tjänar mycket och dem som tjänar lite växte.

En förklaring till dessa växande inkomstskillnader var den misslyckade sysselsättningspolitiken. Inkomstskillnader är som tydligast mellan dem som har arbete och dem som är utan. Regeringen har därför målmedvetet fokuserat på åtgärder som skapar fler jobb. Man har fokuserat på att skapa bättre villkor för företagande, entreprenörskap och innovationer.

Fru talman! Som jag tidigare nämnde är arbete och företagande grunden för vårt materiella välförhållande. Att låta innovationer och kreativitet komma fram genom det gemensamma företagandet är en viktig del i det goda samhället och i den goda välfärden. För att nå en hållbar tillväxt krävs det att företagen får verka i ett näringslivsvänligt klimat. Under åren av socialdemokratiskt styre har politiken beklagligtvis motverkat enskildas initiativ och eget företagande. Vi har inte fått de nya jobb i landet som vi har behövt. För mig som kristdemokrat och alliansföreträdare är småföretagares villkor av central betydelse. Utan goda villkor blir det färre företag, och hela samhället är förlorare.

Jag tänker nu knyta an till en aktuell händelse denna vecka. Det handlar om tyska Volkswagens övertagande av lastbilsföretaget Scania i Södertälje. Men innan dess vill jag framhålla följande: För att företagen ska kunna växa och sätta människor i arbete krävs det tillgång på riskvilligt kapital. Alltför ofta har bristen på just kapital gjort att svenska idéer, innovationer och även ägande hamnat utanför landets gränser.

Många av oss följde förra året hur den amerikanska ambassadören i vårt land mycket flitigt besökte svenska miljöteknikföretag för att locka över dem till USA med bättre tillgång till riskkapital och ägande.

En mycket betydelsefull åtgärd som regeringen har genomfört för att öka investeringsmöjligheterna är därför avskaffandet av förmögenhetsskatten. Det var en misslyckad skatt, som i praktiken blev frivillig. Vi kristdemokrater tycker att om man har en skatt så ska den gälla. Den ska inte fungera på ett sådant sätt att den i praktiken blir frivillig. Den innebär att människor kunde välja bort den om de så behagade. Medan resterande Europa avskaffade förmögenhetsskatten fanns den kvar här i Sverige till dess att alliansen tog över. Vi har nu avvecklat den. Men Socialdemokraterna har markerat att de vill återinföra den, och att den ska vara en modern förmögenhetsskatt. Så skriver man. Socialdemokraterna lämnar dock inga besked om hur denna nyinstiftade skatt ska se ut i framtiden.

Fru talman! Låt mig återgå till det jag nämnde om ideella föreningar och stiftelser. Vi kristdemokrater och företrädare för alliansen talar mycket om vikten av ett starkt och livskraftigt civilt samhälle. Det är en grundpelare i varje levande demokrati och i varje mänskligt samhälle. Därför måste vi främja det engagemang som finns i olika medborgarsammanslutningar. Det civila samhället utgörs av naturliga gemenskaper såsom familjer, intresseföreningar, hjälporganisationer, fackföreningar och trossamfund. De utför de mest skiftande uppgifter som samhället är helt beroende av. Vissa ser till att äldre på serviceboenden kommer ut i friska luften. Andra ser till att det finns vuxna ute på våra gator och torg om nätterna. Utan dessa sammanhållande nätverk kan inget samhälle fungera tillfyllest.

Vi i alliansen tycker att detta är viktigt, och vi markerade det i valmanifestet med följande budskap: Vi vill stimulera donationer från privatpersoner och företag till ideella organisationer och forskning. Därför vill vi pröva möjligheten för avdragsrätt för detta.

Det är därför speciellt glädjande att det under innevarande år, 2008, kommer att tillsättas en utredning som syftar till att möjliggöra ett sådant avdrag. Det är nu angeläget att denna utredning kommer till stånd snarast, helst under våren.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU20
Allmänna motioner om mervärdesskatt.

*Allmänna motioner
om mervärdesskatt*

Anf. 76 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Vänsterpartiet har två reservationer i betänkandet. För tids vinnande nöjer vi oss med att yrka bifall till reservation 3. Det innebär förstås inte att vi inte står bakom reservation 1.

Jag yrkar alltså bifall till reservation 3 och kommer att uppehålla min diskussion vid den frågan. Det är därför jag deltar i debatten nu i stället för Marie Engström.

När man har sett att den här frågan har kommit upp har man ofta tänkt: Nu ska vi upp och diskutera Degerfors igen! Tyvärr – i det här fallet – har Degerfors åter blivit satt på kartan. Men nu handlar det inte om att lägga ned stålverk, om någon genomfart genom samhället eller en järnvägsflytt. Nu handlar det om den stora ideella föreningen Degerfors IF som har blivit pilotfall i en skattetvist som har pågått i drygt tio år.

Det var någon här som hänvisade till Bosse Ringholm och vad han sade 2003 eller något sådant. Jag kan hänvisa till en interpellationsdebatt den 2 februari 1999 med dåvarande finansministern Erik Åsbrink i den här frågan. Då diskuterade vi huruvida man skulle klämma åt den ideella sektorn när det gäller beskattningsfrågor. Då fick jag ungefär det här svaret: Nej, syftet är förstås inte att man ska ha en skattelagstiftning som är negativ i förhållande till ideell verksamhet, och det ska inte vara skattemässigt bättre att organisera sig i aktiefbolagsform och så vidare.

Nu har det varit tio år av processande. Först kom det en dom 2002 i Länsrätten i Örebro som fastslog att Degerfors IF inte ska betala moms för att man har köpt eller hyrt en fotbollsspelare som kommer från ett annat land.

Det var ju positivt, tyckte idrottsrörelsen och Degerfors IF. Kammarrätten i Jönköping kom fram till samma åsikt den 30 december 2004. Då kände man väl sig ännu mer säker på sin sak, att den ideella idrottsrörelsen hade haft rätt i sin tolkning. Men efter ytterligare ungefär tre år, den 21 september 2007, kom Regeringsrätten med sin dom, och då ställde man sig på Skatteverkets sida.

Då frågar jag lite polemiskt i den motion, Sk355, som jag hoppas att de övriga ledamöterna i skatteutskottet har läst noga. Jag försökte ingående att hänvisa till och redovisa för hur krångligt det kan vara att vara ideell ledare i Sverige. Om man ska hålla reda på mervärdesskattelagen, inkomstskattelagen, EU:s sjätte momsdirektiv och deras inbördes förhållanden tror jag att det blir något komplicerat i framtiden att upprätthålla en fungerande ideell sektor där människor förväntas ställa upp på ideell basis och bli kassör, ordförande och så vidare och bedriva en verksamhet för föreningens bästa, en allmännyttig verksamhet.

Är det rimligt att man ska ha kompetens motsvarande den att sitta som ledamot i Regeringsrätten för att man ska kunna ingå i en ideell förenings styrelse? Det kan man fråga sig.

Man kan läsa domarna. Jag tycker faktiskt att länsrättens och kammarrättens domar är mycket mer utförliga. Där kommer man väldigt tydligt fram till att den här ideella föreningen inte ska betraktas som skattepliktig. Regeringsrätten är mycket mer kortfattad.

För att sammanfatta vad de tycker och vad de inte tycker och vad de inte är överens om kan jag läsa min sammanfattning. Där står det så här:

Samtliga tre rättsinstanser är överens om att de utländska föreningar som har sålt spelarrättigheter är att betrakta som utländska företag. Man är också överens om att tjänsterna är omsatta i Sverige när det gäller spelarköp från icke EG-land, medan kammarrätten påpekar att så inte är fallet med köp från annat EG-land, i det här fallet Danmark, eftersom det kräver att köparen är att betrakta som näringsidkare. Dessutom är de olika rättsinstanserna oense om huruvida de aktuella tjänsterna omsatts i yrkesmässig verksamhet. Regeringsrätten menar att så är fallet medan läns- och kammarrätten menar att så inte är fallet, eftersom det har en naturlig anknytning till föreningens ändamål. Dessutom menar Regeringsrätten, men inte läns- och kammarrätten, att den aktuella föreningen, såsom varande en allmännyttig ideell förening, ändå ska ses som näringsidkare i detta sammanhang.

Just i det här sammanhanget, när man köper eller hyr en spelare från ett annat land ska man alltså betraktas som näringsidkare. Det var något svårtolkat, tror jag, för de flesta ideella rörelser.

Då kom man på att Degerfors IF skulle betala 1,6 miljoner och Örebro SK en ganska hög summa. Men eftersom rättsläget har varit osäkert skulle man inte gå vidare med det här. Man skulle inte granska alla stora klubbar i till exempel Stockholm och Göteborg när det gäller ishockey, fotboll och bandy där det har handlats och hyrts spelare från andra länder i ganska stor utsträckning under tio års tid. Det tyckte jag var en helt orimlig ordning och krävde att det här skulle lösas i särskild ordning.

Nu har som tur är verkligheten kommit i kapp, så jag behöver inte driva den linje som är en del av reservationen. Nu har nämligen idrottsrörelsen i sin vishet och sin solidariska anda kommit fram till att det här var någonting som ingen kände till. Det var inte så att Degerfors IF var speciellt klumpigt eller icke insatta i skattelagstiftningen. Man insåg att det här var en fråga för hela idrottsrörelsen. Därför beslutade man någon gång i februari att man tillsammans, via Föreningen Svensk Elitfotboll, skulle gå in och ta ett kollektivt ansvar. Man skulle liksom inte sätta två föreningar på pottkanten.

Av någon märklig anledning råkade dessa finnas i Örebro län, vilket kan bero på att skattemyndigheten där är mer nitisk när det gäller att kolla det här medan man på andra håll inte har upprätthållit lagstiftningen på samma sätt. Det innebär i princip att man tolkar lagstiftningen på olika sätt. Vi kan gå in och titta på serietabeller och framtida idrottsutövande. Man har helt enkelt olika förutsättningar att lyckas på fotbollsplanen eller ishockeyrinken.

Jag måste säga att jag blir besviken när jag läser utskottets ställningstagande. Man redovisar i princip bara vad som står i min motion och vad som sägs i Regeringsrätten, inte speciellt mycket vad som sägs i kam-

marrätten eller länsrätten. Och så säger man att det pågår utredningar som ska titta på det här.

Jag skulle ändå vilja att någon från de andra partierna och helst från dem som sitter i regeringsställning ger en liten vink om vad ni tycker är en rimlig ordning vad gäller de här frågorna.

Ska vi ha en skattelagstiftning i Sverige som missgynnar ideell verksamhet? I ett tidigare betänkande från 2006 kan man åtminstone indirekt utläsa att ni tycker att ideell verksamhet inte ska beskattas hårdare. Men kan ni bemöta det eller bekräfta det eller ha synpunkter på det?

Om det här fortsätter, om vi inte gör någonting åt det nu och ändrar lagen med tanke på Regeringsrättens utslag, riskerar vi att få en utveckling som tvingar alltfler ideella föreningar att bli aktiebolag. Är det en önskvärd utveckling? Och på vilken nivå ska man lägga sig för att kunna klara av den kompetens som finns runt ett aktiebolag?

Jag förstår att Regeringsrättens dom nu gäller. Det ska vi inte diskutera. Men utifrån den domen och utifrån tidigare diskussion kan man säga: Nej, då måste vi nog faktiskt gå in och ändra på lagstiftningen på ett sätt som gör att vi inte missgynnar ideell verksamhet som bedrivs på till exempel idrottsplaner runt om i Sverige.

Där tycker jag inte att det finns det minsta inspel – för att använda lite fotbollstermer. Det finns inte det minsta inspel när det gäller att man kan läsa vad något annat parti tycker i den här frågan.

Ska vi då dra slutsatsen att den samlade idrottsrörelsen måste lita till Vänstern för att det ska bli en bättre lagstiftning? Eller finns det något annat parti som tycker att det faktiskt finns anledning att förändra det här i positiv riktning för den ideella verksamheten?

Jag yrkar återigen bifall till reservation 3.

Anf. 77 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Jag tänkte inte fördjupa mig så mycket i just den frågan i och med att regeringen ändå tittar på just skattevillkoren för ideella föreningar, bland annat. Jag tänkte över huvud taget inte prata om fotboll, möjligtvis om rättvisemärkta fotbollar. Det hoppas jag att Degerfors IF använder.

Priset för våra billiga produkter betalas alltför ofta av de människor som under usla förhållanden framställer dem. Rättvisemärkt, däremot, är en rörelse och en märkning som vill förändra det. Genom rättvisemärkning garanterar man att arbetarna får skäligt betalt för sin insats. Man garanterar att de har möjlighet att organisera sig fackligt, och man accepterar varken barnarbete eller diskriminering. Det är en utveckling som vi från Miljöpartiet förstås vill stödja.

Men bättre villkor är sällan gratis. Det gör att rättvisemärkta produkter normalt är något dyrare än produkter som framställs under sämre förhållanden. Kanske är det också därför som rättvisemärkta produkter bara har runt 1 procent av marknaden i de segment där rättvisemärkta produkter över huvud taget finns. Det är väldigt tråkigt, för självklart borde sjyst framställda produkter vara en självklarhet.

För att det som är långsiktigt hållbart också ska bli kortsiktigt lönsamt skulle man kunna sänka momsens på de produkter som uppfyller kraven för rättvisemärkt. I dag har vi tre momssatser på 25, 12 respektive 6 procent, där livsmedel i dag ligger på 12 procent. Om man då skulle sänka

momsen för rättvisemärkta produkter, inte bara livsmedel, till 6 procent skulle de här sjyst framställda produkterna kunna tävla på samma ekonomiska villkor. Då skulle även den som har det knapert ekonomiskt kunna göra ett etiskt bra val. Därför vore det väldigt glädjande om regeringen skulle kunna se över möjligheten till en momsdifferentiering för etiskt och socialt licensierade produkter. Och därför yrkar jag bifall till reservation nr 2.

Anf. 78 LENA ASPLUND (m):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande SkU20 *Allmänna motioner om mervärdesskatt*.

Ett stort antal av motionerna rör förändringar av våra olika skattesatser. I Sverige har vi i dag som huvudregel 25 procent mervärdesskatt. Härutöver har vi två reducerade skattesatser på 12 och 6 procent.

Ett flertal av motionerna innehåller yrkanden om sänkt eller slopad mervärdesskatt för nya grupper eller varor eller tjänster. I några av motionerna tar man upp frågan om en enhetlig momsskattesats.

Det är önskvärt att sträva efter ett system med så få undantag och områden med reducerad moms som möjligt. Samtidigt är det dock viktigt att väga in behovet av att kunna använda momssatserna som stöd och styrmedel.

Fru talman! Inom EU har frågan om olika varor och tjänster som kan omfattas av reducerade skattesatser diskuterats under flera år. Men rådet och medlemsstaterna har inte kunnat komma överens.

Sverige hade chansen att ansluta sig till det så kallade lågmomsförsöket inom EU 2006, men den dåvarande regeringen avstod. Vi inom alliansen hade ett annat ställningstagande då. Vi ansåg att det hade varit bra för Sverige med den handlingsfriheten.

Av den anledningen är vi nu rätt låsta när det gäller att kunna påverka våra momssatser. Därmed avstyrker vi alla motioner.

Kommissionen förväntas dock presentera ett nytt förslag om hur reducerade momsskattesatser ska hanteras inom EU. Men innan man har kommit med det förslaget är det omöjligt att göra något åt våra momssatser. Kanske tidigaste 2010 kan vi titta på de olika momssatserna igen.

Fru talman! I betänkandet finns det också några motioner gällande avdrag för mervärdesskatt på företagsbilar. Vi diskuterade det i fjol i kammaren och återkommer igen. Det här är inte alldeles oviktigt.

År 1994 infördes den så kallade luftspaltsregeln när det gäller avdragsrätt för inköp av lätta lastbilar, alltså lastbilar under tre och ett halvt ton. Regeln innebär att det mellan förarhyttan och lastutrymmet måste finnas en luftspalt. De får inte vara hopbyggda.

Orsaken till den regeln är att lagstiftaren vill eliminera möjligheten att avdragsgilla fordon används för privat bruk, hur nu den här luftspalten ska kunna eliminera att man inte använder dem för privat bruk. Det har jag lite svårt att se. Om man tittar på hur många av de här hantverksbilarna ser ut kanske det inte är något som man vill sätta sig med sin söndagskappa i.

Min uppfattning är fortfarande att den nuvarande regleringen är onödigt byråkratisk och krånglig. Det bör finnas möjlighet att förändra reglerna på ett sätt som gör att företagen kan köpa eller hyra mindre skåpbilar lämpliga för ändamålet med sin verksamhet utan att behöva ta hänsyn

till särregler om avdragsbegränsningar vid uttaget av mervärdesskatt. Det borde också ge positiv effekt på koldioxidutsläppet, då de här fordonen ofta har bättre miljöegenskaper såsom låga utsläpp av koldioxid.

De bilar som i dag har en så kallad luftspalt går under Vägverkets klassificering karosserikod 30. Jag har genom riksdagens utredningstjänst tagit reda på vad det är för bilar. De har ett genomsnittligt utsläpp på ungefär 240 gram koldioxid per kilometer. Många av de mindre skåpbilarna som inte har luftspalt men som skulle kunna användas ligger många gånger på ett så lågt CO₂-utsläpp som 130. Det är en miljöbil i princip. Det här skulle vara en stor vinst för miljön.

Vi moderater anser att det fortfarande finns anledning att ifrågasätta de aktuella reglerna ur ett förenklingsperspektiv. Men förhandlingarna om grunderna för reglerna är fortfarande inte avslutade på EU-nivå. Utskottet förutsätter att regeringen deltar i de europeiska förhandlingarna med utgångspunkt att det kan vara möjligt att genomföra förenklingar av de aktuella reglerna om begränsningar för företagsbilar.

Anf. 79 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Betänkandet tar upp frågor om mervärdesskatten, en skatt som i många fall upprör människor. Samtidigt ska vi veta att statskassan får stora intäkter från just mervärdesskatten, närmare bestämt i storleksordningen 300 miljarder kronor.

Frågan om en enhetlig eller differentierad mervärdesskatt har varit en av de frågor som har diskuterats livligt under senare år, vilket också visar sig i motionsfloran. Frågan är om vi ska ha en enhetsmoms om 21,7 procent eller om vi ska ha tre momsklasser om 6, 12 och 25 procent.

Givetvis skulle en enhetlig momssats förenkla systemet, men samtidigt skulle det innebära prishöjningar på en mängd varor och tjänster. Jag är övertygad om att en skatthöjning på maten med närmare 10 procent skulle möta stort motstånd från såväl pensionärer som barnfamiljer. Det är ett motstånd som jag har förståelse för. Personligen tror jag inte att införandet av en enhetsmoms är en lämplig väg att gå under överskådlig tid.

Nu omfattas mat av de undantag som finns inom EU för mervärdesskatten, vilket innebär att vi kan ha kvar vår låga momssats. Serveringstjänster på restauranger omfattas däremot inte av undantaget, vilket innebär att en förändring inte är möjlig. Det innebär också att utskottet avstyrker motioner med den inriktningen.

Vi har i dag full mervärdesbeskattning vad gäller drivmedel. Förändringar av det förhållandet är i dag inte möjliga på grund av gällande direktiv om mervärdesskatten inom EU.

Trots det är vi väl medvetna om behovet av snabba reduktioner av vår koldioxidskatt från vår fordonspark. Användandet av de ekonomiska styrmedlen för att styra över vår fossildrivna fordonspark till användning av mer miljövänliga drivmedel måste öka. Det talar för en sänkt mervärdesskatt på exempelvis biogas, trots att biogasen är befriad från såväl energi- som koldioxidskatt. Jag förväntar mig att den diskussionen tas upp i kommande överläggningar mellan regeringen och EU utan att det för den skull ska behöva göras något tillkännagivande här från kammaren.

Fru talman! Omvänd momsskyldighet infördes vid halvårsskiftet förra året. Anledningen till införandet var att komma åt svartarbetet inom främst bygg- och anläggningsbranschen. Bakom förslaget fanns branschens stora företrädare, vilket borgade för en acceptans för förslaget.

Men nu visar det sig att regelverket kring den reformen upplevs som komplicerat. Likviditeten i små och medelstora företag försämras, och hanteringen är kostsam för företagen.

Även om den här formen av omvänd momsskyldighet har varit införd en kortare tid – det var ju i halvårsskiftet i fjol – anser utskottet att det finns anledning att vara uppmärksam på de tillämpningsproblem som finns i systemet. Därför ser vi det som naturligt att regeringen nära följer frågan. Att man följer frågan noga är än mer befogat då just omvänd momsskyldighet kan vara en lämplig form även för andra sektorer som har stor svart verksamhet för att vi ska komma åt den.

En sådan sektor är skrot- och återvinningsbranschen. Återvinningen av skrot och metall blir en allt större marknad. Det är en utveckling som är bra. Men det här är en bransch som av Skatteverket klassas som en extremt oseriös bransch. Ska vi ha trovärdighet i arbetet med att minimera svartjobben krävs det åtgärder även för den sektorn.

Ett förslag till åtgärdsprogram kommer att utarbetas på departementet under året, där den omvända momsskyldigheten kan vara en framkomlig väg att komma åt den svarta hanteringen. Därför är det viktigt att ta till vara de erfarenheter som finns från bygg- och anläggningsbranschen kring just det här systemet.

Fru talman! Lena Asplund tog upp frågan om företagsbilarna på ett exemplariskt sätt. Jag vill bara understryka vikten av en snabb hantering av den frågan, för det har varit något av en följetong under de senare åren. Det är en form som visar på byråkrati och krångel som vi måste göra allt för att komma ifrån.

Avslutningsvis vill jag säga några ord om Peter Pedersens inlägg. Jag har stor förståelse för de skäl han tar upp när han pratar om möjligheten för ”vanliga människor” att ta på sig ett uppdrag som kassör i en förening. Som situationen nu ter sig på område efter område är det specialister som krävs. Det talar emot att vi kan ha kvar den ideella idrottsrörelsen bland annat. Det vore olyckligt att få en sådan utveckling.

Jag tog själv ett utskottsinitiativ under förra perioden då man från Skatteverket gick in och hävdade att kommunerna skulle ta ut moms för uthyrning av idrottsanläggningar och idrottslokaler till föreningarna. Det är en modell som skulle drabba Idrotts-Sverige i storleksordningen 500 miljoner kronor. Det blev stopp på den utvecklingen. Det har prövats i Skatterättsnämnden.

För ett par veckor sedan kom Skatterättsnämndens svar på frågan. Skatteverket menar att vi måste följa EU:s regler i det här. Skatterättsnämnden har nu sagt att man inte behöver ta ut moms i den här hanteringen, vilket självklart underlättar för dem som sitter som kassörer och inte behöver ha den bokföring som annars erfordras.

Det är ju så, Peter Pedersen, att vi har tillsatt en utredning som ser över det här systemet. Utskottets svar i den här frågan är baserat på att den utredningen arbetar. Det är inte brukligt att vi går in och har åsikter innan en utredning har fullfört sitt arbete. Det arbetet ska vara färdigt den

30 juni 2009. Men, som sagt, har jag stor förståelse för de aspekter du för fram i det här sammanhanget.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag på samtliga punkter.

Anf. 80 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Allmänna motioner om mervärdesskatt handlar om mycket pengar, vilket även Jörgen Johansson alldeles nyss påpekade. Det handlar om hur vi ska få in 300 miljarder kronor till statskassan och de gemensamma utgifter som vi träffar beslut om.

Det viktigaste på detta område, som jag ser det, är att ha en fungerande skatteadministration. Jag var häromdagen på skattekontoret i Borås. De har specialiserat sig på falsarier när det gäller fordonsförsäljning. Man kan tycka att det är en liten del, men det finns många människor som skor sig på detta. Jag tycker att det är väldigt bra att vi har en kraftfull administration på det området och en skattekriminalpolis som ser till att vi också inom dessa speciella områden upprätthåller det som är allra viktigast, nämligen konkurrensneutralitet. Det går inte att någon säger att han inte betalar någon mervärdesskatt, för då sätts konkurrensen ur spel.

Jag vill gärna instämma med det som Lena Asplund och Jörgen Johansson har sagt tidigare: Vad man ska ha för momssatser är en svår fråga, det är alldeles uppenbart. Jag behöver bara gå till mitt eget parti, där det finns helt divergerande åsikter om detta. Allan Widman tycker ungefär som jag, att man ska ha en momsskattesats. Det finns också väldigt många som tycker att man kan ha rader av undantag. För min del tycker jag inte att det finns någon anledning att ändra på den här situationen just nu, men vi kanske kommer till andra situationer där inte minst förhållandet till utlandet kommer att tvinga fram nya bestämmelser.

Fru talman! Jag skulle vilja ta mig friheten att något diskutera Peter Pedersens inlägg och reservation. Vi är många som är sportintresserade. Jag och Hans Olsson är till exempel medlemmar i Rydboholms SK sedan många år tillbaka, och det är ju trevligt att vi kan vara det. Detta är en form av ideell verksamhet. Degerfors IF är en annan form av ideell verksamhet. Tittar vi på motionerna ser vi att Mikael Oscarsson har väckt en helt annan sorts motion om detta, nämligen om nedsatta momssatser på förmedling av sociala hjälpinsatser, bidrag till katastrofinsatser och så vidare. Det finns en lång rad angelägna ändamål där man vill ha nedsatta skatter.

Då kommer vi till frågan om vad som är verkligt ideell verksamhet. Jag tycker för min del att Peter Pedersen har fel på den här punkten. Han vill nämligen inränga även elitidrott på högsta nivå, vilket jag anser att Degerfors IF är, eftersom man handlar med spelare. Det handlar om spelarövergångar och hyra av spelare från annat land för miljontals kronor. Detta, menar jag, är inte längre någon ideell verksamhet. Det är en kommersiell verksamhet, låt vara inte i den bemärkelse vi vanligtvis menar.

Frågan är om vi ska ha särskilda undantag även på detta område. Jörgen Johansson har som sagt väckt en motion om särskilda konton för idrottsmän och idrottskvinnor. Det är en annan fråga. Allt detta pekar på

att problemet finns någon annanstans, nämligen i våra höga marginalskatter.

Jag tycker att Peter Pedersens reservation är väldigt intressant på den här punkten. Om ni läser den väldigt noga ska ni se att det handlar om så kallad förvärvsskatt. Det handlar om spelarövergångar och hyra av spelare från annat land. Men varför, Peter Pedersen, vill du att spelare från svenska klubbar undantas?

När det gäller ideell verksamhet menar jag att man måste vara försiktig med att utvidga definitionen så mycket som motionen från Peter Pedersen och även från Luciano Astudillo möjligen antyder.

Vi är som sagt många som älskar sport och tycker att det är väldigt spännande. Men om klubbar hamnar i den situationen att de har lite pengar och då anlitar en god skatteadvokat för att kunna hyra eller köpa en bra halvback från ett annat land – är det då en bra ideell verksamhet? Ska man kanske, som klubben jag själv nämnde, bara satsa på ungdomsverksamhet? Det är en annan form av ideell verksamhet, och den utredning som Jörgen Johansson talar om måste vara väldigt noga i frågan om vad som är verkligt ideell verksamhet. Jag tror för min del att den utveckling vi har sett på sportområdet gör att man måste ha fler begränsningar än vad Peter Pedersen antyder i sin motion.

Anf. 81 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag tänkte inte begära replik här, eftersom vi har förstått att vi skulle försöka hålla debatten någorlunda kort, och jag tyckte att Jörgen Johansson gav en viss öppning som jag tyckte var positiv i frågan. Man kunde liksom ana att det finns ett intresse från alliansens sida att se över detta på ett positivt sätt för den ideella verksamheten. Men när Gunnar Andrén gick upp blev man väldigt snabbt besviken.

Jag kan bara konstatera att länsrätten i sin dom skriver så här: "Rättsläget innebär att spelarsättningar kan hänföras till den skattebefriade näringsverksamheten när överlåtelseerna ... är ett naturligt inslag i föreningarnas allmännyttiga strävanden att utveckla och förbättra lagidrotten."

Man hävdar alltså att det finns en naturlig anknytning. Det handlar inte om att öppna en bilfirma någonstans och göra något för att dra in pengar till verksamheten, utan det handlar om att köpa och sälja spelare.

Som svar på Gunnar Andréns sista fråga vill jag säga att jag lämnar en öppning i slutet av min motion, nämligen denna: Det är ju så att om man köper, hyr eller säljer spelare här i landet behöver man inte betala moms, såvitt jag förstår. Men om man köper eller hyr en spelare från ett annat land ska man helt plötsligt betala moms. Det är dessutom olika regler beroende på om det är ett EG-land eller ett land utanför EG för då kommer olika regler in, och det har också betydelse om man är näringsidkare eller inte. Det är alltså tre olika system. Jag är ingen EU-vän, men jag trodde i min enfald att den inre marknaden också omfattade fotbollsspelare. Det här innebär att man får lägga på en straffbeskattning om man råkar vilja ha någon från ett annat land som ska spela i en klubb i Sverige. Är det en rimlig ordning?

Men huvudpoängen handlar ändå om att rättsläget nu är avgjort – och då hänvisar man till att det pågår en översyn. Det har pågått väldigt många översyner under lång tid, men jag tycker aldrig att man kommer fram till någonting.

Den inriktning som Gunnar Andrén drog här innebär att allt fler idrottsföreningar, även på lägre nivå, kommer att behöva bolagiseras. Då är frågan: Ska jag uppfatta det som att du tycker att det är en positiv riktning med en skattelagstiftning som gör att ideella verksamheter måste gå över till att bli aktiebolag? Det kan för övrigt även gälla teaterföreningar, kulturföreningar och så vidare om större pengar är involverade på något vis. Är detta en bra åtgärd? Ska vi sänka den ideella sektorn?

Anf. 82 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! För det första tycker jag inte att det har gått lång tid. Domen från Regeringsrätten kom den 21 september 2007. Säger man att det har varit väldigt mycket utredningar får man ändå ta i beaktande att det inte är så lång tid som har gått. Det var det ena.

Jag tycker att Peter Pedersen redogör alldeles korrekt för de olika momsreglerna. Det är inte så lätt med sjätte mervärdesskattedirektivet och in- och utländska köp. Det medger jag gärna. Men jag vill diskutera en annan sak, nämligen vad ideell verksamhet egentligen är. Jag menar att om man gör definitionen för extensiv så att den också omfattar mycket kommersiell verksamhet, där man hyr och köper spelare enligt vad som nästan liknar slavkontrakt, då har man gått vid sidan av vad jag kallar ideell verksamhet. Det är det jag reagerar mot i Peter Pedersens motion. Jag tycker inte att detta är ideell verksamhet. Det tycker jag att scoutföreningen jag var med i en gång tiden är. Där förekom inget sådant. Ungdomsverksamhet i Turebergs IF tycker jag också är ideell verksamhet och så vidare. Men med spelarköp för miljontals kronor fram och tillbaka, finansierade på ett sätt som jag inte vet riktigt hur det går till annat än att stora bolag går in och gör avdrag, har man kommit ganska långt ifrån vad jag uppfattar som ideell verksamhet. Då är det inte längre någon folkrörelse. Då är det kommersiell verksamhet, och då ska samma regler gälla för dem som för oss andra löntagare och anställda.

Anf. 83 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Man kan tycka vad man vill. Jag kan bara konstatera att vi har en lagstiftning vad gäller ideell verksamhet. Jag kan konstatera att länsrätten och kammarrätten kom fram till att den här verksamheten har en naturlig anknytning till den ideella verksamheten och därför inte ska betraktas som näringsverksamhet eller yrkesmässig verksamhet.

Jag konstaterar att alla de miljoner som Gunnar Andrén pratar om även finns vid övergångar mellan svenska klubbar. Vad är den rationella förklaringen till att vi ska ha helt olika system för det här? Det har jag fortfarande inte fått något svar på vare sig nu i debatten eller i själva betänkandetexten.

Det finns också en annan skillnad. Ett aktiebolag har man rimligtvis därför att man vill ha något slags avkastning till ägarna. I en ideell förening, åtminstone i alla ideella föreningar som jag känner till, går de pengar som kommer in, oavsett om det handlar om försäljning av vissa lotter eller vad det kan vara, hela tiden tillbaka till verksamheten. Det sitter inte någon någonstans och tjänar pengar på de här övergångarna.

Jag vill också allvarligt angripa Gunnar Andréns uppfattning att klubbarna har spelare under slavkontrakt. Det är ju som vilket avtal som helst. Man sluter ett avtal för en kortare eller längre tid. Spelaren ska prestera något, och klubben ska betala en viss lön till den som spelar fotboll eller ishockey. Det kan vara en hit. Ibland kan man skriva kontrakt med en spelare som visar sig göra succé. Ibland går det inte alls lika bra. Men pengarna ska ändå betalas ut.

Det är inga slavkontrakt direkt. Det ser man om man tittar på vilka inkomster som de som ägnar sig åt vissa idrotter kan få. De är ganska rejält tilltagna. Det kan man alltid diskutera, men så länge vi har en viss lagstiftning ska den vara transparent, genomskinlig. Det ska vara möjligt för dem som finns i den ideella sektorn eller i ett aktiebolag att kunna förstå vad vi i Sveriges riksdag menar när vi har stiftat lag. Det ska inte behöva ta tio år av processande för att man ska kunna utreda vad som är rätt eller fel.

Det sägs att utredningen har pågått kort tid. Men det har förekommit andra utredningar, och det hände väldigt lite i rätt riktning. Det borde skyndas på. Vi ska vara rädda om vår ideella verksamhet, vår ideella sektor.

Anf. 84 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Det sista håller jag verkligen med om, att vi ska vara rädda om den ideella sektorn. Men jag gör en annan bedömning av hur långt den sträcker sig. Hyrande av spelarrättigheter, som det har hetat i ishockey till exempel, är någonting annat än ungdomsverksamhet i vilken förening som helst. Det är på gränsen till kommersiell verksamhet.

Det Jörgen Johansson har pekat på är någonting helt annat. Det tycker jag är mycket intressant också. Det handlar om att en idrottsman eller en idrottskvinna har stora inkomster under väldigt kort tid. Det är någonting annat. Det ska man verkligen fundera på. Jag tycker att Jörgen Johansson har kloka synpunkter på detta. Jag tror att det är många som stöder att man kan få sprida ut de inkomsterna på längre tid. Det pågår ett beredningsarbete där också.

Detta är inte heller lätt. Vilka avgränsningar ska man göra här? Ska det bara gälla duktiga idrottsstjärnor eller ska det också gälla en framgångsrik författare som skriver en enda bok eller något sådant? Det är ganska svårt att hitta formen för sådana saker och ting.

Men jag menar att om man har en alltför vid tolkning av vad den ideella sektorn är kommer man att hamna i ett gungfly. Jag tycker inte att Peter Pedersen i sin motion har visat att allt det han vill ska omfattas av lagstiftningen om ideell verksamhet är ideell verksamhet.

Slutligen får jag en svår fråga. Varför ska det vara skillnad mellan svenska spelare och utländska spelare? Jag tycker att man borde reda ut just den delen så att det blir samma villkor. Det är jag starkt för. Jag

begriper inte heller riktigt varför det ska vara en sådan skillnad. Jag tycker att villkoren ska vara lika.

Prot. 2007/08:73
5 mars

Anf. 85 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Jag ber att som kristdemokrat få yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Jag tänker inledningsvis direkt knyta an till en motion, Sk278, av Mikael Oscarsson vad gäller begäran om ett tillkännagivande om att ideell verksamhet inte ska momsbeläggas. Skatteutskottet har i sitt betänkande 2006/07:SkU13 anfört följande:

”Föreningslivet och det ideella arbete som bedrivs i föreningar i syfte att främja vissa allmännyttiga ändamål, såsom sociala, välgörande, religiösa, politiska, idrottsliga, konstnärliga eller liknande kulturella ändamål, har en lång tradition i vårt land. Deras stora betydelse för det svenska samhället, och även internationellt, kan inte nog understrykas.

Det är angeläget att de allmännyttiga ideella föreningarna och trossamfundet även i fortsättningen får en så positiv behandling som möjligt vid en eventuell momsbeläggning. Alla möjligheter till lättnader i mervärdesbeskattningen – eller hel befrielse – som står till buds inom ramen för den gemenskapsrättsliga lagstiftningen på området måste tas till vara.”

Så sade skatteutskottet i sitt betänkande SkU13 i fjol. Det är därför en väldigt viktig markering vi gör nu när utskottet pekar på att detta är den hållning vi har fortsatt. Den utredning som nu har tillsatts av regeringen avseende stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund, som ska vara klar och redovisas senast den 30 juni 2009, utgår vi från är inom ramen för den anda vi har uttryckt tidigare från skatteutskottet.

Fru talman! Det svenska momssystemet har under de senaste åren genomgått en grundläggande kartläggning och analys. Slutsatsen är att ett system med så få undantag och så få områden med reducerad skattesats som möjligt är önskvärt. Samtidigt måste självklart önskemål om enklare regler hela tiden vägas mot andra satsningar och samhällliga behov.

I dag är den svenska normalskattesatsen för moms 25 procent, vilket tillsammans med Danmarks är högst inom EU. Om det är en merit eller inte kan det finnas olika politiska uppfattningar om. Men en majoritet i kammaren tycker inte att det är en merit att vi ligger så högt. Det innebär självklart en konkurrensnackdel, och det riskerar att driva prismedvetna kunder utomlands. Också låginkomsttagare får allmänt sett en högre prisnivå i vårt land. Sverige bör därför på sikt, anser vi i alliansen, arbeta mot en lägre och mer enhetlig moms nivå.

Det är viktigt att de svenska skatterna är enkla och inte innebär ett alltför stort regelkrångel för de svenska företagen. Alliansregeringen har därför lagt stor vikt vid att prioritera skapandet av ett bättre företagsklimat där det blir enklare, billigare och mer lönsamt att starta och driva företag.

Fru talman! Låt mig återigen ta upp den ideella sektorn och dess betydelse i samhället. Jag vill särskilt betona vikten av att ideella föreningar och trossamfund även fortsättningsvis får en så positiv behandling som möjligt när det kommer till eventuell momsbeläggning. Alla möjligheter till lättnader och fullständig moms befrielse måste tas till vara för att underlätta för det civila samhället. Mer regelkrångel är det sista som de

*Allmänna motioner
om mervärdesskatt*

så viktiga frivilligorganisationerna behöver. Jag och vi från alliansen förutsätter därför att regeringen även i fortsättningen låter till exempel second hand-försäljning vara befriad från mervärdesskatt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

*Allmänna motioner
om taxering och
skattebetalning*

15 § Allmänna motioner om taxering och skattebetalning

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU22
Allmänna motioner om taxering och skattebetalning.

Anf. 86 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till följande reservationer: reservation 1 om skatte- och avgiftskontroll, reservation 2 om F-skattsedel, reservation 3 om skatteflyktslagen och reservation 5 om betalning och avgift till trossamfund.

Fru talman! Betänkandet behandlar frågor som rör legitimiteten för vårt svenska skattesystem och vilka åtgärder som krävs för att upprätthålla den legitimitet som gör att människor känner att det är rätt att betala skatt enligt de beslut som riksdagen har fattat.

Utgångspunkten ska alltid vara att skattebetalarna vill göra rätt för sig. Det viktiga är att upprätthålla förtroendet för skatter och Skatteverkets uppgift att verka för staten så att människor betalar den skatt de ska betala. Det kan ske genom att skatterna upplevs som rättvisa, förutsägbara och rimliga – med uppgift att finansiera vår gemensamma välfärd och utjämna ekonomiska skillnader människor emellan.

Vi kan nu se, ett och ett halvt år efter regeringsskiftet, hur den borgerliga regeringen har hanterat detta uppdrag. Med de förändringar som nu har genomförts har vi fått ett mer orättvist och krångligt skattesystem. Om detta har vi debatterat mycket. Jag tänker därför inte upprätthålla mig vid den typen av frågor just nu utan ska övergå mer till det som betänkandet handlar om, alltså frågan om vad som görs för att se till att vi kan komma till rätta med skattefusk och skatteundragande.

Här kan vi nu notera att regeringen och den borgerliga majoriteten är oerhört passiva. Man har inte startat särskilt många aktiviteter för att förhindra skattefusk och skatteundragande. Man har delvis fullföljt det som den socialdemokratiska regeringen hade lagt fram förslag på, och också delvis genomförde, men på grund av regeringsskiftet inte hade möjlighet att genomföra. Det fanns ett program på sex punkter som den socialdemokratiska regeringen presenterade och som riksdagen ställde sig bakom.

Det var bland annat att Skatteverket skulle tillföras nya resurser – 420 personer – för att öka kontrollen och stoppa skattefusket. Det var också för att öka insatserna när det gäller transaktioner utomlands, som en del sysslar med. Det innebär undragande av skatt i Sverige. Vi tog upp frågan om kassaregister. Jag ser i betänkandet att de borgerliga i princip ställer sig bakom den frågan, men de vill inte gå lika långt som vi socialdemokrater ville. Den socialdemokratiska regeringen tog upp frågan om

vad som ska göras för att komma till rätta med fusket inom byggbranschen. Här har regeringen inte vidtagit några åtgärder heller. Det är branschen själv som har presenterat förslag på hur man ska komma till rätta med fusket inom branschen. Det är oerhört positivt. Vad händer? Det vet vi inte. Kampen mot svartarbetet fanns också med i den tidigare socialdemokratiska regeringens program mot skattefusk. Nu genomförs i princip det program som den tidigare socialdemokratiska regeringen lade fram förslag på.

Jag kan fortsätta att räkna upp ett antal punkter.

Vad händer nu? Vad gör den nya borgerliga regeringen när det gäller skattefusket? Det intressanta är när vi granskar vad som har skett och vad som står i betänkandet; det är få initiativ. Det är egentligen ingenting – trots att det har kommit rapporter. Skatteverket presenterade i höstas en omfattande redovisning om att skatteundragandet – skattefelet – ligger på 133 miljarder. Skatteverket redovisade också stora bekymmer med vad som händer inom stora bolag och bolagskoncerner när de försöker att undandra skatt med hjälp av fiktiv bokföring mellan utländska dotterbolag och svenska dotterbolag. Verket oroade sig för att den särskilda generalklausulen mot detta inte skulle vara tillräckligt skarp. Det framkom när Skatteverket redovisade problemet för skatteutskottet i höstas.

Trots detta gjorde regeringen ingenting. Vi uppmärksammade frågan i skatteutskottet den 13 november i höstas. Vi föreslog att finansministern skulle komma till skatteutskottet och där redovisa vad regeringen gör mot skattefusk och vilka åtgärder som regeringen förbereder för att komma till rätta med skattefusket. Två och en halv månad senare behagade finansministern komma till utskottet, och han redovisade då vad han hade för avsikt att göra. Det var ganska tomt. Det var inga initiativ – trots att det däremellan hade hänt ytterligare saker, bland annat precis det som Skatteverket befarade i höstas, nämligen att Regeringsrätten skulle ge bolagen rätt eftersom lagstiftningen är för tandlös. Nu säger Skatteverkets analyschef att det, om inga åtgärder vidtas, kan handla om ett undandragande på i storleksordningen 60 miljarder kronor om året. Det är oerhörda belopp, och regeringen är passiv.

Skatteverkets chef redovisade den 26 februari att vi nu har ett annat stort problem. Det är svenskar som gömmer undan pengar i skatteparadis, motsvarande 46 miljarder kronor per år. Det finns ännu inga besked från regeringen. Vad gör regeringen, och vad gör den borgerliga majoriteten åt skattefusket?

Tyvär har vi hittills inte fått några konkreta besked. Jag kan nu notera att Skatteverkets chef i samma artikel beskriver att det här är en allvarlig utveckling. Skatteverket måste upprätthålla en hög kompetens för att kunna matcha dels skatteparadis, dels skattefusket som pågår i övrigt i samhället, inte minst när det gäller de stora bolagen. Verket måste ha tillräckliga resurser för att upprätthålla denna kompetens. Jag tror att det är en ödesfråga. Vi måste tillse att det svenska Skatteverket har tillräckliga resurser och kompetens. Det är en naturligtvis fråga om en kombination av detta, så att det går att komma till rätta med skattefusket genom olika former av komplicerade transaktioner. Nu vädjar Skatteverkets chef åter till regeringen, och ytterst också till den borgerliga majoriteten i riksdagen, att se till att ge verket de ekonomiska resurser som krävs för detta.

Vad har ni för svar att ge? Blir det ökade resurser så att vi kan ha ett skatteverk som verkligen kan ta upp kampen mot skattefuskare och mot folk som sysslar med att placera pengar i Liechtenstein och på andra ställen?

Det är också att notera följande om den svenska regeringen – tyvärr. För någon vecka sedan när frågan om Liechtenstein ska få bli medlem i Schengenunionen var uppe i EU:s ministerråd, om passfrihet, hade det räckt om ett land, till exempel Sverige, hade ställt krav på landet. Det hade räckt om ett land, till exempel Sverige, mot bakgrund av vad man då visste, hade sagt att Sverige inte går med på detta och att Liechtenstein måste öppna sina bankböcker för övriga länder i EU. Först när Liechtenstein gör det får landet bli medlem. Men den svenska justitieministern var inte där. En annan minister var visserligen där men sade inget. Liechtenstein blev medlem. Man tog inte till vara de svenska intressena på ett riktigt sätt.

Jag hoppas ändå att vi kan få en intressant diskussion och att vi också kommer att få några besked om vad den borgerliga majoriteten anser om hur man ska komma till rätta med skattefusket.

Anf. 87 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! På temat vad regeringen gör har alliansregeringen inrättat Delegationen mot felaktiga utbetalningar. Det handlar om att komma till rätta med bidragsfusk. Dessutom föreslår regeringen en ny tillsynsmyndighet som ska granska socialförsäkringarna.

I den här frågan har regeringen visat prov på rejäl handlingskraft. Just nu är det det så kallade VAB-fusket som står i centrum. Dagispersonal förväntas delta och får utökade arbetsuppgifter. Det är bra att allt fusk bekämpas.

Men det finns ett annat fusk som också ska bekämpas, nämligen skattefusket som vi debatterar här i dag. Alla här i kammaren vet att staten går miste om över 130 miljarder kronor varje år. Det handlar om både medvetet fusk och oavsiktliga misstag. Det som är problematiskt och allvarligt är att det är pengar som vi skulle kunna använda till att få fler anställda i äldreomsorgen och skolan till exempel.

För att komma till rätta med både svartarbete och skattefusk krävs det tydlig lagstiftning och en rad åtgärder. Det är dem vi väntar på. Vad gör regeringen egentligen? När det visar sig att svensk lagstiftning tillåter de så kallade räntesnurrorna, som Lars Johansson också pratade om, tycker vi från Vänsterpartiets sida att det krävs att man ser över skatteflyktslagen. Den fungerar uppenbarligen inte. Det var den lag vi skulle kunna luta oss mot för att kunna förhindra rena upplägg i syfte att kringgå skatteregler. Det var upplägg som inte på något sätt var affärsmässigt motiverade, för då handlar det om en annan sak. Var gör regeringen och alliansen? Ni vill att vi ska överge skatteflyktslagen; det skriver ni om i betänkandet. Det är problematiskt, och det är därför vi har reserverat oss mot den skrivningen också.

Den tidigare majoriteten införde möjligheten för Skatteverket att göra oanmälda besök. Personalliggare skulle också finnas tillgängliga i restaurangbranschen. Nu har byggfacket och byggarbetsgivarna gemensamt jobbat på ett förtjänstfullt sätt för att uppmärksamma och åtgärda svartarbete och skattefusk i byggbranschen. För dem är det en överlevnadsfrå-

ga. Det handlar också om att ge dem som arbetar i branschen rimliga och trygga arbetsvillkor.

Strax före jul sade regeringen att något skulle man göra. Det sade också Anders Borg när han besökte utskottet i januari. Man kommer att utöka Skatteverkets möjlighet att göra oanmälda besök något. Man kommer att utöka detta till att gälla byggarbetsplatser. Det är naturligtvis bra. Man vill också utöka kravet på personalliggare.

Från utskottsmajoriteten skriver man också att det ska ställas större krav på redovisning av källskatt och arbetsgivaravgifter och att detta ska göras på individnivå. Det är också bra. Men det är viktigt att det görs snabbt, att det görs nu, att det görs i en större omfattning och att man inte först tar en bransch och sedan går vidare till nästa. Det ska göras i ett brett grepp. Det är ett signalsystem i detta, nämligen att vi inte tillåter svartarbete och skattefusk.

Skatteverket är i behov av mer resurser. Det handlar om den internationella verksamheten som har varit mycket på tapeten den sista veckan. Det handlar om den debattartikel som generaldirektören för Skatteverket skrev i Dagens Nyheter där han var mycket tydlig med att Skatteverket måste ha mer resurser för att kunna bekämpa denna brottslighet.

I den nya propositionen om beskattning av pensionssparande, som vi kommer att hantera om någon månad, skriver man att Skatteverket beräknar att denna administration kommer att kosta dem drygt 20 miljoner kronor. Men de får inga ytterligare pengar. Resurser kommer att få tas från annat viktigt arbete som Skatteverket ska göra, till exempel internationell ekonomisk brottslighet.

Vi har pratat om ett krångligt skattesystem förut i dag. Krångelfaktorn har inte på något sätt minskat med alliansens olika förslag, utan den ökar hela tiden. Vi kan också konstatera att från och med januari i år upphörde finansiella institut att skicka kontrolluppgifter om olika människors förmögenheter till Skatteverket. Det minskar möjligheten att göra den typen av kontroller.

När det gäller F-skattsedlar har vi en reservation även där. Det fanns ett parti som sade att alla som föds ska få en F-skattsedel. Jag vet inte om denna devis gäller än i dag, men möjligheterna att få F-skatt är under utredning. Regeringen har tillsatt en utredning som snabbt ska komma fram med ett förslag. Syftet är att ännu fler ska kunna få F-skattsedel. Av de ca 75 000 per år som söker F-skatt är det inte särskilt många som får avslag. Många av dem som får avslag bedriver inte näringsverksamhet eller har helt enkelt näringsförbud och ska inte ha någon F-skattsedel. Vi glömmer också lätt bort det konsumentperspektiv som finns. Det fanns en anledning till att vi skapade en F-skattsedel en gång i tiden.

Många av de frågor som jag har tagit upp finns också med i de reservationer som vi har till betänkandet. Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 3 men står givetvis bakom alla våra reservationer.

Anf. 88 HELENA LEANDER (mp):

Fru talman! Jag kanske har läst betänkandet med rosenkimrande glasögon, men jag tycker att det verkar som att även majoriteten har någon sorts ambition att minska skattefusket. Dessutom verkar vi ha hyfsat likartade idéer om hur det ska gå till. Det gäller till exempel personalliggare, löneredovisning på individnivå och oanmälda besök. Själv-

klart har vi en del olika åsikter, till exempel om behovet av en skatteflyktslag. Men i övrigt verkar det mest handla om att vi från oppositionen är lite otåliga och tycker att det gärna kunde gå lite fortare. Det tycker jag också. Men det blir så tråkiga debatter när man bara pratar om det, så jag tänkte som vanligt prata om något helt annat och kanske återknyta lite till sportdebatten vi hade tidigare.

Jag är nämligen medlem i Friskis & Svettis. Det är mycket trevligt på alla sätt och vis, men jag tycker att detta med medlemsavgiften är lite besvärligt. Man tror att man har betalat allt när man har betalat gymkortet. Men sedan, när det har pipit lite konstigt några gånger när man har dragit kortet för att gå in på ett pass, kommer det fram en receptionist och säger lite vänligt att man har glömt att betala medlemsavgiften.

Jag undrar om inte Skatteverket skulle kunna hjälpa mig med detta. Friskis & Svettis kan skicka över sin medlemslista någon gång varje år, och sedan får Skatteverket dra 100 spänn extra från mig i skatt och skicka till Friskis & Svettis. Det skulle vara jättesmidigt, och jag skulle slippa skämmas för att jag glömmer den där sabla avgiften hela tiden.

Nej, det vore helt absurt, som ni förstår. Jag tror att vårt gemensamt finansierade skatteverk har vettigare saker för sig än att hålla reda på folks medlemsavgifter. Även förvirrade personer som jag kanske skulle kunna klara av det om jag bara lade manken till. Jag betalade faktiskt i går. Förlåt att det dröjde, Friskis & Svettis i Uppsala!

Men när det gäller religiösa samfund är det plötsligt en viktig samhällsangelägenhet att Skatteverket ska hjälpa till att dra in medlemsavgifterna. För mig är det självklart att även religiösa samfund får stå på egna ben, precis som andra ideella föreningar. Jag skulle gärna se att man slopar systemet med att Skatteverket tar in medlemsavgifter till religiösa samfund.

Oavsett hur det går med det skulle man i alla fall kunna se över den lilla fåniga detaljen att en människa som går ur ett samfund efter den 1 november måste betala medlemsavgift även för året därpå. Det verkar skumt att man ska betala en avgift, dessutom i skatteform, till en förening man inte längre är med i. Man borde se över systemet, och jag yrkar därför bifall till reservation nr 5.

Anf. 89 ULF BERG (m):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande 22 gällande allmänna motioner om taxering och skattebetalning, och i gammal god riksdagsanda föreslår jag att samtliga motioner avslås.

När det gäller punkt 1 i betänkandet är det vanligaste temat i oppositionens motioner ökad kontroll. Fram till och med den 31 december 2006 levde vi med ett skattesystem som Socialdemokraterna hade huvudansvaret för. Enligt Skatteverket är skattefelet 133 miljarder, och mycket här rör från det gamla systemet.

Det är en hisnande summa. Det är naturligtvis viktigt att hela tiden sträva mot ett så litet skattefel som möjligt, helst inget alls. Tyvärr är det nog en utopi att tro att alla gör rätt för sig enligt alla regler som riksdagen genom åren beslutat om.

Vän av ordning kan med rätta ställa sig frågan om det är mer av krångliga regler och mer av det som inte fungerar som är svaret.

Vi i alliansen vågar testa nya vägar för att uppmuntra att svartarbete upphör. Ett av de stora problem som finns är att höga skatter gör det mycket lönsamt för inblandade parter att fuska med skatten.

Hushållsnära tjänster är ett nytt sätt att tänka för att uppmuntra och göra det lönsamt att kräva kvitto. Många som har tittat på reformen har kommit till slutsatsen att inledningen verkar mycket lovande. Både antalet anställda och antalet företag ökar inom sektorn. Jag ser med spänning fram emot att ta del av den fortsatta utvecklingen inom området.

När jag gjorde ett besök hos ett av företagen i branschen, Home Maid i Falun, var det en stor glädje att möta några kvinnor som på ort och ställe kunde vittna om hur positivt de uppfattade reformen.

Man kan undra vad Socialdemokraterna har för plan för att minska det mycket utbredda fusket med svart städning, eftersom hushållsnära tjänster inte faller i god jord vad jag kan förstå.

Troligtvis kan svaret läsas i dessa motioner. Det är fler regler som gör det ännu krångligare att erlägga skatt.

Vi i alliansen har som sagt gjort en hel del för att minska skattefelet. Förutom redan nämnda hushållsnära tjänster kan nämnas personalliggare för restaurang- och frisörbranschen samt kassaregister inom kontantbranschen. Det sistnämnda träder i kraft den 1 januari 2010. Det har påpekats även av tidigare debattörer.

Nu pågår ett arbete om att personalliggare tillsammans med oanmälda besök kan vara lämpliga att införa även inom andra områden. Här finns det säkert inget motsatsförhållande mellan stat, företagare och anställda. Alla har säkert intresse av att alla följer uppsatta regler. I en marknadsekonomi ska den som är duktig kunna fortsätta som företagare tillsammans med sina anställda – anställda som vill ha hyggliga löner. Det får aldrig vara så att den som struntar i reglerna och inte betalar sina skatter klarar sig. Därför är det motiverat med klara regler och att den som bryter mot dem kan lagföras och straffas. Skattefusk och annan ekonomisk brottslighet måste bekämpas effektivt, det är mycket viktigt att reglerna är enkla och tydliga och uppfattas som legitima av människor som ska betala skatt.

Fru talman! När det gäller F-skattsedel gäller det att gå vidare med att förenkla för att man ska kunna erhålla F-skatt eftersom det då klart framgår vem som ska betala in skatten. Utan att vara alltför konspiratorisk verkar det som om Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill försvåra för människor att få F-skatt. Det finns inga skäl att tillmötesgå sådana krav.

Det finns en motion även från Annie Johansson om att F-skattsedel ska fås från födseln, så den frågan lever, Marie. Även om min syn på F-skattsedel skiljer sig från Vänsterns kan jag inte dela motionärens uppfattning. Det finns nog trevligare presenter att få vid födseln.

Utskottet avslår även motionen om skatteflyktslagens avskaffande. Den lagen är inte enkel och inte förutsägbar och borde därför avskaffas. Innan det kan ske måste dock noggranna analyser göras. Ingen vill att det ska bli fritt fram för avancerad skatteplanering som har som enda uppgift att undvika skatt och när förfarandet helt saknar affärsmässighet. En förutsättning för avskaffandet är att befintlig lagtext kan träffa sådana upplägg till skatteplanering.

Marie Engström föreslår i en motion att skriftliga svar från Skatteverket ska gälla. Tanken är god, men det vore nog orimligt att lägga dessa krav på personalen inom Skatteverket. Naturligtvis ska svaren från tjänstemän vara korrekta, men det är lagar och förordningar som gäller, vilket utskottet poängterar. Det går att få förhandsbesked hos Skatterättsnämnden. Därför avstyrker utskottet även denna motion.

Även när det gäller avgifterna till trossamfund föreslår utskottet att motionen avstyrks. Det finns regler som noga övervägdes vid införandet, och det finns inga skäl att ändra dessa. Helena får nog hålla reda på sina fakturor från Friskis & Svettis.

Fru talman! Det finns flera motioner som kunde nämnas, men jag har valt att lyfta fram motioner där politiken inte har en samsyn.

Än en gång: Bifall till förslagen i skatteutskottets betänkande nr 22.

Anf. 90 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Om jag är riktigt elak – det har jag inte lust att vara – verkar det som om det enda ni har gjort för att bekämpa skattefusk är att införa skatteavdrag för hushållsnära tjänster. Det var väl inte ett så jättestort grepp.

Ulf Berg räknade upp tre saker – personalliggare, oanmälda besök från Skatteverket och strängare regler beträffande kassaregister. De sistnämnda fattade vi beslut om under den förra mandatperioden, men de har genomförts de senaste åren.

Ni måste väl ha någonting mer i rockärmen för att bekämpa skattefusk, eller känns detta inte lika viktigt som att inrätta en delegation mot felaktiga utbetalningar när det gäller möjligheten att komma till rätta med bidragsfusk? Där har alliansregeringen varit väldigt kreativ och kommer hela tiden med nya förslag. Varför är det så svårt att komma med förslag på skattesidan?

Varför inleder man en diskussion om att ta bort skatteflyktslagen? Även vi i oppositionen har tyckt att det är problematiskt med en skatteflyktslag som uppenbarligen är så tandlös att den släpper igenom klara uppenbara upplägg för att kringgå skatt. Den första åtgärden för att komma till rätta med det problemet är väl inte att ta bort lagstiftningen. Det vore att göra någonting och kanske se över den och göra den strängare.

Anf. 91 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Jag tänkte att vi skulle gå ut på en experimentpromenad i Stockholm du och jag, Marie. Vi går runt, och det finns hela tiden regler. Det vore inte så roligt om vi, när vi kom tillbaka till Riksdagshuset, trodde att vi hade följt alla regler och det fanns en regel som sade att så där skulle ni nog inte ha gjort, men det bryter inte mot någon specialregel. Det skulle varken du eller jag acceptera.

När det gäller skatteplanering har vi just en sådan lag. Om vi inte träffar affärerna med befintlig lagstiftning har vi en lag som ska ta allt det andra. Det är inte att vara tydlig. Målsättningen måste vara att ha en skattelagstiftning som träffar detta utan att ha en svepande lag som ska testas i rätt. Det kanske blir ett avgörande i högsta instans, och först då vet parterna vad som är rätt och fel. Vi vet att vi får sådana förfaranden ändå.

Om man lyckas, vilket vi skriver i utskottets betänkande, måste man se till att tydliggöra den andra lagstiftningen så att man träffar de här affärerna. Vi vet inte om man når fram där.

När det gäller att underlätta skatt och få bort skattefel tror jag att sänkta skattetryck är väldigt bra. Det är ju intressant att debattera frågan om pengar i utländska banker. Jag tror att förmögenhetsskatten är ett skäl till att människors pengar hamnar utanför det svenska banksystemet. Det är ett sätt.

En tidigare finansminister, Kjell-Olof Feldt, tror att de pengarna kommer att komma tillbaka till Sverige och öka tillväxten.

Det är också ett sätt att lösa skattefelet.

Anf. 92 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Att ha en skatteflyktslag är något av ett signalsystem. Staten talar om vad man inte tillåter; vi tillåter inte rena upplägg. Vi tycker alla att dagens skatteflyktslag är problematisk. Den är uppenbarligen inte fullständig.

Sedan kanske det är oppositionens roll att vara lite otålig. Så kan det vara. Det var någon som sade det i ett anförande.

Men kan det ändå inte kännas lite pinsamt när till exempel byggbranschen tar egna initiativ för att komma till rätta med svartjobb, skattefusk och så vidare därför att man själv känner behov av att rensa upp i branschen? Man uppvaktar oss och säger: Kan inte ni som har lagstiftningen i era händer hjälpa oss och ge oss verktyg så att vi kan komma till rätta med detta?

Är det inte lite pinsamt att man ska behöva komma till oss och be om detta? Måste inte lagstiftaren själv inse att någonting måste göras?

Det är kanske inte bara vi i oppositionen som är ivriga, utan det är man även ute i verkligheten och på byggplatserna också. Det är någonting att ta med sig.

Till sist: Vi från Vänsterpartiet har inget intresse av att försvåra för seriösa människor att få en F-skattsedel. Men vi vill motverka missbruk. Det måste finnas någonting i systemet som gör att man motverkar missbruk. De som absolut vill ha konkurrensneutralitet är nämligen företagen själva. Det är de som far illa om vi delar ut F-skattsedlar till människor som missbrukar dem.

Anf. 93 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att ta upp F-skattsedeln. Det finns ett system i dag som innebär att F-skattsedeln återkallas om man missköter sig. Det tycker jag är ett bra system.

Jag fick frågan om jag tycker att detta med byggbranschen är pinsamt. Nej, precis tvärtom. Man kan göra en jämförelse med företag i dag. Vi talar mycket om intern kontroll. Varför gör man det? Jo, därför att man för länge sedan har insett att revisorer inte hittar alla problem. Vilka är det som är bäst på att hitta problem i byggbranschen? Det är väl perfekt om byggarna, byggfack och de som är där jobbar tillsammans för att komma med olika förslag till lösningar? Om vi har fått en sådan anda att det finns en mycket skev marknad därför att det finns mycket svartjobb, vilket vi är rörande överens om, tycker jag att ett sådant inslag är otroligt positivt.

Jag får hänvisa till min partisekreterare som jag såg hade gjort ett uttalande om att vi är det lyssnande partiet. Naturligtvis ska vi även lyssna på dessa signaler från byggföretag och byggfack om denna församling måste tillgripa lagstiftning för att det ska bli effektivare.

I debatten får man ibland intrycket att vi som sitter här är för att det görs skattefel. Inget är mer fel än så. Vi moderater har väl alltid hävdad att det ska vara ordning och reda och att man ska följa lagar och göra rätt för sig. Det är ingenting som skiljer i fråga om skattefel. Är det däremot fel på lagstiftningen ska vi ändra den. Men budskapet tror jag är väldigt tydligt – där finns det en enighet här – nämligen att de lagar som vi stiftar i denna församling också ska efterlevas. Annars ska vi nog fundera på om vi över huvud taget ska stifta dem.

Anf. 94 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag ska, Ulf Berg, följa den tråd som ni var inne på i det tidigare inlägget. Det var inte så länge sedan som ni var på väg att till exempel lägga ned Ekobrottsmyndigheten.

Jag är lite oroad. Precis som Ulf Berg vill vi naturligtvis att folk ska följa skattelagstiftningen. Men det är ett problem när man inte har instrumentet att följa upp det på ett riktigt sätt. Då blir det nästan lite naivt.

Man kan gå ut och titta på hur det ser ut med olika företag som inte gör annat än ser på möjligheterna för sina kunder att slippa betala skatt. De granskar hela tiden skattesystemet för att se nya möjligheter att göra avdrag. Då måste man vara väldigt aktiv för att täppa till olika håll. Det är inte så enkelt att man kan säga som Ulf Berg, att det beror på att Socialdemokraterna hade ett felaktigt skattesystem och att skattefelet är 133 miljarder. Jag har här i talarstolen redovisat två nya – 60 miljarder när det gäller bolagsskatten och 46 miljarder när gäller placering av pengar i Liechtenstein och på andra ställen. Det är sammantaget lite drygt 100 miljarder som ligger på bordet nu. Det var det som jag frågade om. Vad har ni för förslag? Vilka åtgärder vidtar ni? Det som jag till min förskräckelse får höra är att man ska avskaffa skatteflyktslagen. Precis som Marie Engström sade är den för tandlös. Det är det som är problemet. Då kan man väl inte avskaffa den. Man kan möjligen säga att man ska skärpa den så att detta problem med skatteflykt inte kommer att vara lika stort i framtiden. Det är detta som det handlar om.

Signalsystemet, Ulf Berg, är viktigt när man diskuterar. Vad vi säger här i kammaren, även om det är ganska få som sitter här just nu, lyssnar de som sysslar med skatteplanering väldigt noga på.

Anf. 95 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Jag ska börja med matematiken. När man har 45 miljarder på andra konton är det inte skattefelet. Det är möjligtvis räntan och den skatt som man ska betala på räntan. Jag tror att det blir en felaktig siffra om man lägger ihop 66 miljarder med 45 miljarder, om man använder den siffran.

När det gäller om man gör saker i rätt tid och så vidare tänkte jag göra ett litet avslöjande för Lars Johansson. 1998 föreslogs i Småföretagsdelegationen under ledning av, vad jag förstår, socialdemokraten Mats Johansson, kommunalråd i Karlskrona, att man skulle se över bland annat att befrielse från restitution av moms och arbetsgivaravgifter för hushållsnära tjänster testas inom två län under kommande mandatperiod. Det talades om vissa statsfinansiella effekter. Det sades att en del av den svarta sektorn dock kommer att bli vit, vilket leder till intäktsökningar.

År 1998 tyckte Socialdemokraterna så. Detta blir extra intressant eftersom jag tycker att Göran Persson har fått lite onödigt med stryk för att ha utnyttjat detta. En som var med i Småföretagsdelegationen var nämligen generaldirektör Anitra Steen. Därför lever alltså Göran Persson i ett normalt äktenskap – hustrun bestämmer.

Nu har jag alltså rättat till det. Men varför gjorde inte Socialdemokraterna någonting här? 1998 hade ni förslaget. Jag har i mitt anförande tagit upp ett nytt förslag. Men det är inte nytt. Ni har använt samma sak inom byggbranschen. 44 000 har hittills utnyttjat detta avdrag för hushållsnära tjänster. Ni har i debatter sagt att det var fråga om 1 000 och att det var ett fiasko. Det är i varje fall många vänsterpartister hemma som har talat om detta. Res ut och tala med de kvinnliga företagarna, Lars Johansson, så får du en annan uppfattning.

Anf. 96 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Det är 44 000 som har ansökt om att få avdrag. De har inte fått avdrag än. Det återstår att se om detta går igenom fullt ut.

Jag har ingenting emot att folk använder sig av hushållsnära tjänster, men jag tycker likaväl att man ska betala skatt för det som man köper, oavsett om man köper en bil eller om man köper en tjänst. För mig är det en hushållsmaskin. Det spelar ingen roll. Man betalar skatt oavsett på vilket sätt som tjänsten tillhandahålls. Det är det grundläggande. Där har vi olika uppfattningar, och det har vi diskuterat så många gånger, och jag ska inte fortsätta att diskutera den frågan.

Men jag vill återkomma till frågeställningen om signalsystem. När det gäller Skatteverkets framställan – det är det som jag tycker är lite viktigt nu – tog vi upp att de behöver en kompensation för att kunna fortsätta det arbete som den tidigare socialdemokratiska regeringen hade satt i gång.

Vi kan klart konstatera att problemen inte har blivit mindre med de skatteförändringar som ni har genomfört. Ni har krånglat till det och gjort det ännu svårare – till exempel avskaffandet av förmögenhetsskatten och möjligheten för Skatteverket att kontrollera – att kontrollera vilka förmögenheter folk har haft. Om man inte har redovisat sina förmögenheter tidigare får man indirekt en skatteamnesti eftersom man i fortsättningen inte behöver redovisa sina förmögenheter. Det är ytterligare ett exempel på att ni har ändrat regelverket samtidigt som ni har gjort det svårare för Skatteverket och andra myndigheter att följa upp detta.

Min fråga är återigen: Avser ni nu att ställa upp på generaldirektörens krav på ökade resurser till Skatteverket? Förra året avsåg ni det. Nu har ni chansen igen. Eller vill ni att Skatteverket fortsatt ska få en allt sämre kompetens? Det blir ju effekten om man inte vidtar åtgärder.

Anf. 97 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Som polisman – jag är det – får man en ganska rejäl rå-sop när man läser nyheterna i dag. Bara 5 procent av kollegerna sägs vara någorlunda kompetenta och kunna göra ett bra jobb. Enligt professorn i fråga är det alltså effektivare att se till att öka kompetensen.

Jag tänker inte förneka professorns uppgifter. I ett monopol finns frågan alltid med. Det är otroligt svårt att hela tiden jobba med kompetensutveckling och sådant. Jag tror att det gäller även andra verksamheter. Därför tänker jag inte svara på frågan om Skatteverket.

Det måste göras en noggrann analys av effektiviteten. Är den bra? Om svaret är ja måste man titta på om tilldelade pengar är tillräckliga – ja eller nej. Det är inget som löses när man står här i talarstolen, utan det ingår i budgetprocessen. Jag tror på en lösning när det gäller detta.

Vi kan återgå till byggbranschen och de avdragen. Helt plötsligt ska man nu betala skatt för allting och inte få göra avdrag. Men hur kunde vara så att jag fick göra avdrag när snickaren eller målaren kom? Det var ett system som ni införde. Jag förstår inte skillnaden i sammanhanget. Är det så att det ena gäller män och att man då tycker att det är rätt och att det andra gäller kvinnor och att man då tycker att det är fel? Är det så enkelt? Ja, jag vet inte.

Däremot är det viktigt att peka på det som Lennart Sacrédeus var inne på. Jag tänker då på rapporten från en professor vid Swedbank, Sven-Olof Lodin. Jag kan läsa upp ur rapporten det Lennart redan i ett tidigare inlägg sagt: Övrigt är förmodligen också att den svenska inkomstskatten på låginkomsttagarnas arbetsinkomster däremot har reducerats så drastiskt genom det nyligen införda jobbskatteavdraget att den numera ligger på europeisk medelnivå.

Ni vill ha en högre nivå, för rättvisa för er är att alla har det lika dåligt.

Anf. 98 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Ironi är ett farligt vapen. Det finns siffror – som jag givetvis inte kommer ihåg – på hur få de är som verkligen förstår ironi. Ifall det finns någon i åhörarskaran här som verkligen tror att jag ville att Skatteverket ska hålla reda på mina Friskis & Svettis-fakturor vill jag bara säga: Nej! Det var ironi.

Jag sade och ville få fram att jag tycker att även människor som är medlemmar i religiösa samfund själva ska få hålla reda på sina medlemsavgifter. Det enda svaret jag får från Ulf Berg är att man tidigare har tittat på det och att det inte finns någon anledning att ändra. Ja, man har tidigare tittat på detta. Men jag förstår fortfarande inte varför just medlemmar i religiösa samfund ska få sina medlemsavgifter hanterade av vårt gemensamma Skatteverk nu när kyrkan och staten, lyckligtvis, gått skilda vägar. Jag väntar alltså fortfarande på ett klokt och klyftigt svar.

Sedan måste jag också säga några ord om skatteflyktslagen. Ulf Berg får det att låta som att det är vanliga hederliga människor som gör sitt

bästa för att göra rätt för sig som helt plötsligt drabbas av en oberäknelig skatteflyktslag som ger dem en oväntad skattesmäll. Det är inte riktigt de människorna det handlar om, utan här gäller det snarare människor som tassar i lagens utkanter och som försöker hitta smarta upplägg visserligen inom lagens ramar. Men helt klart är det hela upplagt för att kunna undgå skatt.

Om en skatteflyktslag kan ha effekten att man faktiskt försöker hålla sig på behörigt avstånd från lagens gränser, alltså på rätt sida, är det väl bara positivt, eller?

Anf. 99 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Jag börjar med det sistnämnda. Naturligtvis är det, precis som Helena säger, ett bekymmer när man inte är på rätt sida. Då måste en skatteflyktslag tillgripas. Naturligtvis är det mycket bättre med speciallagstiftningar i stället för att ha en allmänt svepande lag.

Det är precis så som utskottsmajoriteten säger: Detta förutsätter att man hittar metoder för att klara dem som hamnar i gränslandet. Jag håller givetvis helt med dig, Helena. Det är nog mer de människor som kanske har skjorta och slips och som kanske inte har så mycket smuts under naglarna som sysslar med den här typen av verksamhet.

Många gånger är det nog ganska så väl utstuderat hur man kan utnyttja systemen. Det gör naturligtvis att Skatteverket och andra måste vässa sin kompetens för att hänga med. Oftast ligger de som vill vara utanför lite före. Att det här är ett bekymmer är jag den förste att erkänna.

Jag förstod ironin, Helena – det är inga problem med det.

Men det finns en problematik i sammanhanget. Även om jag går ur ett trossamfund måste jag fortsätta att betala min begravningsavgift. Den avgiften måste ändå tas in. Vi ska alltså betala in den vare sig vi vill eller inte. Hittills är det väl ingen som har klarat sig från det slutet – såvitt jag känner till.

Anf. 100 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag siktar på att bli den första – nej, jag har inga sådana ambitioner.

Även om man inte är med i ett religiöst samfund kan man betala en begravningsavgift för en form av borgerlig begravning. Jag förstår inte riktigt problemet med det. Fortfarande tycker jag att det är konstigt att religiösa samfund ska särbehandlas. Men jag får väl leva med ovissheten om varför det är så.

En skatteflyktslag kan ändå ha en avhållande effekt. Jag tror faktiskt inte att man kommer att kunna förutse alla situationer där någon försöker undgå skatt. Det är ändå komplexa system vi talar om. Om människor ägnar sina dagar åt att verkligen försöka hitta kryphål lär de hitta sådana om nu inte Skatteverket ska ägna lika mycket tid åt att försöka täppa till kryphålen.

Om det däremot finns en generell skatteflyktslag som säger att skatt ska betalas när det är upplägg som uppenbart är till endast för att undgå skatt får det effekten att folk lägger tid på sådant som de är bra på, till exempel på sin affär, i stället för att ägna sig åt att hitta kryphål.

Anf. 101 ULF BERG (m) replik:

Fru talman! Helena kan mycket väl få rätt när det gäller det sistnämnda – det vill jag återigen understryka – om man inte hittar olika metoder för lagföring. Vi får återkomma till den debatten. Jag tror att vi alla är överens om synen på detta. Samtidigt har vi hört flera inlägg om att det ska vara en lagstiftning som är enkel, transparent och så vidare. Jag tror att vi är rörande överens om det. Men det blir otroligt svårt när olika lagförslag läggs på varandra. Då blir det väldigt komplicerat.

Det får inte bli så att de som inte har råd med experthjälp blir lidande, medan de som har råd med experthjälp klarar sig från att betala skatt. Det känns inte riktigt bra. Jag tror inte att det skiljer så mycket där.

Sedan har vi frågan om begravningsavgiften. Jag är fullständigt övertygad om att det skulle vara ett större problem om var och en helt plötsligt själv skulle betala in en avgift som det är nödvändigt att betala in. Jag har inte läst några motioner om detta. Men det finns kanske några som tycker att vi själva ska betala in vår skatt så att vi verkligen ser hur mycket vi betalar in. Fortfarande, efter det att vi sänkt skatterna med 65 miljarder, har vi världens högsta skatter.

Jag tror inte på nämnda system. Då skulle vi nog verkligen få tillföra till exempel kronofogdemyndigheterna pengar för indrivning. Det system som vi nu har är nog bra. Jag tror inte att det här med trossamfunden är något stort bekymmer för folk. Sedan lär man få vara observant och säga upp i tid. Görs det bara på rätt sida om den 1 november är det inte något problem.

Anf. 102 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag instämmer i Lars Johanssons kommentar. Skattefusk skapar orättvisa, snedvrider konkurrensen och leder till att skattesystemet och välfärdsstatens legitimitet försvagas.

Efter den deklARATIONEN måste man givetvis fråga sig: Varför blev det som det blev? Vem bär ansvaret för den rådande situationen – den regering som innehaft makten i 17 månader eller den regering som hade makten i tolv år? Det är väl upp till envar att svara på det likaväl som det är upp till envar att säga vilken regering som har varit passiv.

Skattefelskartan är inte någonting nytt från föregående år, utan den har funnits i ett antal år – det har faktiskt sett likadant ut. Då kan man fundera över vem som har varit passiv.

Oavsett vad svaret blir konstaterar jag att vi är överens om att skattefusk, bidragsfusk och svartjobb ska bekämpas. För att klara det behövs en grundläggande syn i samhället, för det här är en fråga om en förändrad attityd till samhällsapparaten, det är en fråga om ansvar för såväl sig själv som andra, och det är en fråga om delaktighet. Allt det här ska formas via bland annat skattesystemet på ett sätt som ger resultat. Och jag upplever alliansregeringens satsningar på jobbskatteavdrag, nystartsjobb, nyfriskjobb, sänkta arbetsgivaravgifter och så vidare som åtgärder för att just uppnå de här resultaten. Det är ändå så att alla måste känna delaktighet, känna att man får något för sin skatt och att förtroende finns mellan individ och samhälle. Det här är faktorer som vi faktiskt har saknat under många år i Sverige, och som därmed har lagt grunden för att andra ekonomiska lösningar har fått frodas. Det har varit mer eller mindre legitimt att svartjobba. Så är det inte längre.

Fru talman! I dag är situationen sådan att många branscher inom näringslivet arbetar hårt för att komma bort från svartjobben. En sådan bransch är byggbranschen, där arbetsgivare och fackföreningar gemensamt arbetar för att rensa upp bland svartjobben. Bland annat har man infört legitimationsplikt och närvaroredovisning på byggarbetsplatser på frivillig väg – detta för att ha kontrollen över vilka som har rätt att finnas på arbetsplatsen, arbetar enligt gällande bestämmelser och därmed sköter skatt och den ekonomiska hanteringen. Och arbetet inom den här branschen går målmedvetet vidare för att tydliggöra att man inte är en samling rufflare utan tar sitt ansvar.

Personalliggare inom restaurang- och frisörbranscherna infördes för drygt ett år sedan, och Skatteverket ges rätt att göra oannonserade besök för kontroller.

Den omvända momsskyldigheten inom bygg- och anläggningssektorn är en annan åtgärd som förmodligen kommer att utvidgas till andra branscher, exempelvis återvinningsbranschen. Även den sektorn är inne på att man måste åtgärda den svarta sektor som finns.

Skatteverket har dessutom lagt fram ett förslag som syftar till att stärka skattesystemets legitimitet och föreslår att privatpersoner som får betalt för exempelvis barnpassning och annat arbete i mindre omfattning ska få skattefrihet. Den nivå man diskuterar i skrivelsen är 10 000 kronor per år. Som jag ser det bör denna ersättning också innefatta ersättningar vid nära relationer, exempelvis till kontaktpersoner och god man.

Hur förslaget slutligen kommer att utformas får vi se efter regeringens beredning av ärendet. Men de här exemplen visar att arbetet med att komma till rätta med olika former av svartarbete, skattefusk och så vidare är stort. Samtidigt får vi inte glömma bort behovet av en förändrad attityd hos oss alla på det här området.

Herr talman! Av reservationerna kan man skönja att frågan om betalning via skattsedeln till trossamfund är en stor fråga. Jag kan förstå att man rent principiellt ska kunna lämna en förening eller ett trossamfund när man så önskar och därmed med omedelbar verkan slippa betala medlemsavgift. Beträffande medlemskapet i ett trossamfund har jag möjligheten en gång om året att begära utträde ur samfundet, och det är alltså före den 1 november för att gälla nästkommande år.

Den uppbörd som staten tar på det här området är en servicetjänst till samfundet, och staten fullföljer uppgiften efter underlag från samfundet. En förändring i medlemskapet borde under mellantiden kunna överenskommas mellan samfund och enskild.

Nu är det knappast så att inträde i och utträde ur trossamfund sker med blixstens hastighet, utan det är ofta efter lång tid av eftertanke som beslut fattas. Det är trots allt en fråga om tro, om grundläggande värderingar för den enskilde. Jag förmodar att det finns en viss stabilitet i de grundläggande värderingarna hos alla. Det är inte någon fråga om nyckfullhet. Mot den bakgrunden kan väl det här knappast vara en ödesmättad fråga. Mot den bakgrunden tycker jag också att det är rimligt att utskottet avslår de motioner som finns i ärendet.

Beträffande redovisning av förmögenhet framstår det som att Lagrådets syn på avlämnandet av kontrolluppgifter skulle innebära ökat fusk och mygel. Om så skulle vara fallet skulle hela vårt system falla ihop. I deklaration eller i ansökan om bostadstillägg eller vad det än vara mån-

ska uppgifter om förmögenhet redovisas och intygas på heder och samvete. Bedömer vi att svensken inte har någon heder eller något samvete har undertecknarna av det särskilda yttrandet rätt, men det visar tydligt på den polisära syn som ofta finns och som också undergräver ansvarstagandet för individen.

Den primära frågan är alltså: Hur skapar vi ansvarstagande? Som jag nämnde inledningsvis har alliansregeringen tagit första steget i arbetet med att stärka individens roll i samhället, för det är också grunden för ansvarstagandet.

Herr talman! Sverige behöver mer av företagande, mer av kommersialiserade idéer och mer av tilltro till dem som vågar satsa. Det är genom företagen som vi skapar arbete och välfärd. Det är alltså ett prioriterat område för regeringen. Ett steg i detta arbete är att förenkla för dem som vill starta en näringsverksamhet. Införandet av F-skattsedeln är en del i det arbetet, och givetvis finns det problem med detta. Det är också därför som en utredning pågår om hur det här ska kunna utformas för att förebygga oönskad skatteplanering, svartarbete eller oseriöst utnyttjande av dem som har just F-skattsedeln av större företag.

Det är alltså lämpligt att avvakta vad utredningen kommer fram till och därefter göra bedömningen hur vi ska gå vidare. Det är alltså ganska naturligt att vi i dagsläget avslår de motionsyrkanden som finns på området.

Herr talman! Det finns mycket mer att säga på det här området, men jag har gjort några nedslag bland de rubriker som finns. Jag finner utskottets förslag till beslut som rimliga och yrkar bifall till dem på samtliga punkter.

Anf. 103 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jörgen Johansson inledde med att prata om att vi har ett omfattande skattefusk i Sverige och att det beror på den tidigare, socialdemokratiska skattepolitiken. Då vill jag bara upplysa Jörgen Johansson om att skattefusket i Sverige är av ungefär samma omfattning som det är i andra länder som har en lägre skatt. Det är alltså inget argument, för vi kommer att ha samma problem med skattefusket oavsett om vi har en skattenivå på i runda slängar 50 procent eller om vi, som Centerpartiet sade inför valet, skulle komma ned till 40 procent som är EU-nivån. Detta att skapa legitimitet för skattesystemet är minst lika viktigt. Därför måste vi hela tiden se till att Skatteverket kan följa upp de olika lagstiftningar på skatteområdet som vi fattar beslut om här i kammaren.

Vi är överens om en del saker. Jag har också tidigare sagt att ni har fullföljt en del av de saker som den tidigare, socialdemokratiska regeringen lade fram förslag om, som kassaregister, personalliggare, oanmälda besök på arbetsplatser för att kolla upp att man sköter sina inbetalningar på ett riktigt sätt. Det är bra, det är alldeles utmärkt. Jag tycker att det är bra att ni gör det. Men vad vi efterfrågar är, mot bakgrund av de förändringar som vi nu kan se, vilka ytterligare åtgärder ni vidtar. Och då är signalsystemet viktigt, som vi var inne på tidigare här, till exempel att ni ifrågasätter om den särskilda skatteflyktslagstiftningen ska finnas.

Det andra som jag nämnde tidigare är att ni har slopat förmögenhetsskatten och tagit bort skyldigheten för banker att lämna uppgifter om förmögenhetstillgångar. Detta försvårar skattekontrollen och Kronofog-

Anf. 104 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Vad jag ville belysa var att det blir ett rätt ensidigt påstående att det är den sittande regeringen som har ansvaret för svartjobben. Jag hävdar alltså att så inte är fallet, utan jag har uppfattningen att det här är något som har pågått fortlöpande. Men jag hävdar definitivt att åtgärder måste vidtas för att komma till rätta med det här.

Att andra länder har en hög andel svartjobb rättfärdigar inte att vi inte ska göra något, utan givetvis måste vi arbeta kontinuerligt på det här området. Dessutom har jag själv en motion i det här betänkandet som tar upp nästan ordagrant det som Lars Johansson sade om den kontinuerliga uppföljningen, så vi är helt överens i det avseendet.

Signalsystemen är givetvis viktiga. När det då gäller frågan om skatteflyktslagen, som Lars Johansson också nämnde, står det i betänkandet att lagen är en form av schablonlag. Den lagen gäller när ingen annan lag gäller. Det är ett rätt underligt system i ett rättssamhälle att ha en sådan lagstiftning. I utskottsbetänkandet skriver vi tydligt att man måste skaffa fram en annan sorts lagstiftning. Man måste se över detta. I dag går det inte att avskaffa den. Vi måste få en tydligare lagstiftning.

Det är alltså inte fråga om att slopa den rakt av, och sedan blir det ingenting därefter. Vi ska faktiskt hitta bättre parametrar att jobba efter så folk vet vad som gäller på ett tydligare sätt än vad man gör i dag.

Anf. 105 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag uppfattar det så att det ska bli en skarpare lagstiftning som förhindrar skatteflykt och som innebär att man kan komma till rätta med de saker som Skatteverket har påpekat, alltså de olika former av transaktioner som pågår inom bolagssfären, där man försöker utnyttja den svenska skattelagstiftningen för att få lägre skatt. Enligt rapporter handlar det om upp till 60 miljarder mindre i bolagsskatt. Det är alldeles utmärkt om ni kommer med en lagstiftning som förhindrar detta. Då tror jag att vi kan vara överens även på den punkten.

Det finns andra frågor som jag är förvånad över att ni lyfter upp, till exempel frågan om F-skattsedel. Där säger ni att det ska bli enklare att skaffa F-skattsedel än vad det är i dag. Jag har tagit reda på hur det ser ut. I dag är det 780 000 svenskar som har F-skattsedel. Det ansöks om 74 000 per år. 1 600 har fått avslag. Det är marginellt. Av dessa har hälften fått avslag på grund av skatteskulder. Det är väl ganska bra att de inte har fått F-skattsedel, eftersom de inte har klarat av att betala sin egen skatt. Det är ju det som är poängen. Varför ska man ha F-skattsedel? Det är för självständig näringsverksamhet.

Jag vill uppmana Jörgen Johansson och övriga borgerliga ledamöter att inte komma med ett förslag om en F-skattsedel som gör att det blir oklart vad som är självständig näringsverksamhet och vad som gäller för en löntagare, en anställd i ett företag. Jag har noterat att ni svävar på målet i debatten. Vi är väldigt tydliga på den punkten. Arbetsgivaren har ett klart och entydigt löntagaransvar. Är jag näringsidkare och har en självständig näringsverksamhet ska jag ha F-skattsedeln. Blanda inte ihop begreppen!

*Allmänna motioner
om taxering och
skattebetalning*

Anf. 106 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag delar uppfattningen att man inte ska blanda ihop begreppen. Det var också därför jag sade i mitt anförande att det sitter en utredning här. Låt oss vänta till den utredningen är klar. Där ska man titta på hur man förebygger oönskad skatteplanering, svartarbete och oseriöst utnyttjande från större företag av dem som har F-skattsedeln. Det finns problem. Jag är väl medveten om det. Men låt oss avvakta och se vad utredningen kommer fram till.

Signalverket är, och det borde även Lars Johanssons parti tycka är bra, att vi måste få fler företagare i det här landet för att klara vår välfärd i framtiden. Det räcker att titta på hur den demografiska utvecklingen ser ut och vad som fordras av oss som politiker och invånare i det här landet för att klara framtiden. Det signalverket tycker jag ska vara mycket tydligt.

När det gäller en skarpare skatteflyktslag är det självfallet så att allt fiffel och mygel på det området ska beivras. Så är det bara. I arbetet med en översyn av detta är Skatteverket naturligtvis en resurs. Det är ett verk inom staten, och de resurserna ska användas när man utformar en sådan lagstiftning.

Anf. 107 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jörgen Johansson inledde sitt anförande med att diskutera vems fel det är att vi har ett sådant stort skatteundandragande som vi har. Jag skulle vilja säga till Jörgen Johansson att jag har märkt att det är väldigt lätt för alliansens företrädare att alltid skylla på den regering som satt tidigare. Jag skulle vilja säga att det är ni som regerar nu. Det är ni som måste komma med förslagen och framför allt se till att genomföra dem på ett bra sätt i stället för att hela tiden besvara oppositionen med att ställa frågor om vem som har varit mest passiv och så vidare. Jag tycker att det är dags att ikläda sig den kostymen och inse att man faktiskt regerar och därför har ett ansvar.

Jag måste ställa en fråga om det Jörgen Johansson sade med anledning av vårt särskilda yttrande som gäller att kontrolluppgifter för förmögenheter slopas. Vi befarar att detta kan öppna för fusk. Jag anser att det är helt riktigt, eftersom jag har undertecknat det särskilda yttrandet. Jörgen Johansson menar att det visar på en polisiär syn från vår sida. Jag förstår inte riktigt vad det innebär.

Sedan skulle jag vilja kontra med att Jörgen Johanssons parti med flera har inrättat en delegation mot felaktiga utbetalningar just för att komma till rätta med bidragsfusk. Ni föreslår också en tillsynsmyndighet över socialförsäkringar. Ni jobbar hårt med det så kallade VAB-fusket. Ni vill att dagispersonal ska delta i det arbetet. Om man jämför dessa storheter, vårt särskilda yttrande angående kontrolluppgifter om förmögenhetstillgångar och er delegation mot felaktiga utbetalningar, är det väl åtminstone värt en kommentar från Jörgen Johansson.

Anf. 108 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det var en rätt genomgripande diskussion vi hade om kontrolluppgifterna. Lagrådet hänvisade till Europabeslut på området och ansåg att det är ett övergrepp mot individen att ha kvar kontrolluppgifterna. Det är mot den bakgrunden jag gör min bedömning. Litar vi inte på

att människor deklarerar sina uppgifter rätt vad gäller bostadstillägg och deklarationer har vi ett stort problem. För att komma till rätta med det måste vi vidta polisiära åtgärder för att kontrollera allting. Då får vi ett kontrollsamhälle. Samtidigt gick mitt anförande ut på att vi måste få människor att ta ansvar för sig själv och andra. Vi måste få in ett samhällstänkande. Vi har en gemensam sektor som serverar oss.

Det var inte min tanke att skylla ifrån mig i inledningen av mitt anförande – tvärtom. Jag vill bara göra en jämförelse av storheterna. Det är en viss skillnad på en regering som har suttit i 17 månader och en som har suttit 12 år. Samtidigt avslutade jag det stycket med att konstatera att vi trots allt är överens om att det inte är acceptabelt att vi har skattefusk, bidragsfusk och svartjobb. Jag vill inte på något sätt ta bort ansvaret från sittande regering. Regeringen har givetvis ett ansvar att försöka åtgärda det här, och regeringen arbetar också med det både när det gäller attityder och direkta åtgärder.

Anf. 109 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det låter bra att Jörgen Johansson tar ansvar för de här frågorna. Det är jättebra.

Poängen med min fråga var: Varför kallas det att ha en polisiär syn om vi befarar att ni kan ha tillskapat ett ökat fusk? Jag jämförde det med att ni i alliansen vill vidta åtgärder för att stävja fusk. Det var poängen med min fråga. Vem är det i så fall som har en polisiär syn? Varför får vi det tillmålet när vi vill föra fram ett problem som kan leda till fusk? Det var poängen. Jörgen Johansson har ytterligare en möjlighet att svara på det.

Jörgen Johansson hänvisade förut till utredningen om F-skattsedel. Den ska också se över möjligheterna att stävja fusk. Det är riktigt. Men den ska också se över möjligheten att göra det lättare att få en F-skattsedel. Så står det i direktiven. Då måste jag fråga om Jörgen Johansson står bakom de kriterier som finns i dag när det gäller näringsverksamhet. Det finns tre olika kriterier, bland annat vinstsyfte och självständighet. Står Jörgen Johansson bakom att de kriterierna fortfarande ska gälla? Eller ska vi luckra upp reglerna för vilka som ska ha F-skattsedel?

För att stävja fusk har vi också tagit upp frågan om en tidsbegränsad F-skattsedel, det vill säga att man i vissa lägen inte med automatik ska förlänga en F-skattsedel. I de fall där man har anmält en väldigt låg nettovinst ska man kunna göra en omprövning i syfte att helt enkelt stävja fusk. Är det någonting som Jörgen Johansson skulle kunna tänka sig att genomföra?

Anf. 110 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Vad gäller den polisiära synen är det väl så att det givetvis finns olika grader. Jag håller med Marie Engström om att båda inlagen har ett mått av polisiär syn, men jag anser att måttet är tyngre i det som ni har skrivit ett särskilt yttrande om.

Vad gäller F-skattsedel ska man ju inte debattera en fråga som är under utredning. Sådan är principen. Samtidigt ser jag problemen. Jag är väl medveten om de siffror som Lars Johansson redovisade här. Samtidigt är det här en del av signalverket för att, vilket vi alla har intresse av, få mer företagande i det här landet. Men det gäller att hitta rätt nivå på

det här. Jag medger att detta förmodligen inte är den enklaste uppgiften, men vi ska klara även den.

Anf. 111 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Det är tänkbart att någon tidigare, i de andra diskussionerna, har uppfattat mig som något kritisk mot oppositionen därför att den är splittrad. Därför är jag desto gladare att äntligen kunna hitta någonting där oppositionen är väldigt enig. Jag är verkligen glad för att man kan redovisa vad man ska gå till val på 2010. Det är reservation 5, Betalning av avgift till trossamfund. Det är detta som man är enig om över huvud taget.

Jag skulle kunna tillägga att man skulle kunna vara enig om ytterligare en sak. Det finns ju också det omvända förhållandet, nämligen inte bara när man utträder utan som jag, när jag inträdde år 2000 efter många års frånvaro från Svenska kyrkan. Då gick jag med den 1 januari då Svenska kyrkan blev fri. Då inträffade det motsatta: Jag blev avgiftsbefriad under tolv månader fastän jag inte visste detta. Det finns alltså en reciprocitet här.

Men jag gratulerar oppositionen till att ha fått en stor valfråga på det här området. Det är det första som ni är riktigt eniga om som jag har noterat över huvud taget.

Vi ska diskutera hur effektivt Skatteverket är och så vidare. Då tycker jag att det är väldigt viktigt att komma ihåg det som Mats Sjöstrand sade vid en utfrågning 2003 eller 2004 i skatteutskottet: Av de debiterade skatter som Skatteverket skickar ut kommer ungefär 98,5 procent in automatiskt, och sedan kommer det in mera skatter, men det är en annan sak. Det tycker jag visar att Skatteverket har hög effektivitet.

Sedan är det som Lars Johansson säger: Det finns ett annat problem, nämligen att det finns en del människor som av olika skäl avstår från att delta i detta system. Vi vet att detta uppgår till ungefär 133 miljarder, som det beräknas av Skatteverket. Det är en betydande summa som man också måste få in. Den här summan uppstår, såvitt jag förstår, inte den 6 oktober 2006, utan den är i huvudsak ett resultat av att folk under tidigare år inte har behagat delta i det här skattesystemet.

Jag för min del tycker att det är väldigt bra att det finns en ganska bred enighet – den är ganska total – om att vi, inte minst av konkurrensskäl, ska se till att få in väldigt mycket av de här skatterna.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet gjorde många saker som var bra på det här området. Det har vi fortsatt med. Jag förstår inte riktigt den ton som man anlägger här om att den här regeringen skulle vara mindre angelägen om att få in de här skatterna. Jag har inte sett att vi har gått emot något socialdemokratiskt förslag egentligen. Framför allt har jag inte sett några mera långtgående socialdemokratiska förslag än vi har kunnat hantera.

Det har varit en budgetfråga, men där var det så att ni anslog 425 miljoner under två år, tror jag det var – 225 miljoner kanske det var – vid något tillfälle. Det var ju en begränsad tid, men nu gör ni stor sak av att ni fortsätter.

Lars Johansson använder Mats Sjöstrand, Skatteverkets generaldirektör, som det passar honom. Man kunde lika gärna ha använt Mats Sjöstrand i utfrågningen om förmögenhetsskatten, där han sade att förmö-

genhetsskatten är en i princip frivillig skatt. Då passade det inte, men nu och vid en del andra tillfällen passar det att använda Mats Sjöstrand. Nej, man får vara konsekvent. Antingen stöder man Skatteverkets chef konsekvent, eller så får det vara.

Jag tycker att det finns en sak som är viktigare än allt annat att notera här, och det var det som Ulf Berg var inne på, nämligen: Hur många jobb har vi lyckats ändra från svarta till vita? Det gäller den hushållsnära sektorn. Nu nämndes 44 000, och det kan väl vara så i dag. Jag tog för min del reda på att det den 13 februari fanns 39 960 ansökningar. Då kan man fråga sig hur många jobb detta motsvarar. Om man räknar med att det tidigare var ungefär 1 000 personer om året som redovisade detta var det vid den tidpunkten ändå 38 000 nya, vita jobb. Jag menar att detta är en väldigt viktig sak att vi har lyckats flytta fokus från svartjobb till vita jobb på den punkten, inte minst för de här människornas samveten och dessutom deras sociala förmåner.

Jag tycker att Skatteverket har agerat alldeles utmärkt på den här punkten. Vi har fått en väldigt bra regionalpolitik. Jag gjorde så att jag ringde till projektledaren för detta, och då visade det sig att man har koncentrerat granskningen, kan jag tala om för de ledamöter som inte har gjort som jag, till Västervik. Där ligger i stort sett all granskning så att man ska få en enhetlig bedömning och komma ifrån de problem som med all rätt säkert uppstår. Men nu finns projektgranskningen där för nästan alla. Man har dessutom några tjänster i Karlstad.

Jag tycker att det är ett bra exempel på god regionalpolitik av Skatteverket att gynna Västervik och Karlstad, som är utmärkta orter och som behöver förstärkning. Så här skulle vi kunna göra – det har vi tidigare gjort – nämligen att Skatteverket kan skapa sysselsättning på olika platser genom ökad kunskap. I Ludvika finns till exempel mervärdesskattekontoret. Till och med Ljusdal kanske skulle kunna få något vid något tillfälle.

Herr talman! Formellt sett avslås alla motioner, men jag vill ändå peka på att i en motion, som är väckt av Cecilia Wigström i Göteborg, motionen Sk296, tas det utbredda svartarbetet inom byggbranschen upp. Hon förordar där de oanmälda kontrollerna från Skatteverket. I praktiken innebär detta betänkande ett bifall till den motionen. Dock har regeringen efter att hon lämnat motionen i praktiken förekommit vad hon har sagt där.

Jag tror också att man måste diskutera en annan sak här, nämligen hur mycket staten ska lägga sig i olika saker. På kollektivavtalsområdet har vi från alla partier värnat om att staten ska hålla sig utanför lönebildning och så vidare. Men från Socialdemokraternas håll vill man nu ha väldigt stark lagstiftning på det här området, när det gäller legitimation och så vidare. Men jag tror för min del att det är precis tvärtom. Det är väldigt viktigt att se till att branschen går före på det här området. Marie Engström var inne på det också: Varför har regeringen inte gjort någonting?

Jo, det är av hänsyn till facket och till arbetsgivarna. De ska i första hand se till att göra någonting så att staten inte behöver lägga sig i. Om de sedan behöver hjälp – vi vet att de har kommit till skatteutskottet för att möjliggöra utvidgningen av detta – då kommer det till skattelagstiftning. Men det kan inte vara så att man ska knäppa facket och arbetsgivarna på näsan. Jag tycker att inte minst legitimationskravet och närvaro-

redovisningen, som facket och arbetsgivarna är eniga om, är väldigt viktiga saker liksom att de vill införa avtalskrav för underentreprenörer. Det är väldigt viktigt. Jag tror att det här får större effekt när det kommer från de avtalande parterna själva.

Anf. 112 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Jag vill från kristdemokratisk sida yrka bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet och samtidigt därmed yrka avslag på samtliga reservationer.

Vi kristdemokrater anser att hederlighet är ett viktigt förhållningssätt. Vi är inte ensamma om att tycka detta, utan den åsikten delar vi självfallet med samtliga riksdagspartier.

Att handla utifrån en övertygelse om att göra rätt för sig i samhället och att hålla sig till sanningen är det mest effektiva och mest grundläggande förhållningssättet för att få ett så litet skattesvinn som möjligt – om vi kan skapa en sådan medborgaranda, en sådan gemensam hållning som medborgare, gentemot skattesystemet. Samtidigt vet vi att ingen av oss är fullkomlig. Ändå ska vi sträva mot hederligheten som ett ideal, ett ideal att aldrig släppa, som en gemensam hållning i samhället.

Sverige är ett land som åtminstone historiskt är känt för att vara hederligt och sjyst. Korruptionen har i vårt land hållits tillbaka, inte minst om man sätter in den i en internationell jämförelse. Vi svenskar har setts som arbetsamma, plikttrogna och samvetsgranna. Det är tilltro och förtroende som gör att gemenskapen i samhället stärks och att vi känner tillit till varandra. Det gäller såväl på det privata planet som på samhällsnivån.

Lögner, korruption, svek och ohederlighet bryter sönder vår samhällsgemenskap. Vi har de senaste veckorna tyvärr kunnat läsa om fusk, tricksande och pengar i skatteparadis. Det som skett från de tyska skattemyndigheternas sida vad gäller hemliga bankkonton i Liechtenstein är trots allt en betydelsefull händelse i kampen mot skatteflykt i Europa. Genom att listor på bankkonton i Liechtenstein kommit i händerna på Europas skattemyndigheter har en viktig och avgörande signal sänts ut om att det inte längre är möjligt att på den europeiska kontinenten undvika skatt lika lätt som tidigare genom att öppna ett konto utomlands.

Hos oss i Sverige undanhålls tyvärr stora belopp från beskattning. Det totala skattefelet uppgår till hela 133 000 000 000 kronor. Det är en hisnande stor summa. Tyvärr visar Skatteverkets undersökningar att attityden gentemot skattefusk försämrats bland såväl privatpersoner som företag. Färre anser i dag att det är ett allvarligt samhällsproblem att undanhålla skatt, pengar som alltså försvinner från det gemensamma. Detta i sig är en farlig trend, och den måste vändas om inte de offentliga finanserna på sikt ska riskera att bli urgröpta.

Samtidigt som det är viktigt att påtala skattefusket förkastlighet är det emellertid också viktigt att diskutera de principer som ligger till grund för beskattningen. Till att börja med är skatter inte ett självändamål, och de kan inte bara motiveras utifrån sina syften eller sin funktion, eller att vi i största allmänhet behöver pengar till det gemensamma. Skatter och skattenivåer måste också utvärderas utifrån hur de drabbar människor och företag. De enskilda skatterna måste därför vara såväl begrippliga som etiskt och skatterättsligt legitima. Utgångspunkten måste alltså

vara inte bara skattenivån utan även skatternas funktionssätt för att vi långsiktigt ska kunna upprätthålla en legitimitet hos medborgarna.

Herr talman! När det gäller kampen mot fusk och svartarbete delar vi kristdemokrater självklart tillsammans med hela alliansen det engagemanget, och jag vill intyga att det definitivt även gäller oppositionen. Personligen vill jag från talarstolen säga till Lars Johansson att jag uppskattar hans och Socialdemokraternas, och likaså Miljöpartiets och Vänsterns, engagemang i kampen mot skattefusk och skattebrott. Samma berömmade ord vill jag uttala om mina kolleger i alliansen.

Det är viktigt att vi har denna gemensamma hållning i Sveriges riksdag. Det är viktigt för opinionsbildningen att vi står upp för att om vi har skatter ska de betalas. Självklart ska vi också diskutera skatternas innehåll, nivå och legitimitet utifrån att de ska träffa rätt.

Vi uppskattar alltså den samsyn som finns i Sveriges riksdag bland de folkvalda. Det behövs en aktiv kamp mot allt vad skattefusk och olagligt agerande heter. Alliansen har, som Lars Johansson nämnde, därför sökt en samsyn i kampen mot skattefusket. En viktig del i detta är att skatter och avgifter verkligen kan drivas in, och de förslag som Lars Johansson nämnde i sitt anförande, och som de lagt fram, har vi i stor utsträckning försökt fullfölja och tillgodose.

Bland annat gäller det personalliggare hos företag inom restaurang- och frisörbranscherna samt oanmälda företagsbesök, så kallade oannonserade platsbesök. Det är ett gott exempel på en enkel reform som enligt Skatteverket gjort 4 000 svarta jobb vita.

Ett annat förslag som bereds är möjligheten att införa skatte- och avgiftsfrihet för inkomster upp till sammanlagt 10 000 kronor per år. Det är en välkommen åtgärd, förslagen av Skatteverket, som förenklar möjligheterna att på ett rätt och riktigt sätt kunna betala exempelvis sin djupt uppskattade och kära barnvakt som gör att familjelivet kan fungera även när båda föräldrarna är frånvarande.

Herr talman! Slutligen, för jag kommer faktiskt till slutet av detta anförande, vill jag ta upp det initiativ som byggbranschen tagit och som de på ett förtjänstfullt sätt informerade oss i skatteutskottet om. Jag blir glad när jag ser arbetstagare och arbetsgivare, företagare och fackföreningsföreträdare sida vid sida ta gemensamma tag för en sjyst konkurrens i vårt fina land. Det är föredömligt och något som kommer att spridas till andra branscher.

Det är oerhört positivt att man på frivillig väg försöker komma till rätta med oseriösa aktörer. Hela branschen, i det här fallet byggbranschen, har att vinna på detta då utnyttjandet av svart arbetskraft snedvrider konkurrensen inom branschen och riskerar att slå ut seriösa företagare och, än mer, underminerar känslan av att vi kan känna tillit till varandra i samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

16 § Säkerheten vid vattenkraftsdammar

Föredrogs

försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU5
Säkerheten vid vattenkraftsdammar (framst. 2007/08:RRS5).

Anf. 113 PETER JEPPSSON (s):

Herr talman! I dag debatterar vi försvarsutskottets betänkande *Säkerheten vid vattenkraftsdammar*. Sverige har i många hänseenden en unik kunskap och kompetens vad gäller drift och skötsel av vattenkraftsdammar. Det är inte så konstigt med tanke på att vi under lång tid producerat elenergi genom de svenska vattenkraftverken, stora som små.

Riksrevisionen har nyligen granskat de statliga insatserna för dammsäkerheten. Vi anser att revisionen i sin rapport pekat på många allvarliga brister i säkerheten bland annat vad gäller tillsyn, svag statlig egenkontroll och kompetens. I senaste numret av *Elforsk Perspektiv* beskrivs bland annat risken med extrema flöden kopplad till de hotande klimatförändringarna.

Herr talman! Höga vattenflöden kan innebära att jord och träd sugas med av de framrusande vattnen. Stora mängder drivgods kan med andra ord innebära ett stort hot mot dammarnas säkerhet. Riksrevisionen har lämnat förslag på en översyn av de statliga insatserna för dammsäkerheten i avsikt att pröva om nuvarande system för dammsäkerhet svarar mot de krav på säkerhet som samhället ställer i dag.

Dagens system vilar i hög grad på att dammägarna själva preciserar nivån på och omfattningen av säkerhetsarbetet. Vi anser att översynen också bör pröva samhällets behov av att tydligare reglera dammägarnas egenkontroll samt pröva tillsynens omfattning, organisation och kompetenskrav. Översynen bör även ge svar på hur tillsynen ska finansieras.

Visserligen har regeringen gett Svenska kraftnät ett uppdrag, men vi anser inte att detta är tillräckligt. En brist i uppdraget till Svenska kraftnät är att regeringen inte preciserat kraven på dammsäkerhet. Detta menar vi gör översynen tandlös. Vi anser att riksdagen bör begära att regeringen låter göra en bredare översyn, och vi vill att den översynen återrapporteras till riksdagen.

Vi anser också att dammsäkerheten måste ses i ett större perspektiv, där varje enskilt objekt borde ingå i en större nationell översyn. Kritisk infrastruktur kräver särskilda åtgärder för att minska vår sårbarhet och öka vår säkerhet.

Herr talman! Med anledning av detta yrkar jag avslag på förslaget i utskottets betänkande och bifall till oppositionens gemensamma reservation.

Anf. 114 PATRIK FORSLUND (m):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på den gemensamma reservationen.

Som Peter Jeppsson tidigare nämnt debatterar vi i dag Riksrevisionens framställning angående säkerheten vid de svenska vattenkraftsdammarna. I Sverige finns i dag ca 100 000 dammar av varierande storlek och ålder. De flesta av dessa dammar används av kraftindustrin för att producera el. Ungefär 46 procent av den svenska elproduktionen kommer

i dag från vattenkraft. Det är en siffra som tydligt visar att vi är kraftigt beroende av just vattenkraft. All energiproduktion, vattenkraft såväl som kärnkraft, har eller kan ha påverkan på miljön på olika sätt.

I världen sker ett större dammbrott per år. Sverige har dock hittills endast drabbats av ett fåtal mindre dammbrott. Om ett dammbrott inträffar vid en av landets större dammanläggningar innebär det risk för förlorade människoliv och skador på miljö och egendom. Ett dammbrott kan också riskera att störa elförsörjningen och därmed många viktiga samhällsfunktioner.

Dammbrott som orsakar skador på människor eller mer omfattande skador på egendom ska enligt regeringens och riksdagens målsättning för dammsäkerheten inte inträffa. Det är detta som är bakgrunden till Riksrevisionens granskning av de statliga insatserna för dammsäkerheten, som vi diskuterar nu.

Som Peter Jeppsson tidigare sagt är Riksrevisionens granskning ingen betryggande läsning för dem som värnar om svensk dammsäkerhet. När man läser granskningen blir man faktiskt lite orolig över hur säkerheten sköts vid de 200 dammar som Riksrevisionen granskat.

Alliansen är på denna punkt mycket tydlig i betänkandet. Vi anser inte att det är acceptabelt att det finns några som helst brister i säkerheten vid dammarna. Särskilt allvarligt är det att länsstyrelsernas tillsyn är så bristfällig att länsstyrelsernas arbete med dammsäkerhet normalt är begränsat till blankettgranskning och att alla länsstyrelser heller inte ens har begärt in uppgifter från alla dammägare. Detta är anmärkningsvärt.

Dammbrott som orsakar skador på människor eller mer omfattande skador på egendom ska enligt regeringens och riksdagens målsättning för dammsäkerheten inte inträffa, som jag tidigare nämnt. Detta är grunden i säkerhetsarbetet.

Med anledning av Riksrevisionens rapport har även regeringen agerat. Alliansregeringen har på detta område visat handlingskraft och tagit initiativ till en översyn av de statliga insatserna för dammsäkerhet. På punkt efter punkt tillgodoser regeringen Riksrevisionens krav i en översyn. Utskottet välkomnar denna översyn och anser att uppdraget ligger helt i linje med Riksrevisionens förslag om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av de statliga insatserna för dammsäkerheten.

I och med att regeringen tydligt har visat att man är orolig över bristen på säkerhet och har påbörjat arbetet med att se över säkerhetsarbetet känner vi alliansledamöter i utskottet tillfredsställelse i att ha en regering som tar säkerheten vid de svenska vattenkraftsdammarna på allvar. Målsättningen när det gäller dammsäkerheten är, som jag tidigare nämnt, att dammbrott som orsakar skador på människor eller mer omfattande skador på egendom inte ska inträffa i Sverige. Detta är vi eniga om.

Anf. 115 EVA SELIN LINDGREN (c):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut och konstatera att det framgår av försvarsutskottets betänkande att säkerheten vid vattenkraftsdammarna när den granskats av Riksrevisionen har visat sig vara väldigt bristfällig. I Sverige finns ett stort antal dammar, och flera av de större dammarna används av kraftindustrin för elproduktion. Om det sker ett brott eller en skada på någon av dessa kan

stora värden gå till spillo i form av människoliv och natur- och kultur- miljö.

I Sverige har vi varit hittills varit förskonade från större dammbrott, men de kan mycket väl komma att inträffa, i synnerhet när klimatet ändras med stigande vattennivåer och större flöden samt ändrade egenskaper hos mark, vegetation och djurliv.

Översvämningar på förorenad mark, till exempel gamla industritomter, kan också medföra att dricksvattnet blir ohälsosamt för att smittämnen och giftiga substanser sprids okontrollerat till våra vattentäkter och i naturen.

Eftersom ett dammbrott kan leda till så stora skadeverkningar under långa tider är säkerheten kring dammarna av fundamental betydelse. Därför är också de brister som man funnit i säkerheten så allvarliga.

Bristerna har redan påtalats här, men jag vill lyfta fram att det är en otydlig ansvarsfördelning, en svåröverskådlig organisation, brister i kunskaperna hos berörda ansvariga aktörer och en gammalmodig lagstiftning. Åtgärder måste därför vidtas på kort, medellång och lång sikt, och man måste identifiera både akuta och mer långsiktiga hot mot säkerheten.

I betänkandet läggs en tung skuldbörda på dammägarna och länsstyrelserna och deras bristande kompetens och engagemang. Men även staten har ett stort ansvar, och Riksrevisionens styrelse anser att de statliga insatserna för dammsäkerheten måste ses över. Det saknas ett tydligt ledarskap, och det verkar finnas många aktörer, som dock inte samverkar effektivt. Detta gör att ansvarsfrågan riskerar att hamna mellan stolarna.

Dammägarnas egenkontroll har kommenterats och är på sina håll mycket bristfällig. De riktlinjer som dammägarna ska följa i säkerhetsarbetet har till största delen utfärdats av dem själva och är inte bindande. De tar heller inte hänsyn till den pågående och förväntade klimatändringen. Men för en vanlig medborgare är det anmärkningsvärt att den som driver en verksamhet med potential att skada ett stort antal människor och förstöra naturmiljön och stora delar av den byggda miljön själv utfärdar sina egna riktlinjer för säkerheten och att de som har den operativa tillsynen över säkerhetsarbetet, nämligen länsstyrelserna, i flera fall inte utövat denna tillsyn.

Detta står i skarp kontrast till vad som gäller inom övriga områden i vårt samhälle, till exempel när vi medborgare är trafikanter, vilket också medför risker för andra. Då finns det gemensamma riktlinjer för hur man ska färdas i trafiken, för fordonskontroll och för körkort. Samma riktlinjer gäller för oss alla. Då kan inte varje trafikant utfärda sina egna riktlinjer.

De lagar som länsstyrelserna skulle luta sig mot i samband med ett dammbrott är miljöbalken och lagen om skydd mot olyckor, men dessa är trubbiga både när det gäller de mer långsiktiga förebyggande åtgärder som måste till för att förhindra dammbrott och de akuta åtgärder som måste sättas in när man bedömer att risken för dammbrott och andra geotekniska händelser är överhängande.

Såvitt jag har förstått har länsstyrelserna inte haft mandat att ingripa när de sett en hotande fara för dammbrott, som kanske utvecklar sig under någon eller några veckor. Den beskrivs då inte som en olycka, eftersom den enbart är ett hot.

Om en länsstyrelse ändå ingrep skulle det ske en domstolsprövning i efterhand. Detta har varit en byråkratisk och krånglig process. Lagstiftningen har helt enkelt inte varit anpassad till de risker vi nu upplever. Det är därför glädjande att konstatera att regeringen har vidtagit flera åtgärder för att stärka arbetet med att förebygga risker för klimatrelaterade olyckor och problem. Man genomför ändringar i plan- och bygglagen och avser att beakta förslag som framkommit ur Klimat- och sårbarhetsutredningen om tydligare risktänkande i lagstiftningen och om inrättande av en klimatanpassningsdelegation på länsstyrelserna.

Men problematiken med risker för översvämningar, ras, skred och erosion gäller inte bara vattenkraftsdammarna utan naturligtvis även alla andra sjöar och vattendrag. Detta har vi under senare år fått åtskilliga exempel på. Där finns ofta en komplex ägarbild där kommuner och länsstyrelser är de viktigaste aktörerna.

Riksrevisionen anmärker på att det saknas kompetens i tillsynen. Dock finns det kompetens att anlita till exempel hos Statens geotekniska institut som specialiserat sig på sådana frågor och som årligen håller konferenser inom geoteknik också för kommuner och länsstyrelser.

På lång sikt kan man dock vara bekymrad över att kunskaperna inom säkerhets- och riskområdet urholkas ytterligare genom de ungas vikande intresse för teknisk utbildning och forskning. Här behövs krafttag. Jag hoppas att regeringen tar denna fråga på allvar och låter det komma till uttryck i den kommande forskningspolitiska propositionen.

Med hänsyn till att det säkerhetshöjande arbetet redan har påbörjats av regeringen tillstyrker jag utskottets förslag till beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 18 §.)

17 § Landsbygdsutveckling m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08: MJU7
Landsbygdsutveckling m.m.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 18 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.51 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

18 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU12 Godkännande av rådets beslut om systemet för EU-budgetens finansiering

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU15 Återförsäkring

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU16 Kompletterande bestämmelser till EG-förordningen om information om betalaren som ska åtfölja överföringar av medel

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU17 Elektronisk ingivning för ekonomiska föreningar och vissa andra företag, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU9 Konsumentfrågor

Punkt 3 (Kunskapsbyggande hos barn och unga)

1. utskottet

2. res. 3 (s)

Votering:

186 för utskottet

112 för res. 3

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 23 fp, 21 kd, 16 v, 14 mp

För res. 3: 110 s, 1 v, 1 mp

Frånvarande: 20 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 3 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 5 (Införande av konsumentbalk)

1. utskottet

2. res. 5 (mp)

Votering:

283 för utskottet

15 för res. 5

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 87 m, 25 c, 23 fp, 21 kd, 19 v

För res. 5: 15 mp

Frånvarande: 22 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 6 (Etisk märkning och energimärkning)

1. utskottet
2. res. 7 (v, mp)

Votering:

155 för utskottet
34 för res. 7
111 avstod
49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 85 m, 25 c, 23 fp, 21 kd

För res. 7: 19 v, 15 mp

Avstod: 109 s, 2 m

Frånvarande: 20 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 14 (Bordsterminaler vid kortbetalning på restaurang)

1. utskottet
2. res. 10 (v)

Votering:

280 för utskottet
20 för res. 10
49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 109 s, 87 m, 25 c, 23 fp, 21 kd, 15 mp

För res. 10: 1 s, 19 v

Frånvarande: 20 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU19 Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet

Punkt 1 (Företagande och investeringar, allmänna frågor)

1. utskottet
2. res. 1 (s)
3. res. 2 (v)
4. res. 3 (mp)

Förberedande votering 1:

22 för res. 2

15 för res. 3

263 avstod

49 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

114 för res. 1

19 för res. 2

164 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

155 för utskottet

110 för res. 1

34 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 23 fp, 20 kd

För res. 1: 110 s

Avstod: 19 v, 15 mp

Frånvarande: 20 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 2 (Tonnageskatt)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v)

Votering:

169 för utskottet

128 för res. 4

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 25 c, 22 fp, 21 kd, 15 mp

För res. 4: 109 s, 19 v

Frånvarande: 21 s, 11 m, 4 c, 6 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 11 (Preliminärskatteavdrag på kapitalinkomster)

1. utskottet

2. res. 7 (s)

Votering:

187 för utskottet

108 för res. 7

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 23 c, 23 fp, 21 kd, 18 v, 15 mp

För res. 7: 108 s

Frånvarande: 22 s, 10 m, 6 c, 5 fp, 3 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 12 (Klassificering av byggnader för äldreboende vid fastighetstaxeringen)

1. utskottet

2. res. 8 (s, v, mp)

Votering:

156 för utskottet

141 för res. 8

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 23 fp, 21 kd

För res. 8: 107 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 23 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU20 Allmänna motioner om mervärdesskatt

Punkt 1 (Skattesatser)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

263 för utskottet

15 för res. 2

22 avstod

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 87 m, 25 c, 23 fp, 21 kd

För res. 2: 15 mp

Avstod: 3 s, 19 v

Frånvarande: 20 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 5 (Ideell verksamhet)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

278 för utskottet

20 för res. 3

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 87 m, 25 c, 23 fp, 21 kd, 15 mp

För res. 3: 1 s, 19 v

Frånvarande: 22 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Billy Gustafsson (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

SkU22 Allmänna motioner om taxering och skattebetalning

Punkt 1 (Skatte- och avgiftskontroll)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Votering:

170 för utskottet

127 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 86 m, 24 c, 23 fp, 21 kd, 15 mp

För res. 1: 108 s, 19 v

Frånvarande: 21 s, 11 m, 5 c, 5 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 2 (F-skattsedel)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v)

Votering:

170 för utskottet

129 för res. 2

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 23 fp, 21 kd, 14 mp

För res. 2: 110 s, 19 v

Frånvarande: 20 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 3 kd, 3 v, 5 mp

Punkt 3 (Skatteflyktslagen)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 3 (s, v, mp)

Votering:

156 för utskottet

143 för res. 3

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 23 fp, 21 kd

För res. 3: 109 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 21 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 8 (Betalning av avgift till trossamfund)

1. utskottet

2. res. 5 (s, v, mp)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

FöU5 Säkerheten vid vattenkraftsdammar

Punkt 1 (Riksrevisionens styrelses framställning angående säkerheten vid vattenkraftsdammar)

1. utskottet
2. res. (s, v, mp)

Votering:

156 för utskottet

142 för res.

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 23 fp, 21 kd

För res.: 108 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 22 s, 10 m, 4 c, 5 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Punkterna 2 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU7 Landsbygdsutveckling m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

19 § Avfalls- och kretsloppsfrågor

*Avfalls- och
kretsloppsfrågor*

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08:MJU9

Avfalls- och kretsloppsfrågor.

Anf. 116 ALEKSANDER GABELIC (s):

Herr talman! Vi bär alla ett ansvar för vår miljö. Vi bär också alla ett ansvar för det vi ser. Sopor och avfall är ett problem – ett alltmer växande problem även om vi har blivit bättre på att använda vårt avfall och ta hand om våra sopor. I dag kan man av sopor och avfall producera exempelvis biogas som bland annat går att använda för att köra bilar och lastbilar med mera. Bara det är fantastiskt.

En genomgripande satsning på biogasproduktion skulle definitivt kunna bidra till en ännu bättre avfallspolitik. För detta krävs en enhetlig politik, politiskt ledarskap och mod att satsa på tekniker som faktiskt bidrar till bättre miljö och teknikutveckling och som i förlängningen skapar fler arbetstillfällen.

Denna regering har inte visat att man verkligen vill tänka i flera steg och se ekonomiska styrmedel som betydelsefulla och pådrivande faktorer för utveckling. Det som görs av den borgerliga regeringen präglas av passivitet och mycket defensivspel. Det verkar vara enklare att tala om skattesänkningar än om vad skattepengar kan göra för nytta. Vi socialdemokrater vill bland annat använda politiken för ett mer hållbart Sverige och en värld som vi kan lämna efter oss till kommande generationer.

Herr talman! I detta betänkande berörs flera viktiga frågor, och jag håller mig till de reservationer vi socialdemokrater har.

Nedskräpning är ett gissel som måste tas på stort allvar. Vi är många som har vuxit upp med kampanjen Håll Sverige rent. Jag minns själv, faktiskt med lite rörelse, hur jag hade dekalen på skärmen på min cykel. Jag minns också informationstillfällena i skolan. Det var faktiskt den första kontakt jag hade med miljöfrågorna, och jag sätter stort värde på detta.

Vi har säkert påverkats mer än vi kanske vill tro av kampanjen Håll Sverige rent. Därför är jag förvånad över att utskottsmajoriteten inte är mer positiv till att ge mer resurser till organisationen Håll Sverige rent. Vi tror på mer informationsresurser till projekt som ska bidra till ett miljömässigt renare Sverige. Det är viktigt att det finns ett medborgarperspektiv i miljöarbetet och att inte minst unga människor informeras om hur vi kan bidra till ett hållbart samhälle. Skolan är viktigt, och inte minst lärare har stor glädje av bra informationskampanjer.

Herr talman! Allt fler larmrapporter kommer nu om hur mycket skräp som finns i världshaven. Våra kuster är också drabbade, och detta är ett problem som dessvärre ökar alltmer. Nedskräpningen i marina miljöer är en nationell angelägenhet. Kommunerna i kustbandet har det tufft, eftersom ansvaret för städningen vilar på dem. Det är orimligt att bördan endast ligger på den enskilda kommunen. I Sverige är Bohusläns kust särskilt drabbad av denna marina nedskräpning. Flera av de kommuner som berörs har begränsade ekonomiska möjligheter att på sikt lösa denna fråga. Det är därför av stor vikt att hitta lösningar, exempelvis en permanent nationell finansiering av strandstädningen.

Det finns behov av att göra en nationell översyn av hur städningen av marina och kustnära miljöer i framtiden ska finansieras. Jag vill också uttrycka min förvåning över att miljöministern har sagt att han inte tänker vidta några särskilda åtgärder för att säkerställa städningen av landets kuster. Det är inget positivt besked från vår miljöminister till dessa kommuner.

Kommunernas medfinansiering vid sanering av förorenade områden är en annan viktig fråga som berörs i betänkandet. Inte minst är detta viktigt för många av Sveriges mindre kommuner. En förutsättning för att få statsbidrag till åtgärder av förorenad mark är att kommunen där objektet ligger går in som huvudman för saneringsarbete och bidrar med 10 procent av den kostnad som finansieras med allmänna medel. Den rådande tolkningen av förordningen ger inte utrymme för särskilt stora variationer i kommunernas åtaganden.

Risken finns att de små kommunerna aldrig får möjlighet att sanera allvarligt förorenade platser som är mycket riskabla för människors hälsa och miljö eftersom de inte har ett tillräckligt stort skatteunderlag för att gå in med 10 procent. Ett sådant exempel i mitt eget län är Boxholms kommun. De små kommunerna har inte heller möjlighet att arbeta förebyggande för att undersöka och sanera kända förorenade områden. Regler kring kommunernas medfinansiering vid sanering av förorenad mark bör ses över.

Herr talman! Jag inledde med att säga att vi alla bär ett ansvar för miljön. Vi bär alla ett ansvar för det vi ser och även det vi inte vill se. Det krävs mycket mer av ansvar och politiskt ledarskap för miljön än den borgerliga regeringen har visat i de nämnda frågorna.

Jag yrkar härmed bifall till Socialdemokraternas reservationer.
(Applåder)

Anf. 117 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Ganska ofta på helgerna har jag anledning att åka till återvinningscentralen vid Librobäck i Uppsalas utkant och med viss tillfredsställelse göra mig av med glasburkar, tidningshögar, metallskrot, så kallade restprodukter med mera. Samtidigt som jag gör mig själv en tjänst och medverkar till en bättre och renare miljö träffar jag regelbundet gamla grannar och arbetskamrater på återvinningsstationen. Återvinningsarbetet har alltså även en social dimension. Låt mig få återkomma till detta.

Utvecklingen när det gäller avfallshanteringen karaktäriseras av att avfallsmängderna ökar samtidigt som återvinningen också ökar. Det betyder att med en fortsatt ökning av den totala avfallsmängden kommer inte delmålet om avfall under miljömålet God bebyggd miljö att nås, eftersom delmålet säger att den totala mängden inte ska öka. Jämfört med utgångsläget 1994 har emellertid avfallsmängden ökat med 24 procent till och med 2005 och med ytterligare 3,5 procent under 2006. Det är alltså en avsevärd ökning och en avvikelse från målet om högst oförändrade avfallsvolymer. Inte heller nås delmålet om att hushållsavfall till minst 50 procent ska återvinnas genom materialåtervinning, även om nivån 2006 på 47,5 procent ligger ganska nära målet.

I Naturvårdsverkets underlagsrapport till Miljömålsrådets uppföljning av Sveriges miljömål föreslås en ny övergripande formulering: att avfallshanteringen ska vara enkel för konsumenterna och effektiv för samhället. Ett antal nya delmål föreslås också. I rapporten diskuteras olika styrmedel, och bland annat omnämns så kallade mjuka styrmedel, exempelvis miljömärkning, utvecklande av livscykelanalyser, miljöledningssystem, information och miljöanpassad upphandling.

Dock verkar Naturvårdsverket rätt uppgivet när det gäller den fortsatta ökningen av avfallsmängderna och refererar Resurseffektivitetsutredningen från 2001 som prognostiserar en ökning av energianvändningen med 35 procent och av råvaror med 20–40 procent fram till 2030. Det tycker jag är en alltför passiv inställning i dessa klimat- och miljödebattens dagar. Den ökande avfallsmängden orsakar naturligtvis problem som ökade transporter, ökade kostnader för fastighetsägare och hushåll med mera. Men för att klara av en minskning av avfallsmängden måste det till ändrade förhållningssätt från alla aktörer – allmänheten, konsumenter, producenter, företag och myndigheter.

Herr talman! Jag refererar dessa förslag som enligt betänkandet planeras behandlas i den kommande miljömålspropositionen 2009 för att ge en bakgrund till Vänsterpartiets yrkande enligt reservation 1 som jag härmed yrkar bifall till.

I denna reservation lyfter vi nämligen fram behovet av att genom en process som engagerar alla samhällsaktörer ta fram en vision och en strategi för hur avfallshanteringen i Sverige ska se ut 2020. Vi vill att regeringen på lämpligt sätt engagerar hela Sverige i en stor dialog – en studiecirkel skulle man kunna säga – så att våra förhållningssätt kan förändras och avfallsmängderna i realiteten minskas.

De restprodukter som jag och andra kastar i Librobäck och på andra ställen måste i mycket högre grad kunna återanvändas. Jag och mina gamla grannar och arbetskamrater som jag träffar på återvinningscentralen borde sätta oss ned och diskutera hur avfallsmängden ska kunna minskas. Producenterna måste ha en helhetsanalys på sina produkter grundad på livscykelanalyser.

En bättre samordning krävs mellan samhällets aktörer. Den framtida avfallshanteringen måste grundas på insikten om att vår resursanvändning i den rika delen av världen inte kan fortsätta att öka. Avfallshanteringen, liksom energianvändning och klimatpåverkan, bör utvecklas under ledstjärnan Rättvist miljöutrymme.

Herr talman! Betänkandet i övrigt handlar om ett antal specifika frågor. Jag står givetvis bakom Vänsterpartiets övriga reservationer i ärendet, men jag avstår för tids vinnande från att yrka bifall till dessa.

Dock vill jag gärna lyfta fram reservation 2 om biologiskt avfall med förslag om en statlig biogasutredning för ökad produktion och användning av biogas samt reservation 4 om omhändertagande av avfall i marina miljöer. Kustkommuner får i dag bära ett orimligt stort ansvar för skräp som kommer inflytande från utomkommunala källor som fartyg, turister med mera.

Anf. 118 TINA EHN (mp):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2 och reservation 4.

Kan man göra en bil av kapsyler? Faktum är att om varje svensk lämnar in alla sina kapsyler till återvinning räcker stålet till 2 200 personbilar.

För varje kilo hårdplast som återvinns sparar vi en liter olja. Man sparar 95 procent av energin om man gör aluminium av återvunnet material jämfört med om man gör det av jungfruliga råvaror. Om varje svensk källsorterar ytterligare ett halvt kilo aluminium – kaviartuber och matformar – skulle det kunna innebära att 4 300 ton mer aluminium än i dag kunde återvinnas. Det motsvarar en energibesparing på 25 000 kubikmeter olja och räcker till att värma upp 10 000 småhus.

Mängden hushållsavfall motsvarar ungefär 530 kilo per person, enligt gamla uppgifter från 2004. Samtidigt är hushållsavfallet endast en del av allt det avfall som blir resultatet av vårt samhälles alla verksamheter.

När vi ska strukturera upp avfallet i Sverige, i EU och i det här betänkandet talar vi om avfallshierarkier, alltså hur vi hanterar avfallet. Första prioritet är att förebygga uppkomst av avfall. Så står det. Sedan kommer återanvändning. Det är de retursystem vi har på flaskor och sådant. Därefter kommer den intressanta återvinningen, och det tredje är omhändertagande. Det är när vi inte vet riktigt vad vi ska göra av avfallet.

Återvinningen är det som är ganska intressant. Här lurar också dolda saker. Det är här vi har all insamling av papper, plast, glas och metaller.

Man talar om materialåtervinning eller om energiåtervinning. Det sista handlar i stort om förbränning av avfall.

Samtidigt som det finns uttalat att man i sista hand ska förbränna förrekommer en uppbyggnad av stora förbränningsanläggningar runt om i Sverige. Visserligen är det alldeles ny teknik och delvis fantastisk sådan, jag har själv varit och studerat den, men när man investerar i de här stora förbränningsanläggningarna innebär det också att man vill ha full effektivitet i dessa. Därmed blir incitamenten för att minska avfallsmängderna svagare.

Ökad förbränning gynnar inte återvinningen. Återvinningen är viktig och förbättrar miljön. Den sluter kretsloppen. Det har varit vägledande för svensk miljöpolitik sedan den första kretsloppspropositionen antogs i början av 90-talet. Det är också grunden för EU:s avfallshierarki, som är styrande gentemot medlemsländerna. Det var en viktig grund för den överenskommelse för 2006 års statsbudget som är en del i den gröna skatteväxlingen. Då beslutades om en särskild skatt på avfallsförbränning, den så kallade BRA-skatten. Vi är relativt duktiga i Sverige på att källsortera, men vi kan bli bättre.

Samtidigt som återvinningen ökar, ökar också förbränningen av avfallet, dels beroende på att vi har ett deponeringsförbud, dels beroende på en ökad konsumtion. Flödet av förpackningar och produkter kan nog sägas vara rikligt. Att försöka utveckla återvinningen och sorteringen så att man kan sortera ut materialet och inte bara förpackningen är ett välkommet förslag som det står om i det här betänkandet. Man pratar om materialströmmar som ska utvecklas. Det är väldigt intressant, och jag hoppas verkligen att vi kan komma dit.

Två viktiga motioner tas upp i betänkandet. Jag vill börja med den som handlar om biogas. Att använda de restprodukter som kommer från matproduktion i olika former på ett effektivt och smart sätt är att producera biogas genom rötningsprocesser. Det är ypperligt.

Det fungerar utmärkt att göra biogas av gödsel från djur, av restprodukter från livsmedelsproduktionen, av vallodling, ja, i stort sett av allt organiskt material som finns. Det innebär också att biogas blir energieffektivt för transportmedel eftersom det går att köra bilar, bussar och tåg på.

Det blir också en rötrest kvar som går att använda på nytt i odlingen. Men då måste den vara av en säker kvalitet så att man inte bidrar till att sprida ut tungmetaller eller andra icke positiva restprodukter på åkern. Det är vad reservation 2 handlar om. Det är oerhört viktigt att veta att de restprodukter som man låter gå tillbaka i odlingarna är okej.

Jag ser att det nu finns en mycket mer positiv syn på det här sättet att omhänderta och utnyttja energin i det organiska avfallet, och många intressanta biogasprojekt är på gång. Jag tror att det kan finnas ett samband med att man inser att det är smart, effektivt och även ekonomiskt lönsamt.

Den andra viktiga motionen i betänkandet gäller problemet med strandstädningen på kusten, framför allt på västkusten. År efter år flyter det iland mängder av avfall som havet transporterar till den svenska västkustens kommuner. Det innebär kostnader, och det innebär problem när det gäller vem som ska utföra den eviga strandstädningen. Det är ingen

engångsföreteelse. Det är snarare med hundra procents säkerhet återkommande problem.

Att kommunerna har ett renhållningsansvar vet vi. Men är det samma sak som att hålla kustremsan ren från globala sopor som flyter iland år efter år? Det känns inte som samma sak. I vart fall gör kommunerna sitt bästa för att hålla efter sina kuster och många områden som dessutom är naturreservat. Det är dessa kuster som vi ska marknadsföra kommunerna med. Jag tror att de flesta kustpolitiker, oavsett parti, ser den här frågan och förstår den på ett annat sätt än man kanske gör om man inte bor nära den här nedskräpningen.

Det hade varit bra att försöka hitta en annan lösning än att bara bolla det här problemet tillbaka till de små kustkommunerna. Det här är ändå väldigt viktigt för många människor och djur som trivs på de skräpfria kuster som vi vill ha. Men kanske skräpet ska få ligga kvar i framtiden. Trots alla överenskommelser är problemen kvar. Många av våra kustkommuner lider av en sinande åretruntbefolkning med minskat skatteunderlag som följd men med lika mycket nedskräpning eller mer.

Till sist i betänkandet kommer frågan om förorenade områden. Det är ett större problem än man kanske tror. Och det finns många mycket förorenade områden utan någon ansvarig.

Centerpartiet har i en motion talat om att skydda nuvarande verksamhetsutövare från ekonomiskt saneringsansvar vid miljöföreningar orsakade av tidigare ägare. Det är intressant, för vi hade en debatt här i kammarerna i höstas om ett utökat miljöansvar där förslaget om ansvarsgenombrott just betydde det. Man fick absolut inget stöd av Centern eller de övriga högerpartierna, kan jag säga. Ansvarsgenombrottet hade gjort det möjligt att ställa tidigare förorenare mot väggen. Det ville man inte, och det kan vara viktigt att tala om det som avslutning i den här debatten.

Anf. 119 STAFFAN APPELROS (m):

Herr talman! Jag vill börja anförandet med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer. Jag vill också påminna om den miljöproposition som regeringen kommer att lägga fram nästa år. Inte bara miljömål kommer att ses över, utan även samordning och styrmedel är under utredning nu.

Många av de här frågorna behandlas även i Europaparlamentet där man nu tydligare prioriterar förebyggande av uppkomsten av avfall. Det är viktigt att påminna om avfallshierarkin, som Tina Ehn också gjorde, där förebyggande av avfall är första prioritet. Sedan kommer ju återanvändning, återvinning och slutligen omhändertagande. Det är så dags att börja tänka på avfallet när det väl har uppstått.

Beträffande det inledande avsnittet om avfallsfrågor kan jag konstatera att det inte finns några stora avvikelser i uppfattningen om framtidssynen på avfallsfrågan, i vart fall inte från Socialdemokraterna, som inte har någon reservation i det här avsnittet. Den reservation från Vänstern som talar om en mer omfattande återvinning, minskade mängder avfall samt ett bättre samordnat arbete mellan alla berörda parter är också allmänt hållen. De samlade visioner som man önskar rymas väl inom regeringens utredningsarbete inför kommande miljöproposition.

Beträffande Miljöpartiets reservation om biologiskt avfall är frågan lite annorlunda. Den separation och behandling av biologiskt avfall som Miljöpartiet vill tillsätta en utredning om är en fråga som faktiskt redan är beslutad i nu gällande miljömål. Där sägs till exempel att senast år 2010 ska minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök, butiker samt livsmedelsindustrin återvinnas genom biologisk behandling.

Naturvårdsverket föreslår nu för regeringen en skärpning så att det även framgår att växtnäring ska utnyttjas vid återvinningen, varför Miljöpartiets förslag delvis slår in öppna dörrar.

På en punkt skiljer sig dock våra uppfattningar. Miljöpartiet reserverar sig för att man bör utreda om deponering och förbränning kan beläggas med ytterligare skatter. Här anser jag att man inte har lärt sig läxan från den förbränningsskatt man var med och införde under den förra regeringen. Den hade inga som helst styreffekter och innebar endast en kostnadsökning för hushållen. Det vet åtminstone vi i alliansen.

Herr talman! I avsnittet om nedskräpning reserverar sig Socialdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet för en ny kampanj av typen Håll Sverige rent. Det är mycket vällovligt att påminna om detta. Nedskräpningen har ökat i samhället. Regeringen föreslog också i budgetpropositionen för år 2008 att anslaget till Naturvårdsverket skulle höjas med 2 miljoner kronor för åtgärder för att minska nedskräpningen i samhället. Naturvårdsverket övervägde också att överföra just dessa medel till organisationen Håll Sverige rent.

Herr talman! Beträffande synpunkterna om avfall i marina miljöer. Regeringen verkar i dag internationellt inom bland annat Ospar och Helcom för att komma till rätta med marin nedskräpning vid källan. Det handlar bland annat om att det internationella regelverket om avfall från fartyg och förbud mot dumpning efterlevs. Hamnar där fartyg anlöper ska ha mottagningsanordningar för avfall. Regeringen kommer även att avsätta resurser för såväl havsmiljön som för åtgärder mot nedskräpning.

Herr talman! Den splittrade bild man får av oppositionspartiernas olika reservationer blir inte besannad i avsnittet om återvinning och pantsystem. Här föreligger tydligen konsensus med alliansen. Vi behöver en förbättring av insamlingssystemet för avfall. Materialsamling bör införas i stället för dagens system som bygger på sortering av produkter. I dag är det kommunerna som har ansvar för sophantering medan producenterna har ansvar för förpackningsåtervinningen. När allt fler kommuner inför en fastighetsnära insamling av återvinningsmaterialet överförs kostnader som borde belasta producenterna till kommunerna i stället, vilket är otillfredsställande.

Ett praktiskt försök pågår nu i Eskilstuna kommun fram till i höst. Naturvårdsverket får i regleringsbrevet för budgetåret 2008 ett mer specificerat uppdrag om materialåtervinning. Naturvårdsverket ska enligt det brevet lämna förslag till hur ett system för insamling av förpackningsavfall och annat avfall i materialströmmar kan vara utformat.

Herr talman! I reservation nr 5 vill Socialdemokraterna att reglerna för kommunernas medfinansiering vid sanering av förorenad mark ska ses över. I dag är en förutsättning för att få statsbidrag att kommunen där objektet ligger går in som huvudman och bidrar med 10 procent av den kostnad som finansieras med allmänna medel. Man menar då att risken

finns att de små kommunerna inte har ekonomisk möjlighet att sanera allvarligt förorenade platser.

Utskottet har inhämtat att bestämmelsen om att kommunerna ska stå för 10 procent kom till för att bland annat stimulera en så kostnadseffektiv sanering som möjligt. I 4 § i förordningen anges dock att om det är fråga om mycket höga kostnader eller om det finns andra särskilda skäl får bidrag lämnas med högst det belopp som motsvarar de godkända kostnaderna. Enligt Miljödepartementet kan även till exempel personresurser utgöra en sådan kostnad. Utskottet konstaterar därför att det finns en möjlighet att medge undantag från regeln om att kommunen ska stå för 10 procent av kostnaden, och utskottet konstaterar avslutningsvis att det ankommer på Naturvårdsverket att tillämpa gällande regelverk.
(Applåder)

Anf. 120 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Det här är intressanta debatter, och det är klart att det spretar åt olika håll. Betänkandet handlar om skilda saker. Det är inte så konstigt om man hamnar i olika diskussioner – kanske olika soptippar, vilket vi inte vill ha. Vi vill ha återvinning, och vi vill att materialflödena ska gå åt rätt håll.

Jag vill ta upp två saker. Staffan Appelros nämnde att Europaparlamentet jobbar med frågan om att förebygga. Jag träffade precis i korridoren Miljöpartiets Europaparlamentariker. Han sade att frågan diskuteras just nu i parlamentet. Det är en duktig rapportör som håller på med frågan. Men man har inga instrument för förebyggande. När frågan ställs på sin spets finns det inga verktyg för hur vi ska förebygga. Det går bra att säga att man ska förebygga – men hur ska vi förebygga? Hur agerar vi i Sverige i frågan, och hur trycker vi på i förhandlingarna?

Frågan om strandstädning är intressant. Det är otroligt tråkigt att frågan bollas tillbaka till kustkommunerna. Tidigare har det funnits 15 miljoner till arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Då har man kunnat använda pengarna till de återkommande problemen med strandstädning. Man har kunnat få folk att hjälpa till med städningen. I dag finns inte de pengarna heller. Det blir tuffare och tuffare för dessa småkommuner att konkurrera med alla andra verksamheter. Hur ser Staffan Appelros på det?

Anf. 121 STAFFAN APPELROS (m) replik:

Herr talman! Utskottet har vid ett flertal tidigare tillfällen under förra mandatperioden tagit ställning till motioner om kostnader för strandstädning, speciellt på västkusten. Motionerna är av den graden att de är återvunna. Denna regering anser, och den förra regeringen ansåg, att man ska minska mängden av marint avfall genom att skapa attitydförändringar och beteendeförändringar hos dem som bidrar mest till nedskräpningen.

Anf. 122 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Det är bra. Vet vi vilka som skräpar ned i havet? Vi vet inte riktigt. Skräpet kommer från hela världen. Om vi kör en kampanj här i Sverige påverkar det knappast skräpet som flyter i land på västkusten.

Staffan Appelros pratade om förbränning och att alliansen har dragit lärdom i frågan. Av återvinningsindustriernas hemsida framgår det att återvinningsbranschen ser ett ökat materialåtervinnande som en framtids-

bransch. Det finns en mängd siffror som visar på hur energieffektivt det är att återvinna och inte bränna. Det är viktigt att sätta ned foten och veta vad man vill och vilken väg man vill gå.

Det finns egentligen ingen motsättning mellan förbränning och återvinning om man bara förbränner det som det inte går att göra något med. Jag har varit i Uddevalla och tittat på den förbränningsanläggning som håller på att byggas för 800 miljoner. Det är inga små anläggningar, utan det är enorma anläggningar. De kräver att material hela tiden går in.

Det är otroligt viktigt att vi inte bygger fast oss i de systemen. Nu vet jag att det pågår handel över gränserna med olika avfallssorter och så vidare. Det gör det ännu mindre kontrollerbart. Vad är åsikten om förbränning? Hur tycker ni att man ska ta i detta?

Anf. 123 STAFFAN APPELROS (m) replik:

Herr talman! Avfallsförbränning med energiutnyttjande anses vara ett återvinningsförfarande, inte bara i Sverige utan i hela EU. Det är inte så att för att man har byggt upp effektiva anläggningar behöver återvinningen minska. I dag är det höga priser på återvinningsmaterial. Det är i så fall de materialströmmarna som får användas i stället för att bara lägga det i soptunnan, som många gör.

Det finns problem med detta, nämligen de nya reglerna om skatt på förbränning som ni var med om att införa. Det är en schabloniserad skatt på den fossila delen av förbränningen. Den syftar till att minska andelen med fossilt ursprung och öka utsorteringen av material. Men på det sätt skatten är konstruerad har den inte gjort det. Där finns skäl att göra en översyn av effekten av skatten. Utskottet har väl också sett positivt på att sorterat träavfall ses som en resurs. På grund av förbränningsskatten finns ett problem i dag, nämligen att det ligger mängder av flisat träavfall hos kommunernas avfallsbolag som är osäljbart på grund av förbränningsskatten. Det är inte rimligt att nytt trä ska konkurrera ut återvunnet som biobränsle på grund av en orimlig förbränningsskatt.

Anf. 124 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! I dag debatterar vi avfalls- och kretsloppsfrågor med stort engagemang. Det är något som också engagerar många runt om i Sverige. Avfallsfrågorna och återvinningsfrågorna är kanske de frågor som ligger närmast människan i vardagen. De flesta möter dem när man står i sitt hem och funderar på var man ska sortera en viss produkt. Vad är det för något? Hur ska den återvinnas? Var ska jag lägga den? Vi märker det i vår vardag när vi väljer att kompostera, om vi har den möjligheten.

Det är oerhört viktigt att vi har den möjligheten och de systemen i Sverige. Det är oerhört viktigt att de fungerar fullt ut för att vi ska kunna bibehålla kretsloppet. Det system som vi har byggt upp med producentansvar måste fungera. Producentansvaret har nu funnits under en längre period, och det har gett effekt. Vi vet alla att återvinningsnivåerna är väldigt höga inom producentansvarssystemet. Men samtidigt är jag helt övertygad om att det går att utveckla, att det går att göra systemen för återvinning och återanvändning enklare i vardagen. Det går att göra det enklare för den enskilda människan att veta hur man ska hantera det avfall som uppstår.

Därför har regeringen tillsatt den här utredningen för att se över hur man kan ha återvinning utifrån materialströmmar. Den bygger på ett förslag från miljö- och jordbruksutskottet under den förra mandatperioden där vi i bred enighet pekade ut att vi behöver fortsätta att utveckla och göra det enklare för människor i vardagen.

Regeringen har sedan valet 2006 gjort ett antal satsningar och tagit ett antal steg för att se hur vi kan använda de resurser vi har i samhället på ett bättre sätt. Avfallet är en stor del i det hela. För mig är avfallet en resurs, och det har utvecklats än mer till att bli det. Vi har gjort satsningar via klimatmiljarden som leder till att vi får större möjligheter att utveckla förnybara bränslen och förnybar energi.

Jordbruksdepartementet har gett Jordbruksverket i uppdrag att utreda hur vi kan få ut mer än biomassaenergi från jordbruket. Det ska komma ett svar på detta tämligen snart.

Vi vet också att det tas väldigt många initiativ runt om i landet utan statens inblandning av enskilda företag som ser möjligheter att använda avfallet som en resurs. Många kommuner runt om i landet har satsat på att producera biogas från det organiska avfall som man genererar i kommunen. Det är satsningar som är oerhört välkomna och viktiga även framöver.

Fru talman! Jag tänker beröra något av det som har sagts tidigare i debatten och vad som sägs i några av reservationerna.

Staffan Appelros berörde satsningen på 2 miljarder kronor som regeringen har valt att göra för att minska nedskräpningen. Jag tycker att det är en mycket viktig satsning. Det är också viktigt att man samlar hela samhället i det här arbetet. Det är viktigt att man samlar organisationer, kommuner, politiker, företag och enskilda människor för att minska nedskräpningen, som är ett problem. Jag tror inte att vi gör det genom att peka finger uppifrån, utan vi behöver samla det engagemang som finns.

Det engagemanget finns bland annat i Håll Sverige Rent. I betänkandet säger vi att vi har erfarenhet att Naturvårdsverket kommer att dela ut pengar till Håll Sverige Rent. Det är precis så som det ska fungera. Riksdagen ger ramarna. Riksdagen avsätter pengarna. Sedan är det upp till myndigheterna att diskutera och peka ut hur detaljerna ska se ut. Jag har svårt att se att vi här i riksdagen skulle peka ut att de pengarna ska gå till en enskild organisation. För mig fungerar inte politiken så.

Fru talman! Tina Ehn pratade ganska mycket om på förbränning. Ja, den har ökat under senare tid, och med senare tid menar jag inte bara sedan 2006 utan även åren dessförinnan. Efter att ha lyssnat på debatten här tror jag att det är oerhört viktigt att påpeka att detta är någonting som har pågått under lång tid. Jag tycker att det är bra att vi skapar fler möjligheter att använda vårt avfall så att det leder till ren energi i form av värme och till en ökad elproduktion. Det kommer också att göra att kretsloppen på sikt sluts i mycket större utsträckning. Samtidigt måste vi givetvis hela tiden jobba för att bibehålla den avfallshierarki som finns så att man använder avfallet på bästa möjliga sätt. Det handlar om att återvinna, återanvända och förbränna det som är mest lämpat för det.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag också kommentera det som Tina Ehn sade om motioner från Centerpartiet. Det finns inga motioner från Centerpartiet, däremot finns det centerpartistiska motionärer. Jag kan lyfta upp motionärer också från Miljöpartiet som Tina Ehn har valt att inte stödja. Jag tyckte att det var viktigt att få med det i protokollet.

Anf. 125 KARIN GRANBOM (fp):

Fru talman! Återvinning av material är en undanskymd klimatinsats. Om man använder återvunnet material för att göra en produkt i stället för att göra den av alldeles nytt material, så kallat jungfruligt material, sparar man mycket energi. Det finns beräkningar som visar att om vi återvinner material kan en hel del koldioxidutsläpp undvikas någonstans i världen.

Här är några exempel. För varje kilo plast som återvinns sparas ungefär två kilo koldioxidutsläpp. Det betyder att den som återvinner diskborstar, ketchupflaskor, blomkrukor och annat är klimatsmart. Återvinner man ett kilo stål minskar koldioxidutsläppen med drygt ett kilo. Det finns en tävling för fjärde- och femteklassare som går varje år där de samlar kapsyler. Förra året fick de in hela 64 ton kapsyler. Tack och bravo till er, skulle jag vilja säga.

Men samtidigt är det tråkigt att konstatera att mycket metall i dag läggs på deponi. Vi vuxna når inte insamlingsmålet för metall. När det gäller aluminium sparar man hela 90 procent av energin om man gör aluminium av bara återvunnet material i stället för att nyttillverka. Det finns beräkningar som visar att om varje svensk källsorterade ytterligare ett halvt kilo aluminium, som kaviartuber, matformar och värmeljusformar, skulle koldioxidutsläpp motsvarande oljeuppvärmning av 10 000 småhus under ett år sparas. Återvinning som klimatinsats har förbisetts av många.

Riksdagen har som mål att 50 procent av hushållsavfallet ska återvinnas senast 2010. Vi är inte där riktigt än, men det finns goda chanser med ökad källsortering. Det finns helt klart potential att sortera ut fler förpackningar, mer matavfall och göra annan materialåtervinning. Om vi når målet att hälften av soporna återvinns är det bra, men i längden är det en alltför låg ambition.

För att återvinningen ska öka måste det finnas ett stort förtroende för insamlingssystemen och bra styrmedel. Huvudtanken måste vara att det är enkelt för konsumenter och effektivt för samhället att återvinna. Därför måste producentansvaret utvecklas och ses över och servicenivån för konsumenterna ökas.

I morse tänkte jag gå till den återvinningsstation som jag använder här i Stockholm. I det hus där jag har övernattningslägenhet finns det ingen insamling av plast, metall eller kartong. Visserligen har återvinningsstationen varit ganska smutsig, och det finns inte någonstans att tvätta händerna när man har kastat sitt avfall i boxarna, men jag går ändå dit ibland. Men i dag var stationen borta. Det fanns inte heller någon information om vart jag skulle gå i stället. Detta är ett exempel på bristande service.

När det gäller butiker som ska ta emot avfall är också servicenivån varierande. Vissa tar emot uttjänta varor – andra inte. Man ska leta upp någon i personalen och personligen lämna över sina varor. Det är ju lite lagom roligt ibland. Är servicenivån låg och det upplevs som krångligt att återvinna hamnar avfallet i soporna, och det gör en del i dag, tyvärr alltså helt i onödan.

Ett steg framåt är att det nu i vår kommer en proposition som heter *Godkända system för insamling av förpackningsavfall* som syftar till att insamlingssystemen ska bli bättre genom tydligare krav och att kommunernas tillsyn ska underlättas.

Jag vet också att Naturvårdsverket har fått i uppgift att utreda förutsättningarna för att ändra dagens förpackningsbaserade producentansvar till ett ansvar som utgår från material. Det uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2008. Det är ett viktigt uppdrag, och det ska bli spännande att se resultatet.

Jag har också tittat igenom Naturvårdsverkets delmålsrapport om avfall från september förra året. Där ger de förslaget att delmålet till 2015 ska kompletteras med att återvinningsinsamlingen ska vara estetiskt tilltalande, ha god tillgänglighet och säkerställa en separat hantering av farligt avfall. Minst 90 procent av hushållen ska vara nöjda med insamlingen. Det tycker jag är ett bra mål som regeringen och riksdagen ska anamma.

Utöver generellt ökad återvinning måste också mängden farligt avfall minska, både totalt och i soporna. I min övernattningsbostad, om jag får återkomma till den, finns det heller ingenstans att lämna elskrot, glödlampor och annan belysning, för återvinning. Dessa varor har jag inte heller kunnat lämna på närmaste återvinningsplats, och likadant är det i många kommuner runt om i landet. Det finns uppgifter om att det säljs mer än 60 miljoner glödlampor i Sverige varje år men att en mycket liten del av dem går till de företag som ska hantera återvinningen av dem.

I varje glödlampa finns det en liten mängd bly, och detta bly hamnar alltså i soporna eller ligger och samlar damm i folks hem. Sedan sommaren 2001 finns det en lag på att glödlampor ska samlas in, men många medborgare hänvisas till återvinningscentraler som ligger utanför stads kärnorna, och man behöver dessutom bil för att nå dit. Därmed blir glödlamporna en av de största källorna till spridning av bly i naturen, och det är inte acceptabelt, tycker jag.

I Göteborg är ett försök på gång. Där har man ställt ut återvinningsbehållare för farligt avfall i affärerna, där folk handlar sina dagligvaror. Den behållaren kallas för Samlaren. I den kan man förutom lampor också lämna batterier, och i några av återvinningsbehållarna finns även möjlighet att lämna elprylar såsom rakapparater, mobiltelefoner och sprejburkar. Det här är ett mycket intressant projekt som är värt att följa.

Jag har också skrivit en enskild motion om att utreda förutsättningarna för pant på mobiltelefoner och andra produkter som innehåller metaller. De senaste åren har 25 miljoner mobiltelefoner sålts i Sverige, men bara en sjundedel återvinns. Syftet är förstås att mer elskrot ska tas om hand ordentligt.

Jag har fått reda på att Avfall Sverige tillsammans med El-Kretsen nu har ett projekt för att undersöka vart elavfallet tar vägen och analysera

det befintliga insamlingssystemet. Det resultatet ska redovisas i juni 2008, och visst är det rimligt att invänta utredningen.

Utskottet har också uttryckt att det är av största vikt att producentansvaret utvecklas så att alla typer av uttjänta produkter kan omhändertas effektivt, och om den utredning som nu görs visar på brister i systemet ska lämpliga åtgärder vidtas. Så långt är jag nöjd.

Slutligen vill jag uppmana kommunerna att vara aktiva i upphandlingen av tjänster inom avfallshanteringen. Många kommuner förbränner i dag avfall utan att fråga sig om avfallet skulle kunna återvinnas. Det finns många hängivna, skickliga entreprenörer inom återvinning som inte får visa vad de går för eftersom kommunerna gör som de tidigare gjort. Med en aktiv upphandling med höga miljökrav kan vi få mer entreprenörskap och billigare avfallshantering, och framtida generationer kan också få en bättre miljö.

Med detta sagt yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 126 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! 16 000 ton avfall per dygn produceras i Hongkong. Vi var några stycken från utskottet i Kina under sensommaren–hösten förra året och mötte representanter för dem som arbetar med det här, och de berättade detta för oss. Vi var ute på en gigantisk *landfill*, där man fyllde igen en stor klippskrevla eller dal med sopor. Man gjorde det mycket professionellt med den senaste tekniken och med tätningar. Man hade börjat utvinna biogas. Man hade också förbränning på gång för att kunna producera kraftvärme för att ersätta kolkraft. Man förde också resonerang. Man resonerade precis enligt avfallshierarkin och det vi i EU och i Sverige vill arbeta efter. Tänkandet stämde väl överens med hur vi såg på det.

När vi pratar avfall dramatiserar vi lite grann, men runt om i världen produceras enorma mängder. Ju mer vårt västerländska samhällssystem slår igenom i de växande ekonomierna, desto mer avfall kommer tyvärr att produceras – om inte avfallshierarkin också slår igenom runt om internationellt. Då måste vi visa att vi kan leva efter den. Därför är avfallshierarkin, som här redan har nämnts, väldigt viktig. Först och främst måste vi naturligtvis minimera och förebygga, men vi måste också återanvända, materialåtervinna och energiåtervinna i nästa steg, och om man inte löser det på något annat sätt måste man omhänderta. Det stämmer väl överens med det som jag och vi kristdemokrater ser som gott förvaltarskap.

Men det här med att minimera och förebygga lägger vi inte så väldigt mycket krut på. Det går förfärligt trögt när Europaparlamentet och vi här i Sverige också, för den delen, ska jobba med integrerad produktpolitik, det som man kallar IPP. 2001 presenterade kommissionen en grönbok och 2003 ett meddelande, och 2004 beslutade Europaparlamentet om integrerad produktpolitik, där Anders Wijkman, vår förträfflige Europaparlamentariker, var rapportör. Jag pratade med honom i dag om hur detta går vidare. Det går trögt, men nu återkommer de här frågorna på ett tydligt sätt i frågor om hållbar produktion och konsumtion där kommission, ministerråd och parlament kommer att få ta ställning till mera långtgående förslag framöver.

Och om ni bläddrar i era små käcka högar av betänkanden framför er på borden så upptäcker ni att våra vänner i näringsutskottet efter oss kommer att diskutera ekodesigndirektivet. Här står det ganska långtgående saker. Frågan är hur de kommer att implementeras och hur vi kommer att verkligen ta vara på de uppgifterna.

Ekodesign, ja: ”Det krav som ligger i begreppet innebär att tillverkaren av en produkt vid den tekniska utformningen av produkten även ska beakta alla faktorer knutna till produkten som kan påverka miljön. Det gäller inte bara påverkan då produkten används utan också då den tillverkas, inklusive användning av råvaror, och då den slutligt ska omhändertas.” Det kan ni läsa på s. 6 i deras betänkande. Det är alltså där vi tillsammans måste lägga mycket mer kraft framöver.

Detta är ju ett motionsbetänkande från den allmänna motionstiden, och vi som någon gång varit i opposition vet att de motionerna brukar gå ett likadant öde till mötes, oavsett vilken kulör det är på regeringen. Flera av motionerna är mycket bra. De tar upp angelägna ämnen, och som det står i betänkandet kommer utskottet i samband med olika ageranden från regeringen att återkomma till de förslag och åtgärder som tas upp, där de så att säga passar in.

Miljömålspropositionen har redan nämnts. Där kommer frågan om visioner, målsättningar, det biologiska avfallet och nedskräpningen att på ett tydligt sätt tas upp. När det gäller nedskräpningen har det i budgeten, som nämnts, redan avsatts särskilda pengar till Naturvårdsverket och Håll Sverige Rent.

Klimatpropositionen kommer att innehålla delar, bland annat klimatmiljarden och hållbara städer, som alldeles säkert också tar upp frågan om biogas och hur man ska kunna stötta utvecklingen på ett tydligare sätt än hittills.

Också budgetpropositionen anges som ett tillfälle där vi bland annat kan fånga upp frågor om nedskräpning av havsmiljön.

Ett område där varken tidigare eller nuvarande regering lyckats särskilt bra gäller det marina skräpet. Redan de gamla grekerna visste att man inte skulle slänga saker i vattnet. Det är vidare förbjudet att kasta sopor och skräp i floden Ilissos, har vi fått lära oss tidigare i dag. Detta sades 420 f.Kr., men det har vi inte lärt oss så mycket av utan vi fortsätter att hiva skräp i havet.

Regeringen pekar på att man måste göra insatser. De internationella vattnen rör ju på sig, och skräpet förflyttar sig över gränserna. Regeringen jobbar i internationella organ med att ta upp detta. Det gäller finansiering, åtgärdsprogram, straffskalor och så vidare. Miljöministrarna arbetar med dessa frågor inom ramen för Nordsjökonferensen. Inte minst gäller det mottagningsstationer i alla hamnar. Jag personligen tycker, och vi kristdemokrater har fört fram, att man också bör överväga olika ersättningsformer till fiskare för att ta upp det skräp som finns.

Så här mot slutet av anförandet vill jag nämna återvinning, materialströmmar och producentansvar, som också nämns på ett bra sätt i flera motioner. Dessa frågor återkommer eftersom man nu utreder och även har en försöksverksamhet; inte minst gäller det materialströmmarna.

Beträffande återvinning och producentansvar vill jag ta en kort ridtur på en käpphäst i manegen. Jag anser att staten måste ta sitt ansvar när det gäller ersättningen för återvinning av privatimporterat glas. Det är be-

drövligt att vi trots den fria rörligheten för varor, tjänster och människor inte förmår ta konsekvenserna och utforma ett gemensamt pantsystem. Till dess att den frågan är löst måste vi hitta andra lösningar.

Jag skulle även kunna ta upp regelverket för sanering av förorenade områden. Också där finns godartade motioner. Om det visar sig att kommunerna tvekar, trots de undantagsmöjligheter och den medfinansiering som faktiskt finns, förutsätter jag att regeringen kommer att agera. Det är oerhört viktigt att saneringsåtgärderna kommer i gång.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 127 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Jag såg mig föranlåten att gå upp med anledning av de inlägg som gjorts, bland annat från högeralliansens representant Staffan Appelros som raljerade över strandstädningen utefter vår kust och över återvunna motioner samt kom med halvsanningar.

Strandskräpet och strandstädningen är ett oerhört stort problem utefter västkusten. 60 000 ton skräp driver varje år i land från hela Europa och ska tas om hand. Det är allt från oljor och medicinsprutor till rester från fiskeredskap och plast i alla dess former till förfång inte bara för turismen och näringslivet utan även för djurlivet som plågas och förgås i skiten.

Vi har under många år fört dessa diskussioner, och det är riktigt som Staffan Appelros säger att vi svarat att det är viktigt att informera om problemet så att skiten över huvud taget inte slängs i. Dessutom hade den tidigare regeringen styrkan att bistå kommunerna utefter kusten med pengar så att de skulle klara av att få bort den skit som kommer åkandes från hela Europa.

Nu har högeralliansen tydliggjort för kommunerna utefter västkusten att det inte blir några pengar från regeringen. Deras partibröder styr till 98 procent i kommunerna på västkusten, och de har bönat och bett att få pengar från regeringen på samma sätt som de fick av den förra regeringen. Kom ihåg det, kommuninvånare utefter västkusten! Den här regeringen bryr sig inte om er. De tänker prata bort skiten i stället. Hur de lyckas med det återstår att se.

Om det varit samma kostnad i statsbudgeten som vi har för min hemkommun kan man mellan tummen och pekfingret säga att kostnaden för strandstädning hamnat på ungefär 8,5 miljarder kronor på statens konto, detta om proportionerna varit desamma mellan staten och min hemkommun.

Strandstädningen är ett jätteproblem för kommunerna, och alliansens budskap till dem är: Klara det bäst ni kan!

Anf. 128 STAFFAN APPELROS (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja läsa upp något för Jan-Olof Larsson. Han raljerar över denna regering. Då ska jag tala om vad den förra regeringen sade i just den här frågan. Förra miljöministern Lena Sommestad menade att detta enbart var kommunernas ansvar. Hon sade nämligen följande:

”Att säkerställa strandstädningen som en permanent verksamhet är därför främst en uppgift för kommunerna. Kommunerna har många ansvarsområden där det finns skillnader i behov av insatser beroende på

kommunens geografiska placering, demografiska struktur eller andra faktorer. Strandstädning är en sådan fråga, och en annan sådan fråga är till exempel snöröjning. Även skillnaden mellan glesbygd och tätort påverkar kostnaderna för kommunens renhållning och dess servicegrad. Något ekonomiskt stöd för sådana frågor finns inte nationellt. Sammanfattningsvis finns det inget lämpligt ekonomiskt stöd för denna typ av arbete. Det handlar i stället om att ... motverka nedskräpningen på våra stränder, och det arbetet måste främst bedrivas på den internationella nivån. Det handlar om att påverka och ändra attityderna för att långsiktigt förhindra dumpningen av avfall till havs.”

Anf. 129 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Att det är en uppgift för kommunerna är klart, och vi sköter den, men vi behöver resurser för att klara av det. Det såg Lena Somestad till att vi fick. Vi fick 15 miljoner årligen till den typen av uppgifter. Det tog den nuvarande regeringen bort. Så fort de tillträdde stoppade de dessa resurser. Fram till dess att ni tillträdde hade vi pengarna, men nu är de borta.

Uppdraget ni nu har är att i västkustkommunerna sprida uppgiften att denna regering inte på något sätt tänker stötta dem ekonomiskt. Det får vi klara med egna skattemedel.

Anf. 130 STAFFAN APPELROS (m) replik:

Fru talman! Då vill jag att Jan-Olof Larsson åker hem och påminner sina vänner som engagerar sig i denna fråga att miljöministrarna inom ramen för Nordsjökonferensen antog en deklaration som bland annat behandlar marint skräp. I den deklarationen uppmanas ansvariga myndigheter att förmå fiskenäringen att utöka sina ansträngningar att minska nedskräpningen till havs, särskilt det avfall som hamnar i näten. Om detta inte skulle ge resultat bör myndigheterna utarbeta ekonomiska stödinitiativ för fiske efter skräp.

Det här finns i ett antal länder, och där utrustas fiskefartyg med sopsäckar och annan sophanteringsutrustning. De får sina kostnader täckta för att ta vara på skräpet. Detta har inte prövats tidigare i Sverige, men det finns ett förslag från Sjöfartsverket om att man nu ska börja betala yrkesfiskarna för att de ska ta upp skräpet i stället för att slänga det i sjön, som man gör nu. På grund av strömmarna hamnar det ändå på svenska västkusten. På detta sätt skulle man kunna spara en hel del pengar på dyrbar strandstädning.

Anf. 131 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Dyrbar strandstädning? Ja, för kommunerna.

När det gäller fiskarnas möjligheter att ta upp skräp har vi visst betalat, för de har fiskat spökgarn under flera år och hjälpt till att städa upp. Åker man ut på västkusten och tittar på holmar och skär ser man att det inte är någon stor andel som utgörs av fiskeredskap och grejer som kommer från fiskebåtarna. Det är skräp från turister, från passagerarbåtar och från land som har kastats i sjön på olika ställen i Europa och driver i land. Vi ska inte lasta fiskarna för det skräpet, för det som kommer från dem är minimalt.

Men fram till dess att vi har lyckats övertala och informera igenom varenda människa så att de inte slänger skräp i havet som driver i land i Bohuslän med flera tusen ton om året måste staten vara med och bidra till det här. Den här regeringen gör inte det, men nästa regering kommer att göra det. Jag lovar er det, Bohuskommuner! Det stödet ska tillbaka!

Anf. 132 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Det är viktigt att det efter detta känslomässiga tal av Jan-Olof Larsson kommer till protokollet att den satsning som den förra regeringen gjorde var arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Med tanke på att den nya regeringen arbetar med att skapa jobb åt alla kanske det inte har varit så aktuellt. Att komma och påstå att det var en satsning direkt på strandstädningen är direkt felaktigt. Det är viktigt att det kommer till protokollet.

Anf. 133 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag måste då tydliggöra för Lars att de allra flesta av dessa personer, som hade en mycket bra uppgift och var med och bidrog till att städa stränderna, både för djurlivets och näringslivets skull, i dag går hemma och inte kan få något jobb, av anledningar som både han och jag känner till. De finns i många kommuner.

Det är inte så att man bara har dragit in pengarna till en bra arbetsuppgift. Man har också lämnat de människor därhän som hade en meningsfull uppgift. Så har det gått till, Lars. Nu har det också blivit tydliggjort.

Anf. 134 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Vi ska väl inte gå in på någon arbetsmarknadspolitisk debatt. Jag nöjer mig med att konstatera att de pengarna var arbetsmarknadspolitiska åtgärder. När det gäller arbetsmarknadspolitiken har nuvarande regering lagt om linjen helt och hållet, så den typen av åtgärder är inte aktuella.

Anf. 135 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Ja, de har lagt om sättet att föra arbetsmarknadspolitik. Det är vi helt överens om. Men i det här fallet tror jag inte att kommunerna på västkusten brydde sig om det. Där skulle arbetskraft till för att städa upp på holmarna och skären. Det krävdes arbetskraft och ingenting annat. Om staten var med och betalade den arbetskraften var det ett välriktat stöd till kommunerna från staten för att få den arbetsuppgiften gjord, för det var riktat till strandstädning.

Anf. 136 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag förutsätter naturligtvis att regeringen följer frågan. Det naturliga i sådana här sammanhang är att man har en ansvarsfördelning. Ansvarsfördelningen är sådan att regeringen och staten jobbar på det internationella planet, medan städningen är ett kommunalt ansvar. Det kan tillkomma en del regionala och lokala projekt och initiativ, men vi ska hålla på ansvarsfördelningen tills vidare. Om det här blir ett fram-

tida problem ska vi diskutera det problemet och inte blanda ihop det med en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 6 mars.)

*Genomförande av
ekodesigndirektivet*

20 § Genomförande av ekodesigndirektivet

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2007/08:NU6
Genomförande av ekodesigndirektivet (prop. 2007/08:36).

Anf. 137 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Detta är den tredje eller fjärde debatten med näringsutskottet här i kammaren där vi saknar huvuddelen av de borgerliga ledamöterna. Jag tycker att det är tråkigt. Det är framför allt de borgerliga ledamöterna som har framfört att dessa frågor är väldigt hårt prioriterade, men vi kan inte se det på närvaron i kammaren. Det är trots allt kammardebatterna som ska vara knorren i det stora politiska arbetet i vårt land. Det har vi varit överens om i många sammanhang, och det uttalar vi i alla möjliga flotta deklarationer. Men när det kommer till kritan kan vi konstatera att så inte är fallet, åtminstone inte för näringsutskottets borgerliga ledamöter.

Fru talman! Vi har att behandla näringsutskottets betänkande nr 6, som tar upp genomförandet av ekodesigndirektivet. Syftet med att införa ett regelverk kring ekodesign är att öka energieffektiviseringen. Den ekodesignlag som föreslås införas har sin grund i EU:s ekodesigndirektiv, som antogs av ministerrådet den 6 juli 2005. Syftet var att harmonisera de olika medlemsstaternas regelverk på de aktuella områdena och minska miljöpåverkan vid produktion och användande.

Många kanske undrar: Vad är ekodesign? Enligt artikel 2 definieras ekodesign på följande sätt: en integrering av miljöaspekterna i produktionsdesignen i syfte att förbättra den energianvändande produktens miljöprestanda under hela dess livscykel.

Kort och gott: Den som tillverkar en produkt måste beakta alla de faktorer som kan påverka miljön. Det gäller inte bara hur man producerar varan och hur den används, utan även hur den slutligen omhändertas. Direktivet omfattar alla produkter som är energianvändande. Exempelvis måste tillverkaren av en eltandborste kunna redovisa hur mycket den påverkar miljön, vid produktionen, under användandet och då den slutligen omhändertas.

I dag finns vissa regler som föreslås upphöra. Det gäller produkter som kylskåp och frysar samt energieffektivitetskrav på förkopplingsdon till lysrör.

Fru talman! Enligt direktivet skulle medlemsstaterna ha ändrat sina nationella bestämmelser senast den 11 augusti 2007. Regeringen föreslår att lagen ska träda i kraft den 1 april 2008. Utskottet har kunnat konstatera att KU tidigare har påpekat att det bör vara fyra veckor mellan kungörandet och ikraftträdandet. Utskottet föreslår därför att lagen träder i kraft den 1 maj 2008.

Vi socialdemokrater kan ställa oss bakom detta förslag, men det finns ändå anledning att rikta kritik mot regeringen för saktfärdigheten när det gäller att få till stånd ett lagförslag om ekodesigndirektivet. Trots allt är lagen inte särskilt omfattande eller bred, utan det är en ramlag som ska göra det möjligt att ta fram speciella bestämmelser för olika typer av elektriska produkter.

Fru talman! Det är gott och väl att vi får en lagstiftning om ekodesign, men det är inte en lagstiftning om miljömärkning. För oss socialdemokrater är en viktig insats för att få ett miljövänligare samhälle att det finns aktiva konsumenter som kan välja de miljösmartaste produkterna. Vi har därför föreslagit att det ska införas en enhetlig klimatmärkning av elektriska produkter.

Tanken med ekodesigndirektivet är att det ska utvecklas åtgärder för varje specifik produkt. Enligt vårt förmenande räcker inte det. På detta sätt kommer möjligheterna för konsumenterna att välja miljösmart att skjutas på framtiden och i vissa fall väldigt långt in i framtiden. Detta förlorar inte bara konsumenterna på utan framför allt vår miljö.

Om vi menar allvar med att vi vill ge en möjlighet för konsumenterna att välja miljösmarta produkter kan vi inte skjuta besluten på framtiden. Det är oansvarigt, omodernt och veligt av regeringen att inte med kraft verka för att snabbare få till stånd en acceptabel miljömärkning.

Fru talman! Regeringens misslyckade politik med att minska regelbördan för företagen slår igenom även i detta betänkande. Flera remissinstanser har påpekat betydelsen av att göra en analys av vilken betydelse både ekodesignlagen och de framtida genomförandeåtgärderna får för konsumenterna och de små och medelstora företagen.

Detta enkla förslag har, som påpekats inte minst av näringslivsorganisationer, avvisats av utskottet. Det är beklämmande att frågan om regel-förenkling enbart är en fråga som kan sättas upp i något otydligt mål för regeringen. Men när man kommer till de enskilda förslagen är man inte ens beredd att göra en analys värd namnet.

Den moderatledda majoriteten tycker att det är helt i sin ordning. Det är beklämmande och pinsamt. Man kan inte säga annat när det gäller just detta handlande från majoritetens sida.

Fru talman! I en motion tas frågan om apparater med standbyläge upp. Vi socialdemokrater anser att det är en oerhört viktig fråga. Vi vet att man kan spara mycket energi genom att stänga av denna typ av apparater i stället för att ha dem på standbyläge.

En av de första genomförandeåtgärder som har aviserats av kommissionen är just att komma med en genomförandeåtgärd för apparater med standbyläge. Just den delen kan vi anse oss nöjda med.

Fru talman! Med det ber jag att få yrka bifall till reservation nr 2.

Anf. 138 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Om Sverige och Europa ska kunna uppnå de kraftiga minskningar av energianvändningen och de klimatpåverkande utsläppen som är nödvändiga för att vi ska kunna undvika katastrofala klimatförändringar måste energianvändningen i produkter minska radikalt.

Vi har alla hört siffror på hur många procent av energianvändningen som går till el för standby enbart när produkter inte används. Även slöseriet när produkterna används är alldeles för stort. Det är en situation som

är fullständigt oacceptabel. Alla insatser som motverkar onödigt slöseri med resurser och bidrar till att minska negativ miljöpåverkan är välkomna.

Jag måste däremot beklaga att både EU och den svenska regeringen inte tar större steg när man nu har chansen för att minska produkters klimatpåverkan. EU:s arbete med att gå igenom olika produktgrupper och titta på deras energianvändning går oerhört långsamt. Man har bara hunnit med en bråkdel av de produkter som man skulle ha gått igenom i dag enligt planen.

Man har också en väldigt konstig prioritering av produkter. Om man tittar på listan ser man att digitalboxar ligger sist på listan trots att det just nu pågår en omställning till digital-tv i Europa där Sverige redan har gjort en övergång där vi inte har kunnat ställa krav på de digitalboxar som finns på marknaden i dag. De konsumerar därför onödigt mycket ström.

Man har dessutom lagt kraven på en nivå som gör att direktivet inte blir tillräckligt styrande från EU:s sida. Det kan vi verkligen bara beklaga. Vi tycker att regeringen här bör driva på EU för att få ett snabbare genomförande och hårdare krav på produkters energieffektivitet än vad man har i dag.

Vi noterar också att ekodesigndirektivet är en ramlag. Det finns stora möjligheter för Sverige att ta ytterligare steg för att åstadkomma en grön konsumtion än vad regeringen gör. Vi kan bara beklaga att regeringen inte tar de steg som är möjliga.

Ett exempel på vad regeringen skulle kunna göra är det som Naturvårdsverket föreslår i sitt remissvar. Det föreslår att man ska höja ambitionsnivån i lagstiftningen. Man säger att ekodesignlagens syftesparagraf borde omformuleras just för att ge den aktuella lagen högre miljöambition.

I regeringens förslag anges att lagen syftar till effektiv energianvändning och låg miljöpåverkan. Grundtanken i direktivet är att man ska ha ständiga förbättringar. Det är nödvändigt för att gemenskapens mål om växthusgaser ska kunna uppnås. Därför tycker vi att syftesparagrafen borde anpassas till att man ständigt ska öka produkters energieffektivitet och minska deras miljöpåverkan för att markera ambitionsnivån.

Det är också viktigt att se att ekodesigndirektivet bara är en del av det nödvändiga ramverk som behövs för att skapa en grön konsumtion. Man måste koppla det till miljömärkningsdirektivet, som också det ligger på en alldeles för låg nivå där man har gjort alldeles för lite.

Det behövs bättre information till konsumenterna för att de ska kunna anpassa sin konsumtion till klimatförändringarna och miljöhoten i allmänhet. Därför borde man satsa väldigt mycket mer från EU:s sida på att åstadkomma bättre märkning och bättre information till konsumenterna. Bland annat borde betydligt fler produktgrupper ingå i det som får en energimärkning.

Man skulle kunna ställa krav från regeringen på att EU tar fram skärpta krav för till exempel bilar. Konsumentverket har tagit fram ett förslag på hur man skulle kunna utforma en energimärkning av bilar. Det var på initiativ av den tidigare regeringen med vårt stöd. Det förslaget ligger nu hos Konsumentverket och skulle kunna genomföras. Men det

kräver att regeringen tar tag i det och också tar med sig det till Bryssel och för fram det till kommissionen.

En annan viktig aspekt av hållbar konsumtion är att man använder sig av substitutionsprincipen. Man skulle kunna fastställa minimikrav för alla produkter som säljs på EU-marknaden. De som sedan inte klarar av minimikriterierna skulle inte släppas in på EU-marknaden över huvud taget. Det är ett sätt att höja lägstanivån i konsumtionen så att man får bort de allra sämsta produkterna på marknaden.

Jag skulle därför vilja att riksdagen gav regeringen i uppdrag att föreslå en ny syftesparagraf för lagstiftningen med den inriktning som anges i motionen. I avvaktan på en sådan syftesparagraf tillstyrker jag regeringens förslag till införande om lag om ekodesign med den föreslagna ändringen om ikraftträdande- och upphävandetidpunkterna till den 1 maj respektive till utgången av april år 2008. Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 139 HANS ROTHENBERG (m):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet om genomförande av ekodesigndirektivet där det föreslås att en ny lag om ekodesign införs. Samtidigt upphävs lagen om energieffektivitetskrav för elektriska kylskåp och frysar samt lagen om energieffektivitetskrav för förkopplingsdon till lysrör.

Inom EU har hittills tre direktiv antagits i syfte att öka energieffektiviteten vid användning av produkter. Direktiven syftar inte bara till ökad energieffektivitet utan även till att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning på området.

Vad är då ekodesign? Ekodesign innebär att man integrerar miljöaspekter i produktdesignen för att förbättra den energianvändande produktens miljöprestanda under hela dess livscykel. Det gäller inte bara när produkten används eller står i standby utan även då den tillverkas och slutligen också omhändertas. Det är mycket av negativ miljöpåverkan som nu kan minskas för många framtida generationer.

Ekodesigndirektivet är ett så kallat ramdirektiv, det vill säga ett direktiv som endast uppställer de grundläggande bestämmelserna. Därför nämns heller inga specifika energianvändande produkter som nu ska omfattas av direktivets bestämmelser.

Regeringen föreslår att ekodesigndirektivet genomförs i svensk rätt genom en lag med en motsvarande ramlag om ekodesign. Det är många produkter som kommer att omfattas av kommande genomförandeåtgärder. Det kommer därför i högsta grad att bli aktuellt för myndigheter att samverka. Det gäller att både samverka i förarbetet till dessa genomförandeåtgärder och i den efterföljande marknadskontrollen. För detta ändamål avser regeringen att utse Statens energimyndighet till samordnande myndighet.

Och visst kan det bli konsekvenser för företag – framför allt ökad administration, dokumentation och märkning av varor. Enligt regeringen kan det också medföra stora kostnader som främst skulle drabba små och medelstora företag. Det kan inte nog understrykas att genomförandeåtgärderna i minsta möjliga mån får leda till negativa konsekvenser för industrins konkurrenskraft eller en orimlig administrativ börda för tillverkaren.

Fru talman! Det är därför ytterst berättigat att redan i lagen fastslå principerna för när myndigheten kan begära ersättning för sådana kostnader. Det kan också komma att behövas särskilda åtgärder för att stötta små och medelstora företag vid införandet i svensk rätt. Det kan handla om kunskapsstöd och vägledning för att undvika konkurrensnackdelar för dessa företag. Här måste myndigheter bistå såväl små som stora företag.

Fru talman! Antagandet av den nya ekodesignlagen är ett bra exempel på konstruktiv samverkan inom den europeiska unionen. Det är en samverkan som leder till att vi i Sverige tillsammans med övriga EU-länder på ett genomgående sätt kan bidra till att möta vår tids just nu mest omtalade och engagerande utmaningar – klimatförändringarna och miljöhotet. Det är också en signal till de länder som ännu inte har vaknat i klimatfrågan om att det går att göra skillnad med internationell samverkan.

När det gäller att bygga in miljötankandet från ax till limpa kan ekodesignlagen bli ett värdefullt steg på vägen mot ett naturligt, klimatsmart miljötankande i många människors vardag.

Anf. 140 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Det här är som sagt en ramlag. I och med det får vi ha den respekt som man ska ha för en ramlag. Men det intressanta i sammanhanget är vad som händer när man, som vi socialdemokrater gör, föreslår en klimatmärkning. Då avvisas det just av anledningen att det också är en form av ram. Vad är en klimatmärkning? Det skulle kunna vara en möjlighet för konsumenterna att välja miljösmart.

Därför är min fråga: Varför avvisas ett sådant förslag? Det skulle ju kunna underlätta för konsumenterna att välja miljösmart. I stället avvisar man förslaget. Det är för mig lite konstigt. Det överensstämmer nämligen inte med vad Hans Rothenberg sade i sitt anförande.

Det här med regelförenklingar blir återigen lite grann av läpparnas bekännelse och de stolta deklARATIONERNAS verk. I stället borde man säga: Varför har man inte analyserat detta? Varför har man inte gjort som man har sagt att man borde göra när det gäller regelförenklingar?

Ska detta bara användas när man står på företagarnas möten och talar om att man har en politik för att minska regelbördan för dem, Hans Rothenberg? Eller ska vi kanske göra det varje gång vi antar ett nytt regelverk? Det är ju då vi har chansen att påverka – inte efteråt. Då måste vi ändra regelverket, och därmed kan vi i nästa steg åsamka ännu mer av problem när det gäller regelförenklingar. Jag förstår faktiskt inte varför man i det avseendet inte vill göra analysen.

Anf. 141 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Fru talman! Jag kan inte låta bli att kommentera Börje Vestlunds första synpunkter på att det var glest besatt i kammaren. Jag tycker att man kanske borde ta lite mindre ord i sin mun när man har med sig fyra av sina partikamrater i kammaren och tycker att det är bedrövligt att majoriteten inte har fler här. Jag representerar för övrigt i det här sammanhanget alliansen, och vi är som sagt vänner av samarbete.

Vi tycker att klimatmärkningen ska vara frivillig. Det bästa är om den tas fram av marknadens aktörer. Här skiljer det sig mellan socialdemokrater och allianspartier. Det har skilt sig åt även i diskussionerna inom

Europeiska unionen, där Socialdemokraterna i vanlig ordning är vänner av att skapa regler och lagar och alliansen jobbar med att sätta till program för att förenkla.

Börje Vestlund anklagar regeringen för att inte vara tillräckligt snabb på att regelförenkla i samma veva som han också vill införa fler regler och göra det mer krångligt. Det begriper jag inte. Jag använder dock icke Börje Vestlunds vokabulär om att allting är beklämmande, beklagligt och pinsamt. Jag tycker bara att det är anmärkningsvärt.

Det talas om att underlätta för konsumenterna. Det är ju det som hela lagen handlar om! Det är en lag som ser till att produkterna kommer att vara i ett sådant skick att konsumenter kan känna sig trygga. Det kan jag säga varje gång jag träffar en människa. Alla människor är konsumenter. Företagare är konsumenter. Understundom är både Börje Vestlund och jag konsumenter. Därför tycker jag att vi kan vara nöjda med att ekodesignlagen ser ut som den kommer att göra.

Anf. 142 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Vi ska väl inte slåss om det just nu, eller så är det just det vi ska göra. Siffrorna 7–4 – säger det någonting när det gäller närvaron i kammaren? Dessutom handlar det om vilka som deltar i debatten. Det var det som var min poäng med vad jag sade; det är noll intresse för att delta i debatten om näringspolitiken i kammaren.

Det som är intressant i sammanhanget är att man säger så här: Bara man gör överenskommelser som är frivilliga så är allt frid och fröjd! Det intressanta är att då kan också vi politiker svära oss fria – vi som är satta att stifta lagar och försöka hitta möjligheter för konsumenterna att hitta rätt i djungeln av olika produkter. Då kan vi säga: Vi tar inget ansvar.

Nej, Hans Rothenberg, jag tillhör inte dem som inte vill ta ansvar. Jag vill faktiskt ta ansvar för att vi ska få miljösmapta produkter. Vi ska inte bara säga att det är jättebra med miljösmapta produkter. Det kan säkert vem som helst säga. Även de som inte tillverkar miljösmapta produkter skulle kunna göra det.

Det gäller också konsekvenserna för företagen. Är det inte bättre att vi får ett regelverk där hela regelverket, oaktat om det är frivilligt eller inte, har en konsekvens för företagen? Hans Rothenberg är ju inte ens intresserad av att göra en analys i just det här lagförslaget. Om man går på varje lagförslag på det här sättet och frågar när man vill göra analyser är svaret alltid att man inte ska göra några analyser. Det innebär trots allt att det blir de stolta deklARATIONERNAS värv snarare än en vilja att minska regelbördan för företagen. Det är det som är de tomma orden.

Anf. 143 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Fru talman! Det gläder mig att Börje Vestlund vill se fler moderater och fler borgerliga ledamöter. Förhoppningsvis gäller det inte bara i kammaren utan någon annanstans också.

Ekodesigndirektivets artikel 14 gäller information till konsumenter. I den föreslagna tionde paragrafen i den lag som vi nu är på väg att anta genomförs direktivets bestämmelser genom att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om att en tillverkare ska se till att konsumenter får den information som är nödvändig för att kunna använda produkten eller en del av en

produkt energieffektivt och med låg miljöpåverkan. Dessutom är man bemyndigad att informera om alla miljöaspekter som är knutna till produkten eller delen av produkten under dess livscykel.

För den som sitter på läktaren eller ser på tv och följer debatten som intresserad medborgare kanske det här kan framstå som lite svårbegripligt. Vi genomför en positiv åtgärd här. Vi införlivar ett direktiv som förhoppningsvis kommer att ge återverkningar också utanför Sveriges gränser. Vi ska få möjlighet att få till oss produkter till landet och importera produkter som är klimatsmarta och som har ett ekodesignperspektiv. Då står vi här och träter! Det är inte ens om påvens skägg.

Jag tycker faktiskt att det är tråkigt att vi inte kan applådera varandra. Det här är ju en av de lagar som vi antar där vi faktiskt skiljer oss ganska lite åt. Jag har sett betydligt skarpare reservationer från Socialdemokraterna tidigare. Jag utgår från att jag kommer att få se det också framöver.

Jag vill upprepa att jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 144 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 1 som bygger på en motion från Vänsterpartiet. Då kan vän av ordning fundera över varför jag inte yrkade bifall till den motionen i utskottet, men det berodde på att jag på utskottets vägnar var representerad i Bryssel. Jag diskuterade Lissabonstrategin där. Detta säger jag som ett förtydligande. Jag vill också passa på att yrka bifall till reservation 2.

Klarar marknaden själv av att nå de utsläppsmål som EU har satt upp för att komma till rätta med klimatmålen? Ja, det finns företrädare i den här kammaren som har en stor tilltro till marknadsens möjlighet att klara av de klimatförändringar som vi står inför.

Då kan vän av ordning fundera över hur det kan komma sig att ministerrådet den 6 juli 2005 beslutade att införa ett så kallat ekodesigndirektiv. Syftet med direktivet är att få till stånd en gemensam lagstiftning inom EU för att främja handeln, underlätta handeln, men också för att öka energieffektiviteten och därmed minska miljöbelastningen för energianvändande produkter och i produktionen. Det var syftet med direktivet. Det är ett ramdirektiv.

Förslaget innebär att tillverkaren ska ta hänsyn till alla faktorer som kan påverka miljön vid framställning och användning av en produkt. Frågan man måste ställa sig är: Kan marknaden göra det själv, eller måste någon gå in och tala om det?

Det lagförslag som kammaren ska behandla gäller en ramlag. Det innebär att innehållet som kommer att omfattas av direktivet kommer att beslutas vid ett senare tillfälle, även vilka produkter som kommer att omfattas av direktivet. Det blir med andra ord svenska myndigheter som via myndighetsföreskrifter kommer att införa kommissionens genomförandeåtgärder i svensk rätt.

Vad förslaget kommer att få för konsekvenser för företagen i ökad administration och kostnader är det ingen som kan svara på. Det är givetvis väldigt olyckligt att vi här i kammaren ska ta ställning till en lag när egentligen ingen vet vad den kommer att få för konsekvenser.

Därför är det viktigt att det, när det kommer till skarpt läge, förs en diskussion och dialog med branschen, så att vi inte hamnar i en situation som vi har gjort och som vi är i nu när det gäller miljöstraffavgifter för företag som handlar med elektronik. De företag som försöker leva upp till direktiven bestraffas, och övriga företag skräms bort från att över huvud taget lämna in. Det är oerhört viktigt. Det skrämmar företagen. Det gör dem oroliga. Det ökar också bördan.

För att utsläppsmålen för växthusgaser inom EU ska uppnås måste energieffektiviteten öka. Vänsterpartiet anser – och vi har sagt det tidigare – att just energieffektiviseringen är den åtgärd som är den mest kostnadseffektiva och som snabbast kan leda till positiva resultat.

När det gäller det här lagförslaget, om ramlagstiftningen, står det att syftet är att främja en effektiv energianvändning och en låg miljöpåverkan. Men EU-direktivets grundtanke är att ständiga förbättringar är nödvändiga för att EU:s mål för utsläpp av växthusgaser ska uppnås. Tyvärr framgår inte detta av det betänkande som vi nu diskuterar. Därför borde syftesparagrafen, alltså § 1, ha en annan utformning där man tydligare talade om just att vi skulle ha en högre målsättning med en effektiv energianvändning och med en låg miljöpåverkan och en högre miljöskyddsnivå. Det är ett förslag som också Naturvårdsverket har gett i sitt yttrande. Det hade varit bättre. Det hade gjort det här tydligare, också vad gäller ramlagstiftningen.

Nu får vi vänta och se. Det har tagit tre år att komma hit, till att vi ska behandla den här ramlagstiftningen. Tempot inom EU och bland de svenska myndigheterna är i dagsläget inte alltför högt. Det är med en snigels hastighet som vi närmar oss ett beslut. Vi kan vänta oss att det dröjer ett till två år innan det väl kommer i hamn och blir verklighet. Det handlar väldigt mycket om att skynda långsamt.

I övrigt instämmer jag i utskottets förslag angående ikraftträdande. Till Hans Rothenberg vill jag säga: Det här är en ramlagstiftning med alla dess brister, men det är bättre än ingenting.

I detta anförande instämde Hans Rothenberg (m).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 6 mars.)

21 § Beslut om motionsrätt

Redogörelser

2007/08:RRS23 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående statligt bildade stiftelsers årsredovisningar

2007/08:RRS26 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående fem stiftelsers kapitalförvaltning och regeringens roll som stiftare

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på dessa redogörelser.

22 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Propositioner

2007/08:63 Djurskyddskontroll m.m. i statlig regi

2007/08:71 Lagändringar med anledning av den nya Strålsäkerhetsmyndigheten

2007/08:80 Miljöbalken och EG-förordningen om kemikalierregistrering

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för propositionerna 2007/08:63 och 2007/08:80 skulle förlängas till *onsdagen den 26 mars*.

Anmälades och bordlades

Motion

med anledning av framst. 2007/08:RB3 Förlängning av Sveriges deltagande i Internationella valutafondens (IMF) Nya lånearrangemang (NAB)

2007/08:Fi7 av Ulla Andersson m.fl. (v)

23 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 5 mars

2007/08:460 Forskning i högskolorna

av *Luciano Astudillo* (s)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:461 Kultursponsring

av *Cecilia Wikström* i Uppsala (fp)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:462 Villkor för asylsökande

av *Eva Johnsson* (kd)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2007/08:463 Internationellt förbud mot klustervapen

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:464 Föräldrapenning och a-kassa

av *Jasenko Omanovic* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:465 Utsorteringskedjan och försörjningsstöd

av *LiseLotte Olsson* (v)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:466 Utsorteringskedjan och jämställdheten

av *LiseLotte Olsson* (v)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:467 Remissinstansernas kritik mot rehabiliteringskedjan

av *LiseLotte Olsson* (v)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:468 Bilden av Sverige i Latinamerika

av *Bodil Ceballos* (mp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:469 Förbud mot produkter från stympade får

av *Helena Leander* (mp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

Prot. 2007/08:73

5 mars

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 mars.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 5 mars

2007/08:888 Nytt läge för återvändande kurder

av *Bodil Ceballos* (mp)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2007/08:889 Nytt läge för afghanska återvändare

av *Bodil Ceballos* (mp)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2007/08:890 Behovet av demokratibiståndet till Armenien

av *Bodil Ceballos* (mp)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2007/08:891 Forskning om betyg

av *Olle Thorell* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:892 En höjd kompetensnivå hos ungdomar

av *Jasenko Omanovic* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:893 Användning av terrängfordon

av *Gunnar Sandberg* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:894 350-årsminnet av freden i Roskilde

av *Ronny Olander* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2007/08:895 Åtgärder mot snöskoterolyckor

av *Gunnar Sandberg* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:896 Politiska fångar i Syrien

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:897 Stridsledningscentralen i Hästveda

av *Christer Nylander* (fp)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:898 Skuldsatta barn

av *Ameer Sachet* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:899 Revisionspliktens avskaffande

av *Ameer Sachet* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:900 Åtgärder mot skattebrotten

av *Ameer Sachet* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:901 Polisen och skolkande elever

av *Ameer Sachet* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:902 Lärosätens forskningsresurser

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:903 FN:s särskilda rapportör för mäns våld mot kvinnor

av *Carina Hägg* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:904 Psykisk ohälsa hos äldre

av *Eva Olofsson* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:905 Företags rekryteringsproblem

av *Luciano Astudillo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:906 Remittering av Cederschiöldsförhandlingarnas resultat

av *Karin Svensson Smith* (mp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:907 Skattefusk och skattebrott

av *Ameer Sachet* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 mars.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 5 mars

2007/08:796 Uranbrytning och demonstrationsrätten

av *Bodil Ceballos* (mp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:799 Besparingar inom tullen

av *Solveig Hellquist* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:800 Sänkt arbetsgivaravgift för småföretag

av *Maria Plass* (m)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:802 Skatteverkets möjligheter till kontroller

av *Phia Andersson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:808 Skattebefrielser för bidrag och donationer till forskning
av *Margareta Cederfelt* (m)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:815 Narkotikabekämpning utan narkotikahundar
av *Lars Johansson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:823 Tullens uppsägning av hundar
av *Fredrik Olovsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:824 Minskad användning av kontanter
av *Andreas Norlén* (m)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:829 Regional fördelning av polisutbildningen
av *Lars Wegendal* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:836 Skattenivå på tobak
av *Mats G Nilsson* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:839 Ökat antal narkotikahundar inom polisen
av *Hans Olsson* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:841 Ny polisdata lag
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:847 Kommuner som bryter mot kommunallagen
av *Katarina Brännström* (m)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:849 Dödsdom mot baluchier i Iran
av *Fredrik Malm* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:850 Nya arbetsuppgifter i förskolan
av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:851 Satsningar på förskolan
av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:853 Psykiatrisk vård i invandrartäta stadsdelar
av *Lars-Ivar Ericson* (c)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:854 Överskuldsetting
av *Marina Pettersson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:855 Färre arbetslivsforskare efter ALI-nedläggning
av *Luciano Astudillo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:857 Prioritering av polishögskolorna
av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:858 Hundsmuggling och nya sjukdomar
av *Ronny Olander* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

- 2007/08:859 Jämställdheten i sjukförsäkringen**
av *Siw Wittgren-Ahl* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)
- 2007/08:861 Kemiämnet i den nya gymnasieskolan**
av *Hans Rothenberg* (m)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)
- 2007/08:862 Snabba åtgärder mot snabblånen**
av *Ameer Sachet* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2007/08:863 Finansinspektionen och sms-låneföretagen**
av *Ameer Sachet* (s)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2007/08:864 Ekonomiska tvång för att upprätthålla tvångsäktenskap för minderåriga flickor**
av *Carina Hägg* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)
- 2007/08:865 Ny lagstiftning mot diskriminering av personer med funktionsnedsättningar**
av *Ameer Sachet* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)
- 2007/08:866 Inbjudan till president Kawczynski och vicepresident Miranda Vuolasranta till Sverige**
av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2007/08:867 Riskerna för svensk bolånekris**
av *Hans Olsson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2007/08:868 Lions narkotikahundar**
av *Hans Olsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2007/08:869 Minskad rattonykterhet och ökad trafiksäkerhet**
av *Margareta Cederfelt* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2007/08:870 Skåne som en del av Sverige**
av *Hans Wallmark* (m)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2007/08:871 Åtgärder mot sexuellt överförbara sjukdomar**
av *Jan R Andersson* (m)
till statsrådet Maria Larsson (kd)
- 2007/08:872 Ökad information kring hushållsnära tjänster**
av *Patrik Forsslund* (m)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2007/08:873 Vinterdäck**
av *Lars Mejern Larsson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2007/08:874 Omorganisationen av polisens kommunikationscentral i Kalmar län**
av *Jan R Andersson* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:877 Polisresurser i turistkommuner

av *Lars-Arne Staxäng* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:878 Digital-tv-omläggningen och det försämrade tv-utbudet

av *Jan Ericson* (m)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:879 Samordning av de nordiska trygghetssystemen

av *Elisabeth Svantesson* (m)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:880 Äldrevård för utlandsfödda

av *Cecilia Wikström* i Uppsala (fp)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

Prot. 2007/08:73

5 mars

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 mars.

26 § Kammaren åtskildes kl. 18.07.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 12 § anf. 27 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 65 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 102 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 19 § anf. 124 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om val av vice ordförande i socialförsäkringsutskottet	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Förnyad bordläggning.....	3
6 § Godkännande av rådets beslut om systemet för EU-budgetens finansiering.....	3
Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU12	3
(Beslut fattades under 18 §.)	3
7 § Återförsäkring	3
Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU15	3
(Beslut fattades under 18 §.)	3
8 § Kompletterande bestämmelser till EG-förordningen om information om betalaren som ska åtfölja överföringar av medel.....	3
Finansutskottets betänkande 2007/08:FiU16	3
(Beslut fattades under 18 §.)	3
9 § Elektronisk ingivning för ekonomiska föreningar och vissa andra företag, m.m.	4
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU17.....	4
(Beslut fattades under 18 §.)	4
10 § Konsumentfrågor	4
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU9.....	4
Anf. 1 EVA SONIDSSON (s).....	4
Anf. 2 EGON FRID (v).....	8
Anf. 3 JAN LINDHOLM (mp)	10
Anf. 4 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m)	12
Anf. 5 EVA SONIDSSON (s) replik.....	14
Anf. 6 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik	15
Anf. 7 EVA SONIDSSON (s) replik.....	15
Anf. 8 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik	15
Anf. 9 JAN LINDHOLM (mp) replik.....	15
Anf. 10 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik	16
Anf. 11 JAN LINDHOLM (mp) replik	16
Anf. 12 KATARINA BRÄNNSTRÖM (m) replik	16
Anf. 13 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	17
Anf. 14 JAN LINDHOLM (mp) replik	18
Anf. 15 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik.....	18
Anf. 16 JAN LINDHOLM (mp) replik	19
Anf. 17 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c) replik.....	19
Anf. 18 YVONNE ANDERSSON (kd)	19
Anf. 19 JAN LINDHOLM (mp) replik	21
Anf. 20 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	21

Anf. 21 JAN LINDHOLM (mp) replik	22
Anf. 22 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	22
(Beslut fattades under 18 §.).....	22
11 § Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet.....	23
Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU19	23
Anf. 23 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	23
Anf. 24 MARIE ENGSTRÖM (v)	25
(forts. 13 §).....	27
Ajournering.....	27
Återupptagna förhandlingar	27
12 § Aktuell debatt: Den svenska styrkans insats i Tchad	27
Anf. 25 GUNILLA WAHLÉN (v)	27
Anf. 26 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	28
Anf. 27 GUNILLA WAHLÉN (v)	31
Anf. 28 URBAN AHLIN (s)	32
Anf. 29 STAFFAN DANIELSSON (c).....	34
Anf. 30 ALLAN WIDMAN (fp).....	35
Anf. 31 ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	36
Anf. 32 PETER RÅDBERG (mp).....	37
Anf. 33 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	39
Anf. 34 GUNILLA WAHLÉN (v)	40
Anf. 35 URBAN AHLIN (s)	41
Anf. 36 STAFFAN DANIELSSON (c).....	42
Anf. 37 ALLAN WIDMAN (fp).....	42
Anf. 38 ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	43
Anf. 39 PETER RÅDBERG (mp).....	43
Anf. 40 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	44
Anf. 41 GUNILLA WAHLÉN (v)	45
Anf. 42 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	46
13 § (forts. från 11 §) Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet (forts. SkU19).....	46
Anf. 43 HELENA LEANDER (mp).....	46
Anf. 44 ANNICKA ENGBLOM (m).....	48
Anf. 45 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	50
Anf. 46 ANNICKA ENGBLOM (m) replik	51
Anf. 47 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	51
Anf. 48 ANNICKA ENGBLOM (m) replik	52
Anf. 49 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	52
Anf. 50 ANNICKA ENGBLOM (m) replik	53
Anf. 51 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	54
Anf. 52 ANNICKA ENGBLOM (m) replik	54
Anf. 53 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	55
Anf. 54 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	56
Anf. 55 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	56
Anf. 56 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	57
Anf. 57 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	57
Anf. 58 MARIE ENGSTRÖM (v) replik	57

Anf. 59	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	57
Anf. 60	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	58
Anf. 61	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	58
Anf. 62	GUNNAR ANDRÉN (fp)	58
Anf. 63	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	60
Anf. 64	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	60
Anf. 65	RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	61
Anf. 66	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	61
Anf. 67	HELENA LEANDER (mp) replik	62
Anf. 68	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	63
Anf. 69	HELENA LEANDER (mp) replik	63
Anf. 70	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	63
Anf. 71	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	64
Anf. 72	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	64
Anf. 73	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	65
Anf. 74	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	66
Anf. 75	LENNART SACRÉDEUS (kd)	66
	(Beslut fattades under 18 §.)	68
14 §	Allmänna motioner om mervärdesskatt	69
	Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU20	69
Anf. 76	PETER PEDERSEN (v)	69
Anf. 77	HELENA LEANDER (mp)	71
Anf. 78	LENA ASPLUND (m)	72
Anf. 79	JÖRGEN JOHANSSON (c)	73
Anf. 80	GUNNAR ANDRÉN (fp)	75
Anf. 81	PETER PEDERSEN (v) replik	76
Anf. 82	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	77
Anf. 83	PETER PEDERSEN (v) replik	77
Anf. 84	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	78
Anf. 85	LENNART SACRÉDEUS (kd)	79
	(Beslut fattades under 18 §.)	80
15 §	Allmänna motioner om taxering och skattebetalning	80
	Skatteutskottets betänkande 2007/08:SkU22	80
Anf. 86	LARS JOHANSSON (s)	80
Anf. 87	MARIE ENGSTRÖM (v)	82
Anf. 88	HELENA LEANDER (mp)	83
Anf. 89	ULF BERG (m)	84
Anf. 90	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	86
Anf. 91	ULF BERG (m) replik	86
Anf. 92	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	87
Anf. 93	ULF BERG (m) replik	87
Anf. 94	LARS JOHANSSON (s) replik	88
Anf. 95	ULF BERG (m) replik	88
Anf. 96	LARS JOHANSSON (s) replik	89
Anf. 97	ULF BERG (m) replik	90
Anf. 98	HELENA LEANDER (mp) replik	90
Anf. 99	ULF BERG (m) replik	91
Anf. 100	HELENA LEANDER (mp) replik	91

Anf. 101 ULF BERG (m) replik.....	92
Anf. 102 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	92
Anf. 103 LARS JOHANSSON (s) replik.....	94
Anf. 104 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	95
Anf. 105 LARS JOHANSSON (s) replik.....	95
Anf. 106 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	96
Anf. 107 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	96
Anf. 108 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	96
Anf. 109 MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	97
Anf. 110 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	97
Anf. 111 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	98
Anf. 112 LENNART SACRÉDEUS (kd).....	100
(Beslut fattades under 18 §.).....	101
16 § Säkerheten vid vattenkraftsdammar.....	102
Försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU5.....	102
Anf. 113 PETER JEPPSSON (s).....	102
Anf. 114 PATRIK FORSLUND (m).....	102
Anf. 115 EVA SELIN LINDGREN (c).....	103
(Beslut fattades under 18 §.).....	105
17 § Landsbygdsutveckling m.m.	105
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08:MJU7.....	105
(Beslut fattades under 18 §.).....	105
Ajournering.....	105
Återupptagna förhandlingar.....	105
18 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	106
FiU12 Godkännande av rådets beslut om systemet för EU- budgetens finansiering.....	106
FiU15 Återförsäkring.....	106
FiU16 Kompletterande bestämmelser till EG-förordningen om information om betalaren som ska åtfölja överföringar av medel.....	106
CU17 Elektronisk ingivning för ekonomiska föreningar och vissa andra företag, m.m.	106
CU9 Konsumentfrågor.....	106
SkU19 Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet.....	107
SkU20 Allmänna motioner om mervärdesskatt.....	109
SkU22 Allmänna motioner om taxering och skattebetalning.....	110
FöU5 Säkerheten vid vattenkraftsdammar.....	111
MJU7 Landsbygdsutveckling m.m.	111
19 § Avfalls- och kretsloppsfrågor.....	111
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2007/08:MJU9.....	111
Anf. 116 ALEKSANDER GABELIC (s).....	111
Anf. 117 JACOB JOHNSON (v).....	113
Anf. 118 TINA EHN (mp).....	114
Anf. 119 STAFFAN APPELROS (m).....	116

Anf. 120	TINA EHN (mp) replik	118
Anf. 121	STAFFAN APPELROS (m) replik	118
Anf. 122	TINA EHN (mp) replik	118
Anf. 123	STAFFAN APPELROS (m) replik	119
Anf. 124	CLAES VÄSTERTEG (c)	119
Anf. 125	KARIN GRANBOM (fp)	121
Anf. 126	SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	123
Anf. 127	JAN-OLOF LARSSON (s)	125
Anf. 128	STAFFAN APPELROS (m) replik	125
Anf. 129	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	126
Anf. 130	STAFFAN APPELROS (m) replik	126
Anf. 131	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	126
Anf. 132	LARS TYSKLIND (fp)	127
Anf. 133	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	127
Anf. 134	LARS TYSKLIND (fp) replik	127
Anf. 135	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	127
Anf. 136	LARS TYSKLIND (fp) replik	127
	(Beslut skulle fattas den 6 mars.)	128
20 §	Genomförande av ekodesigndirektivet	128
	Näringsutskottets betänkande 2007/08:NU6	128
Anf. 137	BÖRJE VESTLUND (s)	128
Anf. 138	PER BOLUND (mp)	129
Anf. 139	HANS ROTHENBERG (m)	131
Anf. 140	BÖRJE VESTLUND (s) replik	132
Anf. 141	HANS ROTHENBERG (m) replik	132
Anf. 142	BÖRJE VESTLUND (s) replik	133
Anf. 143	HANS ROTHENBERG (m) replik	133
Anf. 144	KENT PERSSON (v)	134
	(Beslut skulle fattas den 6 mars.)	135
21 §	Beslut om motionsrätt	135
22 §	Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	136
23 §	Anmälan om interpellationer	136
24 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	137
25 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	138
26 §	Kammaren åtskildes kl. 18.07.	141

Tryck: Elanders, Vällingby 2008